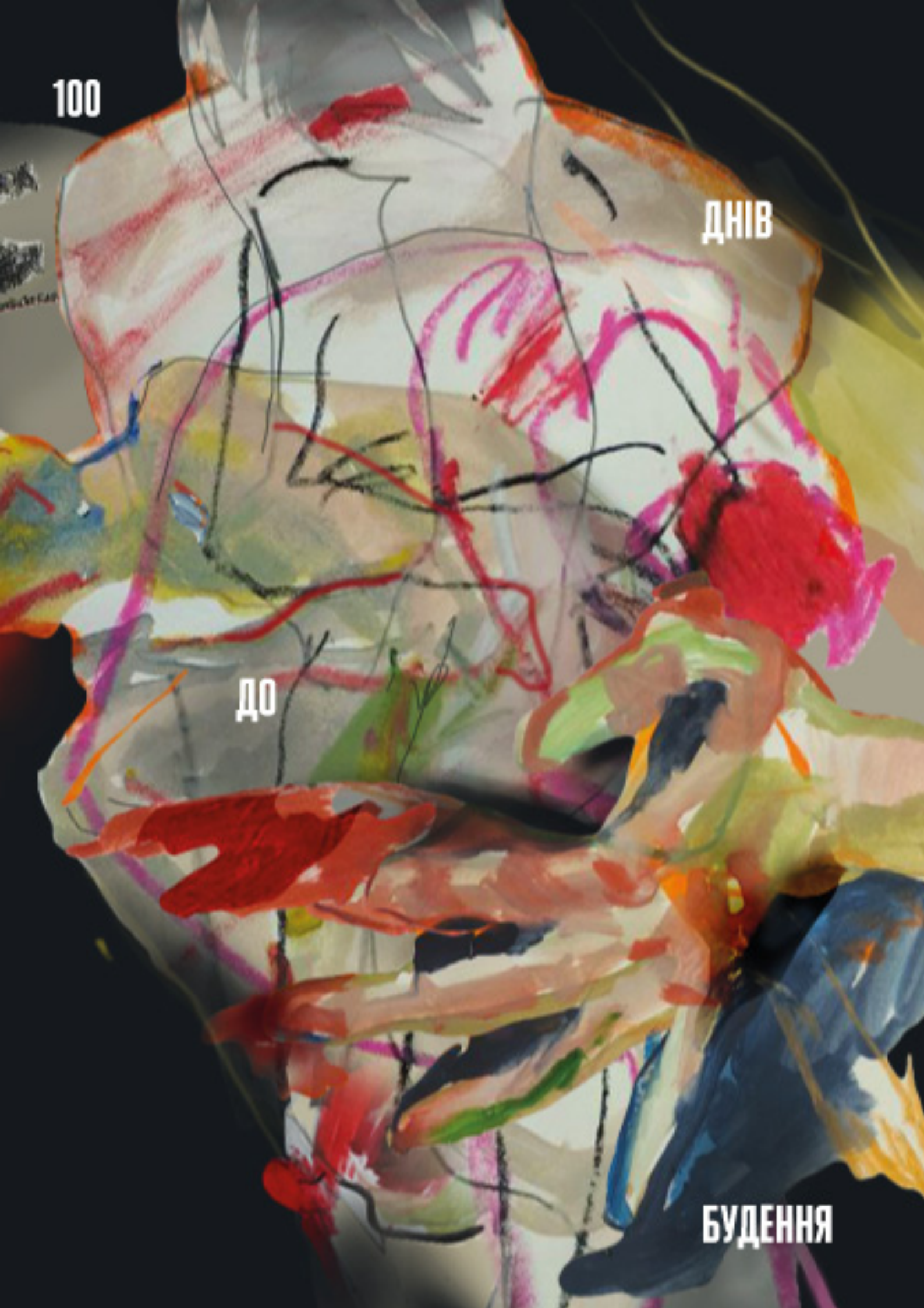


100

ДНІВ

ДО

БУДЕННЯ



СТО

ДНІВ

ДО

БУДЕННЯ

**СТО
ДНІВ
ДО
БУДЕННЯ**

Важкі кроки
російсько-української війни

**ОЛЕКСАНДР
ЛУК'ЯНЕНКО**

Реаліті-есе

Полтава
2022

УДК 84(4УКР)

Л 84

Л 84 Лук'яненко О. В.

Сто днів до будення: Важкі кроки російсько-української війни. Реаліті-есе.

Полтава: Видавництво ПП «Астрая», 2022. 292 с.

ISBN 978-617-7915-78-1

До видання полтавського літератора увійшли поетичні та прозові твори, написані під час російсько-української війни після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну у лютому 2022 року. Класифіковані як реаліті-есе, щоденникові записи з мережі Facebook, написані у проміжках між роботою та волонтерською діяльністю в якості мотиватора для себе й оточуючих, заклали основу для хроніки війни й розмислів із приводу геополітичної трагедії України й сутності ідеології «руського міра».

ISBN 978-617-7915-78-1

© Лук'яненко О. В., текст, 2022

© Домненко Т. В., ілюстрації, 2022

© Видавництво ПП «Астрая», 2022



Кожному,
хто поклав
на вітар
нашої ідентичности
бодай краплину
власного єства

ПЕРЕДЧУТТЯ ВІЙНИ: ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ

- Благослови і змилуйся, Владико,
Коли навколо ворог виє дико,
Коли заляк соратник без'язико,
А страх і розпач стукають у дім, –
Благослови й помилуй!..
- Мир усім...

- Коли тріщать угоди та кордони,
І гріш ціна моралі та Закону,
Й олжа тече з трибуни до амвону,
І геть ніхто не кається у тім, –
Благослови й помилуй!..
- Мир усім...

- Коли в «братерстві» скрутно до нудоти,
А у полях, що прагнуть праці й поту,
Ростуть рови, окопи, дзоти й доти
І в юні весен, і у цноті зим, –
Благослови й помилуй!..
- Мир усім...

- Коли в сльозах стоїть Скорботна Мати,
Бо десь вожді й князі, царьки й панята
За п'ядь землі, за зайву жменю влади
Ранковий обрій кутають у дим, –
Благослови й помилуй!..
- Мир усім...

- Благослови і змилуйся, Владико,
Як не знайду в собі ваги та ліку
Для гніву, болю, збурення та крику...
І борони зі мною отчий дім...
В молитві, слові й ділі.
- Мир усім...

24 січня 2022 року

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Початок

Цей напад «братньої Росії» був підступним і хижим. Перші три дні були і невимовно довгими, і невимовно насиченими сумними подіями. Страшний стрибок від шоку до згуртованості привів нас до дії. Мої близькі опинилися в лавах Полтавської територіальної оборони й на полі Всеукраїнської битви та потребували нашої підтримки. Я не мав часу на писане Слово, не мав навіть хвилини, щоб по-філософськи подумати про суть тієї агресії. Мій щоденник війни почався лише на четвертий день московської навали. Одного разу, відсвяткувавши перемогу та віддавши шану всім полеглим героям України, я закінчу писати ту історію зі зворотного боку – з першої хвилини болю.

Але сьогодні прологом усього того, що відбувається тут, у географічному й демократичному серці Європи, мають стати рядки кантати «Мати й син», присвяченої пам'яті мого однокурсника Антона Грицяя, українського громадського й військового діяча, солдата полку «Азов» та Національної гвардії України, кавалера ордена «За мужність» III ступеня (посмертно). Він загинув 15 лютого 2015 року, захищаючи свою землю в селі Широкине Волноваського району Донецької області.

Ця передмова потрібна, бо наша війна з росією почалася не 24 лютого 2022 року.

Для нас її нова активна фаза триває вже вісім років.



= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

МАТИ Й СИН

Світлій пам'яті Антона Гриця

I

Прихилилась юна мати
Щедрої весни
До свого немовляти
І чатує сни:
«Хай минають дні і ночі,
Як щаслива мить,
Бо тобі я напророчу
У любові жить.
Попрошу у Бога крила,
В неба – висоти,
Щоби доленька відкрила
Все, що хочеш ти...»

II

Пролітали дні за днями –
Виростав синок.
Ось із ним за ручку мама
Робить перший крок;
Перше слово з ним шепоче...
І тамує біль,
Коли серце проти ночі
П'є любовний хміль.
І у зоряну годину
Колисає знов:
«Все мине, моя дитино,
Ще прийде любов...»

III

Раптом заревли гармати –
Небеса дрижать.
Вийшла посумніла мати
Сина проводжать:
«Янгола тобі в дорогу
У своїм краю.

Хай проводить від порогу
Й береже в бою...»
Небо снігом опадає
І мовчить згори.
Мати сина виглядає
Зимної пори...

IV

Молитвує стиха мати
У небесну синь –
Просить Бога за солдата:
«Хай вернеться син...
Хай його глибокі очі
Не туманить сніг,
Краще вустонька дівочі
Хай цілують їх.
Хай палке його серденько
Береже любов...» –
Молитвує гірко ненька,
Аж холоне кров...

V

Не була почута мати,
Бо глуха війна.
І у квітах для солдата
Потопа труна.
Зустрічають на колінах
Люди юнака...
Пам'ять воїна – нетлінна,
Доленька ж – гірка...
Вже мовчить скорботно мати.
На очах сльоза.
Їй немає, що сказати.
Плачте, небеса!..

День 4

Добігає кінця четвертий день війни, яку вже подекуди називають Українською Вітчизняною. А всередині відчуття, ніби воюємо уже четвертий місяць, якщо не рік. Насиченість подій на квадратний метр української землі за одиницю часу перевищує всі допустимі норми здорового глузду. Уже абсолютно не дивує той факт, що війна зробила нас справжніми. Розумієш, що працюєш з усіма пліч-о-пліч, і вам байдужі звання й титули, ступені й посади, рівні доходів і фасони одягу з марками машин.

Настає мить, коли тобі не треба робити багато постів із оголошеннями. Люди приходять і допомагають. І розумієш, що виставляти фотографії кімнат, наповнених предметами допомоги нашим захисникам, уже марно. Картинки фізично не вміщають усієї нашої з вами праці. Бо з восьмої години ранку до глибокого вечора (коли вже відлунали сирени й заспокоїлося в душі) ти на зв'язку. І три хвилини тиші здаються дивом і нагородою, а одночасно з цим тривожно думаєш: *«Довго мовчить телефон... Чи не трапилося чого?»*

Тому без зайвих фото дякую кожному з вас, хто сьогодні допомагав грошима й продуктами, ліками й речами. Разом із вами ми змогли завезти нашим захисникам сотні тон піску, десятки літрів палива, самоскиди шин, допомогли виготовити незліченні кількості пляшок «смачнучих» коктейлів Молотова.

Я радий, що упродовж дня за одним телефонним дзвінком всі говорять «так» не тому що їх змушують, а тому що їм хочеться. Водії роблять кола за колами, менеджери не заморюються організувати процес на місці, підприємці ставлять соціальну й національну відповідальність вище за комерційний зиск, пенсіонери з навколишніх під'їздів організують сусідів на збір речей, а підлітки з батьками в патріотичному запалі формують пакети з якісними продуктами...

Я пишаюся тим, що живу поруч із такими полтавцями. Я щасливий з того, що, попри обставини (чи завдяки ним?), я стою в лавах із такими Українцями з великої літери. Бо саме зараз пророджується величний український дух. І все це для того,



щоби ви, наші захисники, були в теплі, були ситі й у комфорті, наскільки це можна назвати теплом, ситістю й комфортом в умовах хижої російсько-української війни.

Стійте впевнено. Ми тримаємо тил. Небо тримає нас усіх разом.

З нами Бог. Україна – це ми.

27 лютого 2022 року

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

За все Тобі, мій Господи, хвала:
За те, що є; за те, чого не буде;
Що ще горю і не зачах до тла;
Що є ще мить на праведні діла;
Що є ще поруч добрі й мудрі люди.

За все Тобі осанна з днів у дні:
За біль поразки, що смиря гординю;
За довгу путь босоніж по стерні
Утрат і зрад – і мною, і мені;
За щедрий досвід бути просто тінню.

За все Тобі хвала – геть за усе:
За довгі будні, за безсонні ночі;
За вир подій, що взяв і десь несе,
І я лечу на швидкіснім шосе
У даль життя, допоки сяють очі.

За все осанна: що гряде й було,
За слухну мить і втрачені хвилини;
Що дав рукам доладне ремесло;
Що після сну цілуєш у чоло,
Мов не узрів усі мої провини;

Що грієш там, де не знайти тепла;
Що поруч між юрби і самотини;
Що світиш там, де все ковта імла;
І, де б душа в блуканнях не була,
Ти робиш перший крок убік людини.

День 5

П'ята доба нещадного нападу росії в затяжній восьмирічній війні. Уп'яте починаєш ранок у надії, що вчора було зроблено достатньо. А вже після першого телефонного дзвінка усвідомлюєш, що ти лише на крок відійшов від старту, і все пророблене – лише піщинка, яку ковтає пустеля воєнних потреб.

Уп'яте за цей кривавий час розумієш, що сам-один ти насправді ніщо. І тобі нічим не зарадити, стоячи перед бездонною прірвою військової нужди. Але *«неможливе це людям, та можливе все Богові»* (Матвія 19:26). І за мить зав'язується вузлик за вузликом вервечка людської допомоги.

Дивом на потребу хлопців з'являються вантажівки з піском, у потрібну мить приходить автотехніка, після складання списку ліків і продуктів люди приносять пакети з речами з переліку затребуваного на блок-постах. А коли немає живих гостей – дзвенить телефон зі звісточкою про ваші пожертви, і за мить формуєш замовлення в маркети й аптеки.

Укотре дякую за сьогоднішній подвиг милості кожному з вас. Завдяки вашій допомозі, сусіди-полтавці, ми придбали сотні одиниць ліків і медичних виробів; склали десятки пакетів із продуктами й забезпечили промисловими товарами та інструментами наших оборонців. Завдяки вашій відданості, водії та підприємці, ми допомогли звести укріплення на вулицях нашого міста. Ви, українці, своєю щедрістю нагодували наших сміливців на рубежах обласного центру.

Я відверто не знаю, як у такі моменти, коли з нічого з'являється щось необхідне, коли з пустоти безвиході озивається хтось потрібний, можна лишатися невірним. Тому й прошу: якщо немає змоги допомагати коштами чи силами, аж ніскільки не біда. Просто присвятіть нам хвилинку своєї молитви – нам, вашим воїнам, вашим волонтерам, вашим ближнім. Без неї нам було б до болю сутужно.

А так, починаючи черговий ранок, зазираючи в саму гущу неперероблених справ, знаєш, що *«по вірі вашій нехай буде вам»* (Матвія 9:29). І встає сонце нового дня...



Бо з нами Бог. Україна – це ми.

28 лютого 2022 року

День 6

Перший день весни далеко не першої в довговіковій історії війни облудливої росії з неупокореною Україною. Шостий двадцятичотирьохгодинний раунд гидкого російсько-білоруського блюзнірства та несамовитого кровопролитного звірства. Шостий денний марафон надлюдської української звитяги та вражаючої монолітної стійкості.

І шоста доба твоєї монотонної роботи... У якусь мить думаєш, що зараз буде неймовірно скрутно: в людей закінчуються сили й фінансові можливості, а потреби військових стають лише виразнішими. «Сашо, треба ліс-кругляк!..», «терміново дошки!..», «дістанеш інструменти?», «знадобиться маніпулятор!», «організуєш два КамАЗи?...» і щире, таке по-синівськи дитяче й одночасно серйозне чоловіче: «Можна нам підвезти гарячого борщу?..»

Після кожного дзвінка секунда на роздуми. Мить на сумніви й розпач від власного безсилля. Хвилина на молитву – і знову за роботу. Знову набираєш якісь цифри чужих тобі телефонів, чекаючи відповіді незнайомих голосів невідомих до нинішнього часу людей. Що почуєш після довгих гудків? Боляче вже від самого очікування холоднокровного «ні» на тому кінці...

Але ж недаремно сказано: «*Просіть і буде вам дано, шукайте і знайдете, стукайте і відчинять вам; бо кожен, хто просить одержує, хто шукає знаходить, а хто стукає відчинять йому*» (Матвія 7:7-8).

І я люблю вас за це, мої полтавці, що ви розкриваєте свої серця. Ви щедрі на час і кошти, на сили й поради. Навіть коли ви відмовляєте, ви маєте запасний варіант дій, пропонуючи знайомих ваших знайомих, котрі й зможуть допомогти. Власники пилорам не замислюються про зиск, а жертвують куби деревини й дошок; водії спецтехніки роблять ходку за ходкою від точки до точки. Ви своїми справами допомагаєте лікувати, зігрівати, годувати й частувати оборонців Полтави. Ви знаєте, що їм без нас не буде сутужно. А ми ж без них можемо втратити все.

Саме тому, навіть маючи десятки відмов на прохання допомоги, ти не ображаєшся, бо знаєш, що людина вже віддала багато іншим, таким самим пошукачам, як і ти. І ти не опускаєш руки, бо Господь дає ще десятки дверей у людських серцях, просячи лише постукати. А там неодмінно відчинять на твій ревний стукіт.

Тому я все більше закохуюсь у вас, мої дорогі співвітчизники: за милість ваших сердець, за вашу відданість Батьківщині, за глибоку довіру волонтерам і за нерушну віру в наших воїнів. З вами хочеться зустріти новий світанок сильної, вільної європейської України.

З нами Бог, Україна – це ми!

1 березня 2022 року



День 7

« / скінчив Бог дня сьомого працю Свою, яку Він чинив. І Він відпочив у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив» (Буття 2:2). Так було при створенні світу. Відтоді сьомий день – Богові.

Але нині сьомий день поспіль ненажерлива російська військово-політична машина своїми іклами глибоко вгризається у виморену плоть мого народу. І сьомий день нема спочинку. Ні, росії не треба спочинок, бо ж бісівське плем'я від природи своєї не знає ні передиху, ні втоми. Вічно голодне, воно горить вогнем люті вдень і вночі.

Спочинок потрібен нам, створеним із пороку земного. Та коли на порох перетворюються цілі міста, людське ество волає до Бога: *«Милості й сили!»*. І Він у цей наш сьомий день календаря «братерської війни» встає з покою. Він виходить у місто і стає у колону людей, що розвантажують мішки з піском для барикад. Він бере в руки залізний ополоник і на блокпості насипає в потерту миску замерзлого солдатіві гарячого борщу. Він кладе Свої руки на руль автомобіля й виїздить під вечір із Полтави на Харків забрати матір із дітьми й старою ненькою, що застряє дорогою з розбомбленого міста. Це в Нього в мозолях долоні, бо цілий день Він ріже полотно й плете для когось захисні сітки. Це в Нього попід вечір пропадає голос, бо ще спозаранку Він неупинно говорив і говорив, шукав і з'єднував, знаходив і втрачав...

Увесь цей сьомий день. Без продику. Без миті для спочинку. І коли вже попід вечір у чужому домі починає мерехтіти свічка перед образами, Він стає на коліна й молиться. Але без сліз, бо всі їх виплакав уже за день до цього.

Ми чекаємо Його у блискавках із громами, з фанфарами та сонмищем янголів. А Він тут, у камуфляжі й тілогрійках, у білих халатах і чорних рясах, іде під гул сирени повітряної тривоги в череді заморених, пошарпаних зловісним тижнем українців. Іде й шепоче: *«Я — Господь, Бог твій, що держить тебе за правицю й говорить до тебе: «Не бійся, Я тобі допоможу».* (Ісаї 41:13). І Ти віриш Йому. Бо



завтра нам треба знову йти творити дива милості, сміливості та правди.

З нами Бог. Україна – це ми!

2 березня 2022 року

День 8

Вісім. Обернена спіраль нескінченності. Саме так відчуються нами ці вісім днів сірого воєнного міжсезоння – як один нескінченний день із короткими перервами на неспокійний сон. Де поділися ті часи, коли внутрішній календар працював так просто? Будні ще зі шкільної лави нагадували розворот щоденника, а саме життя текло спочатку від літніх канікул до літніх канікул, від дня народження до дня народження, а згодом – від недільної служби до нової літургії. А між ними – труди й дні...

А нині ж труди стали подвигами, а трударі – подвижниками. Дні ж перетворилися на забіги заради добра й миру. І ти біжиш, а фінішу не видно. Добро й мир, здається, роблять два стрибки назад, коли до них підходиш ближче хоч на крок.

Ти – всього лише маленький гвинтик у великій машині опору російському монстрові. І на якусь мить стає моторошно від власної безпорадності. Але на новому подихові приходять знання: *«Не бійтеся їх, бо Господь, Бог ваш, Він воює за вас»*. (Повторення Закону 3:22)

І з такою обороною вже не треба зайвих роздумів. Твоя мета – бути корисним тут і зараз. Тим, чим можеш: часом, словом, ліжком, хлібом чи молитвою. Через тебе ближньому Небо дарує свою милість. Обігріти й нагодувати подорожнього, прихистити безхатнього, підбадьорити занепаłego, підтримати безсилового... Ми вчимося дієвому християнству через гіркі уроки війни.

У болю на мить народжується ненависть до ворога, що висушує тебе до самісінького дна. Але й вона гоїться турботою про ближнього: про осиротілу дитинку зі сплюндрованого «русским міром» Харкова, в якому вона залишилась без батьків під смертоносними обстрілами; про твого сусіда в рядах оборонців рідного міста, котрий стоїть під снігом і вітрами на віддаленому блокпосту заради твого й мого спокою; про дружину близького друга, котрий нині зі зброєю в руках чатує на підступах до отчого краю... І як би гірко не було часами, душа чекає перемоги правди.

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

3 березня 2022 року



День 9

Для України це не просто дев'ятий день війни. Це дев'яте коло Дантівського пекла. Але в нього нас завів не красномовний римський Вергілій, а блудослівний московський карлик. І кожне коло в ньому не гірше й не краще за попереднє: воно таке ж потворне, виснажливо страхітливе та антилюдське.

Тут зрадники та брехуни не вмерзають у лід огидними писками, а волають ними на весь світ про «миротворчість». Тут насильники й тирани киплять не у смолі, а все ще у власному гніві, поки їхні ракети дірявлять школи й пологові будинки мегаполісів і містечок. Тут облудні «святі отці» не висять, прикуті ланцюгами до скелі, донизу головами, а, облобизавши юдиним поцілунком хрести, благословляють міць російської зброї та коригують ворожу авіацію.

Тут бути чиїмось уявним «молодшим братом зі спільного кореня» аж ніякий не привілей – це означає бути готовим розділити гірку участь старозавітного Авеля. Сказано було нам: *«нема ані геллена, ані юдея, обрізання та необрізання, варвара, скита, раба, вільного, але все та в усьому Христос!»* (Колос. 3:11). Так мало б бути для християнського розуму. Але не для мозку північного сусіда. Наша інакшість стала аж занадто дратівливою, наша українськість стала надмірно небезпечною, наші європейські кроки стали занадто гучними, а наше вільне серце стало занадто гарячим для кремлівського люципера.

Нас «денацифікують». Тепер так називають геноцид. Зараз ми не просто знаємо, що таке голокост. Ми маємо свою Катастрофу, і це у XXI столітті. І «миротворцям» насправді байдуже на мову, якою я говорю, і на церкву, до якої я ходжу. Я страшний і бридкий їм, бо я – українець.

А я був народився у вщент зросійщеному місті на Полтавщині. Я закінчив школу, в якій уроків російської мови та літератури на тиждень було чи не втричі більше від української. Свої перші поетичні рядки й прозові твори, як і десятки інших неопублікованих поезій, я написав саме мовою Пушкіна й Лермонтова. Та були поруч і справжні свідомі українські учителі. А в генах – нездоланий код нації. І родюче зерно проросло, коли йому був час. Про плоди його судити не мені. І ще зарано.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

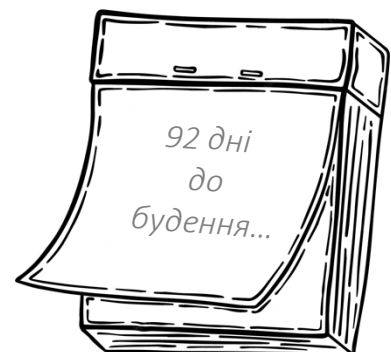
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Та в лютому 2022 року у свою тривожну валізу до найнеобхіднішого мінімуму речей я поклав і вишивану сорочку. Навіщо? Бо маю віру, що буду в ній зустрічати один із найщасливіших днів. Який саме – вирішуватиме Небо. Хотілося б, звісно, День Перемоги України... Але тому валізка і називається тривожною, що збираєш її в передчутті іншої Зустрічі.

А поки та сама щаслива мить гряде, я продовжую, дякуючи за плідний день та не останню ніч, повторювати в шаленій круговерті подій: «Слава Богу! Слава Україні! Слава ЗСУ!». Так, саме в такому порядку, бо якщо знаєш, Кому належить уся слава, то й у всьому іншому буде лад. А згодом і Перемога.

З нами Бог. Україна – це ми!

4 березня 2022 року



День 10

У старозавітні часи давньоєврейський патріарх Яків проголосив: *«Як Господь буде зо мною і збереже мене в цій дорозі, що її верстаю, і як дасть мені хліба їсти та й одержі одягтися, так що вернусь я живим-здоровим у господу мого батька, то Господь буде мені Богом... і з усього, що даси мені, напевно дам тобі десятину»* (Бут. 28: 20-22).

Десятий день війни... Моя Україна сьогодні заплатила свою першу десятину податком зболених днів і недоспаних ночей між безперервного наступу «гаранта власної безпеки». За надшвидким мельканням гореносних дат ніхто не в силах полічити того, що спопеліло на віварі російсько-української війни. Коли горять підбиті танки й літаки – свої й ворожі – ти розумієш, що йде борня. Ті, хто був обраний і навчений для бою, саме так і віддають свій борг Вітчизні й Небу.

Але в нас усе не так. Через ницість і слабкодухість трухлявого путінського серця цю десятину платять пересічні українці: і новонароджені в підвалах і бомбосховищах Києва, і виснажені в евакуаційних потягах із розтрощеного Харкова, і навіть мертві серед переораних російськими снарядами цвинтарів у Білій Церкві та в Бабинім Яру столиці.

Минув десятий день не нами розпочатого кошмару... Росія без упину нав'язує нам свій скажений декалог – огидні десять заповідей на кожен день війни. У них усе навиворіт: у шані паплюження, брехня, убивство, ґвалт, крадіжки... «Я – Старший брат, єдиний твій союзник. Нехай не буде в тебе інших покровителів, крім мене»...

Вони карбують свої заповіді на зруйнованих плитах мосту в Ірпені, під яким ховаються десятки переляканих людей. Вони пишуть ці правила чорним димом від нашої спаленої на Гостомельському летовищі «Мрією». Вони вирізають свої спотворені закони залповими вогнями по атомних електростанціях – щоб раз і назавжди, щоб дохідливо одразу й для всіх. Але ми платимо зараз цю десятину не лише зруйнованими містами, переораними танками полями, але найголовніше – понівеченими життями.

Це цілих Десять днів терору. Днів, коли родина спить одягнена, бо будь-якої миті під завивання сирени треба буде бігти у сховище.

Десять днів голоду. Бо в місті закінчився навіть хліб, а брехливий ворог, пообіцявши гуманітарний коридор, продовжує стріляти по всіх навколишніх дорогах.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Десять днів мужності. Бо ця десятина – це наша безневинна кров у чаші Грааля Європи, яка ще не зрозуміла до кінця, що Росія – це гангрена на тілі континенту, яку варто було обрубати задовго до сьогоднішнього лиходення.

«Закрийте небо!» – безуспішно волаємо ми... А тугодумна несмілива старенька дипломатія Заходу шукає відмовки на дні переляканого серця. «Закрийте небо!» – шепочуть душі двадцяти однією померлої від обстрілів дитини біля руїн понищених шкіл і лікарень. А боязливий блок НАТО знаходить приводи сказати «ні»...

І тоді мені хочеться заволати: «Ні! Хай відкриється Небо! Хай зійде Господь у всій Своїй міці на ворогів наших!» – і завмираю від власного гніву...

Та певен, що саме так і буде, навіть якщо цілий світ не захоче стати пліч-о-пліч у битві з московським змієм: *«дайте місце гніву Божому, бо написано: Мені помста належить, Я відплачу»* (До римлян 12:19).

І відплата прийде. Десницею українських воїнів. Подихом стихій на українських просторах. Нездоланністю волелюбного народного духу. Невідворотністю смерті зляканого грішника.

З нами Бог. Україна – це ми!

5 березня 2022 року



День 11

Іх уже одинадцять – пекельних днів, хроніки яких радше б з'являлися лише як кадри голлівудських бойовиків. Одинадцять історій підступу й негуманності. Одинадцять авторитарних плювок ув обличчя демократичного Заходу. І світ, здається, у стосунках із Росією сповідує доктрину «політико-економічно обґрунтованого ненасилля». Її легко дотримуватися, коли вісім ракет нищать якесь далеке їм Вінницьке летовище, а не Аеропорт Мюнхен імені Франца-Йозефа Штрауса.

Зовсім нескладно відмовляти сорокамільйонному народові у рятівному закритті неба, коли від влучання снаряду невдовзі після літургії обвалюються стіни православної церковці в селі Бобрик біля Броварів, а не тріщать по швах склепіння готичного Шартрського собору.

Звісно, що важко дати дозвіл на передачу летальної зброї, коли на фото під закривавленими ковдрами лежить ірпінська родина, що загинула від шалених московських куль, тікаючи по «зеленому коридору», бо на тлі їхньої смерті щаслива французька сім'я продовжує вечірній променад десь на Лазуровому березі Рив'єри.

Українське горе – ще не європейське горе. Наш біль – ще не їхній біль. Бо сита й загіпнотизована десятилітньою путінською пропагандою Європа забула гіркий гітлерівський урок: транквілізаторами санкцій скажене чудовисько не зупинити. Замирення – це вірний крок дресирувальника до пащі прірви...

Одинадцять днів моральної напруги. Вони як одинадцять химер, що супроводжували прадавню вавилонську богиню Тіамат у її війні з молодими богами. У війні, коли супроти юного світла піднялась ненаситна безодня...

Ось і я, Господи, і весь мій нарід, стоїмо над цією древньою глибінню... Ми, здається, одні тут лишилася зі смолоскипами в руках у мороці хижої російської ночі. Човен нашої держави хитає хвилями й ось-ось ковтне вічно голодне московитське нутро...

Прийди ж, о Господи, до нас по водах наших сліз! Прийди о третій та о шостій ранку під свистом куль і під завивання голосних сирен! Наблизься і скажи, як Ти промовив до своїх апостолів колись: *«Заспокойтеся! Це Я! Не бійтеся!»*.

І я, і весь нарід мій, як святий Петро, до Тебе скаже: *«Господи, якщо це Ти, звели мені підійти до Тебе по воді»*. І підемо по сльозах матерів, по ріках крові воїнів і вбитих безневинних. Ми станемо над прірвою російської чуми й підемо вперед ген-ген до поплюндрованих кордонів.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

І раптом будуть сумніви в нас бодай хоча б на мить, і ми, як Твій Петро, злякаємося власної рішучості та вражої ошкіреної сили, і станемо йти на дно, не полиши нас. Подай нам руку, маловірним. Бо *«якщо Бог за нас, то хто ж тоді проти?»* (До Римлян 8:31).

Бо істинно: земні імперії лягають під серпами днів. Диктатори змовкають попід гул голодної та гнівної юрби. А брехні тануть попід жаром Сонця Правди. Коли приходить мить. І тут немає виключень. Так буде і в нас.

Бо з нами Бог. Україна – це ми!

6 березня 2022 року



День 12

Дванадцятий день добіг кінця. Дванадцята ніч починалася з пронизливого голосу сирени, і повітряна тривога знову вигнала розтривожених людей із зігрітого дому в холод підвалів і сховищ.

Кожен із дванадцяти днів – немов один із новітніх апостолів нашого буремного життя. Кожному з них належить свідчити про карколомні будні в долі України перед усім тим світом, який і так із недовірою ставиться до Слова, а нині не лише до почутого, але й навіть до побаченого, бо брехня в обладунках сучасних технологій навчилася натягати на себе маскувальну личину правдивості.

Нашим дванадцятьом свідкам належить нести народам всесвіту не Благу звістку, а гірку й разючу Правду. Їм доведеться говорити не про дванадцять великих свят світла, а нагадувати про дванадцять днів російського мороку, в якому український промінь пробивався до людей планети.

Їм дванадцятьом свідчити не про Різдво Спасителя, а про народження антилюдського антихристового духу «від москви до самих до окраїн». Бо нам принесли не дари волхвів, а дари смерті, брехні й ненависті. І замість дороговказної зірки нам у небі запалали путінські ракети.

Цим дням сповіщати не про Богоявлення та Хрещення у водах Йорданських, а про явлення нового дияволового блазня на московському троні з зануренням його аж по самісіньку брехливу пащу в потоки сліз і крові тисяч українських життів.

Цим апостолам говорити не про Стрітення Господнє прастолітнім Симеоном, що десятиліттями виглядав собі смерті після зустрічі з Богом, а про щоденне пророче очікування моїм народом осатанілої навали з північних кордонів, з прийняттям і чеканням смерті за волю, за правду й за перемогу.

Їм вистувати не про слово Благовіщення, а про отруєні ідеологією шовінізму гіпнотичні псевдоісторичні виступи кремлівського карлика та його прихвостнів у всіх без виключення російських думках і думочках, на всіх облудних каналах і каналчиках.

Дванадцятьом дням нашої війни повідомляти світу не про вхід Господа до Єрусалиму, а про цинічний вхід запамороченої пропагандою ласої до крові й насилля росіянської армії в кордони України. Спочатку одним кроком у Крим, коли світ окрикнув і замовк. Потім двома кроками на Донеччину й Луганщину, коли світ підняв гвалт... і гордо висловив стурбованість. А потім той ворог у відчутті безкарності всім своїм незграбним обважнілим мілітарним тілом ступив у межі Краю чи не з усіх сторін – і з півночі, і з півдня, і зі сходу.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Дням нашої борні звіщати всій планеті не про Вознесіння Господнє, а про те, як возносилися до правителів світу прохання закрити небо від убивчих ракет і літаків. А коли ті, хто тримають владу земну, незграбно віднаходили собі чергове виправдання за страхи й бездіяльність, сотні дорослих і десятки дитячих душ щоденно здіймалися до Господа з житлових кварталів Бучі й Ірпеня, Охтирки й Харкова.

Апостолам нашої звитяги розповідати світові не про сходження Святого Духа в День Святої Трійці, а про благословенного Богом незримого Привида Києва та про опоетизовані байрактари, що вогнем спускалися на російські війська, котрі паплюжили поля й небеса в кордонах колись мирної України. І мова буде не про народження Церкви Христової, а про появу єдиної соборної неподільної та героїчної української нації. Такої сильної, що з Божим благословенням і ворота московського пекла не здолають її.

Нашим дванадцятьом свідкам доносити правду не про Преображення Господнє на горі Фавор, а про перевтілення цілого українського народу. Правда, шати його стали не сліпучого білого кольору. В одних – перетворилися на криваву багрянцю, в інших – на болотяно-земляний камуфляж. І як у давнину, коли на яблучного Спаса годували бідних і знедолених, увесь народ мій став годувальником многострадальних своїх братів, сестер, батьків, дітей і друзів.

Дванадцятьом дням наших подвигів та мук звіщати не про день Успіння Пресвятої Богородиці, а про смерть вісімнадцятимісячного немовляти в Маріуполі після російського обстрілу. Їм свідчити не про благословенне Різдво Божої Матері, а про те, як у підвалах та укриттях, і в ще вцілілих пологових будинках під немирним небезпечним незахищеним холодним небом на світ прийшли чотири тисячі триста одинадцять малят. І на їхню честь повинні б запускати в нас салюти, а не палити небеса в залпах «градів» і «калібрів».

Прожитим нами дванадцятьом дням агресії росії ректи не про Здвиження Хреста Господнього, а про воздвиження над сотнями могил моїх загиблих співвітчизників хрестів із датами дочасно обірваних життів. Вони стоятимуть як свідчення відкуплення за Правду та Свободу в початих не нами боях, як заклики до перемоги над московським дияволом у надлюдських стараннях сотень доль.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Дванадцять перших днів війни незламно говоритимуть і не про Введення у храм Пречистої Діви. Їм повідомляти світові не про радісну жертву святих Якіма й Анни, а про українських батьків і матерів, котрі своїх у Бога вимолених дітей відпускають на війну, благословляючи на службу Богові крізь службу ближньому та службу Батьківщині. І про десятки матерів, що у сльозах ховали своїх рідних, і кликали до Неба, і просили в розораній московськими танками української землі: *«Прийми сьогодні дитину, Богом мені дану, введи її у храм твого Творця й радісно співай йому: благословіть усі діла Господні».*

Дванадцятьом дням нашої війни звіщати про все це світу, допоки не зупиняться гарячі двигуни російських танків, допоки не прозріють очі московських осатанілих «братів», допоки не закровить від болю серце Західного світу, котрому ще не віриться в те, що Звір гряде зі Сходу.

А потім, як відплаче й відсміється цей народ-страдалець після перемоги, ми знову будемо у спокої святити паску, яблука й мед, і не лякатись дзвонів, що вже не нагадуватимуть нам своїм важким голосом про загрозу з неба.

І зовсім інакше казатимуть вуста слова Псалтирі: *«...помісти ж мої сльози перед Собою, чи ж вони не записані в книзі Твоїй? Тоді то мої вороги повтікають назад, того дня, як я кликати буду. Те я знаю, що Бог при мені, і в Бозі я справу свою докінчу, докінчу я в Господі справу! На Бога надію кладу й не боюсь, що людина учинить мені?»* (Псалми, 55:9-12).

Бо з нами Бог. Україна – це ми!

7 березня 2022 року



День 13

Минув тринадцятий день. У всьому світі бояться цього числа – багато де ні поверхів у будинках, ні місць у рядах, ні номерів у готелях, тринадцятих за порядком. А в нас, українців, немає пропусків – тринадцятий день війни. І нам уже байдужа символічність – усе однаково антилюдське в діях росії; все одноманітно титанічне у протистоянні мого народу. Ми, немов отой античний Атлант, покладали собі на плечі величезну ношу та стоїмо на форпості Правди, допоки демократичний Захід перелякано слухає та дивиться, але продовжує неквапно гуляти попід яблунями Свободи у своєму саду Гесперид.

І нам немає коли скинути наш тягар додолу, немає кому віддати його, як колись довірив Землю Гераклові древній міфічний титан, бо всі герої зараз тут, на наших просторах: у полі, у бліндажі, на волонтерській кухні, за плетінням сіток... Крізь наші сльози й крики болю, нам тут самим стало в кого прости про дерзновенні молитви до Неба, бо за ці тринадцять днів під обстрілами й бомбардуваннями російських звірів ми втратили і рідних, і близьких, але вони вже у мученицьких вінцях за нас благають Бога. Тим паче, що в нас уже з'явилися і мученики-храми, святість вівтарів котрих сплюндровано московськими атаками.

Минув тринадцятий день божевілля. В Об'явленні Івана Богослова саме у тринадцятій главі розкрито людям таїну про владу зла, котре упродовж тисячоліть намагається перевернути світ догори дригом. Озираєшся назад в історію і бачиш, що в кожному столітті свій антихрист, який кидає всього себе супроти і земного, і Небесного. Наш зараз сидить десь у підземеллях Уралу, руйнуючи світлий порядок, нехтуючи всіма законами – і людськими, і Божественними. І він зібрав свою армію, і створив свою віру, і нині роздає свої знаки тим, хто сліпо йде за ним. У ХХ столітті ми пережили і німецьку свастику, і радянський серп із молотом. Нині нам судилося змагатися з ворогом під маркуванням «Z»...

Ще два тижні тому для мене «Z» було хіба що назвою американських фільмів про апокаліптичне майбутнє. На лекціях із теорії культури я говорив своїм студентам про покоління Z, народжене після 1991 року. Ці юнаки й дівчата, зрощені з технологіями, мали б бути на передовій у цифровому світі. Але в Росії вони занадто злилися з брехливими інформаційними ресурсами. І тепер північне покоління Z пішло на передову війни з моєю країною. Воно ставить цей символ собі на аватарки в соцмережах, воно допомагає Z-подібно засвічувати вікна в багатоповерхівках, мов сатанинським маякам, показувати напрям руху прогнилої рабської суспільної думки в шовіністичній росії. Воно ж гордо малює Z на своїй

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

військовій техніці, яка роздирає кордони України. І, дякувати Богові й нашим збройним силам, попри всі звірства, ці Z-колони десятками згорають у наших родючих полях і на наших обступлених тополями довгих дорогах.

Я не прибічник теорій змов і не адепт ученень, котрі вже післязавтра ждуть кінця всіх та всього. Та у старій кремлівській голові, напевне, той давній хробак гордині дожер останні залишки подоби Бога й людини. У божевільній грі ідеології та правди путінські блазні заміняють знайому нам букву «З» на «Z» у назвах міст, газет і сайтів. Вони ще недавно кричали про загрозу кирилиці в Україні як «коду слов'янської душі». А самі стають перевертнями. Символізм тут у всьому. Ні, їхня літера війни – не давня «земля». Бо земля народжує життя й приймає його для упокоєння. Їхня зброя та уми помічені літеро «зело» – «вельми багато», і вони ордою сунуть на сусіда. На «Z'єло» починалося не так багато слів. Але у війні росії з Україною вони стають знаковими: Zв'єздà, Z'єліє, Zл'акъ, Zл'ій, Zм'ій, Zв'єрь, Z'єлò... Червона радянська Zв'єздà над християнськими святинями Кремля ніяк не закотиться ні фізично гепнувшись зі шпилів, ні закотиться фігурально в ідеології – московська церква, хоч і з патріархом і без синоду, та лишається безголосою. Хоча ні, вона голосить в унісон із кровожерною урядовою клікою, благословляючи «другу у світі армію» на «переможні звірства». А українське донедавна прокремлівське православ'я семимильними кроками наближається до прозріння.

Російський народ продовжує жити, ніби одурманений, сьорбаючи Z'єліє пропаганди. Спочатку в них у головах було «іх там нет», тепер на їхніх вустах «потерь нет». Але коли виходиш із мороку печери на світло – без раптового невимовного гострого болю не обійтись. Я чекаю того дня, коли промінь Правди зірве ту пелену з очей російських крикунів і мовчунів. І покоління моїх співвітчизників буде зарубками на хрестах над могилами наших полеглих братів і сестер рахувати покайні дні того осліплого народу, котрий брехливо питає у світу голосами старих артистів, «хотят лі рускіє войны»?

Московські війська продовжують нищити мої міста. І від голоду й холоду, зневоднення та хвороб страждають і гинуть дорослі й діти. А цим полям ще треба запліднитися зерном. Та вони натомість напиваються кров'ю. Цим дітям ще осягати науки, а вони вчаться пізнавати за звуками ракети й літаки. Радує одне, що колись там, де лежать перегноєм покинуті загарбницькі Z-війська, переможно заколоситься щедрий український Zл'акъ, котрого зараз так бракує людям Києва й Харкова, Ірпеня й Маріуполя, злак, який нагодує і мою воскреслу Україну, і половину вільного світу.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

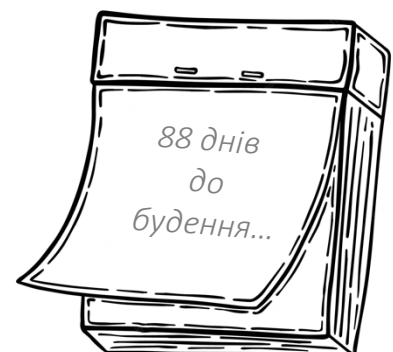
А далі – все просто, все про нього, старого хворобливого вождя, котрий повзе своїм наглим воєнним тілом по моїй землі – Zълw Zл́й, Zм́й, Zв́рь... Не дивно, що він замінює літери у словах. Схожа на трійку, числове значення мого Триєдиного Бога, літеру «З», він замінює на Z. І не тільки форми, а й змісти стають інакшими. У давніх абетках літери розрізняються як числові знаки. «Земля» була за число сім, а «зело» за шістку. І лізуть по моїй Україні, мов пророчі числа апокаліптичного звіря z ... z....z... б...б...б...

Але сказано було давно: *«Коли хто до полону веде, сам піде в полон. Коли хто мечем убиває, такий мусить сам бути вбитий мечем! Отут терпелівість та віра святих!»* (Об'явлення, 13:10).

Тож, лізьте, воріженьки! Наша родюча земля вже прийняла понад дванадцять тисяч вашого особового складу, на наших дорогах навечно завмерли понад три сотні ваших танків, наше занапашене чорними димами й намолене молитвами небо скинуло вже понад сотню ваших літаків і гвинтокрилів, а наше море ковтнуло три ваших кораблі... І не зупиниться ні небо, ні земля, ні море, бо ці люди, котрих ви нищите своїми z-військами, стоять за свій отчій край. А разом із ними стоять усі святі України-Руси й Богородиця-Оранта.

З нами Бог, Україна – це ми!

8 березня 2022 року



День 14

Минуло два тижні з того моменту, як почалося неприховане вторгнення «братського народу». Чотирнадцять днів «порятунку» українців від нас самих російськими вакуумними бомбами, касетним бомбардуванням із московських літаків і холоднокривним розстрілом північними загарбниками житлових кварталів українських міст.

Католики світу у дні Великого посту будуть згадувати муки Христові, проходячи з молитвами й гімнами хресну дорогу у чотирнадцять стацій. А мій народ уже здолав цей шлях нелюдського болю. Наш піст почався раніше, ніж про це нагадав церковний календар. Наша путь на національну Голгофу уже переступає межу в чотирнадцять сакральних зупинок.

Невмирущий російський великодержавний шовінізм уже безапеляційно засудив нас на вірну смерть, а московський «синедріон» – галаслива дума й рада федерації – дав своєму цісареві дозвіл на розп'яття цілого сусіднього народу. Моя країна за ці чотирнадцять днів узяла на свої плечі важкий хрест боротьби з авторитарним світом. І, ми, як і Христос, не можемо пройти цю путь, щоб не впасти – ми втрачаємо, ховаємо й плачемо за рідними й близькими. Бо тілесні сили українських героїв усе ж не безкінечні, бо словами не переконаєш неконтрольовану п'ятсоткілограмову бомбу, котра летить на житлові масиви з неба; бо думкою не спиниш танки, що стріляють по автомобілях у «зеленім коридорі» під час «години тиші».

На щастя, у нас є свої симони з Киринеї, що допомагають нам нести нашого хреста. І хай поки вони роблять це, як і Симон, супроти волі, ведучи економічні війни з московією. Настане мить, коли вони усвідомлять глибину власного страху й абсурдність бездіяльності перед безцеремонною брехливою країною-терористкою. Шкода лише, що це розуміння коштуватиме нам, українцям, більше, ніж зекономлені Європою запаси євро.

Та все ж у нас є свої святі Вероніки. Як вона обтерла лик Спасителя обрусом від крові й поту, так і сотні простих людей по світу не припиняють утирати нам холодний піт, гарячу кров та обпікаючі сльози, допомагаючи в скрутні коштами й речами, медикаментами й харчами. І мій народ, хоч і падає на інше коліно, та тримає удар, допоки його підпирають милосердні люди світу.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

І українці, крізь власний біль втрати, все ж говорять, немов Господь колись прорік своїм сусідам: *«Дочки російські, не ридайте за мною, за собою ридайте й за дітьми своїми!»*... А вони ж не в силах навіть заволати на весь світ, щоб їхній божевільний цар почув цей плач, аби від болю материнських сердець затряслися й упали червоні від української крові кремлівські стіни, немов мури ерихонські від голосу трубного... Чому так? Бо московити звикли воювати, сіючи життями навсібіч, бо «баби нових нарожають...»

Мій народ ще до початку вторгнення заочно *«розп'яли, і поділили одержу його, кинувши жереб про неї, хто що візьме»* – та сталося не так, як пророкувалося. І хрест війни, хоч і важкий, з ганебного знаряддя смерті став нам за зброю єдності.

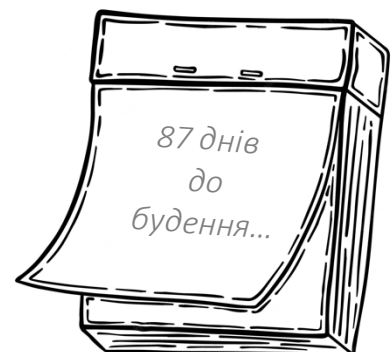
Ми стоїмо. Уже чотирнадцятий день. Ми стоїмо однією ногою на могилах наших рідних: убитих дітей Маріуполя й Сум, розстріляних родин Ірпеня, закатованих українців Донеччини. Ми попираємо іншою ногою понад дванадцять тисяч тіл загарбників, покинутих своїм царьком на полі брані, та сотні підгорілих танків, літаків і БТРів.

Нас кожен день нещадно прибивають до хреста в Києві й Бучі, Харкові й Сумах, Миколаєві та Маріуполі. Ми щодня вмираємо в Ірпені й Охтирці, Гостомелі й Чернігові. Нас щодня знімають із хресного дерева та кладуть до гробу в Херсоні, Житомирі й Волновасі. Та по молитвах наших пращурів і святих землі цієї, по міці духу наших воїнів, по жертвності наших волонтерів і по милості сердець наших рідних Господь дає цьому народові щоденно воскресати з попелу і ждати перемоги.

Бо *«одні колесницями хваляться, а інші кінями, а ми будем хвалитись Ім'ям Господа, нашого Бога: вони похилились і впали, а ми стоїмо та ростемо на силах!»* (Псалми 19:8-9)

З нами Бог, Україна – це ми!

9 березня 2022 року



День 15

К оли думаєш про перелам другого тижня, про те, як у прірву історії під гуркіт подій та слів падає пів місяця війни, в голові мимоволі випливають російськомовні рядки відомого киянина: *«В белом плаще с кровавым подбоем, шаркающей кавалерийской походкой, ранним утром четырнадцатого числа весеннего месяца нисана в крытую колоннаду между двумя крыльями дворца Ирода Великого вышел прокуратор Иудеи Понтий Пилат...»*

Але в нас усе трохи інакше... Для нас уже минув чотирнадцятий день, коли на танках і бронетранспортерах із білим літерним маркуванням із кривавим шлейфом, човгаючи холодними гусеницями по поснулих зимуючих чорноземах, раннім ранком двадцять четвертого числа зимового місяця лютого крізь роздертий східний кордон України-Руси продерся диктатор московії владімір путін...

І вже п'ятнадцять повних днів не знає зупинку його агресивний поступ. На п'ятнадцятий день весняного місяця євреї відзначали свято Песах – свято свободи на згадку про Вихід із Давнього Єгипту. На п'ятнадцяту добу місяця нашої боротьби ми продовжуємо стояти за свободу у XXI столітті, показуючи народною рукою не лише на «вихід» із нашої землі осатанілій Z-армії, але й на єдиний належний напрямок історичного руху і російському кораблю, і всьому загіпнотизованому пропагандою російському народові з його оскаженілим тираном.

П'ятнадцять днів поспіль «добросусідські» ракети та літаки роздирають на шмаття наші міста. І під уламками будинків, шкіл і лікарень уже спочила вічним сном сімдесят одна безневинна дитина. Від куль і снарядів понад сто дітей отримала поранення. Озираєшся навколо у плачі та стогнеш: *«О, де ж той п'ятнадцятий день Песах, коли б Всевишній минув наші будинки, знищуючи первістків Ворогів наших?!»* Озираєшся в болю й люті в покаєнний тиждень Великого посту, і кажеш у ніч: *«Своїми думками я – той, що попався розбійникам; і нині побитий ними весь і вкритий ранами, але Сам, Христе Спасе, прийди й зціли мене!»* (Великий канон, 1:14). А перед очима в тебе маленькі тіла двох дітей, убитих некерованою п'ятисоткілограмовою бомбою на вулиці Роменській у Сумах... І, перефразовуючи святого Аврелія Августина, ще голосніше стогнеш серцем: *«Добрий Боже, дай мені прощення й поміркованість... Але не зараз, о Боже, ще не зараз!»*

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

П'ятнадцять діб до ряду з моєї країни йде великий Вихід страдного народу. Уже понад два мільйони моїх співвітчизників перетнули кордони отчого краю, їдучи в чуже соціокультурне середовище. «Русській мір» став занадто тісний навіть для російськомовних жителів Харкова й Києва. Їм стало комфортніше там, де не відлунюють гармати під брехливе шовіністичне бляння «великого і могутього русского языка». І п'ятнадцятий день моїх рідних і знайомих, як перекотиполе, розносить просторами заляканого росіянами світу. Потоками машин у чотири ряди – з аваріями на узбіччях, з грубістю водіїв через страх і безвихідь; довжелезними потягами, вщерть забитими жінками й дітьми у скрутій і тіснєві, у ропоті від задухи й душевних мук – у покаєнний тиждень посту... І шепочеш: *«У бурі зла потопая я, Господи Милосердний; та, як Петрові, простягни й мені руку»* (Великий канон, 2:4)... А перед очима в тебе три спочили вічним сном виховательки дитячого будинку сімейного типу, розстріляні російською військовою технікою з позначкою «Z» у «святковий день» Восьмого березня на кіровоградській трасі... І знову додаєш: *«дай мені прощення... Але не зараз, о Боже!»*

П'ятнадцятий день голоду й спраги. А євреї у п'ятнадцятий день місяця нісан пекли опрісноки на згадку про те, як харчувалися мацою в роки єгипетського рабства. А мій народ у Бучі, Ірпені, Гостомелі, Макарові й Ворзелі сидить у крижаних підвалах без їжі й води. Російський карлик дав пізнати їм найсуворіший із усіх земних постів. Не очисний, а той, що катує голодом і спрагою під канонади «градів», а не шепіт молитов; той, що вселяє в душі страх і гнів – у покаєнний тиждень посту. І промовляєш за них і за себе у напів мороці кімнати: *«Серед ночі повсякчас я провадив життя моє; бо темрявою і млою глибокою була для мене ніч гріха, але сином дня покажи мене, Спасе»* (Великий канон, 5:1). Але перед очима тіло шестирічної Танечки з Маріуполя, котра загинула на самоті під завалами будинку від зневоднення. І знову кажеш: *«дай мені прощення... Але не зараз, о Боже!»*

П'ятнадцятий день відкритого неба, в яке молитвами стукують сотні розідраних людських тіл десятків розтрощених міст, котрі вигорілими віконницями вдивляються у кривавий горизонт. На п'ятнадцятий день місяця нісан у євреїв було свято весни. У такі дні чекаєш співу птахів і сонця... І твій російський сусід у дні весни, здається, одвіку прагне того ж словами класика їхньої літератури:

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

*«В чужбині свято наблюдаю
Родной обычай старини:
На волю птичку выпускаю
При светлом празднике весны».*

Та за п'ятнадцять днів нашого місяця війни «сентиментальний москвит» випустив по наших людях понад сімсот сімдесят ракет... – у покайні дні Великого посту. І просиш тоді слізю за себе й увесь многострадний нарід: *«Як жарини вогню небесного, попаліть, апостоли, мої земні пристрасті, запаливши нині в мені бажання любови божественної»* (Великий канон, 8:1). А перед очима Маріуполь, де згорьовані українці кладуть тіла своїх загиблих у братську могилу на околиці міста, бо через сильний обстріл із боку російських окупантів не можуть поховати їх належним чином. І знову промовляєш до Небес: *«дай мені прощення... Але не зараз, о Боже!»*

П'ятнадцятий день місяця смертей ми стоїмо, а світ дивиться зі страхом і захопленням на те, як розлючене московське море б'ється у крицю нашого вільнолюбного серця. Він, цей поки мирний закордонний світ, допомагає, як вважає можливим. Сотні людей по світу простягають щирі руки допомоги. А керівники держав «висловлюють стурбованість і співчуття». Легко бути стурбованим, поки ще є кордони... Та через цю війну у світі настане мить, коли державами перестануть керувати бухгалтери й маркетологи, що кожен свій крок зважують мірою кошеля зі срібняками; скінчиться епоха, коли нафта й газ дорожчі за людські подихи та кров; коли Організація Об'єднаних Націй кане в Лету вслід за недієздатною Лігою Націй, бо держави-терористи не мають права не те що говорити, а й навіть пискнути в Раді Безпеки світу. Це буде. Але, напевне, не зараз. Нині нам суджено жертовно стояти супроти російського голяфа. І суджено вистояти.

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

10 березня 2022 року



День 16

Дні давно втратили свої назви. Немає більше ні понеділка, ні вівторка. Тільки «новий» і «слава Богу, ще один». Числа обраховують уже не дати григоріанського чи юліанського календаря, а наполегливо нанизують на ниточку наших доль дні першого місяця нової Вітчизняної війни. Годинник уже вимірює не добу, а час між сиренами повітряної тривоги та їхнім відбоєм.

Ось він, шістнадцятий день – шістнадцята можливість жити. Нова доба для подвигу мого народу крізь утому та біль.

24 лютого 2022 року я прокинувся від гулу двигунів літака, котрий пролітав десь над моїм кварталом зимової Полтави. А потім був телефонний дзвінок із тривожним голосом подруги на іншому кінці: *«Він почав нас бомбити...»*. Насправді, для мене ніякої шокуючої новини не було. Після попереднього годинного шизофренічного псевдоісторичного дискурсу кремлівського фантазера-терориста я вже написав усім знайомим: *«Він виправдовує вторгнення...»*. Тому тривожні валізи були попаковані, а рідні та близькі знали умовний план дій уразі найтрагічнішого сценарію. Тоді хотілося вірити, що всі все знали й готові були реагувати відповідно до нього.

Але маховик подій закрутився з неймовірною швидкістю. І ми розгубленим розумом не встигали за ним. Час уже тоді втратив вагу. І коли я вперше у своєму житті на зорі біг в укриття, згадав про годинник. Швидкий погляд на нього – і холодок пробіг по спині: він зупинився о 5:10 за київським часом 24 лютого. Стрілка мертво стояла на місці, і дата не змінювалася вже добу. Час втратив вагу. Але здобув зміст. У той момент я уявив, як десь у кремлі чи на Уралі з першими вибухами в Україні хтось маленький єхидно наспівував пісню на слова уродженця Полтавської землі: *«Двадцать второго июня, / Ровно в четыре часа / Киев бомбили — нам объявили, / Что началась война»...* З того дня й ось уже шістнадцять днів я не ношу годинника на зап'ясті. Час утратив колишнє значення.

А попри мою тимчасову хронологічну дезорієнтацію, історичні змагання російського диктатора з вождями минулого в грі «у кого краща свастика», «більша боеголовка» та «покірніша отара» стрімголов розгорталися на шаховій дошці моєї Батьківщини. Війна з трьох літер (чи то АТО, чи то ОСС), в один момент стала Українською Вітчизняною. Особливо ж коли твої ближні в однострої влилися до лав збройних сил та тероборони.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Мої дні стали схожими на бездонні криниці. Чим більше ти робив, тим більше було треба. Чим швидше ти завершував одну справу, тим швидше на горизонті виринали ще дві... Час, котрий раніше давав тобі можливість обдумати власні кроки, кудись зник. Замість нього з'явилася одна безперервна мить колективної дії.

І вже насправді не існувало «завтра». Є лише повноцінне «сьогодні» для твоєї вірної думки, для твого доречного слова та для твого гідного вчинку. Тому з того моменту я з особливим трепетом молюся за ближніх словами Євангелія: *«Отож, не журіться, кажучи: Що ми будемо їсти, чи: Що будемо пити, або: У що ми зодягнемось? Бо ж усього того погани шукають; але знає Отець ваш Небесний, що всього того вам потрібно. Шукайте ж найперш Царства Божого й правди Його, а все це вам додасться. Отож, не журіться про завтрашній день, бо завтра за себе само поклопочеться. Кожний день має досить своєї турботи!»* (Матвія 6:31-34)

Ми стоїмо уже шістнадцятий день. У дат із нашого календаря страшна вага – вага людських життів. І на шальках терезів під час світового суду вона переважить все. Але спочатку нам суджено перемогти. Коли – невідомо, бо астрономічний час уже не наш найбільший клопіт. Усе важливе має трапитись сьогодні.

Головне, що з нами Бог, Україна – це ми!

11 березня 2022 року



День 17

У моєму побуті я привчив себе до простору – якомога менше речей, якомога частіше звільняти шухлядки, шафи й полицки від того, що обтяжує своєю надмірністю й непотрібністю. Єдине, що я любив накопичувати, так це спогади та емоції від пережитого. А потім був широкомасштабний наступ Росії. І все стало з ніг на голову.

Мої ближні після першої споганеної очікуванням бомбардування Полтави ночі пішли в ряди територіальної оборони. І через годину після того, як їм стала до лиця військова форма, мені довелося перекреслити всі попередні звички й забути про щоденні графіки й режими. Бо гуманітарно боронити місто виявилось чи не так само складно, як узяти в руки автомати сміливцям на фронті. Поки збройні сили країни тримали московську орду подалі від центру держави, а міська влада починала вдивлятися в хаос військового будення, полтавців на блок-постах треба було окопати й укріпити, нагодувати й напоїти, вдягти й зігріти, підлікувати й підтримати...

І тут сотні сердець містян застукали в унісон. Пенсіонери та студенти, молоді й дорослі, батьки й діти – всі по мірі сил і можливостей стали на допомогу. Цим ми, українці, і неймовірні. Поки регіональні державні структури розробляли схеми реагування й будували логістику, волонтери заповнювали лакуну безгосподарності, а кожен із нас ставав економічним гарантом нашого з вами спокою.

Минув сімнадцятий день війни. За цей час ейфорію загасила рутинна. Від щоденних клопотів немає вже ні розпачу, ні радості – лише усвідомлений обов'язок. А теплу посмішку з тихою сльозою край ока викликає лише те, наскільки жертковними стали люди. Напевне, з початком російської агресії, наші янголи-охоронці шепочуть нам у душі слова Євангелія: *«А хто силувати тебе буде відбуту подорожнє на милю одну, іди з ним навіть дві. Хто просить у тебе то дай, а хто хоче позичити в тебе не відвертайсь від нього»* (Матвія, 5:41-42).

Але за плечима вже сімнадцятий день військового марафону. Наш марафонський гонець, що принесе звістку про перемогу над північним монстром, ще не вибіг на свою стежку, хоча й ми й ладно потріпали непроханих гостей.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Та за сімнадцять днів прийшла втома. Полтава, яку Божою ласкою минають ракети, зникає жити від сирени до сирени. Місто, яке зодягло й забезпечило руками волонтерів своїх оборонців, увійшло у стан очікування – важкий стан емоційної коми. Щось середнє між панікою та апатією. Війна йде, але все ж «трохи не в нас». Будинки падають, але ж «трохи не тут». Люди навіки прощаються один із одним, але то ще «на відстані новин».

Усе це зрозуміле. Усе це нормальне. Замореному організмові потрібен сон. Так і ми нині на якусь мить просто задрімали у відносному спокої Полтавської землі, який нам куплено дорогою ціною Харкова й Маріуполя, Ірпеня та Бучі... Головне, щоб ми прокинулися раніше за тривожний голос будильника, котрий ні на мить не припиняє вистукувати час гусеницями російських танків і довгими автоматними чергами московських автоматів.

За ці сімнадцять днів у моєму побуті я привчив себе до тісноти волонтерського штабу – корисними стали якомога більше речей, на котрі раніше навіть і не дивився, якомога частіше наповнюються шухлядки, шафи й полицки тим, що раніше обтяжувало б своєю надмірністю й непотрібністю. І єдине, що стало важко накопичувати, так це спогади й емоції від пережитого.

Інколи, роздивляючись навколо себе в «упорядкованому хаосі» кімнат із горами речей, нагадую собі бальзаківського Гобсека чи гоголівського Плюшкіна. Але коли до кінця дня чи не все придбане й зібране стає комусь у нагоді, видихаєш із полегшенням, дивлячись на порожні столи й куточки. І повторюєш, дивлячись за повечорілий горизонт: *«Не збирайте собі скарбів на землі, де міль і ржа їсть, і де злодії підкопуються і крадуть. Збирайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні ржа не їсть, і де злодії не підкопуються й не крадуть. Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше»* (Матвія, 6:19-21)

Зараз, здається мені, чи не всі наші серця з хлопцями й дівчатами на передовій. Сімнадцятий день наші скарби щоразу стають нічого не вартими, коли чується ракетний вибух, бо нині не міль та іржа їдять їх на півночі й заході, сході й півдні, а російська артилерія та авіація. Сімнадцятий день поспіль кожна гривня стає вирішальною в критичну мить, коли треба придбати кровоспинні чи прості жарознижуючі для солдата в холодному бліндажі. Бо злодій нині не підкопується в таїні, а нагло зрівнює з землею, де не може вкрасти.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Сімнадцятий день ми всі збираємо собі скарби на небі: через гарячі свіжоспечені пиріжки для біженців у довжелезному потягові на Південному вокзалі чи лісовоз із деревиною для будівництва укриття; через віддану в користування постраждалих харків'ян квартиру чи за п'ятдесят гривень на волонтерський рахунок – у кожного своя вдовина лепта.

Саме тому, що ми єднаємося в горі, нас не здолати так легко, як цього хочуть «за поребріком» у країні шовіністичних сліпців та царських холопів. Саме тому, що ми розуміємо високу ціну нашої втрати, ми неодмінно доживемо до перемоги.

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

12 березня 2022 року



День 18

був вечір, і був ранок, день вісімнадцятий. Це літочислення буття моєї розтерзаної війною країни. Ця благословенна земля не була пуста й порожня, як писалося про часи творіння, та нині ж – вона вражена російськими червами, поточена московською шовіністичною шашілю, і навколо – темрява над безоднею горя, і Дух Божий ширяє над поверхнею моря сліз, пролитих моїм народом. Він дивиться на спопелілий Харків та обгорілі вулиці Ірпеня, на розбомблені квартали тисячолітнього Чернігова й спустошені райони Сум. І Бог бачить, що недобре воно.

Минає вечір, минає ранок, день вісімнадцятий. Це хронологія боротьби за право бути собою перед лицем північного ворога, який обезличує, зганяє в стадо, краде голос і засліплює совість. Це тут і зараз Бог відділив світло від темряви. І під крики матерів і плачі дітей, попри всі попередні гріхи, за муки й страждання безневинного народу Бог назвав світло Україною, а темряву назвав московією. Хоча остання й кричала про свою святість голосами єпископів і пресвітерів, обвішувалася золотими хрестами за гроші олігархату, обставляла себе білостінними храмами на кожному квадратному метрі чужих земель і повторювала, як язичницьке заклинання, упродовж століть самій собі, як заспокійливе: «канонічне, вірне й святе», а всьому українському – від Мазепиного вибору до Варфоломійового томосу: «розкольницьке, зрадницьке, анафемоване»...

Це московська паща, котра кричала про єдину хресну купіль Дніпра й Почайни, нині віддає накази скидати бомби біля білосніжних стін Святогірської лаври, руйнує церкву святих Жінок-Мироносиць та Успенський собор Харкова, храм цариці Тамари у П'ятихатках і старезну церкву Різдва Пресвятої Богородиці у В'язівці, храм святого Тихона в Гуляйполі та храм Вознесіння Господнього в Бобрику... І байдуже, що там віряни донедавна співали «Многая літа!..» «великому отцю» кірілу. Літакам й ракетам, благословенним на забій української пастви, не чути праведних голосів щирих прихожан і вірних заповідям священників. Це російська православна братська рука розстрілює у Волновасі ігумена Платона (Моргунова), бо в його требнику молитви «штучною» українською мовою, а сам він – капелан «карателів-фашистів». Що ж тоді жалітися про обстріли мечеті Сулеймана Пишного та його дружини Роксолани в Маріуполі, в якій ховалися від «денацифікації» українські й турецькі мусульмани. Та Бог бачить, що недобре воно.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Проходить вечір, проходить ранок, день вісімнадцятий. І хоч сказав Бог: «Нехай земля вродить траву, ярину, що насіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїм плід приносить, що в ньому насіння його на землі» (Буття, 1:11), але колись плодюча земля моя не в силах нагодувати своїх дітей у Маріуполі. Ні, вона дала найбільші врожаї, вона зродила хліба й меду вдосталь. Але кремлівська ненаситна лють стискає місто кільцями блокади. Це роблять ті, хто з року в рік ішов на марші покаліченої пам'яті неорадянськими ошалілими колонами під крики: «Не забудемо блокаду Ленінграду!». Та Бог бачить, що недобре воно.

Згасає вечір, проминає ранок, день вісімнадцятий. Колись учинив Бог обидва світила великі, – світило велике, щоб воно керувало днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі (Буття, 1:16). Та дітям моєї країни вечірнє небо осявають не далекі сузір'я, а вогні ракетних залпів. Серед ночі їх будять не солов'ї, а сирени тривоги – у Василькові й Запоріжжі, у Житомирі й ген-ген у здавалося б далекому від російського кордону Львові. Від московських обстрілу не заховатися, як від страшного сну, під теплою ковдрою. Від московських «Градів» та «Солнцєпєоків» не буде прихистку в материнських обіймах. І Бог бачить, що недобре воно.

Сьогодні після довгих клопотів я нарешті зрозумів, що була неділя. Над храмом, у якому судилося молитися Богові поруч із десятками змарнілих від війни незнайомих мені, але близьких українців, закружляв наш літак. Перед початком літургії у вранішньому небі він робив коло за колом над сонним містом. Якби то було декількома тижнями раніше, не знаю, яка б була моя реакція. Та нині в душі був спокій, а на вустах – благословення в політ. Бо його жертва за всіх і за вся була ось там, попід хмарами. Його молитва до Отця за мир і спокій його краю була громоподібною в рокоті потужних двигунів. І все для того, аби ми на своїй рідній землі в тиші й спокої змогли принести жертву хвали Богові і за його вільну та сміливу душу. Бо сьогодні наші янголи поверх білосніжних крил одягли камуфляж. Сьогодні на херувимській вони кружляють на металевих крилах наших літаків. Вони роблять це сьогодні, на вісімнадцятий день війни, як і вчора, аби нам швидше пізнати день Миру.

З нами Бог, Україна – це ми!

13 березня 2022 року



= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

За все Тобі, мій Господи, хвала:
За те, що є; за те, чого не буде;
Що ще горю і не зачах до тла;
Що є ще мить на праведні діла;
Що є ще поруч добрі й мудрі люди.

За все Тобі осанна з днів у дні:
За біль поразки, що смиря гординю;
За довгу путь босоніж по стерні
Утрат і зрад - і мною, і мені;
За щедрий досвід бути просто тінню.

За все Тобі хвала – геть за усе:
За довгі будні, за безсонні ночі;
За вир подій, що взяв і десь несе,
І я лечу на швидкіснім шосе
У даль життя, допоки сяють очі.

За все осанна: що гряде й було,
За слухну мить і втрачені хвилини;
Що дав рукам доладне ремесло;
Що після сну цілуєш у чоло,
Мов не узрів усі мої провини;

Що грієш там, де не знайти тепла;
Що поруч між юрби і самотини;
Що світиш там, де все ковта імла;
І, де б душа в блуканнях не була,
Ти робиш перший крок убік людини.

День 19

Дев'ятнадцятий день війни – дев'ятнадцятий ранок надії. Світанок сподівання на те, що зараз востаннє в новинному каналі з'явиться повідомлення про руйнування рідних міст і зведення про втрати ворога на наших непривітних до нього просторах, бо за мить – перемога.

Це дев'ятнадцятий раз усвідомлення того, якою важкою буває тиша. Милістю Небес, мужністю наших воїнів і через жертвність Харкова й Маріуполя, Волновахи й Миколаєва моє місто має змогу молити про мир у непотроцених храмах і вертатися щовечора з трудів у теплі й освітлені дома.

Але й у ньому чутно пронизливий шепіт війни. Він лунає у скрипові гальмівних колодок автомобілів із номерними знаками сусідніх областей, коли на виїзді з Полтави в напрямку Кременчука вишиковується довга черга мігрантів із понищених північних міст-героїв. Цей скрегіт війни ядучим жалом впивається в серце, коли порожній возик стукає коліщатками об холодний кахель супермаркета, поки ти ковзаєш поглядом по голих магазинних полицях, шукаючи зниклі товари. Цей гомін війни долинає, коли обривається сам лише виклик чи вже розпочатий телефонний дзвінок до знайомих і близьких, котрі не змогли чи не мали бажання покинути обпечені російською зброєю міста й села. Це шепіт війни чується дев'ятнадцятий день поспіль, коли замовкає грім ракетних ударів.

Над моїм містом попід ранок зависає мертва тиша після нічних сирен, котрі не відпускають тебе на спокійний сон упродовж довгих годин. І ти вслухаєшся у найменший шурхіт. Але сьогодні крізь пелену густого мовчання у квартиру полинув щедрий пташиний щебет. Попри залпи «Іскандерів» – весна. Попри канонаду осатанілої путінської пропаганди – надія.

І чи не найтепліше стає тоді, коли перед вранішньою духовною рутинною отримуєш негаданий привіт – маленьке сонечко на золотому тисненні молитвослову. І замість слів завчених молінь хочеш наївно проказати:

*«Лети, лети, сонечко,
на дідове полечко,
на бабине зіллячко,
на наше подвір'ячко!»*

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

А потім уже по-дорослому гірко, але по-дитячому щиро просити:

*«Неси між крильцятами
на небо під «градами»
надії з тривогами,
що шлемо до Бога ми!..»*

От якби ж так легко було достукатися в небесну браму!..

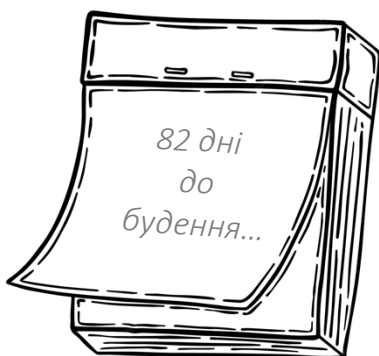
А в цей самий час моїм співгромадянам не до мимовільних діалогів із весною. На їхньому подвір'ї в Ірпені вирости не квіти, а два дерев'яних хрести на свіжих могилах матері й сина. У них в Охтирці після чергового авіаційного удару... просто немає вже й вулиці, якою б можна було пронести в останню путь сусіда. У них у Бучі вже й нести і ніяк, і нікуди через неспинні обстріли скаженої орди, тому у братській могилі лежать, сповиті вічним сном, шістдесят сім мирних українців. Там шепоче холодним голос війна. Дев'ятнадцятий день поспіль.

І в грузькій ранковій тиші в годину повітряної тривоги шепочеш за живих, і за мертвих, і за ненароджених українців, котрим судилося пізнати шал отупілого скаженого російського народу: *«Коли я піду хоча б навіть долиною смертної темряви, то не буду боятися злого, бо Ти при мені, Твоє жезло й Твій посох вони мене втішать!»* (Псалми, 22:4).

І крізь ранкову тишу чуєш щедрий щебет радісних птахів...

З нами Бог, Україна – це ми!

14 березня 2022 року



День 20

Двадцять днів без війни... Саме так хотілося б написати на чистому аркуші паперу, але гірка реальність говорить інакше. Двадцять днів без війни... Та наразі єдине, що спливає на думці, так це старий радянській фільм про любов під час війни з Юрієм Нікуліним у головній ролі, але аж ніяк не наша з вами буденність, у якій двадцять днів стали схожими на двадцять літ.

Автором сценарію до старої військової кінострічки був відомий поет Костянтин Сімонов. Це його рядки про «канонічне ставлення» до нацистського ворога з малих літ засіли мені у пам'яті:

*«Так убей же хоть одного!
Так убей же его скорей!
Сколько раз увидишь его,
Столько раз его и убей!»*

І я, розуміючи історичний контекст, все ж до кінця не сприймав емоційний посыл. Заклик убивати всіх представників народу через ідеологічний маразм осліпленого вождя, – це здавалося надмірним.

Та ось, коли з моменту написання вірша минуло рівно вісімдесят років, із такою ж люттю сотні українських сердець можуть читати його вголос, замінюючи «фашиста» на «рашиста» без жодних мук розстріляної московськими «Градами» совісті. Тепер ти і сам бачиш, чому одурманених Гітлером німців мучило почуття провини упродовж десятиліть. Нині ти сам усвідомлюєш гріх цілого сусідського народу, котрий у своїй гордині вже ціле століття поливає брудом Захід і категорично відмовляє Україні у праві на існування. У цієї умовно-федеративної країни простий діагноз: путін головного мозку з метастазами в зачерствіле холопське серце. Що робити з цією гангrenoю на тілі світу?.. Євангельська істина говорить: *«Залишіть ви їх: це сліпі поводитарі для сліпих. А коли сліпий водить сліпого, обоє до ями впадуть...»* (Матвія 14:15)

І ми лишали їх у спокої в їхньому великому хліву авторитарності, де пахкотіло гноєм шовінізму та прілою соломою месіанства. Вони вірили у свою обраність для «порятунку» світу від помітного лише їм «неофашизму». Вони кричали про свою споконвічну святість «третього Риму» серед «гниття моралі Заходу». Вони чекали собі залізного земного царя, помазаника Божого, рятівника й проводиря народу, більше за другий прихід справедливого Царя. І так вони й осліпли.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Ми б лишали їх і надалі, чекаючи, коли б вони упали б у яму історичного забуття разом із усім своїм авторитарним урядовим кодлом й утопічним образом ядерно-балалайкової наддержави. Але вони переступили поріг нашого дому. І тепер їхня сліпота стала причиною наших смертей. Вони дійсно впритул не бачать кольорових дитячих садочків і великих шкіл, золотокупольних церков і багатопверхових пологових будинків – лише точні координати для нищівного ракетного удару.

Після двадцяти днів руйнувань їхня німота перед брехливим путінським режимом продовжує вбивати наших друзів і знайомих. Один день їхнього страху подати голос за мир дорівнює чи не сотні життів моїх співгромадян. Кожна година їхнього покірнього споглядання геополітичного шабашу Звіроподібного Владіміра відбирає щонайменше чотири життя моїх знайомих і незнайомих співвітчизників. Кожні п'ятнадцять хвилин від їхньої рабської покірності здичавілому кремлівському карликові один українець гине в нерівній нешляхетній війні російської артилерії та авіації з моїм народом.

І коли моя країна на двадцятий день війни німотно стоїть над руїнами п'ятдесяти дев'яти шкіл і не в силах вже ронити сльози над могилами дев'яноста семи убитих дітей, я не маю жодного морального права засуджувати ненависть до сліпого народу-ката. І хай чують московити зрозумілі їм російські слова Костянтина Сімонова, знаючи, що тепер вони звучать про них: *«Скільки раз увидишь его, / Столько раз его и убей!..»*

І коли мине сліпота, німота й глухота одурманеного північного племені, я, Господи, стану голосно проповідувати прощення до гріховної людини: *«Любіть ворогів своїх. Даруйте добро тим, хто ненавидить вас. Благословляйте тих, хто проклинає вас. Моліться за тих, хто кривду вам чинить»* (Луки 6:27-28)

А нині ж мій ворог – це не свідомий людський ближній, котрого я засуджую у власній гордості; це колективний антигуманний пропутінський отруєний пихою паразитуючий організм. Тому кажу своєму серцю золоті слова святителя Філарета

(Дроздова): *«Цурайтесь ворогів Божих, вражайте ворогів Вітчизни, любіть ворогів ваших. Амінь».*

З нами Бог, Україна – це ми!

15 березня 2022 року



День 21

Минув двадцять перший день війни. Саме стільки часу треба людині, аби вона почала звикати до того, що з нею відбувається, та змогла адаптуватися до нових умов. Двадцять один день на зміну себе.

Звісно, що життя в умовах російського наступу й українського героїчного опору обростає рутинною. Для одних будні пахнуть металом автоматів і димом «заспокійливих» цигарок; для інших щодення звучить безперервними перемовинами по телефону про організацію допомоги потерпілим; для третіх – це буденний вихід на своє одвічне робоче місце, бо без цього намертво стане тил і заціплено завмре фронт. Але я не хочу, аби ця війна ставала звичкою, бо ми говоримо не про здорове харчування чи про тонус м'язів.

Тут оскаженілі російські вояки розстрілюють чернігівських містян у ранковій черзі за хлібом; не пускають машини з продуктами й водою голодним мешканцям Маріуполя й розстрілюють автомобілі волонтерів, які довозять гуманітарну допомогу Бучі, Сумам та Харкову. Ось вам і здорове харчування.

Тут московська наволоч скидає бомби на спортивні комплекси, басейни Рубіжного й Маріуполя, де ховалися вагітні й матері з дітками. Ось вам і здорове тіло.

Тут «православна зброя» сплюндрувала вже понад тридцять християнських церков, мечетей і синагог, у багатьох із яких люди ховалися під час повітряної тривоги. Їхній патріарх хвалився, що відкриває по три нових храми на день. Напевне, у росії тепер нова ціль: «денацифікувати» щонайменше по одному «ворожому» храму на день за неоголошений «місячник релігійної чистоти». Ось вам і здоровий дух.

Тут уже сто сімнадцять лікарень стоять із розбитим шибками, а сім із них згоріли вщент попід прицільним вогнем «армії-визволительки»; тут сорок три карети швидкої допомоги не доїхали до пацієнтів, бо червоний хрест на них був за мішень для хижого московського ока; тут без вагання й муки совісті путінська орда на полі бою стріляє в медика, і героїчна Ольга Семидьянова, рятуючи життя військовим на Донеччині, гине, лишаячи ув Марганці осиротілими дванадцятьох дітей. Ось вам і піклування про здоров'я.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Тут російські ракети вслід за руйнуванням шістдесяти шести шкіл трощать ще й черговий дитячий садочок у Северодонецьку, і зрівнюють із землею будівлі Чернігівської політехніки, Чорноморського й Харківського національних університетів. А навіщо освіта тим, кого кремлівський карлик прирік на тотальне винищення як «неонацистів»? Бо ж сто три маленьких українці і так уже ніколи не переступлять порогу школи... Ось вам і здорова звичка самоосвіти.

Тут «мирний атом» починає лякати цілий світ, коли безумці заводять велику військову техніку впритул до реакторів електростанцій Чорнобиля й Енергодару, а потім граються в російську рулетку з ядерним паливом, чи то перебиваючи енергопостачання, чи то починаючи утилізацію боєприпасів біля стін станційних споруд. Ось вам і здоровий глузд.

Хоча, ні... Я хочу лишити в арсеналі українського життя ці звички війни: гуртуватися тісно заради мети; віддавати себе до останньої краплинки сил, коли потребує ближній; і співчувати незнайомцеві, бо сказано було: *«віддавайте, то й вам воздасться мірою доброю, такою, що й не втримаєте ви усього. Бог буде з вами щедрим, якщо ви будете щедрими до інших»* (Луки 6:38).

Я хочу пам'ятати, як ми навчилися цінувати найменше у долонях і серцях – тарілку смачного супу, тепле кошени на колінах; мамине «люблю» після вечірньої розмови; хвилину сповіді щирого друга; і крихти сну без скавульчання голосних сирен. Бо *«Краще мале для праведного, ніж велике багатство для грішника»* (Псалми 36:16).

Я хочу, аби світ вічно пам'ятав вимушену звичку мого миролюбного, але військово вправного народу – на межі сил починати новий день, маючи за плечима уже чотириста тридцять підбитих московитських танків та майже чотирнадцять тисяч упокоєних у наших чорноземах ворогів. І цієї рутини ми не кинемо, допоки Z-армія не перестане чавити своїм чоботом нашу родючу землю. Бо не даремно ж говорив розумний Арістотель: *«Звичка – друга натура»*. Москва привчила нас люто ненавидіти її гріховні людиноненависницькі діяння.



З нами Бог. Україна – це ми!

16 березня 2022 року

День 22

Минуло двадцять два дні, як у нашому домі немає спокою. Двадцять дві ночі чекання обстрілів поступово привчили до холоднокровної машинальної реакції. Двадцять два дні емоційної напруги навчили радіти хвилині спокою та тиші, хоча серце все одно починає калатати швидше, реагуючи на пізні дзвінки.

Тривають двадцять два дні крадіжки нашого майбутнього. Росія нагло забрала в нас весну, вона щохвилини позбавляє нас права на завтрашній день. І ти з новою силою починаєш розуміти його як Божий дар тобі, а не даність. Ще донедавна я бачив руїни амфітеатрів лише на картинках та в подорожах містами, багатими на античну спадщину. Але ХХІ століття показало обгорілий і понівечений остов Маріупольського театру. І музи стихли. А разом із ними на мить замовкли всі небесні хори, аж поки не стало відомо, що за милістю Небес бетон у сховищі над головами жінок і дітей витримав російську ракетну лють.

Війна почала з'їдати українських митців. Одна справа, коли вони ставали жертвами власного дурману й підтримували окупанта вголос чи своїм мовчанням, купленим за тридцять срібняків гонорару. Тоді їхній талант ставав заручником ідеології, і пам'ять про нього зникне, щойно востаннє вдарить молоток судді міжнародного трибуналу. Інша ж справа, коли межу таланту поклала шальна московська ракета. Такий митець навечно лишиться в камені й у пам'яті людей – як молодий актор Паша Лі, що загинув під Ірпенем, як убиті російськими «надточними» вибухами у столиці заслужена артистка України Оксана Швець та соліст балету Національної опери Артем Дацишин. Поклич їх, Господи, на біс у царстві Своїму і дай їм миру, якого вони не дочекалися під небезпечним небом України. Ворог продовжує красти в нас культуру тепер уже не лише в ідеологічній борні, чи у зазіханні на музейні експонати, чи через заборону мови й церкви, але й шляхом неприкритого терору.

Двадцять другий день війни обкрадає наше майбутнє, коли змушує розшматовані серця українських матерів волати в розпачі до Бога над могилками ста восьми дітей. Бо ворогові однаково, куди цілити – в українського військового на блокпості в Коростені чи в жінок з дітлахами у притулку Северодонецька; «денацифікувати» вісімдесятирічного пенсіонера в Гостомелі за відмову погодувати зголоднілих, кинутих власними вождями ординців; жінку, котра заховала своїм тілом чотирирічну доньку у Золочеві, чи дворічне немовля в Нових Петрівцях.

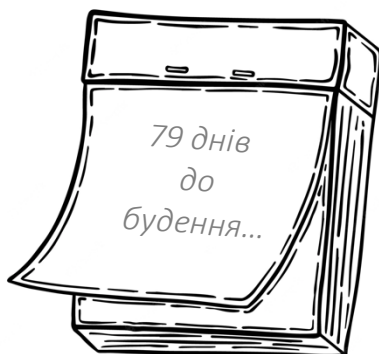
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Двадцять другий день війни краде нас у нас самих. Ми перестаємо бути схожими на нас колишніх. За цей час у багатьох лишилися лише у спогадах аромати парфумів, звичні режими дня, улюблені місця для променаду з друзями, вечори для нових кінострічок та книг, і навіть смаки домашньої їжі.

Московія – одвічний грабіжник зі столітньою історією успішних і безкарних крадіжок із проникненням у чужий фізичний та ментальний простір. Вона поцупила скарби наших древніх курганів та претендує на скарби нашої кухні, виставляючи їх як свої; вона привласнила собі киеворуську князівську спадщину та народний епос, презентуючи світові їх як свої власні; вона зазіхнула на древню митрополичу кафедру й давні храми зі святими ликами, перейменувавши та перемістивши їх; вона покрала навіть коріння нашої мови й мистецтва, переманюючи собі століттями митців ситістю черева та обіцянками слави. Та у 2022 році настає час вертати своє: від втраченої історичної пам'яті до відтятого Криму з Донбасом; приходить час єднати розсіяну через гординю, невігластво чи впертість паству й вимітати геть із серця комплекс меншовартості, нав'язаний нам застійними советами та кадебешними російськими президентами з їхніми українськими олігархічними посіпаками.

Наша істинна історична пам'ять сьогодні п'є воду в калюжах на вулицях блокадного Маріуполя й топить сніг, бо півмільйонне місто тримає південний фронт правди на двохстах сімдесяти двох квадратних кілометрах руїн. Наші останні історичні «братерські ілюзії» сьогодні розлітаються на друзки разом із вікнами й стінами храму Смоленської ікони Божої матері на Холодній горі в Харкові. Наша остання любов до північного сусіда сьогодні маліє в ніщо з кожним кроком, який роблять українські діти в оточенні м'яких іграшок від «загниваючого заходу», тікаючи від «рятівних обстрілів» росіян по мосту Сігету-Мармацієй на українсько-румунському кордоні. Наша віра в єдність християнської душі розвіюється за вітром, поки в Маріуполі тіла загиблих українців закопують у Дитячому центральному парку культури та відпочинку, бо «істинно православні» російські війська не пускають містян на цвинтарі.

Перемога приходить не лише зі зброєю в руках. Вона гряде з широко розплющеними очима й розумом, з якого впала пелена ідеологічної облуди. Від нас



вимагається перший крок у помислах до правди й добра. А все інше – додається від Бога: *«Бо гнів Божий з'являється з неба на всяку безбожність і неправду людей, що правду гамують неправдою»* (Римлянам, 1:18).

З нами Бог. Україна – це ми!

17 березня 2022 року

День 23

Уже двадцять три дні, як авторитарне євразійське плем'я кошмарить західну цивілізацію. І в цьому коловороті зла моя неупокорена Україна – це єдине, що дозволяє пристаркуватій Європі, хоч і насторожено, та поки що дрімати на своєму ложі.

Європа на диво міцно спить, сподіваючись, що її триумфальний одр, оздоблений хитрими дипломатичними візерунками після Другої світової війни руками переможних різьбярів на Потсдамській мирній конференції, витримає тритижневе ґвалтування світопорядку кремлівським маніяком. Але НАТОвські узори та ЄСівські різьблення тріскаються під брехливе завивання російських псевдодипломатів. Московські ракети падають все ближче й ближче до польського кордону, а ворожі безпілотники опиняються за тисячу кілометрів від театру бойових дій – у далекій Хорватії. Кремлівський коротун провокує цивілізаційне зіткнення, у якому головні залпи, крім ракет і гармат, робить армія чорноротих пропагандистів.

Двадцять третій день поспіль мій край є міцним заслоном для мирного днювання тих народів, котрі донедавна й дивитися не хотіли в бік «малої Росії», якою ним видавалася моя Україна через потік російського імперського наративу на закордонному телебаченні.

Двадцять третій день поспіль ми стоїмо. Вже закрадається фізична та психологічна втома. Та як без неї, коли майже місяць тебе тримають у напрузі «колишні брати й друзі» по Совецькому Союзу, за яким лили крокодилячі сльози любителі зеленого горошку під день виборів та червоних гвоздик у день, що «порохом пропах».

І коли нам стає сутужно на цьому цивілізаційному фронті, хочеться в далину рідних просторів прокричати одкровенне Франкове слово:

*«Земле, моя всеплодющая мати,
Сили, що в твоїй живе глибині,
Краплю, щоб в бою сильніше стояти,
Дай і мені!»*

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Бо цій землі є чим боронити своїх дітей – полян, сіверян, деревлян, тиверців, уличів та волинян – від пошесті одурманених пропагандою вепсів, від навали отруєної ідеологією мордви, від розбою зголоднілої на кров мері та муроми, що суне на наш край з-за Дону. Ця земля почала лютувати березневими морозами. І наші воїни терплять нічні кусючі холоди так само, як і росіяни. Але у власному домі тебе всі стіни гріють, а на чужій землі цей білий сніг загарбнику за саван.

Цій землі є чим захистити нащадків киеворуських витязів і через тисячоліття після билинних часів. Московські мічені війська отримують смачного облизня від древніх русичів, коли залізна Z-армада у спробі наступу впирається у земляні прадавні Змієві вали побіля Білогіродки поруч Бучі.

Цьому небу є чим оберігати козацький рід від хижої царської лапи. На давніх землях характерників усе – від комахи до лютого звіра, від тоненького потічка до синього моря – буде троюдити життя всім можливим зайдам. Тому й зриваються увись дикі гуси біля Каланчака, й гинуть, потрапивши у двигун російського літака-убивці, що й він сам розбивається серед херсонських боліт. Хрещене вільними козацькими чайками, Чорне море на початку березня три дні й три ночі лютує штормами, не даючи російському десантові здійснити висадку в околицях Одеси.

Ця земля звикла ковтати загарбників. Коли прийшов сюди гордий «богоподібний перс» Дарій Перший Гістасп у 514 році до нашої ери, аби скорити собі скіфів, вони не жалілися про втрату земель, а йшли углиб країни, заманюючи ворога в саме серце свого краю. Його армія танула, хворіла, голодувала, блукала і знесилювалася на довгих дорогах у циркумпонтійських степах. І ми, нащадки воїнів армії древнього Ідантиса, можемо перефразувати своїх пращурів, звертаючись до новітнього ворога: *«Якщо тільки ви, москалі, не полетите в небо, обернувшись у птахів, не зариеєтеся глибоко в землю, ставши мишами, або не стрибнете в болото, перевернувшись на жаб, – уражені цими байрактарами та джавеллінами, ви не повернетесь назад»*.

І хай ви, північні сусіди, запустили по наших долях уже тисячу вісімдесяит ракет, ми продовжуємо жити. У самій лише столиці під обстрілами й бомбардуваннями на світ Божий прийшли сімсот п'ятдесят сім маленьких українців, у чийй крові буде текти осоружність до всього московитського.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

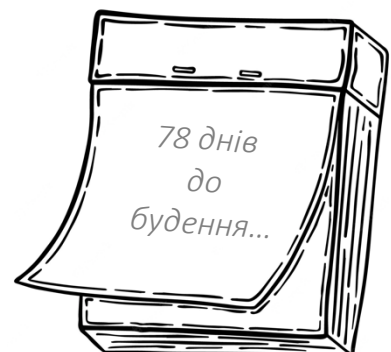
А ви ж давайте, не соромтеся, руйнуйте ще один, чотириста дванадцятий навчальний заклад та тридцять сьому за порядком лікарню, зупиніть ракетами черговий двадцять сьомий завод та сьому за ліком ТЕС!.. Ваша природа – сіяти морок і руйнування навколо себе. Ми ж опісля перемоги окукубимо цей край, і він постане ще кращим, аніж він був до вашого небажаного візиту.

Кілометри наших доріг висмоктують паливо з ваших бронемашин, що й ви кидаєте її, обезсилену, під Конотопом і здаєтеся в полон. За кожен із п'ятнадцяти розтращених українських аеропортів ви знову й знову горите на аеродромі Чорнобаївки. А згодом усім, хто на своєму чолі й руці, на танкові чи літакові мав символ ZVіра, буде призначено попеліти на тому світі за гріхи вбивства матерів, дітей, старих і немічних, і навіть нерождених невинних українців.

Бо «зло безбожному смерть заподіє, і винними будуть усі, хто ненавидить праведного. Господь визволить душу рабів Своїх, і винні не будуть усі, хто вдається до Нього!» (Псалми 33:22-23)

З нами Бог, Україна - це ми!

18 березня 2022 року



День 24

Двадцять чотири дні неприхованого винищення українства у XXI столітті пролетіли мов двадцять чотири години божевільної доби. Спочатку здавалося, що минула вічність, і ми встигли емоційно постарішати на три покоління, а з цим віком здобули й мудрість із вірою, і стійкість із єдністю. А нині вже стоїмо на порозі весняного рівнодення. Ми зустрінемо древній рік в обпеченій, зраненій, але нескореній Україні, яку московський ворог хотів легко проковтнути ще три тижні тому.

Спочатку так і думалося: велике горе працює як велика мартенівська пічка, переплавляючи совєцьке та пострадянське покоління з генерацією міленіалів у міцну крицю українства. Та три з вершком тижні крові й поту, гніву й сліз розродилися в нові зморшки та чолі моєї України.

Коли до найближчого розваленого ракетою «Калібр» будинку не декілька метрів, а сотня кілометрів, ми почали безплідні дискусії не про російську гниль, а про звитягу «сивочолих гетьманів» та успіхи «молодої команди». Еклезіяст сказав мудрі слова: *«Для всього свій час, і година своя кожній справі під небом... час мовчати і час говорити»* (Еккл. 3:1-8). Коли у твоєму дворі говорить ворожа зброя – час мовчати про незгоди в родині. Кращих і спритніших, успішніших і героїчніших обиратимемо не ми, а наші нащадки. І пишатися вони будуть не перемогою, а відродженням із попелу. Бо ті, хто ходив у «переможні марші» «безсмертних полків» у потертих дідівських кітелях із новими орденами під крики «Спасіба деду за пабеду!» зараз і знову катують український народ. Наша Перемога над одурманеними пропагандою московитами – це не очікуване свято й не крапка. Це обов'язковий пункт призначення, куди прямує потяг нашої долі; це двокрапка, після котрої ми напишемо перелік наших звершень. І тоді, у спокої та ситості можна буде знову починати політичні перегони. А зараз, якщо є занадто багато вільного часу, раджу присвятити день допомозі територіальній обороні.

Коли до найближчого сплюндрованого російською авіацією вівтаря нам не декілька кроків, а декілька днів шляху, ми не стали ще більше творити справи милосердя, а почали з автоматами заходити у храми та вішати прапори не на флагштоки, де їм почесне місце, а на золоті хрести. Слава держави не може бути вищою за славу Всевишнього. *«Для всього свій час, і година своя кожній справі під небом ... час обіймати і час ухилятись обіймів»* (Еккл. 3:1-8).

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Коли у твоєму домі стоять труни ста дванадцяти дітей, не час відштовхувати один одного, міряючись довжиною канонічної бороди чи вагою кадила. Коли на твоїх людях випробовують гіперзвукову зброю, час для поцілунку миру, бо нині Господь сам тримає перед нами чашу зі святим причастям – потир із тілом і кров'ю українського народу. А якщо в когось занадто багато вільного часу, раджу присвятити день допомозі біженцям.

Святі отці повинні молитися Творцеві, пам'ятаючи, що їхня паства – не на Клязьмі, не на Лені і не на Байкалі. *«Віддайте кесареве кесареві, а Богові Боже!»* (Марка: 12:17), – говорить Святе Письмо. Зараз та мить, коли не стільки кесареві, скільки власному народові віддають не золотом, а справами та вірністю. Пресвітери – справжні робочі конячки церкви Христової – подекуди подають голоси, заявляючи про громадянську позицію, але не можуть стрибнути разом вище ієрархів і канонів. Та настане день, коли по словах і справах найперше архієреїв буде видно, який плід зростила їхня лоза: чи молилися вони за Україну, коли просили *«за Державу»*? Кого мали на увазі окремі із затятих мовчунів, коли на літургіях кликали до Бога: *«іноплеменним же язиком, брані хочащім і на Святу Русь ополчающімся, — заперті і замисли їх ніспровергні»*.

Ціну врожаю їхніх виноградників складемо згодом. Зараз же треба спільна молитва заради нашої страдної України-Руси – отої ідеологічно потрібної північному «братові» єдиної купелі хрещення, отого давнього джерела руського чернецтва, цього святого дому рівноапостольних князів, отого головного вузлика в ланцюжковій апостольській спадковості, втративши який, «Третій Рим» лусне, як мильна бульбашка... Бо тут справа не в екуменізмові перед «кінцем світу», а в єдності молитви: *«Бо де двоє чи троє в Ім'я Моє зібрані, там Я серед них»* (Матвія 18:20).

У неділю я знову буду зі своїми ближніми та пресвітерами у храмі просити про прощення та мир. Українською, церковнослов'янською, грецькою, латиною та навіть есперанто, якщо так буде чутніша наша спільна молитва.

А коли стане час, я запитаю, чому єпископ далекого від нас культурно й географічно Риму Франциск відвідував у ватиканській педіатричній лікарні «Дитятка Ісуса» українських дітей біженців, та всупереч протоколу сам ходив до російського посольства у справах України, а «велікій господін і отец наш» кіріл у Прощену неділю аргументував «метафізичну війну за Донбас» і у Великий піст благословляв російську нацгвардію на успіхи у зв'язку з «ситуацією в Україні».

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Та це буде згодом. «Для всього свій час, і година своя кожній справі під небом ... час дерти і час зашивати» (Еккл. 3:1-8). Завіса у храмі в кінці кінців роздереться сама собою після неминучого воскресіння. Нині ж нам треба єдиний омофор, зшитий із десятків і сотень молитов.

З нами Бог, Україна – це ми!

19 березня 2022 року



День 25

Двадцять п'ять днів метастазів російського шовінізму в тілі України – двадцять п'ять днів відкриття України світом. Вони знали про нас, але на карті легше знаходили найближчий супермаркет. Вони раділи нашим революціям на майданах, але від захоплення та дефіле у вишиванках швидко переходили до годування обіцянками й поясненням нашої неготовності бути частиною розвиненого демократичного світу. Вони вісім років співчували нашим утратам – від крадіжок територій до смертей громадян, – але воліли називати чорне – білим; кремлівську агресію – «українською кризою», аби не втрачати макроекономічні показники. Нафта була коштовнішою за людську кров. Російський газ був цінніший за українські душі.

Та минуло двадцять п'ять днів. Багато?.. Мало?.. На Заході звикли до двадцятип'ятиденних марафонів. Упродовж двадцяти п'яти років у грудні по телебаченню США йдуть сімейні різдвяні фільми й розважальні програми. Росія ж змінила давні традиції. Затяжна зима 2022 року дала світові гіркий двадцятип'ятиденний марафон новітнього голокосту. Тут щодня крутять сімейні трагедії. Замість «Один удома» нам доводиться дивитися трагічну історію Рубіжного, де під завалами власного будинку під обстрілами росіян загинула жінка та двоє дітей.

Тут немає місця дешевим супер-сімейкам, що рятують світ гумовими тілами, натомість розтривожене серце не спроможне вмістити силу однієї київської матері, котра 18 березня прикрила собою немовля, щоб захистити дочку від обстрілу окупантів.

Тут давно вже немає місця казці про Духа Різдва, бо на цій землі смердить від «русского духа». І в прямому, і у фігуральному значеннях. Московські прихвостні тридцять років труїли довірливі душі ідеями єдності та євразійського шляху, а зараз уже двадцять п'ять днів тілами своїми зверхні російські зайти гниють на наших полях та на довгих дорогах, бо мічена латиницею ворожа згряя не повертається за своїми убитими.

Тут навіть діти починають більше чекати поставок турецьких байрактарів та американських джавеллінів для армії та бронезилетів із шоломами для їхніх батьків у теробороні, ніж мішка з дарунками за плечима щедрого Санти.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Наші двадцять п'ять днів новинного марафону – це не історії від знаних тревел-блогерів, а долі 9,8 мільйонів громадян, котрі через руйнацію та страх поїхали до інших міст. Це серіал, тривалістю в невідому кількість епізодів, про 3,3 мільйони доль людей, котрі втекли з понищених міст України до інших країн світу.

І на двадцять п'ятий день війни так важливо не лишитися просто картинкою в щоденному інформаційному раціоні планети. І це необхідне навіть не нам, а їм. Ми давно зрозуміли ціну військових блоків та політичних союзів. Ми, хочеться вірити, усвідомили власну силу. А ось Європі потрібне прозріння, бо Україна для них зараз як єдиний професійний санітар у божевільні світу, в холі якої руйнує вишуканий інтер'єр неконтрольований шизофренік із маніакальним синдромом величі. І консилиум «світил політичної медицини» шукає економічні ліки відстроченої дії, потроху даючи «транквілізатори» для буйного клієнта богадільні. Але заходити в майже знищений безумцем хол, де сам на сам із ним змагається заморений санітар, ніхто не хоче.

У нас немає можливості перемкнути канал. Ми двадцять п'ять днів поспіль шукаємо той клятий пульт, аби натиснути якусь кнопку для актуальної програми «закрити небо». А його нам не дають у руки через страх світової війни, котра насправді триває безперестанку вже давно – всюди, де «росія закінчує війни»: у Молдові, Грузії, та Сирії. Європі потрібна власна кров і дим над попелищами своїх великих міст, аби нарешті засурмити й закликати всіх до бою з російським фашистським двоголавим орлом. Головне, щоб не запізно знайшлися сили взяти до рук цей «пульт». Раніше, ніж кремлівський шаленець натисне свою кнопку «вимкнути світ».

А нам лишається мужньо стояти на фронті й у тилу, знаючи, що *«Господь подасть силу народу Своему, Господь поблагословить миром народ Свій!»* (Псалми 28:11).

З нами Бог, Україна – це ми!

20 березня 2022 року



День 26

Н а двадцять шостий день війни здається, що всі слова підтримки один одному вже сказані, весь праведний гнів уже виплюхнутий назовні крізь обценну лексику; всі неминучі скорботи виплакані на самоті; всі сердечні молитви вже вистояні на колінах... Але ранок нового дня, торкаючись обличчя теплим березневим променем, виспіває під гучний голос сирени: «Знов...»

І війна перестає бути новиною та дивиною. Вона стає за шмат рутинної роботи, котру тобі й мені треба закінчити за місяць. Тільки замість гривневого авансу – радієш щоденним цифрам врожаїв на українській мілітарній ниві: знищені п'ятнадцять тисяч особового складу російської окупаційної армії, спалено чотириста дев'яносто вісім танків, підірвано одна тис п'ятсот тридцять п'ять бойових броньованих машин, збито дев'яносто сім літаків та сто двадцять один гелікоптер... Іде місячник чистоти на українських землях, під час якого все Заразне має бути ліквідоване від Сяну до Дону. А, по можливості й по силах, і від Неви до Курил. А замість заробітної плати чекаєш на підкріплену золотовалютним запасом нашої стійкості перемогу. Хай навіть цю «виплату» нам Небо й затримає, хай віддасть «відпускними» чи «оздоровчими» – нам уже неважливо. Ми готові чекати крізь труди й дні.

За двадцять шість днів війна перестала бути війною зі своїми правилами й честю, а перетворилася на геноцид із жахливими альянсами дешевої азартної гри, яку слабкодухий залежний гравець не в силах самотійно припинити, а тому свідомо розкручує барабан із завідомо програшними комбінаціями.

І на гральному автоматі долі йому раз по разу випадає джекпот «Чорнобаївка», і вже на сьомому колі пекла саджають свої крилаті ескадрильї сьомі за рахунком гості «з-за порєбрїка».

І любителям міфів про москву як третій Рим на двадцять шостий день у снах ввижаються вірусноносні українські гуси, вирощені, щоб той третій Рим не спасти, а зруйнувати. А ось-ось і Сорок святих, і вернуться ще й вірні українські жайворонки. А за ними й усі «бандерівські» пташині легіони, сіючи перелітний страх у зашлакованих пропагандою головах Запутінської Росії.

Нам є що знову й знову брати собі за стимули до руху до перемоги. Нам є заради кого рухати весь ошелешений світ навколо непохитної української осі. І, як не прикро, нам є заради чого знову й знову починати свій робочий день із хвилини мовчання.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Ми мовчимо, бо російська зброя на українському військовому театрі говорить голосніше за перспективних митців. І молодий чернігівський актор і звукорежисер Павло Єрмоменко з рядів тероборони вмирає на руках своєї нареченої в день її народження на стадіоні Гагаріна.

Ми мовчимо, бо московська орда під високопатріотичні крики «Можем повторити!» шаленим снарядом убиває дев'яностошестирічного харків'янина Бориса Романченка, який пройшов нацистські табори смерті Бухенвальд, Дора-Міттельбау та Берген-Бельзен. Змогли. Повторили.

Ми мовчимо, бо немає сили голосити над кісткою потрошеного Харкова, в котрому лежать у руїнах сімсот сімдесят вісім житлових будинків. І нам насправді хочеться мовчати у скорботі кожні десять хвилин, коли Маріуполь огортає пронизливий свист сирени й дим від безперервних обстрілів російських військ.

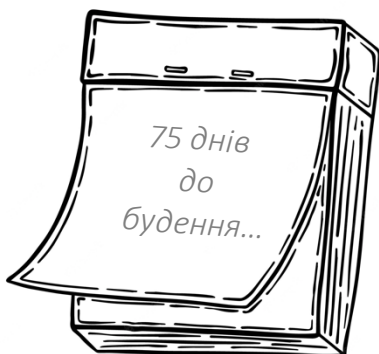
Ми мовчимо, бо наші жінки в мовчазній тривозі стають героїнями. У їхньому послужному списку давно вже не лише походи в хати у вогні; не тільки вміння зупиняти коней та БТри. У них самопожертва вищої проби: проста чернігівська вихователька Наталія Пісоцька рятує тридцять дітей із притулку, майже місяць проживши з ними у підвалі.

Ми мовчимо над ста п'ятнадцятьма пустими дитячими колясками, з яких уже не долине «агу» та «мама», бо кремлівська паща звеліла холопам збирати кривавий врожай, який вони не сіяли.

Ми мовчимо у хвилини мовчання. Щоб потім голосно розказати про напрямок руху окупантові, коли він закликатиме до колабораціонізму.

Щоб потім щиро підспівувати семирічній Амелії гімн України, поки вона звертається до європейців на благодійному концерті на стадіоні у Лодзі, пам'ятаючи, як вона ще недавно підбадьорювала своїм голосом сусідів у київському бомбосховищі.

Щоб потім на двадцять шостий день відкритої війни з вірою читати рядки двадцять шостого псалма: *«Коли будуть зближатись до мене злочинці, щоб*



жерти їм тіло моє, мої напасники та мої вороги, вони спотикнуться й попадають!... коли проти мене розложиться табір, то серце моє не злякається, коли проти мене повстане війна, я надіятись буду на те, на поміч Його!» (Псалми, 26:2-3)

З нами Бог, України – це ми!

21 березня 2022 року

День 27

Двадцять сьомий світанок небезпідставної надії на мир, двадцять сьомий вечір непереборної втоми від боротьби та страждання. День за днем марно шукаєш епітети до війни у своїй розгубленій свідомості, бо всі вони недосконалі, певне, окрім одного – Богопротівна. Ця характеристика російського вторгнення в Україну описує її з усіх боків.

Ця війна стала боротьбою із зарозумілим ворогом. «Матір гріха» гординя засліпила очі не лише кадебешному карликові, але і його напівголодному, напівпросвіченому, умовно розкріпаченому багатомільйонному стаду. Зарозумілі очі матеріально обкраденої та духовно ошуканої Росії дивляться на весь світ крізь викривлену лінзу путінської пропаганди. І не бачать власної ганьби. І не помічають, як мертводухі московські льотчики та артилеристи цілі міста перетворюють на зони відчуження. Їм байдуже, що у Маріуполі тоскно від смерті. Їм все одно, що сусіди ховають померлих друзів у дворах будинків та під парканами дитячих садків, малюючи скорботні карти зі страшними помітками для тих, хто виживе. Їм немає діла до того, що у XXI столітті у блокадному місті біля моря люди доїдають голубів, а на іншому кінці вулиці здичавілі собаки терзають труп загиблого під російськими обстрілами маріупольця.

Це війна любові з нелюбов'ю – любові українця до свого дому і нелюбові росіянина до всього, що не спроможне вмістити його спотворена система комуно-імперських цінностей. Московит нищить мій народ, бо відмовляє йому в праві бути рівним із ним. «Молодшим братом» – так. «Імперською окраїною» – звісно. Але аж ніяк не щасливою суверенною державою. Це війна нелюбові з любов'ю, коли північному сусідові щоденно розповідали про життя мого краю більше, ніж про проблеми у власній державі, аби він переймався чужим і не клопотався за своє. Це війна псевдопочуття, народженого телевізійними передачами про побут і церкву «в нашей любімай Україні». Тут проявом гарячої любові є 1 тисяча 100 ракет різного класу, що обпекли й роздерли мої міста й моїх співвітчизників із 24 лютого 2022 року.

А на іншій шальці терезів – любов світу, котрий відкрив свої серця трьом із половиною мільйонам українців, котрі покинули свою Батьківщину за двадцять сім днів війни. Світ прийняв у свої обійми незліченну кількість до того чужих йому людей. Чи легко обійняти всю Молдавію? А майже дві Латвії? А десять Ісландій? А світ прийняв і розділяє біль.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Це війна дозволів і відмов. Вседозволеності російського диктатора та відмови визнавати українців творінням Божим, вартим любові. Нас наказано вбивати, як жертвних агнів, на попелищах Ірпеня й Харкова, Бучі й Маріуполя... Наші храми стали мішенями для атаки з неба, а наша віра стала червоною ганчіркою для близорукого кремлівського бугая. Наші тіла стали об'єктами наруги. З 2014 року нас, українських хлопців, кастрували в донецькому полоні чеченські виродки, і ми лежали по лікарнях, тамуючи душевні й тілесні рани. Нас, невинно убієнних жителів колись заможних міст, у 2022 році не можуть поховати за звичаєм наших отців. Нас, українських жінок і дівчат, продовжують ґвалтувати здичавілі, зголоднілі російські івани по захоплених містечках і селах... У цій війні вседозволеності й відмов...

Це війна правди й брехні, бо мій народ звик бути прямим із владою, не ховаючи власних думок. Він хибив і просив пробачення, помилявся і гнав під шию узурпаторів, але не схилявся в затяжному мовчанні, щоб захоплено лизати перегній на позолоченому лапті шизофренічних самодурів. І за вміння говорити правду мій острів Зміїний був обстріляний російським кораблем, а мій сміливий український Херсон був закиданий світлошумовими гранатами під хаотичним вогнем російських поліцаїв.

Це боротьба рук, що проливають невинну кров із десницями, що зупиняли цю кров із прострілених грудей звитяжних побратимів; із долонями, що обтирали сльози з очей коханих у день розлуки на холодному вокзалі; з руками, що колись зводили на цій землі затишні дачі для літнього сімейного відпочинку, а нині зариваються в цю святу землю окопами та траншеями, бо не віддадуть ні п'яді її хижому московитові.

Це війна з катами на полі бою та з убивцями на телеекранах і сторінках новин, бо брехливе російське слово вбиває українських людей і людяність як таку так само впевнено, як і «Калібри» з «Кинджалами». Це війна здорових із маніяками, котрі розстрілюють у Тростянці пенсіонерку та її чоловіка, коли ті їдуть на велосипедах до лікарні.

Це війна сердець і за серця. Це боротьба із заздрістю та страхом московського племені, яке почасти не бачило нічого далі свого Богом забутого полустанку на межі сибірської Лаптевки з безвиході Васюганських боліт.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Тому вони стерв'ятниками обносять наші будинки, запихаючи у померзлі танки мікрохвильові пічки й персидські килими. Тому й убивають перехожих підлітків заради iPhone останньої моделі. Тому й наказують рубати ліс – увесь без виключення, ради надприбутку економічно виснаженого агресора. Тому й захоплюють сільськогосподарську техніку, аби позбавити нас надії на рятівний врожай. Російський падальник не бачить гріха в поїданні плоті моєї країни.

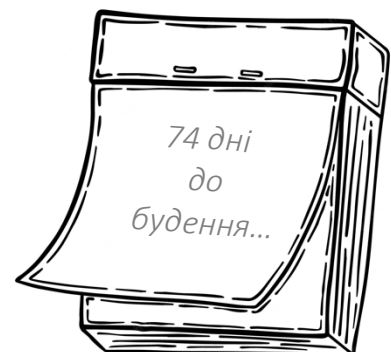
У цій тисячолітній війні на винищення в нас єдина опція – перемогти. Перемогти вперту брехню, столітні крадіжки й національну гординю ідеологічних нащадків боголюбських, романових та ульянових.

Нам відступати нікуди – це наша Земля Обітована. Тут кожен потічок – наш пресвятий Йордан, в якому ми хрестилися дитячим сміхом кожне тепле літо. Тут кожна церковця – наш храм Соломонів, де ми говорили з Богом у печалі й радості. Тут кожен хрест при в'їзді в міста й села – наша мала Голгофа, на якій ми будемо стояти супроти всього ворожого світу за рідне й близьке. Бо іншого у нас не буде. Бо з іншими свого не матимемо.

І крізь століття, я певен, це й нам казав Господь над простором і часом: *«І дам мир у Краю, і ви будете лежати, і ніхто не вчинить, щоб ви тремтіли, бо злу звірину винищу з землі, а меч не перейде через Край ваш. І ви будете гнати ворогів своїх, а вони попадають перед вами від меча. І п'ятеро з вас поженуть сотню, а сотня з вас пожене десять тисяч, і попадають вороги ваші перед вами від меча».* (Левіт 26:6-8)

З нами Бог, Україна – це ми!

22 березня 2022 року



Ковта вогонь прабатьківську столицю.

Горить святий Печерський монастир.

Сльозами миють баби і дівиці
Роздерті душі й помарнілі лиця,
Допоки Київ нищить бузувір.

В мішки – потири, ризи та ікони.

Киянам в груди – топірці й ножі.

Везуть, як в'язнів, заанімілі дзвони.

«Та хто ж ти є?» – побите місто стогне. –

«Невже, для тебе ми усі чужі?!»

«Здалися на милість після днів облоги –

Ти ж самовластець! Ще й північний брат!

А вийшло, що нерідний анітрохи...

Вмочив у кров великокняжі ноги,

Немов якийсь приبلудний хижий кат...»

- Це маячня. Від кого Київ плаче?

Дорогобуж! Чернігівське кубло!

Самі себе понищили, одначе!

Де ж «русскій мір»? Ніхто, крім вас, не бачив,

Бо «іх там нет»...

І зроду ж не було...»

8-12 березня 1169 року коаліція військ Андрія Боголюбського розорила Київ у війні Волинських та Суздальських Рюриковичів. Сплюндрована столиця Русі фактично стала першим свідченням протистояння світоглядних орієнтирів півночі й півдня, у якому зради й колабораціонізм стали неодмінною ознакою підступних воєн та нищення всього – від людини до святині.

День 28

На двадцять восьмий день війни перестаєш озиратися назад. Персональний хронометр говорить тобі, що все почалося занадто давно. І події на часовій прямій вгадуються вже не від початку нашої ери. Твоє життя вперто розташувалося в часі обабіч 24 лютого – до та після нового витка восьмирічної Української Вітчизняної війни. Чотири тижні воєнної еволюції зробили з нас справжніх homo Ucrainicus. Ми давно вже не будували «світле майбутнє» комунізму, але ще донедавна з кров'ю вихекували на натруджені долоні комплекси меншовартості, нав'язані нам навперемінку і імперською псевдоправославно-комуністичною Росією, і демократичним псевдомонолітним прибуткоорієнтованим Заходом.

Та за двадцять вісім днів війни без гіпнотичного навіювання, новітніх педагогічних прийомів і генетичних селекцій на ґрунті, зрошеному століттями національної борні, розквітнув сонях народного духу. Звісно, що сходить він не в одну мить: його лапате листя вкрите прожилками доль Героїв Небесної Сотні й учасників АТО/ОСС. Його коріння тримається за студентські палатки на граніті головного майдану країни. Його напувають соки з джерел романтичного та сміливого шістдесятництва.

Але ми весь час умудрялися лишатися напів українцями: то з неприхованою заздрістю зазирали за західний кордон, аж поки не отримали безвіз; то ностальгійно озиралися на східні рубежі. Допідглядалися до самозаспокоєння та сліпої віри в неодмінну допомогу «всесильного і рішучого» демократичного світу. Доозиралися до депресивного розчарування й болісного прозріння через людиноненависницький поступ росіян по наших землях і по наших душах.

За двадцять вісім днів ми стали протилежністю виродженому homo Soveticus. Нам нині у стократ більше стала небайдужою якість нашої щоденної праці, бо від неї став залежати наш спокій. Ми плетемо сітки, готуємо обіди й шиємо білизну та розвантаження, допомагаємо зі зведенням захисних споруд і доставляємо гуманітарну допомогу. Нам не можна бути легковажними в цих справах, бо це для тих, за чиїми спинами ми нині можемо спати у відносному спокої. Бо це для тих, хто за нашими спинами зростає, аби стати майбутнім цієї незалежної держави.

За чотири тижні ми стали дивитись інакше на крадіжки з робочих місць. І хоча самих робочих місць стало менше, бо війна розірвала звичну систему професійних координат на шмаття, там, де ми ще є – в офісах, на заводах, у штабах гумдопомоги – заповідь «Не укради!» стає дороговказом. Серед кілограмів

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

продуктів і літрів напоїв не відчуваєш голоду та спраги, – бо десь там голодні та спрагли хлопці й виморені переселенці. Серед купи одягу для замерзлих у раптових березневих морозах воїнів і біженців усвідомлюєш примарність моди.

Звичайно, трапляються унікальні особини нашого виду homo, котрим важко еволюціонувати з людини радянської, звиклої до виживання в умовах дефіциту та з людини пост-радянської, звиклої до виживання між сціллою олігархату та харибдою держави. Вони навіть у цю найтемнішу мить в історії молодій країні думають про власні тельбухи та свою кишеню і починають полювання за чужим. І тоді, схоплених за нехитрим ремеслом у магазинах і покинутих квартирах, за новою українською традицією їх почесно примотують до стовпів на видних місцях і з піснями й приказками лікують від зарази мародерства ременями й різками.

У homo Ucrainicus надмірна ініціативність, він звалює собі на плечі відповідальність за себе, рідних, армію та державу. Він – не радянський піонер, що сам шукав проблему й сам її ж і вирішував. Проблема прийшла о 5 ранку 24 лютого з трьох сторін у вибухах російських ракет. І відтоді смертельно мучить Маріуполь, Ворзель, Ірпінь, Бучу, Гостомель та Ізюм. І в тотальному хаосі ми спромоглися стати одним великим взаємодоповнюючим емпатійним організмом.

У цієї нової породи людини високі амбіції та низький рівень пристосуванства, що будь-яка окупаційна влада не в силах добитися безропотного поклоніння «залізній московській руці» у Херсоні й Каховці, Бердянську й Енергодарі. Ми припинили публічну критику своїх вождів, але не лишили себе без права вказувати всім зарозумілим і нечистим на руку й совість шлях на Ростов і вслід за російським військовим кораблем.

Цей дивовижний тип людини одночасно неймовірно щирий і підозрілий. Він радо ділиться й віддає все, що ладен віддати, коли знає, що його співвітчизник буде нагодований і зігрітий, захищений і вилікуваний. Здається тут кожному в душу янгол-охоронець уже місяць як шепоче слова Спасителя: *«А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, віддай і плаща йому. А хто силувати тебе буде відбути подорожнє на милю одну, іди з ним навіть дві. Хто просить у тебе то дай, а хто хоче позичити в тебе не відвертайсь від нього»* (Матвія, 5:40-42).

А з іншого боку, їхня підозрілість рятує цю країну від зрадництва й підступу. Це вони всім сусідським двором обступають диверсанта, котрий із купою мобільних телефонів, банківських карток та занотованих адрес заблукав у хаотичній міській забудові в пошуках волонтерських центрів для диверсії, і це вони

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

влаштовують йому допит із пристрастям, допоки його від людської прискіпливості не «рятує» українська поліція.

У homo Ucrainicus з'явилася здатність виконувати будь-які до абсурдності героїчні місії: голіруч переносити міни через дорогу, на пенсії викрадати вантажівки зі зброєю, у старшій школі вводити з-під носу московські машини з паливом, під ромські пісні буксувати тракторами ворожі танки й палити окупантів у вбиральнях після пригощання «цілющим» чаєм із проносим.

І якщо прокидається у них лють чинити з ворогом не по-людськи, то все через те, що сто двадцять одна дитинка ніколи більше не обійме матері. Через те, що у дев'ятсот дев'яноста восьми будинках Харкова вже не засвітяться вечором вікна, у яких щасливі родини не зберуться за щедрим столом. Через те, що одинадцятирічна гімнасточка Катюша Дяченко вже ніколи не зійде на переможний п'єдестал, навіки спочивши під завалами у блокадному Маріуполі.

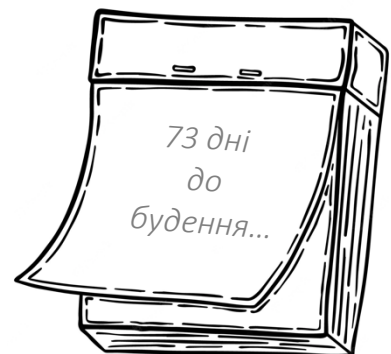
За двадцять вісім днів увесь адекватний світ побачив, хто такі homo Ucrainicus. Біль і мужність українізували світову політику. Наші сльози та стійкість духу перефарбували серця мільйонів у жовто-блакитні кольори. Нині десятки країни піднесено говорять: «Слава Україні!». Нині тисячі людей моляться до Бога за мир. Бо у втратах та муках, із надривом і надією вже четвертий тиждень поспіль повертається за Сонцем Правди золотавий сонях українства. Народина нової людини не минають без болю ні під час приходу немовляти на світ Божий, ні, тим паче, з приходом нації в густо заселений політичний простір планети.

Серед історичного поля десятків державотворчих спроб і сотень політичних помилок ми дійшли до межі, за якою лише одна дорога – шлях багатоманітної єдності заради існування кожного українця. Інакше голодний московський двоголовий орел радо проковтне нас як аперитив перед ласуванням Європою, підрум'яненою під Середземноморським сонцем.

Тому наша сила в єдності справ, слів та молитов. Бо це й нам сказано: *«і якщо нашлю моровицю на народ Мій, і впокоряться люди Мої, що над ними кличеться Ім'я Моє, і помоляться, і будуть шукати Ім'я Мого, і повернуть зо злих своїх доріг, то Я вислухаю з небес, і прощу їхній гріх, та й вилікую їхній Край!»* (2 Хронік, 7:13-15)

З нами Бог, Україна – це ми!

23 березня 2022 року



День 29

Віднедавна в мене з'явилося двадцять дев'ять причин для неприязні. Зізнаюсь: я не скажу, що за двадцять дев'ять днів війни росії з Україною я роздобув двадцять дев'ять підстав для ненависті та злоби. У серці живе щось інше – архаїчне й підсвідоме, що шепоче до нас із мороку первісності, де боротьба не завжди означала лють. Господар не має ненависті до задиркуватого півня через його тупість, коли той починає битися з дня у день, допоки нарешті не попрощається з головою під мозолистою рукою хазяїна. Мисливець не має злоби до хижого вовка, коли той за природою своєю заходжується тягати вівець з отари – він іде й полює на хижака, бо в кожного своя природа. Донедавна звіриним для мене був хіба що мистецький стиль давніх скіфів Причорномор'я. Аж нині звіриним стало єство цілого сусіднього народу.

Чому ви дивуєтесь, як московити можуть собі дозволити двадцять дев'ять днів поспіль виконувати злочинні накази свого підстаркуватого диктатора? Чому ще задаєте питання, як може батько, брат чи дядько спрямовувати ракети на житлові масиви, що в самому лише Києві руйнує дванадцять шкіл та шість дитячих садків? Чому ви не розумієте, як може християнин не бачити, що в його прицілі храм, а не військова база? Чому вас вражає, як той, хто носить під сорочкою життєдайних хрест Господній, може вдертися у храм Покрови Божої Матері в Маріуполі, щоб обладнати там вогневі точки й стріляти з його вікон?

Припиніть дивуватися. Тут давно не лишилося місця подиву. За двадцять три роки путінського самодержавства відбулося велике знелюднення росії. Від образу та подоби Божої лишилася лише людиноподібна оболонка – мішок із кров'ю та кістками, приєднаними до отруєного пропагандою мозку – тріснутий горщик із червоного пороху земного з почорнілою душею без Духа всередині. Кожен народ достойний свого правителя. У ZVіра на троні така ж ZVіроподібна свита. З ними марно говорити про мораль. Їм безрезультатно нагадувати про честь: *«Не давайте священне собакам, ані не кидайте перел ваших перед свиньми, щоб не потоптали їх ногами й, обернувшись, вас не роздерли»* (Матвія 7:6).

Московське стадо вразила невиліковна чума путінізму. Їхні зашкарублі серця не розчулюють історії про жахи Маріуполя та страхи Ірпеня. Їм байдуже на долю простої вчительки, котра вирвала з пекла блокадного приморського міста чотирьох малих – своє рідне дитя, племінника загиблої сестри, померлої під обстрілами в пошуках води та їжі, осиротілого хлопця з сусіднього підвалу, й дитя, підхоплене на вулиці біля трупів убитих російськими ракетами батьків... Їм просто

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

байдуже – і в цьому їхній найбільший гріх: *«Я знаю діла твої, що ти не холодний, ані гарячий. Якби то холодний чи гарячий ти був! А що ти літеплий, і ні гарячий, ані холодний, то виплуну тебе з Своїх уст...»* (Об'явлення 3:15-16). Страшне те, що і я у ставленні до ворогів стаю літеплий – у мене немає гарячої ненависті чи холодного злості. Бо коли у твоєму дворі бризкає піною скажений собака, рушниця буде стріляти не від гарячої голови чи від холодного розрахунку. Так просто треба. Московський шовіністичний сказ наразі лікується лише прямою ін'єкцією свинцем поміж посоловілі від кремлівської пропаганди очі.

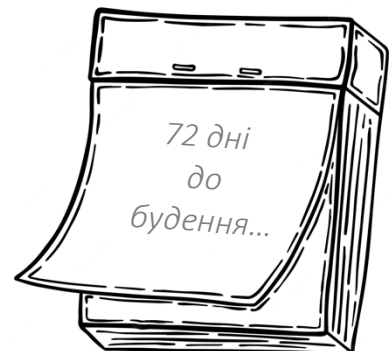
Говорять, що від любові до ненависті – один крок. Якщо в частини моїх співвітчизників і було щире високе ностальгічне почуття до росіян, то за двадцять дев'ять днів звірства між захопленням «братською культурою» та ненавистю до всього «руссава міра» пролягла нездоланна прірва довжиною у сто двадцять вісім дитячих життів. Вона породила в нас нові емоції – практичні, лаконічні, конкретні. Ти не маєш ненависті до вірусу, коли він починає викручувати твоє нутро високою температурою, болем та задухою. Ти просто знищуєш його, бо після хвороби тобі йти та здобувати хліб свій насущний. Московія стала ядучою інфекцією в тілі цілої планети. І зараз мій народ бореться, як антитіла, котрі змагаються зі смертельною заразою, аби весь інший світ міг читати «Отче наш» у тиші власної спальні, а не під завивання сирени в холодному підвалі.

За двадцять дев'ять днів війни ми отримали 1 тисячу 804 приводи зі страхом дивитися на небо, з якого наносилися авіаційні удари і по військових, і по цивільних. Ми мали чотириста шістьдесят сім причин для ненависті, коли в нас летіли оперативно-тактичні ракети наземного й морського базування. Та з нами відбулося щось інше за проростання зерна ненависті. Коли у зведеннях новин тобі говорять про понад п'ятнадцять тисяч знищених окупантів, вони звучать для тебе не більше, ніж цифри. Хоча десь там, у наших полях, гниють сотні покинутих російським командуванням загарбників. Що це? Невже, ми стали нелюдями теж? Я певний, що ні. Людність можлива до ворога свого, коли він ще має людське обличчя. Тут же це праведний гнів – він не руйнує і не висмоктує спокій, він не труїть тебе злістю, бо істина проста: *«всі, хто взяв меч, від меча загинуть»* (Матвія, 26:52).

А щодо нас, то вірую: *«Жодна зброя, що зроблена буде на тебе, не матиме успіху, і кожнісінького язика, який стане з тобою до суду, осудиш. Це спадщина Господніх рабів, а їхнє оправдання від Мене, говорить Господь!»* (Ісайя, 54:17).

З нами Бог, Україна – це ми!

24 березня 2022 року



День 30

Ми всі емоційно постарішали на три десятки днів війни – хтось помітніше, хтось ні. Та навіть найзагартованіший організм починає видавати тривогу, котру приховував під товстою бронєю щоденних клопотів. У когось із однолітків у моєму непосидючому оточенні у темно-русому волоссі з'явилася тонка срібна прядочка; а тут ось, у каштановій бороді, теж заколосилася неждана сивина. У круговерті подій одним тримати себе в бойовому духові допомагає вірне духмяне заспокійливе, другим – традиційний прийом Арестовича упродовж дня, третім – молитовне правило й висота березневого неба. Нині ми всі рухаємося до однієї мети, шукаючи найприйнятніші та найкорисніші шляхи.

Ми щодня збираємо десятки щемних історій виживання, сотні переказів про героїчну оборону, важкі повідомлення про втрати й навіть найсвіжіші плітки, які нам нині «на хвості» приносить «залітний байрактар». І в усій цій інформаційній лавині нас несе від світанку до пізньої ночі, від сирени до відбою, від новини до новини.

На тридцятий день за спиною починають шарудіти, мов миші у сінях, розмови: *«Чому не говорять про наші втрати?..»* та *«Спокійному голосу уже не віриться...»*. Знову попіднімали голови пошукувачі зради всіляких масштабів, забило хвилями одвічне море політичної боротьби. На теплих диванах гарно пишуться довгі пости про скидання пам'ятників та про перейменування вулиць.

Буде все. У свій час. Якщо запродані руки не змогли проголосувати за ці питання в добу миру, в час війни хай краще піклуються про захист, а не про популізм, хоч навіть і з національно-патріотичним напilenням. Зараз мені відверто байдуже, на якій вулиці моя армія розіб'є прокляту московську орду, якщо їй судилося продертися крізь усі лінії оборони – на вулиці Петлюри чи на вулиці Ватутіна. Головне, що її зупинить вільна, вірна українська рука, яка згодом сама змінить усі імперські дорогавкази.

Якщо в часи миру хитрі та «красиві» місцеві вожді довго не знали, за кого вони – за правих чи за лівих, за наших чи за їхніх, покладаючи квіти чи то до пам'ятника воїнам Другої світової, чи то Великої Вітчизняної війни, і не могли визначитися, що робити з одіозними монументами наших міст, то в час війни хай краще турбуються про оборону й укріплення муніципальних меж. Зараз мені однаково, біля якого пам'ятника буде проходити колона розкаяних полонених московських окупантів – поруч місця відпочинку зарозумілого Петру I чи біля монумента звитяжному гетьманові Мазепі. Головне, що вслід їм дивитимуться

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

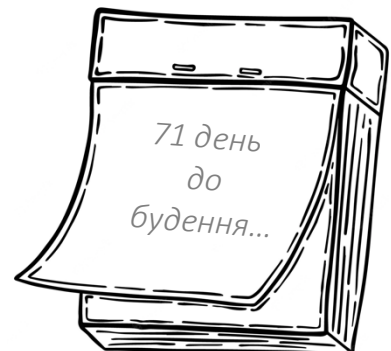
пильні вільні українські очі, які згодом споглядатимуть імперську монументальну славу у віддалених заповідниках своїх душ і свого Краю.

Якщо в період миру між офіційними речниками та посіпаками гарантів усіх епох тривали лицемірні баталії за право називати свого обранця «батьком нації», поливати брудом за вік та досвід, то в часи війни хай краще допомагають любити цю країну до глибини власної кишені, а не до глибини луженої глотки. Мені відверто байдуже, під чиїм проводом Україна переможе ворога – під керівництвом старого чи молодого, сивого чи темноволосого, «криворізького хлопчика», «петі канхвети» чи навіть Гендальфа Білого з Бетменом – аби лише ця людина була поруч зі своїми людьми й достойно говорила з народами цілого світу, щоб біля неї були професійні радники й майстерні воїни, котрі знатимуть вагу помилки та ціну перемоги. Головне, що цей час скидає всі маски, виводить усіх з-за ширми на світло софітів, і після останнього переможного пострілу цієї війни в політичній обоймі залишаться лише справжні, стріляні (а не відстріляні) державотворці.

Вам хочеться чути про наші втрати? А що будете робити з цієї титанічною ношею зараз? Сердечно плакати щоденно й щоночі тоді, коли країні потрібна мужність? Гнівno волати про зради, коли держава й так вихолощує зрадницькі диверсійні загони в містах і містечках? Буде час для гірких сліз. Буде час для щирої скорботи. Ще розіллється по нашій страдній землі велично-трагічною луною громоподібне «Вічна пам'ять!..» за всіх убієнних. Нині ж їхня пролита кров волає до Бога про праведне відомщення. А їхня пам'ять змушує нас до єдності заради життя. Предки роду нашого стоять нині за нас у полях під Запоріжжям і в лісах Сумщини, біля руїн Маріуполя й на попелищі Волновахи – за кожним нащадком своїм, аби вистояв рід; перед Господом у неспинній молитві, аби була Русь-Україна. І чується у відповідь на їхні й наші прохання про силу й мир: *«Не бійтеся та не жахайтеся перед цією силенною силою, бо не ваша ця війна, але Божя! ... Не вам воювати в цьому, поставтеся й станьте, і побачите, що Господне спасіння з вами!»* (2 Хроніки, 20:15-17)

З нами Бог, Україна – це ми!

25 березня 2022 року



Заупокійний стогін над водою

Дереться з вуст, неначе із лещат...
Самотня церква над Келебердою,
Не в силах дзвоном вдарить над бідою,
Німує понад згарищами хат.

А низом вже димить Переволочна.
В Дніпрі та Ворсклі тіснява від тіл:
І козаки, і діви непорочні,
Жінки, старі та дітлахи молочні
Взяли на душі мучницький уділ...

Млини не чешуть обагрілу воду.
На жорнах вже не меливо, а прах.
Московський чобіт перетре свободу
У «борошёнце братнього народу».
Всього ж то й треба – час, мушкет і страх.

«В Переволочній замок міг стояти!
Здалися б – не зажєврили б вогні.
А що натомість? Загули гармати...
Нам довелося, чуєш, захищати
Уже своїх!..»

– «Своїх – на чужині?..»

*Каральна експедиція полковника Яковлева за допомогу гетьману Іванові Мазепі
16 квітня 1709 року знищила Келеберду, а за два дні фортецю у Переволочній,
змусивши більше тисячі людей розділити долю жителів розореного Батурина.*

День 31

Народе мій, сьогодні тридцять перший день твого двобою з двоголовою кремлівською почварою. Одна голова її – то хворе на самодержавну шизофренію путінське єство. Інша голова – то інфікована ідеєю власного месіанства гнила «русская душонка».

Україно моя, крізь муку й пекло втрат ідеш ти в наступ на ворога; хоч і малими кроками, але стаєш на горло цій східній гідрі. Видихай, народе мій, отруйний «руській дух» зі своїх обпечених війною легень! Вихекуй його, коли раптом ще лишилася в тобі хоч якась надія на перемогу здорового глузду й людяності в головах і серцях росіян! Тридцять один день тебе душать чорні дими від згорілих кварталів Харкова та спустошених вулиць Бучі. Тебе печуть російські фосфорні бомби в Києві та Попасній, Авдіївці та Рубіжному. Хрипи, моя країно, крізь біль в обличчя ворогові у праведній люті кіптявою колись синього неба над летовищами Вінниці та Львова! Хай знає ворог, що він може затягнути твоє небо чорним димним саваном, спалити всеїдним вогнем твою найбільшу «Мрію», та не зможе відібрати твоєї волі до неспинного лету. Ми їм ніякі не браття по духу.

Лікуй, народе мій, глибокі рани, завдані тобі гострими пазурами одержимого сусіда, загоюй їх довжелезним рубцем в 1 тисячу 800 кілометрів розстріляного фронту. Ціли їх турботою невтомних волонтерів і допомогою милосердих союзників, бо тридцять один день тебе розтинають на шмаття, вгризаючись у тіла щедрих і хлібосольних колись міст – Сум та Маріуполя, Волновахи й Чернігова. І нині ж вони волають про воду й хліб до праведного світу. Війна позбавила доступу до питної води багатьох людей у Маріуполі та Миколаєві, у Харкові й Охтирці, в Ізюмові, Макарові й Гуляйполі. І «руській мір» катує нас безвихіддю та голодом – так, як уже звик робити це з українцями упродовж ХХ століття. Нині ж їм не потрібні закони про п'ять колосків, аби вихолощувати ці землі, як у 1930-х роках. У них для нас готове беззаконня п'яти смертей: «калібри», «гради», «кинджали», «точки У» та «іскандери». За тридцять один день уже половина українських родин стала перейматися тим, чи знайде найближчими днями достатньо їжі, й батьки віддають дітям свій покорм, і кожен п'ятий дізнається дорогу ціну розділеного навпіл хліба. Ми їм ніякі не браття по плоті.

Російському лаптю начхати на твій вік і стать. Ти – інший, ти – українець, і цим уже винний, цим достойний бути розчавленим упертою військовою машиною. Московській орді потрібні жертвонні видовища для свого сатанинського нутра, тому вони й розстрілюють для забави пенсіонерку з чоловіком у Тростянці, коли

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

ті їдуть на велосипедах до лікарні. Тому й без муки совісті калічать сто дев'яносто дев'ять дїтлахів, тому й убивають сто тридцять шість маленьких громадян від Чернігівщини до Херсонщини, від Донеччини до Житомирщини... Молоху треба офіра. І він не зупиниться ні перед чим, поки не нап'ється невинної крові.

Вони йдуть не тільки по наші тіла, але й по наші душі. Вони плюндрують наші вівтарі, ніби ми молилися чужому богові. Вони стріляють у наших священників, ніби вони вклонялися ворожим ідолам. І в цій борні «правовірна банда» викрадає отця Олега Ніколаєва з окупованого Бердянська й вивозить його у невідомому напрямку. І в цьому мороці догорає від московського вогню старезний Вознесенський храм у селі Лук'янівка в Бориспільській єпархії на Київщині. Бо, мов чотири гвіздки в тіло Спасителя, сатанинський російський танк о четвертій ранку вганяє чотири снаряди у древню пам'ятку дерев'яної архітектури. Ми їм ніякі не браття по вірі.

Московському звіроподібному народові незнайомі поняття моралі й загальнолюдських цінностей. Для них навіть десять заповідей читаються по своєму. Де можеш – кради, де зручно – бреш, де хочеш – убий, де прагнеш – гвалтуй. Їм не коштує нічого викрасти двох дітей на Харківщині, щоб вимагати від батька за них два автомати, і віддати лише одного отцеві, бо той не мав достатньо зброї... Їм не святі й людські тіла, бо богохульні орди мінують навіть трупи. Вони ганьбляться самі й ганьблять собою все, до чого торкаються. Навіть нашу землю й ту труять своїми розбухлими гниючими тілами, непотрібними ні владі, що кинула їй у жорна війни, ні надщербленому материнському серцю, котре більше любить єдиного спасителя-вождя, аніж своє рідне дитя. Ми їм ніякі не брати й по роду-племені. Росія XXI століття – це морально тупикова гілка людської еволюції.

Тож, народе мій, роби упевнений крок уперед – попри біль і втому, попри сумніви й утрати. Бо то нам нині говорить Господь: *«основа твоя буде справедливість, від гніту ти будеш далеко, нічого не будеш більше боятися; далеко й від страху, бо не наблизиться до тебе. А як хто нападе на тебе, то*

станеться не від Мене. Хто ж зважиться стати на тебе, впаде перед тобою» (Ісайя, 54:14-15). З нами Бог, Україна – це ми!

26 березня 2022 року



День 32

Сьогодні їй виповнилося тридцять два... Така собі дата, враховуючи, що насправді вимірюємо її не днями, а кількістю зруйнованих життів. Тих, кому вже ніколи не зайти до свого будинку в Гостомелі, бо коли туди зайшов «русскій мір», від хат не лишилося й остову. Тих чийого двору в Маріуполі не існує, бо нині це один великий цвинтар між клумб та дитячих майданчиків, на якому нашвидкуруч змайстровані дерев'яні хрести дірявлять сіре задимлене небо. Але навіщо ж нам говорити про погане, бо їй, дівчинці хижого кремлівського татусика, сьогодні тридцять два!.. Їхнє маленьке бункерне «свято першого вдалого етапу спецоперації»...

Їй сьогодні тридцять два... Саме час «святково» засвічувати небо – так, як він любить – вночі, коли сон стукає в шибку, коли родини лягають у ліжко. Йому подобається, що в Сумах, Чернігові та Києві батьки з дітьми вже звикли спати одягненими. Московському диктаторові в радість, що матерям доводиться слухати сповіщення про небезпеку ракетного удару, а не безтруботно співати «ой, люлі-люлі, прилетіли гупі». Обезумілий сусідський народ робить усе можливе, аби в наших дворах «коло плоту» ходили не сон-дрімота, а страх і тривога. Бо на небі може ось-ось з'явитися не кольоровий китайський салют, а вогні російського білого фосфору. Вигадки? Спитайте про це в Авдіївки та Краматорська. Нехай вам розкажуть у Красногорівці, що таке касетні боєприпаси «Торнадо-С», що лежать поміж житлових кварталів і чекають своїх жертв ще сорок годин після падіння.

Кремлівський татусь святкує тридцять два своїй дівчинці, своїй «спецоперації»... Він щедро запусив п'ятдесят дві ракети за один день із кораблів біля вкраденого Севастополя, ще й передав їй дарунок від «хрещеного» – вісімнадцять ракет із Білорусі... У такі моменти хочеться переспівом пропагандистської пісні запитати у бункерного навіженого:

«Думаешь, дремлет мой плачущий город? –

Падает небо над головой...

Как тебе спиться, убийце и вору?!.

Вот бы сирене завьть над Невой...»

А їй сьогодні тридцять два... У них там, «за поребріком», люблять святкувати численні дати маршами безсмертних полків усілякого штибу. Нам же не до крикливих трупних парадів. У нас сто тридцять дев'ять маленьких українців ніколи вже не відсвяткують не те що тридцять два, а й навіть вісімнадцять років. Але ж що це значить для них, «визволителів» та «денацифікаторів»?..

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Це був лише превентивний удар, бо може саме з них, цих ста тридцяти дев'яти убитих та двохста п'яти поранених дітей хтось би в майбутньому захотів помісити гниль російських боліт у НАТОвських чоботах... У майбутньому, котре в них так цинічно відбирають. Ось тобі й ідеологічне «Пусть всегда будет мама, пусть всегда буду я!..»

Починаючи свою шалену війну, російський царьок не зрозумів, що Україна – не московитська гімнастка, і не буде прогинатися й закручуватися у незрозумілі фігури під збоченим поглядом пристаркуватого кадебіста. Його мертвонароджені «державки»-виплодки з іменами у три літери на Донеччині та Луганщині не досягнуть свого повноліття, бо наші хлопці й дівчата на передовій скоро вже готують вечірку возз'єднання з Ненькою-Україною заблукалих доньок. І нам лишиться вигнати ґвалтівників, гіпнотизерів та симулянтів, обійняти їх і запитати: «Чого розплетена коса, а на очах бринить сльоза?..». Бо після 8восьми років боротьби нам доведеться їх піднімати на ноги, не згадуючи, як хто кричав, що його не можна «паставіть на калені»; нам доведеться відгодовувати й відпоювати, не пам'ятаючи їхні закиди типу «ми кормім Україну». Бо ми любимо. Бо вони наші, тепер уже натурально «пов'язані кров'ю» – хоч уже й підросло молоде покоління, яке ніколи не жило в Україні.

Коли московське Зміїне кодро планувало свій «триденний похід», воно не розуміло, що ми – інакші. Нам не потрібні ніякі «легітимні», котрих, готуючи на київський престол, хотіли витягти з ростовського нафталіну через білоруські кордони. Ми не чекаємо на цісарів і фюрерів. У нас гетьмани й отамани тричі посипали голову попелом, бо розуміли, що уразі чого та голова легко летіла з плечей від руки посталого народу. Наше українське повстання – не «бессмисленний і беспощадний» російський бунт. Та їхні імперські спогади придушеної холопської непокори – голодні, соляні, мідні й холерні бунти – ніщо ув порівнянні з нашими народними війнами за віру й волю. Остання з них триває й нині – на руїнах спотвореної історичної пам'яті Переяслава 1654 року, на могилах закатованої пам'яті Батурина й Лебедина після Полтавської катастрофи 1709 року, на тисячах аркушів архівних справ про трагедії українства в тоталітарному ХХ столітті.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Донедавна я думав, що катастрофа, в якій Україна нині виборює саму себе, не повинна була трапитися в новітню добу. Тепер же переконаний, що до «новітності» нам усім лишається декілька кроків. Ми живемо в «довгому ХХ столітті» з єдиною світовою війною, що почалася у 1914 році з «холодними» перемир'ями, періодичними замиреннями голодних дуче та каудільйо, з заграваннями перед хижими апетитами фюрерів та вождів, з гарячими локальними зіткненнями, з провалами пишнослівних проєктів Ліги та Організації об'єднаних націй, безпорадно цинічних червоних хрестів та переляканих військових блоків.

І тут, між родючими чорноземами та порослими ковилами степами, котрі переорювали танки й тачанки всіх останніх великих протистоянь, нам призначено поховати тоталітарного змія, аби вже остаточно скінчилася доба заснулої у 1990-х імперії зла. Бо це нам ці слова: *«Будь сильний і будь відважний, і роби, не бійся та не лякайся, бо Господь Бог, Бог мій, з тобою, Він не покине тебе й не позоставить тебе аж до закінчення всієї праці роботи Господнього дому...»* (1 Хронік, 28:20)

З нами Бог, Україна – це ми!

27 березня 2022 року



«Земля ущент волога... Певне, злива...
Заколоситься щедро житній лан!..»
Ні. Хліб не зродить. Не чекайте дива.
Тут царська воля – заздрісна і мстива –
Покинула кривавий балаган.

На гострих палях голови козацькі
Шукають Бога поглядом скляним.
Маля в багні – розтоптане. Зненацька.
Стара вдова – розідрана. Хижацьки.
Жура і попіл. Біль і чорний дим.

Нехай палац згорить аж до полінця!
Та хай собори прахом упадуть!
Та розтягайте все, аж до червінця!
Крадіть. Товчіть. Як звірі. Як чужинці.
На стінах хат повиливайте люті!

А ви ж «братів» – у зашморги, на палі,
На колесо, на верховіття диб!..
«Та що ж ви знову губите деталі?!
Це вартість зради гетьмана в опалі.
Якби не він...»
- «Ну, так... То і не ви б...»

2 листопада 1708 року війська князя Меншикова вирізали до п'ятнадцяти тисяч мешканців та оборонців гетьманської столиці – міста Батурина.

Місяць у вогні

Усім тим, для кого війна – це щодення, бо ви в цьому пеклі від фронту до тилу, щоб ви розуміли, наскільки ми потрібні один одному. Усім тим, для кого війна «все ще десь далеко» – зрозумійте, завдяки кому й чому вона не у вашому дворі.

Це повідомлення від мого друга, воїна Євгенія, чоловіка, батька двох малих козаків, полтавця, українця, християнина.

У нас мало часу й можливості на спілкування – короткі дзвінки, інколи чутно голос ворожої зброї та вітер на тлі швидкої розмови. Але час на щирий текст із Божою допомогою за місяць його стояння за Україну знайшовся. З його дозволу публікую без змін та трафаретів із фотографіями, зробленими хлопцями в нещодавно звільненому ними селі.

Читайте для натхнення. Читайте для усвідомлення. Читайте для молитви за них та нас усіх.

«Війна – це страшно, тяжко як фізично, так і морально. Війна витягує всі життєві соки й наповнює страшною байдужістю до життя, оскільки на війні ми щодня помираємо й воскресемо. Війна вимотує, і ти ніколи не може буди готовий до того, що ти побачиш чи почувеш ті жахіття, які вона несе. Будучи тут, є велике бажання приїхати додому, втекти від війни, але потім усвідомлюєш, що якщо ти втечеш, то вона може прийти до твого будинку, до твоєї дружини, до дітей, до батьків і до всіх тобі дорогих людей. Від війни не втечеш, коли вона вже на твоїй землі і хоче подерти все тобі дороге й миле. Тоді десь береться сила й хоробрість битися – битися, не жалюючи себе, оберігати побратимів (оскільки це не професійні солдати, а трактористи, учителі, працівники заводів, але вони тут, біля тебе, і ведуть себе сміливіше, ніж всі воїни світу), і лише дивлячись в очі цих людей ти наповнюєшся впевненістю в перемозу, хоча бувають випадки, коли ти вже думаєш, що настав час зустрітися з Всевишнім, і в цю мить Він рятує нас, оберігає та відводить від біди. Війна – це страшно. Але водночас всі воїни моляться і впускають Бога в свої серця.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Усвідомлення війни проходить у декілька етапів. Коли о 05:00 ти спросоння чуєш, як літак пролітає над будинком, відразу читаєш новини й розумієш, що життя змінилось, цінності змінилися, вже не буде так, як раніше. І ти вагаєшся, що тобі робити? Відчуття двояке. Розумієш, що не маєш морального права залишити своїх рідних і піти до війська, але збираєш в голові пазл сценарію, що може бути, як краще, і приймаєш нелегке рішення.

Перший етап можна назвати етапом ейфорії, романтизму! Ти йдеш до війська, тебе одягають, дають зброю (о, круто), і починається зовсім інший етап життя – ти ще не розумієш, що таке війна. Перші відчуття війни й розуміння серйозності речей – це коли вас завантажують на БМП, і ти, чуючи цей страшний гул смертоносної техніки, їдеш на залізничний вокзал і не знаєш, в який куточок України тебе відправлять – це й цікаво, і страшно! Приїхавши на місце бойових дій, ти бачиш все в чорно-білих і сірих тонах. Не розумієш, що ще відбувається, але не показуєш своїм видом, що починаєш розуміти, куди вляпалися.

Другий етап – це коли привозять тебе на першу бойову позицію, і ти офігіваєш, як це спати в посадці; на вулиці ж -12, як це «не можна копати, щоб не виявили позицію»? Ти тоді навіть не розумієш, на що здатен організм, щоб вижити, а тут суперстар перевірка. До речі, я тепер не люблю холод!

Потім умови покращуються, і ти переходиш, коли вже відморозив все що можна, в корівник – це порівняно готель чотири зірки. Не так холодно і є багаття, де можна зігрітися. Починаєш звикати. Знаєш, що десь поряд ворог, але тихо. В твій бік нічого не прилітає, і ти думаєш: «О, війна – не так страшно». Але це триває недовго, через декілька днів тиші перші прильоти – всього два «гради», а в тебе вже повні штани «щастя», і ти думаєш: «Не можна розслабляться!» Потім війна набуває інших забарвлень, бо ти стоїш на шляху ворога, і він через тебе не може рухатися в глибину нашої Незалежної. Декілька спроб прориву в нього не виходять. І тут починається шестиденне пекло. Ворог не цурається й гатить із усього, чого тільки може. І корівник втрачає свої зірочки, і новим лакшері апартаментом стає твій окоп, глибокий окоп в якому ти спиш, мерзнеш, але там відчуваєш захист. Після обстрілів артою, «васильком», «градами» тебе вже нічим не здивуєш, аж до появи гелікоптерів, які тебе бачать і намагаються знищити. Земля гуде від крупнокаліберного кулемета, ракет.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Тоді ти починаєш розуміти, що таке війна. Але ти ще не зовсім розумієш серйозності до першого 200/300 побратима. І тоді твої очі розкриваються. Ти розумієш, що якщо не викопаш укриття, то тебе закопає ворог, якщо бігаєш не швидко, то тебе дожене куля орка. Війна перевертає все з ніг на голову. Все, що матеріальне, стає нікчемним, оскільки в любую хвилину може прилетіти снаряд, і все, чим ти дорожив – спальний мішок, особисті речі, балабаси й усе інше – перетвориться на попіл. Значення мають фото рідних, переписки з рідними й друзями – це не згорить і не пропаде.

Велике значення має віра. Один із випадків: мого побратима контузило, він боявся спати. Я йому говорив, що ми в безпеці, але він все одно боявся, сам ішов у земляку і навіть намагався там заснути. Нас весь час обстрілюють, і зрозуміло, що він і там не зміг відпочити. Після нічного чергування я його вмовив зайти в місце, де ми спимо, щоб він погрівся і випив води. Коли ми зайшли, я перед ліжком став на коліна й почав читати молитви (Аня, я читаю). Дочитавши молитви, я побачив, що мій побратим тихо сопє й мирно спить, навіть коли були поодинокі прильоти, він не вскакував, а мирно спав. Захист ми можемо знайти тільки в Господа. Ніякий бліндаж так не захистить, як віра у Всевишнього. Тут у критичні моменти я відчуваю Його присутність, я чую сотні молитов людей, які моляться за нас. Бог є!»

*Євгеній Бойко,
27 березня 2022 року*

День 33

Тридцять третій день, коли дрібниці стали вагомими. Час, коли всі здобутки вмістилися в папку з документами, і весь «ти-офіційний» став набором паперу та пластику. Та й то, потрібного лише тобі, бо в разі чого ні ступені зі званнями, ні категорії з рангами не затулять над тобою неба. Російській ракеті байдужа твоя мова, національність по духу й паспорту, твій патріархат чи твій політичний смак. Вона обезцінює тебе як особистість. І після вогню стає важливим, ким ти лишишся без усього земного, умовного, офіційного, *«бо буква вбиває, а дух оживляє»* (2 до Коринтян 3:6). І виявляється, що всі дрібниці ніякі не вагомі.

Тридцять третій день, коли дрібниці стали коштовними. Час, коли все майно стало важити не більше, аніж похідна сумка з найнеобхіднішими речами, і весь «ти-заможний» став набором пари-трійки комплектів одягу та наявних сьогодні у твоєму розпорядженні коштів. Російській авіації не важливі твої смаки та бренди, курси валют і номери банківських рахунків, розміри гардеробу й кількість нулів на банкнотах, і навіть місце твоєї схованки з грошима *«на чорний день»*. Вона девальвує все, а найбільше – тебе самого. І після вогню стає важливим зовсім не те, що було в руках, бо крізь дзвін мовчання втрати долинає голос: *«У чому застану, в тому і судитиму»* (св. Юстин Філософ «Розмова з Трифоном юдеєм»). І виявляється, що всі дрібниці ніякі не коштовні.

Тридцять третій день, коли дрібниці стали значимими. Час, коли твій дім перестав бути фортецею, а перетворився на мішень для російського прицілу, і весь «ти-затишний» став уміщатися в теплі обійми близьких людей. Для російських «Градів» не має жодного значення квадратура твого житла, ландшафтний дизайн твого заднього двору, «недоторканність» сервізів у високому серванті чи діагональ телевізора на стіні. Вони урівнюють все. І після вогню стають дійсно важливими не цегляні лещата стін, а надійні й теплі руки ближніх, готові подарувати затишок. Бо насправді ж *«мають нори лисиці, а гнізда небесні пташки, - Син же Людський не має де й голови прихилити»* (Матвія, 8:20). І виявляється, що всі дрібниці ніякі не значимі.

На тридцять третій день війни ми перетворилися на суворих статистів нашої трагедії. Скалічена болем українська душа огрубіла до ворога настільки, що ми з холодністю дивимося на лічильник втрат московської орди – майже сімнадцять тисяч обезличених істот. Та я навіть і не можу уявити людської подоби у народувбивці, на чиїх руках запеклася кров ста сорока трьох малих дітей. Я не бачу жодних людських ознак у тих, котрі в шовіністичній люті й сатанинському голоді

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

по декілька днів ґвалтували в замкнених хатах Сумщини зломлених жінок і переляканих дівчат. Я не розрізняю рис обличчя в тих, котрі без жодного вагання натиснули кнопку «пуск», аби снаряди зруйнували п'ятдесят три дитячі садочки, шістдесят дев'ять шкіл та п'ятнадцять лікарень Харкова. Тому нині вони для мене не більше, ніж закономірно високі цифри. Тому й горять по них мобільні крематорії та топки заводів російського прикордоння. Чорнодухим одна дорога – ставати кіптявою для скорботного неба.

Час для прощення буде тоді, коли в Україну з вимушеної еміграції повернуться 3,8 мільйона моїх співвітчизників, вигнаних зі своїх домів «Смерчами» та «Калібрами». Мить для прийняття буде тоді, коли бронзові Тарас Шевченко у Харкові та Арман де Рішельє в Одесі скинуть із себе захисні мішки з піском, і біля їхнього підніжжя знову малюватиме класики щаслива малеча. А до того не кажіть мені про діалоги. Говорити можна з людиною, а не з роззявленими у твій бік жерлами гармат.

Світ говорив і говорив, турбувався й турбувався упродовж ста років. За це довге ХХ століття хижа Московія обкрадала його й дурила на його ж просторах, граючись у демократію «народних республік» – Донецько-Криворізької, Хорезмської, Бухарської, Угорської, Польської, Луганської та Донецької... Москва брехала з виразом обличчя праведника, Росія обкрадала з поглядом милостивого, вона вбивала під образом миротворця. А світ квохтав про свою стурбованість, бо нести золоті яйця було вигідніше, аніж говорити про болісну правду. Столітня війна з імперіалізмом не скінчилася, битва з тоталітаризмом триває тут і зараз. Він не вмер ні від пострілу в берлінському бункері разом із Гітлером у 1945, ні в калюжі випорожнень у кабінеті Ближньої дачі в Москві разом зі Сталіним у 1953, ні від розчерку пера у Беловежській пущі 1991 року. І поки світ завмер у страхові та безсиллі, повторюймо собі пророче Франкове слово:

*«Лупайте сю скалу! Нехай ні жар, ні холод
Не спинить вас! Зносить і труд, і спрагу, й голод,
Бо вам призначено скалу сесю розбить».*

А так і буде, тож, *«Зодягніться в повну Божу зброю, щоб могли ви стати проти хитрощів диявольських. Бо ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти влади, проти світоправителів цієї темряви, проти піднебесних духів злоби».* (До Ефесян, 6:11-12)

З нами Бог, Україна – це ми!

28 березня 2022 року



День 34

Минає тридцять четвертий день, як ти живеш, не поширюючи свою геопозицію в телефоні ні для кого – ні для рідних, ні для близьких, бо одне невчасне фото чи один невдалий дзвінок із місця дислокації твоїх захисників можуть коштувати комусь життя. Єдина позиція, яку ти не ховаєш, – твоє українство. Воно не може бути «невчасним» чи «невдалим». Як на мене, краще вже стати «запізнілим українцем», невдало говорячи солов'їною, плутаючи назви місяців та перебираючи в голові паляницю, полуницю та всяку пашницю, аніж гордо бути «споконвічним велікоросом», ідучи на дно світу разом із кремлівським ядерним клубом – тихенько і сумирненько, як оспівана тургенєвська Муму.

Минає тридцять четверта доба, як ми навчилися їздити рідним краєм без дорожніх знаків, які ми бережно поспилювали, зафарбували та замаскували, аби в мирний час віддати улюбленому Укравтодору, а в час війни – допомогти московському солдатові знайти поворот на таємничу Чорнобаївку чи вказати напрямок руху вслід за російським військовим кораблем. І ти диву даєшся, як наші люди стали легко маневрувати вуличками та провулками, новими автострадами й навіть заледве уторованими лісовими дорогами малої батьківщини. Бо єдині знаки, котрі ти не ховаєш, – це ознаки твого українства. Жовто-блакитні та червоно-чорні кольори, тризуби та вишиті візерунки – вони не можуть бути «немодними» чи «недоречними». Краще бути українцем у вишитій сорочці чи з рідним прапором у руках, хай і в тимчасово окупованому місті, аніж гоноровим колись росіянином на чужій йому землі в чорному пластиковому пакеті без зворотної адреси доставки.

Це не просто тридцять чотири дні нашої війни – це тридцять чотири тріщини в монструозному тілі євразійської цивілізації. Нас століттями втягували в неї північні сусіди, переконуючи, що ми – не Захід, що нам там не раді, що ми інакші з європейським світом. «Старший брат» тим часом привласнював нашу мову, наші церковні наспіви, наше казкове й билинне минуле, наших князів, наших мистців, наші землі, і, з рештою, наші душі. Та коли ми нарешті схаменулися й сказали, що Русь – то не Орда, вся євразійська почвара посунула на нас своїм грузним тілом. І за ці тридцять чотири дні ми вже показали багато чого людству. Воно вважало Україну містком між світами – аж ми перетворилися на глибоку, нездоланну прірву між тоталітарним політичним островом та спантеличеним демократичним. Євроатлантичним простором.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Нас називали брамою Європи – та Україна стала справжнім муром, що собою стримує здичавіле російське плем'я від маршу крадіїв та ґвалтівників по древніх європейських містах. Україна упродовж тисячоліть була котлом народів, де переплавлялися етноси, де зароджувалися держави – кіммерійців, скіфів і сарматів, готів і гунів, кельтів і слов'ян... Та замість життєдайного горщика за ці тридцять чотири дні Україна стала пекельним котлом, у якому зварюється зло осатанілого московського холопства.

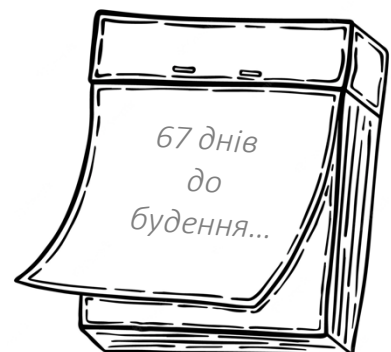
Моя країна була годувальницею світу – тепер її широкі поля не дають засіяти тривалими обстрілами, мінуванням і мародерством вузьколобі російські завойовники. Повногруда, багатоплідна, нині вона пересохлами вустами маріупольців сама благає про ковток води та про окраєць хліба. Моя країна була історичним коридором, яким від Піднебесної імперії до Андалусії курсували товари, гроші й мандрівники. А нині вона благає дозволити гуманітарні коридори з Енергодара та Бердянська, з Рубіжного, Лисичанська та Попасної... І через раз спроможна врятувати своїх, не мандрівних, людей від голоду й холоду розбомблених містечок.

Іде в історію тридцять четвертий день страшних злочинів, коли під московськими обстрілами в поруйнованій будівлі Миколаївської обласної військової адміністрації гинуть люди, коли з винищеного Маріуполя продовжують викрадати людей під прикриттям Червоного хреста, вивозячи в Росію працівників та пацієнтів пологового будинку до двадцяти тисяч інших українців, у котрих відбирають паспорти і право бути собою. Минає тридцять четвертий день малих чудес, коли російські ракети падають, не розірвавшись, на дитячі майданчики; коли я в нічних роздумах ще можу писати ці слова, адресовані тобі, допоки наше серце б'ється в унісон з усією країною. Хай і під тривожні фанфари сирен, вистукуючи молитву Богові: «*Ми-ру!.. Ми-ру!.. Ми-ру!..*»

І Він слухає та чує, бо «*є благословенною людина, яку сам Бог повчає, що настанови Всемогутнього не відкидає. Бо Він і біль завдасть, а потім перев'яже рани, рука Його поранить, і вона ж зцілить. Він від шести негод тебе врятує, тебе і сьоме лихо не підкосить. В голодну днину викупить у смерті, в кривавій бійці меч відхилить вбік*» (Йов, 5:17-20).

З нами Бог, Україна – це ми!

29 березня 2022 року



День 35

Ну ось і тридцять п'ять... Я думав, що скажу собі цю фразу у 2022 році трохи згодом, коли до мене постукає черговий із днів народження, які я вже давно не відзначаю. А вийшло, що через російську імперську ненажерливість я змушений святкувати кожен день, коли здатний сказати: «Привіт, мамо, все добре...». Ось і цього разу я, дивлячись, як над притихлим у час повітряної тривоги досвітанковим містом займалася багряна зоря, подумки промовив собі: *«Ну ось і тридцять п'ять...»*

Тридцять п'ятий день війни північного сусіда проти України – божевільної у своєму обґрунтуванні, безглуздої у вимогах облудних псевдо-дипломатів і безчесної в діях біснுவатих військових. Кремлівський карлик живе по давньоримському правилу, який обрав собі за гасло услід за божевільним імператором-садистом Калігулою: *«Хай ненавидять, аби лише боялися!»*. І тому з сатанинською ненавистю московська згряя намагається залякати, забираючи те, що нам близьке та миле.

Вони крадуть та вбивають наших священників. Ряса не стала бронезилетом для отців Ростислава Дударенка в селі Ясногородка на Фастівщині, для ієрея Максима Козачини біля Іванкова на Київщині та для ігумена Платона Моргунова у Волновасі – віднині вони в мученицьких вінцях побіля Божого престолу молитвують за наш народ. Вони просять за нього з янголами біля зруйнованих російськими ракетами вітарів православних церков на Київщині й Донеччині, на Житомирщині й Запоріжчині, на Луганщині й Сумщині, у Харківській та Чернігівській областях... Невідома й доля пресвітерів Олега Ніколаєва з окупованого Бердянська й Сергія Чудиновича з Херсона, викрадених і вивезених геть безбожною ордою. Московія прагне поцупити в нас віру й замість неї поселити в душах древній страх.

Вони руйнують нашу надію на відродження, убиваючи наших дітей. Для них сто сорок п'ять обірваних дитячих доль – ніщо, для нас – це сто сорок п'ять приводів крізь сльози болю нищити московське зло без жодного докору сумління. За кожну рану на тілах двохсот двадцяти двох наших переляканих понівечених дітлахів. За кожну цеглину з понад чотирьохсот українських шкіл, у яких русяве дівча більше не заб'є у дзвоника, сидячи на плечах широкоплечого одинадцятикласника. За «звільнений» російською ракетною дитячий садочок у Лисичанську, який вже не почує галасливу малечу на своєму підвір'ї. За кожну палату зі ста п'ятдесяти українських закладів охорони здоров'я, помічених

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

червоним хрестом для уздоровлено засліплених шовінізмом російських пілотів, які, попри це, цинічно цілеспрямовано скидали смертоносні авіаційні снаряди вниз. І горіли, зруйновані, шістнадцять лікарень Харкова. І над усім цим царством російського безбожництва видніється привид розтрошеного пологового будинку Маріуполя. Бо Московія прагне вкрасти в нас надію й замість неї засіяти в серцях первісний жах.

Вони цуплять у нас спокій та упевненість, не даючи виспатися досхочу, нагулятися з коханими у напівморозі весняним парком, надихатися свіжим повітрям у березневому лісі біля річки. Вони показують, що всюдисущі: пронизлива сирена виє чотири рази за день від загрози нальотів хижої авіації з білорусі та з Чорного моря в далекому від прокляту щого східного кордону Львові. Вони на весь світ заявляють про бажання миру, а натомість гатять по Ніжину та древньому Чернігову, спопеляючи бібліотеки та житлові будинки. Вони хитро й демонстративно йдуть з-під Києва, а тим часом наповзають, мов таргани, з Абхазії та Південної Осетії, вишукують бездушних стерв'ятників із Лівії та Сирії... Бо росія прагне лишити нас упевненості у нашій перемозі, натомість щедро заливаючи в душі сумніви й переляк.

Але попри ворожу лють, долинають до нас слова: *«Чи ж не наказав Я тобі: будь сильний та відважний? Не бійся й не лякайся, бо з тобою Господь, Бог твій, у всьому, де ти будеш ходити»* (Ісус Навин 1:9).

І навіть крізь морок ми робимо крок уперед до нашої перемоги: в Полтаві, котра з материнською ласкою та щедрістю приймає всіх знедолених, годуючи, втішаючи та зігріваючи їх. І в Полтавці на Гуляйпільщині, знищуючи вісімдесят прогнилих душ окупантів разом із бронетехнікою мотострілкового підрозділу вражої федерації. У Малині на Житомирщині, де незламні українці тримають раз по разу нищівні ракетно-бомбові удари по мирних об'єктах та дитсадках, і в Малинівці на Запоріжчині, де українська армія йде у наступ, вириваючи селян із блокади московських бузувірів... Ми вистоїмо – «від Сяну до Дону». Бо наша виплекана й виплакана віра сильніша за нав'язуваний ними страх. Бо наша вигріта в холоді підвалів та окопів надія більша за їхню розпечену від «градів» та «солнцепьоків» злобу. Бо наша безкорислива любов один до одного в добу скорботи чистіша за їхнє месіанське прагнення порятувати світ від видимого лише їм гниття.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Тим паче, і Бог говорить: «не бійся, з тобою бо Я, і не озирайся, бо Я Бог твій! Зміцню Я тебе, і тобі поможу, і правицею правди Своєї тебе Я підтримаю. Отож, засоромляться та зніковіють усі проти тебе запалені, стануть нічим та погинуть твої супротивники. Шукатимеш їх, але їх ти не знайдеш, своїх супротивників; стануть нічим та марнотою ті, хто провадить війну проти тебе. Бо Я Господь, Бог твій, що держить тебе за правицю й говорить до тебе: Не бійся, Я тобі поможу!» (Ісаїя 41:10-13)

З нами Бог, Україна – це ми!

30 березня 2022 року



День 36

На тридцять шостий день зовсім звичними стали спогади про життя до того, як усе почалося, ніби з того часу минуло ціле покоління: подорожі та ремонти, ціни на продукти та показовий курс долара, здавалося б вірні друзі та різношерсті колеги, райдужні мрії та віщі сни... Усі вони були іншими «до війни». Усі вони будуть інакшими після перемоги.

Вирвавшись із щоденної круговерті важких військових новин та нескінченних справ, чи не вперше з 24 лютого я стояв на Івановій горі в Полтаві, дивлячись на панораму міста в очікуванні сутінок. Аж ось попід тихою Монастирською горою, вистукуючи нехитрий ритм, побіг жовто-синій потяг, петляючи понад будинками, в яких текло мирне колись життя. Волею Божою полтавська земля донині збережена від ворожого вогню. Наші вулиці до сьогодні не обпечені ракетними вибухами, наше небо не коптять вогнища над руїнами шкіл і дитсадочків. Місто живе й не знає, чому так сталося, шукаючи мільйони пояснень цьому: одні – у відвічній зраді, інші – в закулісних домовленостях, треті – в історичній імперській пам'яті, інакші – в довжині неконтрольованого фронту, а хтось у таємничій силі зірок Зодіаку...

Можливо, десь у наших церквах чи перед родинним образом у напівморозі спальні хтось говорить із Господом, як шепотів колись старозавітний Авраам: *«Може є п'ятдесят праведних у цьому місті, чи також вигубиш і не пробачиш цій місцевості ради п'ятидесяти тих праведних, що в ньому є? Не можна Тобі чинити так, щоб убити праведного з нечестивим, бо стане праведний як нечестивий, цього ж не можна Тобі! Чи ж Той, Хто всю землю судить, не вчинить правди?»* (Буття 18:24-25). І покаяними сльозами й молитовними стояннями своїми дерзає торгуватися з Творцем за порятунок мого міста праведними душами: сорок п'ять, сорок, тридцять, двадцять, десять... і чує у відповідь: *«Не знищу й ради десятиох!»* (Буття 18:24-32).

Хотілося б вірити в це, та дивишся у дзеркало й не знаходиш праведного й там... То чи невже захитається від гніву небесного та російської ненависті й полтавська земля?.. Вірую, що все не так – Бог нині не губить міста моєї країни, рахуючи пропорції грішних та праведних. Він уже третій день поспіль поруч із рятувальниками розбирає завали Миколаївської обласної адміністрації, виносячи на руках кожного з двадцяти загиблих від московського удару. Господь не виторгує долю містечка, шукаючи в ньому достойників – Він ходить поміж

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

дерев'яних хрестів на вулицях Маріуполя, обперізуючи їх, замість вишитих рушників, мученицькими вінцями.

У цій проклятущій війні кожне українське село, містечко й місто взяло свій хрест незалежності й пішло у напрямку Голгофи правди й волі. У нас з'явилися нові міста-фортеці – міста-герої Буча й Охтирка, Ірпінь і Миколаїв, Гостомель і Маріуполь, Харків і Херсон, Чернігів і Волноваха... Розтерзані, окуповані, погвалтовані, обкрадені, обстріляні й оббрехані російською пропагандою, вони скуштували гірку чашу «братської любови» московії. Моїй Полтаві нині судилася інша роль. Вона – фортеця милосердя.

Моє місто, завмерле на перехресті древніх шляхів, у перші дні війни заклекотіло у страхові, закипіло в ненависті до ворога, наїжачилося оборонними спорудами, закурило сотнями цигарок озброєних чоловіків на блокпостах, застукотіло десятками щирих волонтерських сердець, замолилося сотнями незломлених душ... І стало чекати вогню в білостінну плоть альтанки, у вигнуту сіру спину кам'янки, у занехаяні й попаплюжені остови ансамблю Круглої площі... Та судилося інакше. Полтавськими вулицями потекли потоки переселенців, тисячі машин закупорили дороги обласного центру й виїзди з міста, тікаючи від смерті в Харкові й Києві, Сумах і Тростянці. І місто, що готувалося бути суворим воїном, раптом стало ковчегом.

Тут за тридцять шість днів війни народилися діти, отчі міста котрих уже лежать у руїнах. За понад місьць московського безчинства тут знайшли притулок десятки родин, у рідних будинках котрих або ж сутужно завиває вітер, або ж розкошує осатанілий жадібний москаль. Сьогодні Господь іде від серця до серця полтавців, говорячи: *«Бо Я голодував був і ви нагодували Мене, прагнув і ви напоїли Мене, мандрівником Я був і Мене прийняли ви. Був нагий і Мене зодягли ви, слабував і Мене ви відвідали, у в'язниці Я був і прийшли ви до Мене».* (Матвія 25:35-36).

Полтавські воїни пішли на всі фронти – від півночі до півдня. Вони допомагають стримувати нищівну хвилю нечистот, що хлинула на наш український край із російської каналізаційної федерації, наповненої фекаліями шовінізму. Вони стоять у морозні ночі та теплі дні, під суховіями, що сліплять очі, та під «градами», що розривають побратимів на шмаття... Наші батьки й чоловіки, сини, брати й товариші – полтавці, українці, люди, – супроти «інших», чужинців, одержимих.

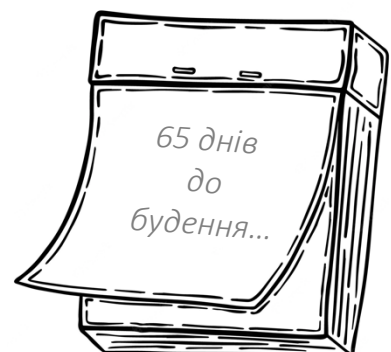
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Я не соромлюся такого іншування, я нині не відчуваю вини за нелюбов до них. У мене 1 тисяча 370 причин для цього у вигляді смертоносних ракет, які росіяни випустили по моїх братах і сестрах від Харкова до Львова. У мене є сотні причин у вигляді автоматних черг, випущених по родинах, розстріляних під час спроб утечі з блокованих Бучі та Ізюма, Гостомеля та Ірпеня. У мене десятки приводів для праведного гніву через прицільний вогонь по долях волонтерів – студентів Кирила Осіпенка з Харкова та Анастасії Тагірової з Києва серед незліченного числа обірваних доль подібних їм чистих серцем українців.

...І в цих важких роздумах я дивився, як жовто-синій потяг вистукував нехитрий ритм, петляючи понад будинками попід тихою Монастирською горою – ніби стукало серце моєї умовно мирної Полтави – фортеці милосердя. Я не відаю, яка доля чекає на тебе завтра – виставити залізні груди перед російською танковою навалою, прийняти у спину московські ракети чи й далі по милості Божій бути тихим пристановищем серед цієї смертельної бурі всім нужденним і страдним. Але зараз мені відомо одне: полтавцям, котрі не взяли до рук зброю і не стоять на вогневих рубежах, слід тримати серця палкими й відкритими на рубежі добра, бо *«блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть»* (Матвія 5:7). А наша милість – одна зі сходинок до перемоги у війні, де в слові ворога – брехня, у діях – людиноненависництво, а на знаменах – Зло.

З нами Бог, Україна – це ми!

31 березня 2022 року



День 37

Ц е тридцять сьомий день повзучого геноциду. Росія вбиває нас за прагнення триматися свого минулого – з нашими героями і зрадниками, перемогами і трагедіями. Нас нищать авіаударами за бажання бути собою – з нашими цінностями і мріями, з нашими великими будівництвами, яким ми почали радіти, і з нашими великими розкраданнями, з якими ми призвичаїлися боротися. Нас катують блокадами й ракетними ударами за устремлінням до свого майбутнього – з нашим битим шляхом до європейської єдності крізь вогонь Майдану, крізь котли Іловайська та Дебальцевого, крізь зраду Будапешту. Це 888 годин ланцюжка смертей вільних і сміливих українців заради свободи своєї країни. І в цій вервечці обірваних доль – щонайменше сто п'ятдесят три дитячих життя, обірваних руками московських нелюдів. У цьому коловороті болю двісті сорок п'ять маленьких українців були поранені пазурами російських озвірілих військ.

А скільки було травмовано не тілесно, а душевно? Минув тридцять сьомий день, як російсько-українська війна стала частиною життя однієї знайомої мені родини. Закінчився тридцять шостий день, як після важких роздумів батько сімейства став до лав Збройних сил і пішов захищати рідних. Пішов добровольцем зранку після безсонної ночі страшних новин та очікування нападу. Пішов, коли діти з дружиною ще спали, сказавши про своє рішення лише мені, бо знав, що в родини будуть сльози й намагання зупинити. Він не міг інакше – такий вже в нього склад душі. І ось скоро 888 годин, як двоє синів і дружина востаннє обіймали свого тата й чоловіка.

Учора малий бешкетник під час прогулянки по-дитячому щиро защебетав: *«Коли тато повернеться, я перший буду з ним спати, чуєте? Першим!»*. А потім, на мить замислившись, так само радісно додав: *«Ні, я спочатку буду його розпитувати про все-все-все, а потім трошки поспимо, і знову будемо говорити! Тільки я буду спати з ним першим! Чуєте?!»*. Його матір сказала «добре», а сама уже дивилася помокрілими від сліз очима вбік у повечорілу даль, щоб ніхто не помітив її пекучих думок. Хай малий буде першим, хто засне з її коханим – лише б він був цілий. Хай говорить про все, що зможе розповісти, – тільки б був здоровий. Малий бешкетник першим буде спати ув обіймах тата. І його, полтавського хлопчика, ніхто ще не рахує в число дітей, постраждалих від війни. А це ж ціла вічність – бути без найніжнішого й найвідданішого тата цілісіньких 888 годин.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

А батько ж увесь цей час не тут, не під крилом рідного міста, де й стіни допомагають стояти, де гарячу їжу, теплий одяг, ліки й сигарети тобі дістануть за пів дня. Їх повезли у відомому тоді лише машиністу та командирові напрямку в задушливих вагонах, у котрих було тісно від густого чоловічого духу та щільних розмов із перцем, де йшла боротьба безвиході з відповідальністю, невизначеності з обов'язком, праведного гніву з незнанням. А татко на руках тримає вже не сина, а холодний автомат. І близько-близько вночі до нього вже не дружина, а побратими, котрі не дозволяють бути ближче наглій смерті. А батько спить не в ліжку з сином, прочитавши йому, малому шибенику, казку, – він зустрічає ніч у холодному окопі, а завтра – у корівнику, якщо паскудний ворог не поцілить серед ночі в такі «розкішні» апартаменти. Він, може, й зможе розказати геть про все своєму синові, коли зустрине після пекла березневих днів... Якщо його душа не буде кровоточити від болю...

А поки малий син грає в настільний футбол з чужим татом. І чужий тато вчить його правилам поведінки, балує й виховує його. І малий просить: *«Кумчику, дай!.. Кумчику, можна?.. Кумчику, давай!..»* А поки хлоп'я через день риторично запитує в мене, коли бачить: *«Дядю Сашо, ти ж розумний, ти маєш знати: з татом же все буде добре?»*. І молода дружина й мати відвертається убік до мовчазних ікон, аби ніхто не бачив, що в цю мить говорять її очі. І я, такий великорозумний, стою, забувши всі слова. Усі до одного – до звуку. І все, на що мене вистачає, так це на те, аби обійняти малого і, коли ком підступає до горла, погладити кучері під скупе своє: *«Все буде...»*

І впродовж цих тридцяти семи предовгих діб русявий розбишака починає кожен свій день із теплої молитви на колінах за свого найкращого у світі тата. Дитячий голос трепетно і швидко промовляє *«Отче наш...»*. І ти, дивлячись здаля на молитовне правило малого, вслід за ним благаєш: *«Отче наш, убережи отця дитині...»*. І гряде новий день...

Сьогодні у волонтерських справах ви зв'язується з другом по відеозв'язку – на декілька хвилин, бо упродовж предовгих днів у них було сутужно з Інтернетом. І в цей момент у машині поруч тебе сидить його дружина й малий. Розмова у три слова. Привіт, люблю, нормально. Розмова у два погляди – без жодних зайвих рухів і коментарів. Ув очах у тата для дорослих сказано все. Обличчя вкрито зморшками, яких там не було ще тридцять сім далеких днів тому. В очах у нього й у нас на мить посоловіло – бо ми для нього одночасно й ліки, й отрута. Бо вже за мить там буде поруч поле бою, розтрощене село, московські гради, вбивчі

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

вертольоти. Там не до сентиментів. Там не до сліз. Лунає важке «бувай». І в машині між дорослими з гудками зависає густа тиша. І в ній – дзвенить дитяче радісне: «Ура! Я бачив тата!..»

... Це тридцять сьомий день повзучого геноциду. Минула 888-ма година, як російсько-українська війна зробила з нас одну велику родину, де хтось рідний має ось-ось прийти звідкілясь далеко, і ми будемо перед сном розпитувати про все-все-все... Бо любимо. Бо чекаємо. Бо допомагаємо. Бо молимося.

«Порятуй же мене й збережи Ти мене від руки чужинців, що їхні уста промовляють марноту, а їхня правиця правиця зрадлива, щоб були сини наші, немов саджанці, виплекані в їхній молодості, наші дочки немов ті наріжні стовпи, витесані на окрасу палати! Повні наші комори, вони видають найрізніше, котяться тисячами наші вівці та кози, десятками тисяч по наших подвір'ях розплodжуються! Ситі наші бики, немає пригод і немає хвороби, і на вулицях наших нема нарікань! Блаженний народ, що йому так ведеться, блаженний народ, що Господь йому Бог!» (Псалми 144:11-15)

З нами Бог, Україна – це ми!

1 квітня 2022 року



На довготі фронту

Ц е треба читати бодай для того, щоб розуміти, де твоя прив'язка до часу. А зараз час у нас не літній і не зимній, у якій півкулі б ми не жили і якими б законодавствами не керувалися. Він воєнний. Зараз ми, українці, всі живемо в одному часовому поясі, незалежно від того, в яке місто чи країну закинула нас російська лють – ми боремося «по Києву воєнному». І різниця з усім світом у нас уже не «плюс чи мінус година», а «плюс біль» та «мінус життя». Це варто читати лише б для того, щоб усвідомити, де твоя прив'язка до простору. А нині ми на одній широті й довготі. Наша довгота – це протяжність фронту, наша широта – це безмежжя самопожертви. Наш нульовий меридіан із лінією зміни дат – крива ракетних ударів 24 лютого 2022 року. Ми можемо спати й дихати, бо десь тримають удар наші хлопці з дівчатами. Ми здатні говорити все, що думаємо, бо десь не замовкає наша зброя в руках захисників, не даючи скреготати затворами московських автоматів біля нашого під'їзду.

Це чергові польові думки від мого друга, полтавського воїна Євгенія, які він може зодягти в слова в короткі хвилини між наступом та обстрілом, між хвилиною спокою та годинами напруги. Понад місяць стояння за Україну не лише нівечить тіла, але й таврує наших воїнів у серцях і думках. Дивіться на ці емоції, читайте між рядків, розумійте несказане. Нам потрібна ця пам'ять.

«Сьогодні вдень була відносна тиша, і це напругає. Ти все рівно не можеш розслабитися, слухаєш виходи й дивишся в небо, шукаєш очима безпілотник, який дає арті й танкам координати. На війні нічого не зрозуміло: тихо – погано, обстріл – погано. Але коли тихо – ти в напрузі... Але ж це «тихо»! Коли обстріл, то все зрозуміло – ховайся й чекай, коли зможеш вилізти й дати відпір. Страшне те, що ти звикаєш до війни й розумієш, що додому повернешся іншим. Нас тут змінюють обставини, умови, середовище, різного роду поранення і в тому числі контузія. Ти розумієш, що, дай Бог, ти фізично повернешся цілий, то психологічно можуть уже бути проблеми. Я цього найбільше боюся.

Саме цікаве те, що на війну йдуть люди за покликом серця. В мене в підрозділі воюють батько й син. Син має військову підготовку, а батько ні. Щоб не залишати сина, пішов із ним на війну, вдома залишивши доньку і дружину – це сильно. Це так емоційно – бачити, як після кожного бойового завдання, де всі на межі, вони зустрічаються зі сльозами на очах, міцно обіймають один одного...

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Побратими просять більше писати мої спостереження. І вночі, коли орки нам не дають спати, я їм це читаю, і всі в записах бачать себе. Багато сміємося й навіть ржемо, коли по нас гатять із танка чи арти – це як якийсь захист. Без гумору нікуди.

Сьогодні привезли «свіженьких» хлопців – не пристріляних. Я був здивований їхній поведінці, вони жахаються, коли починається обстріл, і з жахом на обличчі слухають наші історії, що прийдеться переживати щодня до перемоги. Це також лякає, оскільки ти бачиш, яка прірва в розумінні, що відбувається між тими, хто на предку й тими, хто приїхав. Тому ми й не надіємся, що нас зрозуміють люди, які далеко від цього. Але хочеться, щоб усі зрозуміли, що ми ще не перемогли й нічого розслабляти булочки. Допомогайте, хто чим може. На місцевому рівні що, мало роботи? Допомогайте робити укріплення, волонтерством, логістикою хто чим може. Нагадую: ми ще не перемогли. Орки спалюють все на своєму шляху. На фронті пекло. Пекло для місцевих і для нас. Ми їх витісняємо, але вони знищують все. Щоб було всім зрозуміло, сьогодні ми взяли в полон 4 місцевих «любителів руского міра», вони прислужували оркам (дагестанцям і кадирівцями), різали баранів, показували хати, де живуть заможні люди, і саме страшне – показували, де ховаються молоді дівчата. Війна ще триває. Я розумію чоловіків, які косять від армії та всілякої допомоги, повтікали подалі від зони бойових дій – у них на це поважні причини. Це їхній вибір, і їм із цим жити, не нам їх судити.

Саме страшне, що в мене на очах гинуть хлопці – цвіт нації, люди, які пішли боронити свої домівки, сім'ї, Україну, які знають ціну дружби, кохання та патріотизму.

Бувають відчуття що це все не насправді, що це сон, але вибух снаряда швидко приводить до тями, і ти в реальності. Може, мозку вже хочеться, щоб це був лише сон, але війна триває. Та я б навіть це війною не назвав. У війни є якісь правила, а в орків їх нема. У них перевага в кількості, в озброєнні, вони не цураються обстрілювати мирних. Ми натомість робимо все можливе, щоб цивільні не постраждали, й орки цим користуються. Тому дуже тяжко їх вибивати. Але ми намагаємся. І з Божою поміччю в нас все вийде.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Рано розслаблятися. Хто ще не вирішив, хоче він якось бути причетним до боротьби, чи ні, зараз саме час: ти українець чи манкурт, який, як бур'янина, приживеться при любій владі й режимі? Ми хочемо жити у вільній Україні, а ти, диванний воїн?

P.S. Мені не зрозуміло, коли пишуть, що ЗСУ – герої. Люди, зрозумійте, війна йде не «ЗСУ проти московії, а проти України. І всі, хто так чи інакше чинить супротив ворогові (волонтерством, логістикою, фінансами, спорядженням...), пожежники, лікарі, люди, які голіруч ідуть на ворога, – не герої? Повторюю: герой – той, хто щось робить для перемоги. Слава Україні!»

*Євгеній Бойко,
1 квітня 2022 року*

День 38

Сьогодні, на тридцять восьмий день війни, над містом уперше падав справжній весняний дощ – теплий, рясний, із голосним рокотом квітневого грому. Його хотілося стояти й слухати, навіть попри те, що перший його удар у небесні цимбали відбувся за мить після того, як над Полтавою загула чергова сирена, і треба було думати про укриття. Чому?.. Бо він був справжнім, як і запах мокрого асфальту, і стукіт важких дощових крапель у поіржавілу жерсть покрівлі над входом у рятівний підвал старої чотириповерхівки. Бо цієї справжності стало бракувати у дні війни.

Принісши ліки для дітей переселенців, одна з моїх нових знайомих мимохідь запитала: «А хто ти у реальному житті?». І я посміхнувся сам собі. У нас з'явилося дивне світовідчуття – «у реальному житті»... Війна схопила й умить перенесла нас у світ до абсолютно нереального. Таке траплялося з нами в найжахливіших нічних кошмарах, ми бачили щось схоже в новинах про життя чужих народів, наші діти та й ми самі почасти дивилися на це крізь віртуальні світи комп'ютерних ігор. А тут героїчна історія та епічна література враз зі сторінок зійшли в наш світ.

І попри безпосередній надтісний контакт із воїнами в гарячих точках та в госпіталях, із постраждалими від московського звірства, котрі лишилися в окупованих містах та були принесені вітром втрат до Полтави, попід вечір іноді складалося враження, що все це лише короткочасна ілюзія... Страшний сон довжиною у тридцять вісім днів...

Бо хіба ж може бути реальним те, що у заможній колись Бучі двісті вісімдесят містян знайшли свій вічний спочинок у великих братських могилах, бо немає ні сил, ні часу, ні можливості дати кожному місце останнього упокоєння? А вийшло, що може бути... Ми звикли казати, що «двом смертям не бувати» та що «снаряд двічі в одне й те ж місце не потрапляє». Аж раптом російські війська за одну єдину добу сорок шість разів обстрілювали вулиці Харкова з артилерії, мінометів і танків. І виявилось, що смерть змогла сорок шість разів поспіль стукати убивчим металом у стіни житлових будинків та асфальти сходжених доріг спокійної колись Салтівки. Вийшло, що й таке може бути...

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Нам думалося, що у війни була своя шляхетність, свій кодекс честі, шлях воїна, як не крути. Аж тут замість рядків такого «морального закону» (якщо війну можна взагалі вважати моральною) стали сухі цифри у переліку ста п'ятдесяти чотирьох зруйнованих київських житлових будинків, у списку двадцяти семи знищених столичних дитячих садків та сорока чотирьох шкіл. З'ясувалося, що хвору російську душу замість ліків намагаються зцілити ... смертю шести українських медиків, руйнуванням двохсот сімдесят чотирьох лікарень, трощенням прицільним вогнем сімдесяти карет швидкої допомоги... І виявилось, що всю московську совість можливо було прикрити ковдрою на узбіччі траси за двадцять кілометрів від столиці разом із п'ятьома мертвими, роздягненими догола жінками, приготовленими до трупоспалення...

Після такого хочеться заплющити очі і спитати: «Сон уже скінчився?». І, ніби відповідь тобі, лунає квітневий грім. Аж ні – не грім, розплющивши очі, розумієш: це російські ракети б'ють по Полтаві, від атаки московської авіації дрижить Кременчук, під кремлівськими обстрілами палає Миргород.

І тобі хочеться отої давньої, майже міфічної, дитячої справжності: найсмачнішого у світі окрайця хліба з підсоленою олією чи скибочку мокрого білого батону, вмоченого в найсолодший на планеті цукор; товстої книжки, що манить тебе цікавим сюжетом і таємничим запахом типографської фарби; хочеться тихого вечора п'ятниці, коли за вікном кружляє лапатий сніг, а ти під теплою ковдрою розглядаєш візерунки на килимі на стіні. Хочеться, бо у тій реальності в суботу не скажуть про московські ракетні удари. У тому житті хліб для твоїх співвітчизників не є дорожчим за всі скарги Землі. Бо тоді читають книги, а не новини про наступи та відступи, про вбивства й покару. Бо в ті час ти розтлумачуєш хитросплетіння візерунків, а не міжнародної дипломатії...

Ти дивишся на стіл із аркушами, вщент вкритими новими контактами та людськими потребами, роздивляєшся навкруги себе на гори ліків, одягу й засобів гігієни, і, знайшовши себе в часі й просторі, все ж питаєшся: «А хто я є у реальному житті?..». Напевне, точно відповім про це вже після перемоги. А нині знаю лише одне: «ви, браття, на волю покликані, але щоб ваша воля не стала приводом догоджати тілу, а любов'ю служити один одному!» (До Галатів 5:13)

З нами Бог, Україна – це ми!

2 квітня 2022 року



День 39

Сьогодні тридцять дев'ятий день, як я безуспішно намагаюся боротися з пустотою в собі. Це емоційна порожнеча щодо всіх, хто «гордо» називає себе росіянами. Чи ненавиджу я їх? О ні, бо ненависть прямо протилежна любові. А яка ж може бути любов до чорної діри, що намагається поглинути наш український світ своїм шовіністичним жерлом? Я й не байдужий до них, бо апатія вимагає жити поруч із кимось без мети та сенсу. А як можна існувати безцільно, коли ти сам, твоє українство стало мішенню у прицілі московської зброї? Я існую з емоційним вакуумом у космосі мого національного обов'язку. Нині – дні без гніву. Бо гнів минає. Бо його можна змінити на милість.

Натомість для мене ось уже тридцять дев'ятий день поспіль «великарусская парода» стала однією суцільною пухлиною у тілі людської цивілізації. А до злякисного утворення немає добрих чи поганих почуттів – немає й милості. Тут або майстерна рука хірурга видаляє гидоту з тіла пацієнта, або рак уб'є хворого. Мій народ зараз – і лікар, і пацієнт. Карцинома рашизму пустила метастази у плоть моєї країни. Століттями ця хвороба проникала в уми й серця моїх предків та сучасників. Вона вбивала наш національний імунітет, розстрілюючи носіїв українського духу й думки, ламаючи хребет українському селу колективізацією та Голодоморами, забороняючи мову, викрадаючи артефакти, тавруючи й шельмуючи дисидентів, перекупляючи за тридцять срібняків митців і потворячи історію.

І ось тридцять дев'ять днів іде болісна операція по видаленню цієї злісної пухлини з нашого єства. У нас не може бути жалю до них – треба раз і назавжди. Не повинно бути сумніву – якщо не сьогодні, то вже навряд, бо вічно голодна потвора нині ладна з'їсти все українське. Росія прогнила від полисілої пенсійної путінської голови до останнього замазаного в багно сибірського лаптя. Їм давно начхати на «мать гарадов русскіх», на «єдіную купель» та на «адін народ». Їхній чорноротий патріарх у недільній проповіді іменем Отця, і Сина, і Святого Духа блюзнірськи закликає до «умиротворення» України, називаючи її незалежність «неправильною». «Святий» отець гіпнотично повторює фрази свого «бункерного імператора», якими кремлівський карлик підбадьорював божевільний натовп на стадіоні в Лужниках, біснучись із приводу річниці захоплення Криму, мілітаризуючи слова Христа про Його власну хресну жертву: *«Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх»* (Івана 15:13).

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

І фанатичне холопське море надихається на «ратні подвиги» від кривого слова їхнього «месії». Й «одвічно православні» путінські «Зедо-носці», спадкоємці «святої Орди», усілякі ахматовичі, кужугетовичі та азанбековичі з Туви, Юрги, Чебаркуля, Алейська, Борзі, Оренбурга та Владивостока сунуть за тисячі кілометрів умирати «за царя і атечества», грабуючи, ґвалтуючи, знищуючи чужу й незрозумілу їм Україну. І горять храми, і гинуть священники, і вмирають прихожани – байдуже якого патріархату. Вони – українці, тож мусять пройти крізь «очисний вогонь» московського походу...

Для завершення посіяного московитами хаосу нам, одночасно героїчним і згорьованим, буде потрібен мирний договір чи бодай перемир'я. Його підпишуть політики. Та після нього має бути й вердикт світового трибуналу. І підписи під ним уже поставили 158 убитих українських дітей, сотні похованих та полишених напризволяще в Бучанській різанині, тисячі покалічених тілами й душами українців, котрі, опісля нашої перемоги, до сивих літ будуть у тривозі кидатися від пронизливих звуків над містом та феєрверків у небі...

А як же ж «православне воїнство» та його кремлівські пастирі, що йдуть, попри шосту заповідь, на Каїнів гріх?.. Від мене – ні любови, ні ненависті, бо до пухлини не може бути почуттів. Мій народ зараз – і лікар, і пацієнт.

А далі хай буде інший Суд. Бо вірую: *«Не кожен, хто каже до Мене: Господи, Господи! увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі. Багато-хто скажуть Мені того дня: Господи, Господи, хіба ми не Ім'ям Твоїм пророкували, хіба не Ім'ям Твоїм демонів ми виганяли, або не Ім'ям Твоїм чуда великі творили? І їм оголошу Я тоді: Я ніколи не знав вас... Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня!»* (Матвія, 7:21-23)

З нами Бог, Україна – це ми!

3 квітня 2022 року



День 40

Ось він, наш малий Рубікон Вітчизняної війни – межа у сорок сакральних днів боротьби з російською навалою. Московія хлинула на нас, мов води старозавітного потопу, ніби знову *«відкрилися всі джерела великої безодні, і розчинилися небесні розтвори»* (Буття 7:11). Сорок днів дощ поливав Ноеву землю, покіль не вщухнув – і сорок днів пекельні лещата російської армії стискалися від півдня до півночі, і нашу країну носило по водах світової політики, мов древній ковчег. Нас било хвилями закулісних ігор, нас шмагали вітри зрад сусідів та союзників. І під водами потопу російських звірств знайшли свій останній спочинок сотні моїх братів і сестер, батьків та прабатьків, дітей та друзів – єдиної української родини. І на сороковий день каламутна вода московської навали відступала. Лише на мить. Лише недалеко, аби світу узріти звіряче лице путінського режиму, у яке ми вдивляємося роками.

Сорок днів від часу першої смерті українського військового від ракетних систем залпового вогню у Преображенці на Херсонщині – сорокаденний шлях мучеників Бучі, Ірпеня, Бородянки та Гостомеля, сорокаденна варта героїв-оборонців Києва та Харкова, Сум та Охтирки, котрі нині стоять біля престолу Божого у чеканні праведного суду. Вироку не їм, бо жертовністю своєю вони здобули право голосу одесную Судді, а своїм катам, різникам українців, осатанілим винищувачам народу, котрий вони терзали на шмаття не залежно від віку та статі.

Сорок днів неустанної молитви матерів і дружин, дітей і друзів за українських воїнів та усіх ближніх, сорок днів самопожертви волонтерів – мов довгий великий піст у переддень нашого національного воскресіння. Це сорок днів спокуси голодом, що змушує нас пройти кремлівський люципер, перетворюючи наші родючі землі на смертельну пустку. І мій народ, закутий у блокади Херсона та Маріуполя, Краматорська та Слов'янська відповідає йому: *«Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих»*. (Від Матвія 4:4). А нині ці вуста говорять нам про волю, за яку жменя українських зв'язківців віддала життя, стримуючи у нерівному бою колонну московської техніки в Київських лісах на Житомирській трасі. І вони забезпечили щось більше за простий зв'язок – вони своїм життям подарували нам шанс на зв'язок між обпеченим війною теперішнім і переможним майбутнім.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Це сорок днів спокуси гординею, якою силує нас московський диявол, коли ми роздумуємо, йти чи не йти в холоди підвалів під час сирен, допомагати чи не допомагати наших воїнам добрим словом, добрим ділом чи десятиною, кажучи: «Пронесе!» чи «Бог допоможе!». Це сорок днів чекання дива не з опущеними руками, а з волею, зібраною в кулак. Бо мій народ знає, як відповідати хитроязиким зайдам: *«Не спокушуй Господа Бога свого!»* (Матвія 4:7). І не лишають місця спокусі віддатися на «милість ворога» десятки вірних дітей цієї землі, як Олександр Яковенко, Євгеній Бова чи Олег Мороз, котрі поруч із хрестом на грудях, забрали з собою в могилу і золоту зірку, отриману за особисту мужність та героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету й територіальної цілісності України, вірність військовій присязі.

Це сорок днів спокуси вірою, коли бункерний карлик упав на нас незграбною тушею своєї армії, намагаючись змусити поклонитися йому. Це сорок днів випробування вірності, коли наші поводитирі – від директорського крісла до президентського кабінету – показали, хто вони: у щирості слів, у вірності дій, у силі волі. Окремі з них – ціною власного життя, як закатована і захоронена у братській могилі родина старости Мотижинської сільради Ольги Сухненко.

Це сорокаденна спокуса усіма царствами світу, у які розкидало українство хиже московське звірство на теренах рідного краю. Коли понад чотири мільйони виїхали за кордони страдної землі, і допомагають їй звідтіля, а понад 530 тисяч громадян попри загрози повернулися до рідного краю.

Це сорокаденна спокуса хибною святістю, коли патріарх по-фарисейськи читає Святе Письмо, благословляючи на вбивство та брешучи з амвону про миротворчість. Коли в окремих гарячих голів є бажання силою вершити справи церковного діалогу, попри те, що за промислом Господнім наступає запізніле прозріння, яке і так веде до неминучого єднання. Та мій народ відає, що говорити і лукавому духові з уральського бункеру, і його посіпаці в білому куколі з діамантовими розсипами: *«Відійди, сатано! Бо ж написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!»* (Матвія 4:10). І в службі Богові під російськими «очисними обстрілами» тріщать стіни Іллінського чоловічого монастиря на Северодонеччині, розриває дах храму на честь святителя Луки Кримського та руйнується церква на честь блаженної Матрони Московської в Рубіжному. «Православні скрепи» не витримують натиску «рускава міра» навіть на «кримське» та «московське». І разом із каменем той ворожий ординський світ зі скаженством північного сусіда калічить українських людей – протоієрея

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

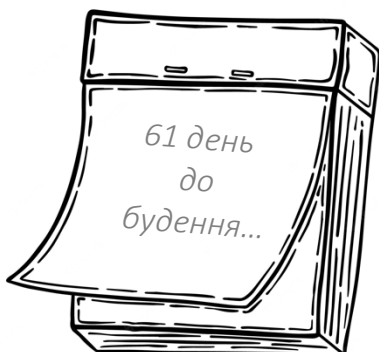
Ростислава Горячева та ієромонаха Арсеній (Складанюка). А вони ж насправді важливіші за усі рукотворні святині, котрі по волі Божій і по силі людській ми неодмінно відбудуємо на вільній українській землі.

Не відродити з попелу й порохи нам лише життя понад ста п'ятдесяти українців, закатованих путінськими ординцями у шкільному підвалі села Ягідне на Чернігівщині чи отих п'ятьох застрелених із зав'язаними руками у дитячому санаторії у Бучі. Не запалити свічок на тортах у ста шістдесяти однієї дитини на черговому дні народження, бо замість вітальної пісні, віднині батьки співатимуть їм «Вічна пам'ять!...», а родичі проситимуть: «Вічний спокій!..». Співатимуть і проситимуть, якщо самі не загинули у голоді та холоді блокад та під нищівними обстрілами.

Усе рукотворне відбудується. Єдине, що не пробачить Господь, так це руйнування Своєї істинної святині. І руйнівникові його – чи він у камуфляжі з автоматом, чи у дорогому костюмі з наказом, чи у ризі з золотим хрестом, - не втекти від праведного суду. Бо ж сказано: *«Чи не знаєте ви, що ви Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває? Як хто нівечить Божого храма, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той то ви!»* (1-е до Коринтян 3:16-17)

З нами Бог, Україна – це ми!

4 квітня 2022 року



День 41

На сорок перший день війни порядковий номер і кількість діб уже не мають жодного значення: вони, як важкі бусини, скочуються одна за одною на нитці наших понівечених життів, глухо б'ючись одна об одну. «Стук» – три тисячі вісімсот сорок шість евакуйованих людей з зони бойових дій на підконтрольні уряду території... «Стук» – понад чотириста тридцять одна дитина постраждала через агресії тоталітарної Федерації... «Стук» – українські війська знищили біля вісімнадцяти з половиною тисяч окупантів... І ти вже не розбираєшся, де стукає згорьоване від новин з Бучі серце, де вистукують струнки холодні думки про план дій на найближчу годину (бо на довше планувати зась), а де метроном твоїх кроків у монотонній роботі, необхідній у часи хаосу, бо вона впорядковує тебе, аби цей безлад на віки вічні не проник усередину тебе.

І цей стукіт постійно нагадує: в окупанта має бути серце. Принаймні, фізіологічно воно в нього є як в істоти, що рухається, дихає й говорить. А разом із цим у нього повинні були б бути мораль, совість, тяжіння до добра, істини та краси. А виявилось, що вороже серце має нездоланий потяг до чужого добра, заробленого в щоденній праці, добра, яке московський хижак-«визволитель» потім із невимовною дитячою радістю пересилає з Білорусі у своє злиденне холопське село «за поребріком».

Виявилось, що це серце цурається істини, ховаючись за набором ідеологічних штампів про «українських нацистів», надсекретні надпотужні біолабораторії та «якби не ми, то ви б...», коли питаєш лише одне: «За що ви так ненавидите нас?». Стало очевидним, що російське серце плюндрує красу, коли без розбору трощить Художній музей імені Архипа Куїнджі в Маріуполі. І губляться в лабіринтах війни картини Івана Айвазовського, Миколи Глуценка й Тетяни Яблонської... І тут волею долі, згадуючи видатну українську мисткиню з її полотном «Життя триває», мимоволі в тебе перед очима постає бучанська вулиця смерті Яблонська, на якій ледь не місяць «тривала» смерть, принесена туди зачерствілими російськими душами.

Виявилось, що московське серце попирає мораль та не видає ніякого звуку, окрім металевого стуку, аби не будити приспану совість. Бо під її сопіння легко зло називати добром, війну – умиротворенням, а геноцид – денацифікацією. Бо їхнє ж серце прагне «вищого добра» та «справжньої чистоти» - вищості над усіма та етнонаціональної чистки – колонізації та «деєвропеїзації».

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Та з глибини століть відлунюють пророчі слова: *«Горе тобі, що пустошиш, хоч сам не спустошений, тобі, що грабуєш, хоч тебе й не грабовано! Коли ти спустошити скінчиш, опустошений будеш, коли грабувати скінчиш, тебе пограбують...»* (Ісаїя 33:1). Бо нічого не минає безкарно.

Чотири десятки днів ти слухаєш аудіоперехоплення дзвінків москвитів додому, дивишся їхні інтерв'ю українським журналістам з телефонними дзвінками матерям і коханим, і розумієш, що твій народ воює не з солдатом на полі бою, котрий виконує накази ошалілого тирана. Твій народ – від солдата у камуфляжі у Маріуполі до дитини в переміщеному сиротинці – воює з багатоголовою російською гідрою, у ста сорока чотирьох мільйонах голів котрої перегоріли запобіжники. І як би зараз банально не звучали ці слова, та все наше горе почалося з їхньої родини. В Україні коїть злочини не окремо взятий солдат, а вся російська нація, вихована загрубілими матерями та здичавілими батьками, вигодувана жирним молоком пропаганди та заколихана десятиліттями облудного путінського царювання.

У цій війні росіян проти «колективної безпеки» – і відповідальність колективна, що Домокловим мечем має десятиліттями висіти над головами усіх, хто залишиться животіти на землях рашистської федерації після її геополітичного самогубства. Бо підлітків у Лебедині та Тростянці, Бучі та Ірпені разом із зголоднілим до насилля московським солдатом-маніяком воістину ґвалтує вся його родина, котра не розказала йому про цноту й чистоту. Бо як можна наважитись на подібне, коли тебе вдома чекає дочка чи сестра такого ж віку?.. Застрелити подружжя пенсіонерів у Тростянці чи Макарові вирішує не лише російський контрактник-садист, а вся його сім'я, котра не виховала у нього поваги до роду. Бо як у тебе підніметься рука на людей у віці, коли вдома про тебе Богові молиться така ж сивочола бабуся і жде онука такий самий дід з натрудженими руками?

Виявляється, що все це безчинство не просто коїти можна, але й ледь не почесно, коли твої брати і сестри, дідусі й бабусі, матері з батьками – один великий «безсмертний полк». Він звик кричати про свою монолітну єдність і ходити тісними рядами, він звик ненавидіти всіх, хто не крокує в ногу, він звик звикати до нестерпного цензурованого життя. Він воістину безсмертний, бо зло, що спопеляє зсередини «істинно православні душі», не матиме спокою і після смерті за усі злочини, скоєні на вулицях українських міст та сіл.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

І вслід за древньою героїчною красунею Юдит, що врятувала свій народ від оскаженілого тирана зі Сходу, у дні скорботного й героїчного стояння мого народу у ХХІ столітті я не заморюся повторювати її пророчі слова: *«Горе народам, що повстають проти мого роду, Господь Вседержитель карає їх у день суду, нашле вогонь і черву на їхнє тіло, і вони плакатимуть у муках повіки»* (Юдит, 16:17).

З нами Бог, Україна – це ми!

5 квітня 2022 року



День 42

Сьогодні сорок другий день Матері... Ні, не добре й затишне свято, а чергова доба важкого материнського подвигу. Це вона, відпустивши чоловіка, лишилася з двома малими дітьми в тилу, допоки він пішов у ряди територіальної оборони. Це їй щодня доводиться пояснювати дітям, що з батьком усе гаразд. Бо довгий час і сама вірить у це, бо ж що може трапилися з ним отут, у такому спокійному місті, за сотні кілометрів від повзучого в їхній бік фронту? Вірить, бо він тримає у таємниці, що вже декілька довгих тижнів із побратимами стоїть десь посеред вільного українського степу, крок за кроком відтісняючи московську орду з навколишніх сіл. Він мовчить про голод і холод, про страх і обстріли, про те, що вони незламно стоять, немов давні спартанці, у співвіднесенні один до тридцяти п'яти супроти озброєного до зубів московитського воїнства. Про це все він мовчить, коли телефонує їй, аби почути рідний голос: *«У мене все добре. Не голодні. Веселі та бадьорі... Як там діти?»*. Бо у неї сорок другий день поспіль день Матері, якій треба бути сильною заради дітей. Особливо ж коли на третій тиждень цієї болючої таємниці під тиском друзів та обставин він зізнається, що між ними не двадцять кілометрів знайомих із молодих літ вулиць рідного міста, а сотні верст розбомблених війною доріг, якими навіть відчайдушні волонтери зрідка наважуються привезти допомогу. І відтоді її материнство стає ще важчою ношею. І вона говорить сама собі: *«Діти – спадщина Господня, плід утроби – нагорода! Як стріли в руках того велетня, так і сини молоді: блаженний той муж, що сагайдака свого ними наповнив, не будуть такі посоромлені, коли в брамі вони говоритимуть із ворогами!»* (Псалми 127:3-5)

Сьогодні сорок другий день Матері... Це вона народила й виростила двох синів, таких різних у всьому – від поглядів на родину, до професійної стезі. Це у неї старший син, як і годиться у всіх народних казках, був у шані більше за молодшого. І двоє хлопців бігли своє життя в неоголошеній естафеті. А вона любила їх материнським серцем за різне, так само за різне кохаючи і їхніх малих дітей. Це вона колись провела старшого сина на службу Батьківщині, де він боронив рідну землю від східної навали під Маріуполем, і пишалася його подвижництвом. Це у неї молодший син жив із невиказаним бажанням бути не меншим від свого брата в очах у люблячих батьків. І другого дня Вітчизняної війни '22 року він, зваживши всі «за» та «проти», вступив до лав Збройних сил. Він, виплеканий матір'ю, кучерявий колись романтик, любитель книги та пригод, ніжний батько й люблячий чоловік, тепер стояв у полі на семи вітрах, вривався у

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

промерзлу землю Запоріжчини, під «градами» й автоматними чергами чекав світанку нового дня над Україною більше за день свого народження. А що вона? Двоє синів на двох ділянках фронту – як два її обпечених крила. Хотіла б полетіти ген до Бога, бажала б попросити за весь світ про мир, але в думках лише вони – два сини, котрі щоденно вчать її палкій молитві. Бо з кожним днем її материнство стає ще важчою ношею. І стиха читає вона, ніби про себе: *«меч душу прошиє самій же тобі, щоб відкрились думки сердець багатьох!»* (Луки 2:35).

Сьогодні сорок другий день Матері... Це вона хотіла народити щасливе немовля й жити біля моря в радості й достатку. Це вона була під захистом червоного хреста в дитячій лікарні №3 у Маріуполі, допоки комусь у кремлі не прийшло в голову назвати це місце «кублом націоналістів». Це її, перелякану, виносили не ношах із розтрощеного після російського авіаудару медичного корпусу, що весь світ запам'ятав той страх і біль. Це вона померла разом із ненародженою дитиною. І її материнський тягар взяла на себе Матір Божа. Рівно як і непосильну ношу неньок усіх ста шістдесяті семи українських дітлахів, убитих російськими катами.

Це сорок другий день матері, декілька днів поспіль гвалтованої московськими нелюдами на очах у малого сина, допоки біля воріт лежав застрелений коханий чоловік. І, набравшись сил, вона тікає від своїх катів із дитиною туди, де не стріляють і не гвалтують...

Це вона за уцілілою незотлілою рученькою з яскравим лаком манікюру впізнає недопалене російськими катами тіло, прикрите ганчір'ям на узбіччі Житомирської траси.

Це вона голосить над труною чотирирічного сина, застреленого хижакками з кремлівської орди, хоча до того кожен день молила Бога й людей про порятунок малюка, безвісти пропалого під час утечі з блокади на Вишгородчині. І з кожною годиною її материнство стає ще важчою ношею...

Сьогодні сорок другий день Матері... Це Вона плаче пахучим миром на іконах у Катерининському храмі Чернігова, у Свято-Покровському храмі Кобеляк, і в Борисоглібській церкві села Шклинь на Горохівщині, бо їй болить ця земля. Це їй римський понтифік присвячує Україну в надії на мир. Це її лик із розпростертими над містом руками дрижить на золотому тлі під куполом Святої Софії, допоки Київ приймає у свої груди російські ракети. Бо її материнство – то велика ноша тривалістю в декілька тисячоліть, вагою в мільярди доль, ціною в кожен окрему душу.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

І тисячі матерів – справжніх і названих – усі ці сорок два дні моляться, печуть, плетуть, купляють, варять, шують, доглядають, лікують, вчать, сидять за кермом, стоять зі зброєю в руках, шукають сон, знаходять невідомий раніше воєнний клопіт... Бо нині їхнє жертвенне материнство – не тільки робота, не лише частина будення, не просто «неписаний обов'язок», а дещиця нашої перемоги.

З нами Бог, Україна – це ми!

6 квітня 2022 року



= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Ген за обрій сховалися миті,
Як не прагнули слави та міді,
І з «агу!» чарували людей,
І найбільшим дарунком на світі
Був безклопітний сон по обіді
Біля маминих теплих грудей.

Десь несуться у Дикому полі
Горді дні підліткової волі,
Як ставала душа на крило.
І коли їй боліло з недолі,
Зігрівало надії схололі
Те ж матусине ніжне тепло.

Вже життя – врожаї й косовиці.
Миготять кілометри та лиця –
То пряма, то провалля, то вись...
Десь розміняно дні на дрібниці.
Чуєш, мамо, пробач за дурниці
І за мене вночі помолись.

Ось би знову, як іншим не видко,
Що на серці у лихові гидко,
Причаїтись тобі під крило!..
І заслухатись, мила лебідко,
Як шепочеш, зітхаючи зрідка:
«Все мине... Що було – загуло...»

Нині дихають будні війною.
Сто доріг між тобою і мною –
Сто страхів, сто причин для жалю.
Та світанки важкою ціною
Нам даються з метою одною –
Устигати сказати: «Люблю...»

День 43

На сорок третій день війни ти вже не питаєш, куди йде дитинство. Воно просто тікає подалі від того місця, де дитячий сон по декілька разів на ніч переривають галасливі сирени. І навіть заспокійливий голос, що оголошує відбій повітряної тривоги, не заколихує розтривожене немовля. На сорок третій день твоє власне дитинство, залишене в далеких спогадах, починає форматувати саме себе. Ти інакше дивишся на іграшки, інакше розумієш пісні й мультфільми.

Озираючись на розсипані уламки спогадів останніх тижнів нашого життя, що розпорошилися над полями мирної колись пам'яті, я пригадую першу ніч війни. Декілька родин, зігнаних невизначеністю та нерозумінням, провели її під одним дахом, дослухаючись до кожного незрозумілого шуму на під'їздах до міста, переглядаючи новини й чекаючи чи то дива, чи то катастрофи. І коли емоції досягли апогею, у на підлозі раптово завівся й почав свій заїзд іграшковий танк, стріляючи шумом у напружену атмосферу квартири. Захотілося викинути його подалі від очей, котрі цілий день спостерігали, як російська танки гордо чавили українську землю. У той момент усі дорослі зрозуміли, що іграшки набули зовсім іншого значення. А разом із тим діти бачили в них лише забавки... Якби ж так лишалося подовше...

На сорок третій день ти починаєш зовсім інакше слухати небо. Ти вже не співаєш радісно вслід за зеленим Крокодилем Генюю, що прилетить раптом якийсь чарівник у голубому вертольоті та безплатно покаже кіно. Ти зрозумів, що зелені чоловічки з батальйону «потерь нет» безплатно показують лише смерть, скидаючи некеровані бомби на будинки, винищуючи білим фосфором цілі житлові масиви, знищуючи касетними снарядами населення великих кварталів. Ми стали впізнавати громоподібний рокіт літаків, пронизливий свист ракет і настирливе хлопання гвинтокрилів. І тому, коли недільного ранку над церквою понад ставками курличуть, пролітаючи, гуси-лебеді, ти завмираєш, зачарований, ніби бачиш найнеймовірніше з див. Бо їхній клич у хмарах – то протяжне повідомлення Бога людям про те, що життя триває.

За ці сорок три дні війни інакшою стала вага свята. Тобі, дорослому й заклопотаному, давно незвиклому до гучного гуляння та широкого застілля, стало ще однаковіше на дні народження. Вони в тебе стали щоденними – розплющив очі, дякувати Богові, – ось він, твій день, твої 1 тисяча 440 хвилин можливостей на все, що встигнеш і зможеш.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Аж тут, посеред війни, день народження малечі. За столом сидить дівтора, по-святковому убрана й галаслива, поруч колихаються кульки, горять незвичним вогнем жовті тюльпани у вазі, манить погляд яскравий і, певне, неймовірно солодкий торт.

У цьому маленькому куточку України на цілу годину-другу немає війни. За цим столом на якийсь короткий час лунатиме щасливий малечий щебет, а не розмови дорослих про новини з фронту та пусті магазинні полиці. Тут настала мить для малого щастя перед великим тортом, а не для великої політики на малій кухні. У цих дітей ще є сьогодні. Ця малеча ще святкує новий крок у завтра. І ти розумієш, наскільки вони щасливі, що, на відміну від своїх батьків, ще не підписані на жодний із новинних каналів у Viber чи Telegram. Бо з тим, що виростає в тобі зі знанням, тобі хочеться лише одного свята – свята перемоги. Звісно, після пишних поминків за раптово померлим кремлівським карликом.

За ці сорок три дні війни урядники та керівники різного рівня, пересічні українці та мої співвітчизники з непересічними долями вже відсвяткували дні народження. Одні галасливо, що потрапляли у прямі ефіри блогерів зі столами, повними алкоголю в добу сухого закону. Інші – в тихому сімейному колі, треті – між побратимів та незнайомих добродіїв. Нам усім потрібні якісь паузи – якірці, що триматимуть нашу психіку над хвилями воєнного моря. Але дітям свято просто «показано лікарем». Бо їхнє дитинство в одну мить може піти шкереберть. І не буде ні круглого столу, ні друзів за ним, ні солодкого тарту, ні веселих кульок. Усе, що буде, – мамина рука, що з усіх сил триматиме тебе, і татове плече, в яке тебе притискатимуть, щоб тобі не бачити жаху розбомбленого і зґвалтованого міста. Дякувати Богові, що в цю мить для них це – лише жахливі батьківські історії, які вони чують краєм вуха. Дитинство стає неймовірно коштовним.

Не вірите? Спитайте у трьох дітей із човника, розстріляного з московських градусів у водах Каховського водосховища. Нехай ціну дорослішання вам розкажуть двоє тринадцятилітніх підлітків із Гуляйполя, котрих скалічило ударною хвилею від російського бомбардування. Хоча ні, нічого не питайте. Зґвалтовані, покалічені, роздерті дівчатка Бучі й Бородянки, Тростянця й Лебедина стали занадто дорослими, аби пояснити вам ціну дитячого свята...

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Мудрий Соломон сказав колись: *«Тішся, юначе, своїм молодецтвом, а серце твоє нехай буде веселе за днів молодощів твоїх! І ходи ти дорогами серця свого й видінням очей своїх, але знай, що за все це впровадить тебе Бог до суду! Тому жени смуток від серця свого, і віддаляй зле від тіла твого, бо й дитинство, і рання життєва зоря то марнота!»* (Екклезіяст 11:9-10)

Та в час війни так треба хоч краплинку щастя. Щастя бодай від споглядання того, як радіють діти доступним ще дрібничкам – повітряним кулькам зі свіжим тортом... А не пачці памперсів, як нещодавно щиро раділа одна дівчинка з родини, що втекла з розбомбленої Охтирки. Тому, щоб у малечі було завтра, ми сьогодні стоїмо на всіх фронтах: хто зі зброєю, хто біля верстата, хто з піснею, хто в полі, а хто в молитві.

З нами Бог, Україна – це ми!

7 квітня 2022 року



День 44

Ц е сорок четвертий день, коли в житті стало замало місця для мистецтва. Ні, ми не перестали любити прекрасне, просто російська військова машина, немов прадавня шумерська богиня хаотичної безодні Тіамат, породила безліч монстрів – страх і біль, гнів і безвихідь, ненависть і роздратування, люті і відчай, злість та образу, ворожість і навіть вину... І ці первісні сутності оселилися в наших душах, витісняючи все, що нагадувало про мир і затишок. Обпалені ж московськими гарматами музи взяли вимушену паузу.

У перший день ми всі вслід за прикордонником Романом Грибовим навчилися «виписувати» правильний «маршрутний лист» не лише російському військовому кораблю, але й ворожому танкові, літакові, солдатів і усієї їхньої культурі з «загадочної русської душой». Наші міста зарясніли рекламними щитами з заповітною обценною лексикою, магічна фраза почала змієюкою бігати на електронних табло, висвічуватися на фіскальних чеках, стала частиною філологічних дискусій та дебатів щодо правил етичної поведінки державних службовців. Нею заговорили навіть музи у віршах та піснях, на полотнах та муралах. Ми ховали за нею страх, ми напували нею люті, ми маскували за нею біль. Час ішов, і дочасна на полі бою та доречна у спілкуванні з ворогом і донині, обценна лексика війни стала потроху труїти нас у щоденні неспокійних міст. Будь-які ліки стають отрутою у неправильних дозах. І замість фрази «з перцем» на рекламних щитах з'явилися надихаючі рядки національних поетів та віршів зі Святого Письма. Музи заговорили своєю звичною мовою.

Поступово прекрасне стало вертатися в наше життя, розтерзане на дві частини: до й після 24 лютого 2022 року. Ми стали штопати себе до купи тим, що давало сили.

...Він уже понад місяць тримає оборону на півдні своєї країни. За цей час він звик, що вся його власність по суті на ньому і в нього в руках. За ці дні він зрозумів, що все справжнє багатство лишилося там, у тилу – і воно періодично каже «Привіт, тату!» та «Здрастуй, коханий» у телефонну трубку з далекого рідного міста. За сорок чотири дні вони навчилися мистецтву війни, котру ворог веде по лише йому зрозумілих правилах. Нічний холод, обстріли авіації, напівголодні будні, полеглі на очах побратими, перелякані від жахів передової новобранці...

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Там дійсно немає місця для іншого мистецтва, крім мистецтва війни. Але у зруйнованому москальською ордою запорозькому селі він знаходить книгу й починає читати. І музи повертають спокій хоч на короткий час у скривджену боями солдатську душу.

...Вона, меломанка за складом душі, давно не слухала музики. Але останнім часом, коли сідала за кермо автомобіля, вмикала пісню гурту «Один в каное», і по салону тихо лилися слова: *«Справа в тому, / Що в мене немає дому...»*. Ці слова були зрозумілі їй, як нікому. За ці сорок чотири дні вона встигала відчувати й пережити неймовірно багато. Через страх війни вона встигла пожити у друзів, що відкрили свій дім, як добрі самаряни, для її родини. Далі була кількаденна дорога на захід у довжелезних заторах, у тісній машині з дітьми, сестрою та мамою. Уривчастий сон у холодному спортзалі школи у Вінниці, перерваний смертоносними вибухами на міському летовищі. Далі – польський кордон і прощання з чоловіком – як думалося, на довгий, невизначено довгий час. А потім поневіряння і... повернення в Україну – хай і роздрту війною, але свою. У дім, який кожного разу може стати мішенню божевільної російської ракети, коли над містом зависає тиша після пронизливого завивання сирени повітряної тривоги. Але у свій дім. І тепер вже вона, як добра самарянка, приютила у себе людей, аби триматися купи в буремні часи. Тому в салоні її машини тихо звучить на повторі: *«Справа в тому, / Що в мене немає дому...»*. І музи повертають спокій у розтривожену незрозумілістю жіночу душу...

Музи починають говорити українською по всьому світу. Музи починають говорити про Україну на всіх континентах. Наш гімн виконують симфонічні оркестри Нідерландів та Словаччини, Франції та Чехії, Швеції та Британії... До сліз розчулюєшся, коли в Золотому залі Віденської філармонії перед музикою Бетховена та Брамса надривно звучить мелодія щемної «Пісні про рушник». І зовсім інакший зміст у тих знайомих з дитячих літ слів. *«Рідна мати моя, ти ночей не доспала»*... Тепер це про тебе й мене – про всю мою країну. Про сотні жителів Бучі, Макарова та Маріуполя, які спочили вічним сном, не доспавши незміряно багато ночей під зоряним небом України. А ти підспівуєш оркестру далі: *«... / в дорогу далеку ти мене на зорі проводжала...»*... А кого проводити моїй землі? Понад сто двадцять тисяч викрадених росією дітей, увезених хижачками у глибини ворожого стану, щоб поповнити загниваюче московське плем'я українською кров'ю, аби виховати з них яничарів XXI століття, озлоблених до власного народу...

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Цій землі проводити у останню путь кожного з п'ятдесяти двох загиблих від російської ракети на вокзалі у Краматорську, а вона мала проводити їх до миру... Моїй землі вдруجه приймати у своє лоно кожного з шістдесяти семи убієнних з братської могили біля храму Андрія Прозваного в Бучі, бо «у дорогу далеку» їх мають провести з шаною, освятивши затроюджену московськими танками землю скорботними сльозами та молитвами.

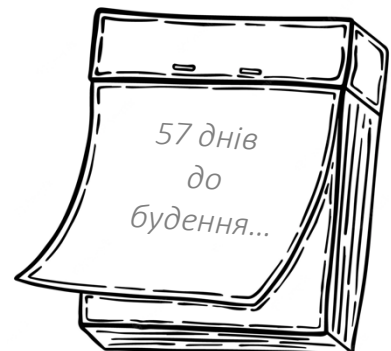
Це сорок четвертий день, коли ми стали на крок ближче до перемоги. Чужа злість хотіла інфікувати нас гниллю. Ми вистояли. Крізь біль, страх, гнів і лют. Та сказано ж: *«Будьте сильні та відважні, не бійтеся, не лякайтеся перед ними, бо Господь, Бог твій, Він Той хто ходить з тобою, не опустить Він тебе й не покине тебе»* (Повторення Закону 31:6)

І ми йдемо.

Ця весна має бути переможною, аби музи скинули камуфляж і змогли знову повноголосо співати і про любов.

З нами Бог, Україна – це ми!

8 квітня 2022 року



День 45

На сорок п'ятий день війни ти знаєш напевне, що для російської ракети немає свят і вихідних: її не зупиняє ні свята ісламська п'ятниця, аль-джума, ні юдейський день спочинку шаббат, ні малий Великдень – християнська неділя. Для московської авіації байдуже, коли завдавати удару – під час ранньої літургії Василя Великого, упродовж полуденної мінхи чи вечірнього намазу. Ти і твій Бог, якою б мовою ти до Нього не говорив і якими б іменами ти Його не кликав у час біди, – ви обоє ніщо для «обраного російського ракетноносного народу». У нього мета вища за мораль. У нього слово вождя святіше за Бога Слова. Це обкрадений, обдурений народ, у якого забрали навіть право називати речі своїми іменами. Тепер у них ні війни, ні миру.

І над усією цією галасливою одержимою ордою холопства, захопленого мілітарними ідеями шовіністичного царька лунає здоровий голос церковного першоієрарха: *«У найневірніших, язичницьких Царствах є закон і правда, є милосердя до людей – а в Росії їх немає! ... Ти високий на троні; але є Всевишній, Суддя наш і твій. Як постанеш на суд Його? обігрятий кров'ю невинних, оглушений криком їхньої муки? бо саме каміння під ногами твоїми волає про помсту!.. Государю! віщаю як пастир душ. Боюсь Господа єдиного!»*. Шкода лише, що ці натхненні Благою Звісткою слова говорить не «велікій господін і отець наш» кіріл своєму погоничу путіну, а п'ятисотлітня пам'ять про мученика митрополита Пилипа, який наважився виступити супроти царя Івана Васильовича з його опричниками. І нехай це звернення у прикрашеній формі доніс до нас романтичний геній історика Карамзіна, але їхній зміст актуальний для російського щодення й нині. Їх треба буде викарбувати на надгробкові кремлівського тирана, якщо такий лишиться після емоційно важкого міжнародного суду, логічного і зрозумілого самогубства чи вакхічної розправи обезумілого олігархату зі смердами над своїм ослабленим вожаком у ході невідворотного, «бессмысленного і беспощадного» російського бунту.

На сорок п'ятий день війни тобі не варто пояснювати, чому у храмах, де ікони прикрашені червоно-чорними рушниками, вишитими працьовитими бабусями, навіть коли служба йде церковнослов'янською, молитва набуває неймовірної єднальної сили, як під час мирної ектенії по храму лине прохання *«про Богохраниму країну нашу Україну, владу і воїнство її...»*. Бо нині чи не в кожній родині воїн, медик, волонтер, переселенець чи добрий самарянин.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Я відаю, що для істинної церкви не існує національних кордонів – «нема ані геллена, ані юдея» (До Колоссян 3:11). Але коли проводирі сусіднього народу привласнюють собі право на істинність, на канонічність та безгрішність, прирівнюючи кордони новоявленого «руського міра» з теоретично безкордонними просторами православного світу, ми мусимо бути хвилерізом, об який розіб'ється цунамі московських ідеологічних нечистот. І кожна цеглина в цій стіні важлива: українське слово в побуті та ділі, український прапор від флагштоків до офісних столів, українська пісня від оперної сцени та церковного кліросу до галасливого сільського весілля та рафінованого дитячого свята з балакучою ведучою. Українське за назвою, за формою та змістом. Бо якщо не витримає наш національний мур, непотрібними стануть усі байрактари й джевелліни світу: у без'язиких та безрідних немає заради чого титанічно стояти супроти тьми тем ворога з північних боліт.

І дякувати Богові, що у тих, хто нині на покордонні, українське єство непереборне. Заради нас вони тримають бій. Заради них у тилу йде невтомна праця, а в неділю лине спільна молитва, щоб *«Господь відповів і сказав до народу Свого: Ось Я посилаю вам збіжжя й вино молоде та оливу, і насититесь нею, і більше не дам вас на наругу народам. А цього північного ворога віддалю Я від вас, і його в край сухий та спустошений вижену, його перед до східнього моря, його ж край до того моря заднього. І вийде злий запах його, і підійметься сморід його, бо він лихо велике чинив. Не бійся ти, земле, а тішся й радій, бо велике Господь учинив!»* (Йоїл 2:19-21)

З нами Бог, Україна – це ми!

9 квітня 2022 року



Місточок

Ви коли-небудь хотіли бути місточком, що з'єднує світи – передову, де щохвилини світ сходить з орбіти й летить кудись у прірву після вибухів та обстрілів, і тил, де на уламках відносного спокою натружене місто щоденно піклується про побут воїнів та їхніх родин? Кажу відверто – я ніколи не бажав собі такої школи життя. Проблема не у твоїх силах і слабкостях, бажаннях та можливостях. Ти тут, у заколиханій віддаленою лінією наступу Полтаві, один із сотень трудівників волонтерського фронту – маленький гвинтик у великій машині Вітчизняної війни. Дістати, купити, знайти, обміняти – це дрібниці в порівнянні з тим, коли починаєш говорити про життя з тими, хто «по ту сторону».

У вас все змінюється раптово. Зв'язок – балуваний гість у їхніх місцях та в наших обставинах. Хлопцям на передовій неймовірно хочеться чути новини, коли довгий час немає доступу до інтернету. І ти робиш короткі дайджести, намагаючись завершити на позитиві: *«І радісна новина станом на зараз: говорячи з тобою, краєм ока милуюся, як підстаркуватий ботоксний вова путін прощається в пустому залі з холодним напудреним трупом вови жиріновського»...*

Приймаєш замовлення на сигарети, амуніцію та солодке... Прощаєшся. Кладеш слухавку, і над Полтавою починає гучно волати сирена. А вже за пару хвилин дзвонить знайомий номер, за яким щойно обмінювалися зведеннями дня. І ти з посмішкою відповідаєш на дзвінок: *«У тебе вже добра звичка – телефонуєш, коли у нас починається тривога!..»* Але часу на обмін жартами не стає. Десь на задньому тлі розвиваються снаряди, голос друга нервово дрижить, він говорить лише одну фразу й зникає: *«У нас обстріл, чотири двохсотих – помолися за упокій двох Андріїв, Костянтина та Сергія...»*.

І ти завмираєш на мить. Нічого не бачиш і не чуєш: ні сирени над містом, яка каже, що час іти з приміщення в укриття, ні полум'я свічки, котру щоранку запалюєш перед образами за них за всіх. Ти – емоційна кладочка між нами та ними, між умовним розідраним сиренами, обстрілами й важкими новинами спокоєм та реальною смертю за рогом. Тобі важко? *«Повір, не важко»*, – переконуєш сам себе. Бо їм «там» у мільярди разів важче. І ти розумієш, як важливо, щоб на твоєму місточку були міцні дощечки, аби витримати вагу непередбачуваних емоцій.

...Наступні рядки були написані моїм другом після цієї події. Інтернет з'явився лише зараз. Читайте й розумійте, що нині межа між веселим та трагічним, між життям та смертю – один телефонний гудок.

«Тяжкий день після тиші. Кацапи дали нам два дні відпочинку. Ми цей час спостерігали за ними й бачили, що воно перегруповується. Ранок почався тихо, і ми вже займались своїми справами (пристрелювали зброю, копали окопи, шукали кращі позиції), аж раптом почався обстріл. Гатили з танка й артою. Ми розуміли, що постріли стають дедалі ближче, і заховались, хто де. Не дочекавшись завершення обстрілу, прибіг побратим і закричав, що на позиції чотири трьохсотих.

Не вагаючись, ми вирушили забирати поранених побратимів. Те, що я побачив... Один із побратимів сидів жовтий, дивився в одну точку й щось бурмотав під носа. Мене його вигляд злякав, оскільки двадцять хвилин тому ми з ним говорили про майбутнє, чим будемо займатись, як повернемося. Я з хлопцями підбіг до нього, а він сидить, тримає рукою свої кишкі і боїться, щоб вони не випали. Інша рука була пробита осколком, а він сидів і щось собі бормотав... Йому двадцять два роки...

Іншого знайшли біля окопу. В нього майже відірвана рука і пробита легеня біля серця. Коли ми його евакуювали, він був при свідомості, просив щось підмотити під голову й відірваною рукою хотів допомогти перемотати собі груди... В лікарні помер. Ім'я воїна Костянтин. Залишилась дружина і двоє діточок. Світла тобі пам'ять, побратиме. Ми відомстимо!

Ще двох закинуло в окоп. Одного поранило в ногу, отримав контузію. Він зараз у лікарні.

Останні, кого ми дістали з окопу, був побратим, якого тільки сьогодні прислали до нас. Три осколки потрапили в бронік. Йому поламало ребра, і почалася внутрішня кровотеча. Коли ми його витягували з окопу, в нього ротом ішла кров, але він був при свідомості. Помер у лікарні. Світла пам'ять побратиму Андрію... Так цього не залишимо!

Це один наш день, життя і смерті. Цей пост – нагадування про те, що йде війна, і помирають кращі – цвіт нації. Моліться за побратимів: хто боронить і кого вже нема. Обличчя хлопців стоять перед очима. Головне на війні не те, скількох ти вбив, головне – скількох порятував.

Ми переможемо, бо шляху назад нема.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Р. С. На фото кров Костянтина. На цих ношах ми його й витягували. Допомогайте пораненим хлопцям. Любіть Україну. Пишайтеся, що ви – нащадки великого народу».

*Євгеній Бойко
9 квітня 2022 року*

Після обірваного дзвінка з проханням про молитву я був у храмі. Таїнство соборування стало для мене до всього іншого й довгою молитвою за хлопців, що загинули, аби ми мали годину на мирну розмову з Небом. І коли пролунали слова відпусту, завібрував телефон – на зв'язку знову був Євгеній. Лише для однієї фрази: «*Це диво... Андрій і Сергій вижили...*».

Попри горе та біль, дива на цій війні трапляються щомиті.

День 46

Минув сорок шостий день неприхованої війни. Це на сорок шість днів більше, аніж мало б бути у цивілізованому світі. Кожна нова доба російської агресії стає грубим рубцем на розчахнутому тілі України. Сьогодні попід вечір окрай Полтави ходили важкі грозові хмари. І на темному горизонті яскравими вогняними стовпами почали бити блискавки, розлітаючись у різні боки снопами світла. Перший удар – і ми, сидячи у напів мороці квартири, завмерли від розгубленості. Ракети розриваються десь у напрямку міста? А що зі звуковою хвилею?.. А де ж сигнали тривоги?... Потім другий зблиск, третій ... восьмий... І всі небесні стріли били у горизонт рядком, ніби відпрацьовуючи якусь лише їм відому ціль.

Хоча ні, ціль була відома – наш здоровий глузд. І вони цілили в нього з неймовірною точністю. Ми навряд чи коли будемо легко й просто сприймати звичні раніше речі. Ми стали схожі на наших бабусь та дідусів, котрі після Другої світової знали ціну тиші. Нещодавно почув фразу, кинуту малечою мимохідь, під час дитячої гри, що змусила мене замислитись і переболіти думками: *«Ми тепер теж діти війни!»*. Я не знаю, де в арсеналі десятилітніх школярів знайшлися такі словосполучення – завдяки TikTok, Instagram чи Youtube, – та істина цих слів була однозначною. Вони тепер діти війни. Поки що без посвідчень та пільг на комуналку, але вже з довжелезним списком потреб – від теплої ковдри, згорілої у рідному домі, до теплих обіймів через відсутність поруч воюючого на фронті рідного тата.

На додачу уже сорок шосту добу поспіль у мені нутрує інше питання: *«Наші придуть додому з фронту. А як змусити фронт піти з їхніх життів?»*. Поміж коротких життєрадісних «все добре» та «боремося» ти чудового відчуваєш мелодію невикazanого болю. Читаючи польові замітки й готуючи їх для широкого загалу, ти якийсь час сидиш мовчки, намагаючись прийти до тями від ваги скелі, яку тримають на своїх плечах твої співгромадяни, та яка нині лише щербатим камінням посипалася по схилу епістолярних фраз на твою емоційну душу. Бо твоя відносно стабільна психіка ледь справляється з тією кількістю знаків оклику та слів капслоком, котрі виносять спокій за межу тексту. Ба більше – не пускають його й до читача. А коли наші хлопці й дівчата повернуться додому, ця війна вийде далеко за межі надмірної пунктуації та регістра літер. Ми матимемо переможців із переможеною психікою.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

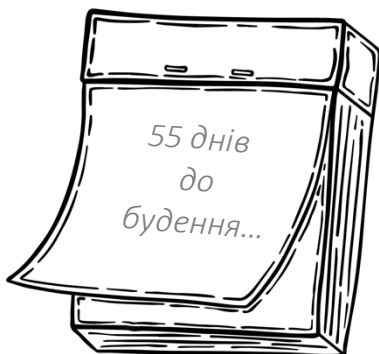
У наших словниках заведеться аббревіатура ПТСР. Причому пост-травматичний стресовий розлад буде не лише у захисників, але й у нас, котрі чекали їх удома, читаючи нескінченно довгу стрічку новин; у тих, котрі допомагали в тилу, після роботи йдучи у штаби надання гуманітарної допомоги; у тих, котрі супроводжували вантажі від кордону до фронту й навпаки. У всіх – в учителів та дітей, котрі були змушені вести уроки з підвальних приміщень, бо десь крутилися ворожі ракети; у лікарів, що були змушені оперувати десятки людей, покалічених російським терористами на вокзалі краматорська, навіть у рятівників, котрі знайшли тіла заактованих селян під стінами Вознесенського храму в селі Лукашівка на Чернігівщині.

І нам усім потрібна буде рука підтримки, подана від когось рідного вдома, від ближнього на роботі, від друга на дозвіллі, від психолога в кабінеті, від Неба в молитві. Щоб перед очима не стояли руїни шкіл у Северодонецьку. Щоб у вухах не стояв крик розтерзаних російською Точкою-У українців із вокзалу Краматорська. Щоб руки не шукали зданої зброї, коли в мирі дому в солдата втрачається сон, бо тисне дах багатоповерхівки – *«не видно неба – не можу контролювати периметр...»*, бо давлють стіни й поверхи – *«мушу відчувати землю...»*...

Ми всі вже інакші. Ми вже слухали чужий військовий біль. Нас уже вислуховували в наших військових печалях. Тож, для чого знову й знову про це говорити? Бо інакше не можна. *«Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнаєте в світі, але будьте відважні: Я світ переміг!»* (Від Івана 16:33).

З нами Бог, Україна – це ми!

10 квітня 2022 року



День 47

Сорок сім днів війни на всіх фронтах – боротьби зброєю, словом, справами й думками. Наша війна не про те, кому належать ті чи інші території. Вона не про те, чия боеголовка більша й чиї ракети довші. Вона навіть не про те, «каму на Русі жить харашо» чи про те, «хіба ревуть воли, як ясла повні». Ця війна про людину – чи існувати їй або ж зникнути як істоті мислячій, творчій та люблячій?

Росія стала втіленням усього антигуманного, що змогла накопичити в собі вигрібна яма нашого історичного та міфічного минулого: від міфопоетичної Каїнової вбивчої заздрости до гітлерівської «расової чистоти» й уявного брежнєвського «совецького народу», склепаного до купи голодоморами, гулагами та русифікацією; від ассирійського принципу винищення «рабських» народів до псевдо-християнських тез патріарха кіріла про «руській мір», що методично будується убивчими ракетами та забороненою хімічною зброєю на руїнах древнього православ'я.

Росія стала співзвучна Пеклу, з якого не може з'явитися нічого путнього, крім облуди та потворности. А «російське» стало синонімом гниття – духовного, морального, політичного й економічного. Все, до чого торкається прокажений перст московії, приречене на неминучу погибель. Ненажерлива «русская душа» проковтне все, що бачить, навіть не перетравлюючи до кінця, бо часто неспроможна прийняти в себе «інакше». А те, що вона не здатна проковтнути, вона розтрощить катком своєї варварської сили – грубої, абсурдної, схожої за своєю невибірковістю на вихід із берегів давніх месопотамських річок.

Ця хижа країна змушує моїх художників брати до рук зброю та помирати за свій народ, хоча вони повинні були б тримати в руках пензлі. Серед них полтавець Олександр Тарасенко, за чю душу молитвують нині всі святі зі створених ним іконостасів храму Сімона Богоприїмця в селі Михайлики на Шишаччині та Троїцької церкви у селі Великі Будища на Диканщині. Московія відбирає життя скульпторів, котрим тримати б у руках глину, як Творцеві, формуючи з неї таємниче ество, а не скидати відстріляні ріжки у підсумки. З-поміж них і доля Святослава Пашинського, котрому б ще працювати з учнями, наливати емоціями керамічні тарелі, устеляти мріями декоративні панно, та не бути іменем у некролозі.

Ця дика північна земля боїться нашого творчого єства, яке вона крала, виснажувала, купляла, запаморочувала та заколихувала сотні років. Вона шукає коріння своєї богообраності у наших прадавніх святинях від Криму до Києва. Вона визирає свій державницький авторитет у наших князівських родоходах. Вона виглядає свою мистецьку унікальність в українському національному зерні наших геніїв – у колориті диканських вечорів Гоголя, у відзвуках пісні Марусі Чурай і фортепіанного концерту Чайковського, у козацькій вольності полотен Репіна... А репресована советами після інтелектуального виснаження наука з культурою з десятками корольових-шаргеїв, бойчуків, симоненків, івасюків?.. Навіть «многая літа» своєму московському месіянству ця країна крадіїв співає по партитурах талановитого українця Бортнянського.

Росія боїться свого відображення, як не любить свого огидного єства сатанинське кодло, коли постає перед світлом. Саме тому вони й нищили книги з історії та літератури на Харківщині та Чернігівщині, Сумщині, Луганщині та Донеччині. «Інакше» для них означає лише «вороже». «Українське» для них – тільки «отруйно небезпечне». Саме тому вони нищать нас не тільки тілесно, але й духовно – щоб по нас висохло й не лишилося не лише ні краплі волелюбної крові, але й ні краплини чорнила вільного слова. Та вся сутність московської орди навіть не в багаттях українських підручників. Вона у згарищах тисяч Біблій в Ірпіні. *«Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, проходить воно аж до поділу душі й духа, суглобів та мозків, і спосібне судити думки та наміри серця. ¹³ І немає створіння, щоб сховалось перед Ним, але все наге та відкрите перед очима Його, Йому дамо звіт!»* (До Євреїв 4:12-13). Дияволу несила дивитися на себе. Тому він нищить дзеркала.

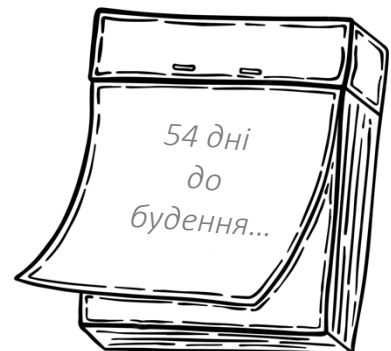
Мій народ зараз – дзеркало, в якому правдиво відображується все гниле єство російської бісовщини. Ступивши на нашу землю, це кодло не в силах уже ховатися за брехнями своїх дипломатів, за пачками грошей своїх олігархів, за силою своєї розкраденої армії. Ці сорок сім днів російська гниль обступає наші землі. Ці сорок сім діб світ із запізненням прозирає після довгого московського гіпнозу. Прокидайся, світе! Прокидайся! Бо диявол нищить дзеркала...

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Ми ж стоїмо. На святих Київських горах і на просторах Дикого поля, біля білих стін Святогорська та під курганами Таврії. Ми стоїмо, а за нами – наш тисячолітній рід. Ми стоїмо, а над нами – наші небесні молитовники. Ми стоїмо. А з нами поруч кожен, хто шанує людяність та правду. А що ж московія з усім своїм фанатичним воїнством ґвалтівників, крадіїв та одержимих?.. Їхня доля – повторити участь катів минулого: *«І послав він туди коні, і колесниці та військо. І прийшли вони вночі й оточили те місто. А слуга Божого чоловіка встав рано і вийшов, аж ось військо оточує місто, і коні, і колесниці! І сказав його слуга до нього: Ох, пане мій, що будемо робити? А той відказав: Не бійся, бо ті, що з нами, численніші від тих, що з ними»* (2 Царів 6:14-16).

З нами Бог, Україна – це ми!

11 квітня 2022 року



День 48

Минула сорок восьма спроба росії змусити нас до «вічної дружби». Путінська орда ніяк не зрозуміє, що ми – не націях мазохістів, що живе за правилом ганебно-патріархальної родини «б'є – значить любить». Ми – терплячий народ, котрий через свою хліборобську долю насправді звик жити за Христовою заповіддю *«не противитись злону. І коли вдарить тебе хто у праву щоку твою, підстав йому й другу»* (Матвія 5:39). Підстав не для болю, а для гарту.

Бо ми знаємо, як зріє хліб – колосу треба вміти гнутися під вітрами й грозами, аби досягнути слухної миті. І поки московія істерила десятиліттями, брякала зброєю на покордонні, кричала всередині наших міст голосами запроданих політиків, не підписувала асоціацію з Євросоюзом руками куплених президентів, – ми дозрівали. Бо поки злидар радів своїй гнилі, наш колос праведної люті наливався силою, щоб народ-землероб знову став народом-воїном і вже діяв за іншим правилом: *«А якщо станеться нещастя, то даси душу за душу, око за око, зуба за зуба, руку за руку, ногу за ногу»* (Вихід 21:23-24).

Нам закидають, що ми маємо слабку національну пам'ять, що дозволили росіянам довгий час присипляти багатьох із нас казочками про дружбу народів, скручену гайками тоталітаризму. Насправді ж у московській голові, одурманеній шовіністичною бражкою, ще менше історичної пам'яті. Їм важко згадується розгром їхньої армії князем Костянтином Острозьким під Оршею у 1514 році, їх дратує запорізьке військо Конашевича-Сагайдачного під Москвою та Калугою в 1618 році, їх лютить власна поразка під Конотопом у 1659 році від полків Івана Виговського, їх виводять із рівноваги затяжні війни репресивних органів совєцької окупаційної влади проти ОУНівців у ХХ столітті.

Їм важко сприйняти, що ми – не вони, готові радісно виляти поламаним хвостом і голосно дзявкотіти, коли вгодований господар кидає нам погано обгризену кістку. Вони там, «за поребріком», звикли вірити наївній сталінській картинці з образом щедрої України-годувальниці, вирощеної на тужливих народних піснях і трагічних думках постарілого до цілої вічності Кобзаря у смушковій шапці.

Так, лакуни національної пам'яті є і в них, і в нас. Відмінність у тому, що ми, болісно забуваючи страшне старе й давнеколишне, йшли та сіяли хліб, саджали сад, білили хату, кріпили до сволюку колиску – бо ми чекали майбутнього.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Вони ж, вибірково забуваючи своє гірке минуле, тягнули бурлаками по річці пам'яті всю свою віковічну пиху та злість, вони вгрузали по самісіньке горло в багновище заздри та «побєдобєсія». І коли наші діди будували й майстрували, їхні «дєди ваєвали». Бо коли ми збирали п'ять колосків, гризли липову кору й коржі з лободи та, опухлі, обезуміло доїдали власних дітей, вони «героїчно» громили на втіху Йосипу Віссаріоновичу «контрреволюційну змову товариства педерастів», знаходячи у мережі російських салонів «шпигунські осередки»... Бо вони завжди з опаскою озиралися назад і з перегаром на параді лякали світ та самих себе, що «маглі павтарить». Ми ж не хотіли і не любили повторів. Занадто глибокими були наші шрами. Занадто гіркими уроки.

Ми надто різні, щоб говорити про добросусідство. Ми надто далекі, аби говорити про «адін трієдіний народ». Вічно голодна до територіальної експансії Росія продовжує чинити з нами так, як чинила сотнями років, не розуміючи, що не skleпає любови до себе, а лише поглибить ненависть. Старіючий кремлівський тиран живе за старими правилами гри. *«Що було, воно й буде, і що робилося, буде робитись воно, і немає нічого нового під сонцем!... Буває таке, що про нього говорять: Дивись, це нове! Та воно вже було від віків, що були перед нами!»* (Екклєзіаст 1:9-10).

Московія уже заселяла нами свої напівмертві безкраї простори. Після малоземелля століпінської реформи, після солдатської міграції по Жовтневому перевороту, після операції «Запад» 1947 року, коли за добу було депортували сімдесят вісім тисяч незгодних українців... У 2022 році у кремлівській божевільні дозрів новий план, і 95 тисяч 739 моїх співвітчизників нині викрадені й вивезені під артилерійськими обстрілами та ракетними ударами у «дружню» федерацію – в Сибір, на Далекий Схід, у Чечню, Інгушетію та Дагестан... Вони думають, що ми – такі ж запроданці, як і вони, котрі за столове срібло з Бучі, золоті ланцюжчи з Ірпеня та мережану жіночу білизну з Бородянки готові продати свої душі.

Тому й пропонують сто сімдесят тисяч дерев'яних рублів підйомних «вимушеним сибірякам», тому й «дарують» житловий сертифікат на шістьсот тисяч. Вони думають, що ми радітимемо шести квадратним метрам на чужині, не розуміючи, що багатьом із нас краще два метри у рідній прабатьківській землі. Їм не збагнути, що ми краще роками платитимемо 1.5% військового збору на нашу армію, аніж матимемо 2% річних Далекосхідної іпотеки. Та й один далекосхідний гектар землі для нас буде в мільйони разів дешевшим за жменю українського чорнозему, з якого нам із глибини століть збиратиме родові сили житній колос.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Тому й народ цей – гречкосіїв, хліборобів, чумаків та кобзарів – у дні біди стає плечем до плеча й говорить собі повногрудю: «*Перекуйте свої лемеші на мечі, а ваші серпи на списи, хай навіть безсилий говорить: Я лицар!*» (Йоїл 3:10).

Бо свій край – як рай. Іншого не треба.

З нами Бог, Україна – це ми!

12 квітня 2022 року



= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Жде малятко сухого окрайчика

Більше того гостинця від зайчика,
Ставши з мучнями в чергу у рай.
Тата й маму ж серпом разом з молотом
Жато й бито непроханим голодом,
Що пустошив дорідний цей край.

Приколихані НЕПом і ТСОЗами,
Щедрі села поснули під грозами,
А прозріли – в розмаї біди.
Під зірками з багряними стягами
Стали білі хати саркофагами,
Упокоївши цілі роди.

Гнили й пухли дворами потрошку ми.
Села ж зиркали чорними дошками
З іменами «нових ворогів».
Від Одеси аж ген до Путивля ми
Мерли з хлібними заготівлями
Через примхи совецьких божків.

Ми на пуд кукурудзи, щоб вижити,
Все змінjali, що виткане й вишите –
До заліза та дерева скринь.
Чули смерть, що за тином поглипує,
Й гризли коржик з лепехою й липою,
Помарнілі та тихі, мов тінь.

Від руки душогубів і спільників
Ми лягали у вирви могильників –
Дід і баба, онуки й батьки.
Це вмирали не села з господами –
То губили нарід між народами.
До коріння. На вічні віки.

Та на згарі московської ярості
Проросли неподолані парості –
Зерна роду – мої і твої.
Дай же, Боже, вкрай сили і пам'яти
Ниву долі нам не занехаяти –
Їй давати бучні врожаї.

День 49

Ц е була сорок дев'ята доба війни імен, протистояння слів та конфлікту назв. Це сорок дев'ятий день, коли найменування та власні назви стають і цілями, і зброєю для точкового ідеологічного удару.

Сьогодні українські ракети влучають не просто у флагман російського Чорноморського флоту – гвардійський ракетний крейсер. Збройні сили України у штормовому морі знерухомлюють самісіньку «москву». І їй, залізній машині смерти та символу руйнівної вражої сили, нині один шлях – на тихе дно українського моря. А вслід за цим хижацьким російським кораблем, відправленим на три літери сміливим прикордонником, на дно геополітики скоро піде й реальна москва з усім своїм оскаженілим екіпажем та сліпоглухонімими пасажирами.

Це сорок дев'ятий день девальвації словосполучень «світовий порядок», бо нині все частіше думаєш про «вселенський хаос». Знецінилися слова політиків, зросла вартість людських учинків. Від харизматичних лідерів не лишилося нічого, крім обличь на пів екрана під час добових телемарафонів. Та й ті дратують уже навіть просто видом, а не тільки змістом (чи беззмістовністю?) коментарів. В кінці ж кожного дня після зустрічей із «пересічними українцями» захоплюєшся непересічністю особистих історій успіху та вдачі, самопожертви й відданості, втрати й болю. І бачиш, як за сорок дев'ять днів обезличуються «поношені» маски політиків та вияскравлюються імена нових героїв.

Це велика війна імен. Тут в Ірпені кров стигне у жилах, коли бачиш при дорозі стару жінку, що клопочеться на свіжій могилі, виритій при дорозі біля її двору. А на хресті не табличка з іменем спочилого навіки, а номерний знак автомобіля – все, що лишилося від родини, котру осатанілі російські військові розстріляли та спалили в окупованому місті... Чотири літери замість прізвищ, імен та по-батькові. Чотири цифри замість дати народження й убивства. Маленький жовто-блакитний стяг на табличці замість портрета. Це все, що лишається після нас у війні з росією – номери. Наші квітучі міста через московське зло стали для нас таборами смерті. У них стоять мобільні крематорії, щоб після нас ні мученицьких мощей, ні імені – лише безвісти пропалі тіні.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Це велике протистояння назв. У росії бояться називати речі своїми іменами, ховаючи змісти за штучними конструкціями. Бо так поразку можна називати перемогою. Бо так облудне зло вдягає овечу шкуру і стає «пастирем добрим». Бо так «покласти душу за друзів своїх» означає наскирдувати людські долі заради забаганок та параної старого збоченого диктатора. Бо так заповіді блаженства стають наказами убожества: там щасливі не гнані за правду, а її погоничі; не миротворці, а мирокрадці, бо обіцяна їм «нагорода велика», виявляється, не на небесах, а в шухлядках розбитих бучанських апартаментів, у коморках понищених ірпінських квартир і в комодах розтросчених бородянських домів.

Тут цілий світ не хоче називатися московськими іменами – від кав'ярень до вулиць. Тут причетність до українства крізь символи й найменування стає зброєю. Тут путінським дипломатам доводиться ходити на роботу на вулицю Українських героїв у Празі, Незалежності України в Ризі, Героїв України у Вільнюсі та Вільної України у Тірані. Тут ціле іспанське містечко Фуентес де Андалусія на час Великодніх свят змінює своє ім'я на Усрапіа, а його мешканці житимуть на вулицях під назвами Київ, Маріуполь, Одеса, Харків та Херсон. Бо ймення стріляють влучно, як і кулі.

Тут справжній мир буде неможливий, допоки не понищать імена. Бо як можна миритися з міфічною потворою, котра називає себе «русській мір»? Де закінчуються його щупальця, якими той «мір» буде здатен підписати хоча б перемир'я? Він, той «русській мір», живе у божевільній голові кремлівського карлика. Він розлазиться черствими простонародними душами у клубах ладану під час слизьких проповідей осатанілого московського патріарха. Він із розкосими очима приїздить в Україну на БТРах через білоруський кордон. Цей «мір» такий самий невловимий, такий самий аморфний, як і його попередники – як арійський світ Гітлера, як ареал проживання «совецької людини» Брежнєва.

Цей «мір» зупиняється не тільки кулею в лоба, не лише кілком у серце, не тільки отрутою у пиріжки. Він спинається рідним словом у побуті й на роботі. Він зникає там, де не може зачепитися за якорі постаментів та пам'ятних знаків. Він гине там, де не спроможний харчуватися захопленням і комплексом меншовартості «молодших братів». «Русській мір» найперше має вмерти в наших душах і головах. А потім уже лягає перегноем у наші чорноземи. І повне його винищення не в скрині, качці чи зайці (вірі, мові, армії), – воно у хворій путінській голові.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

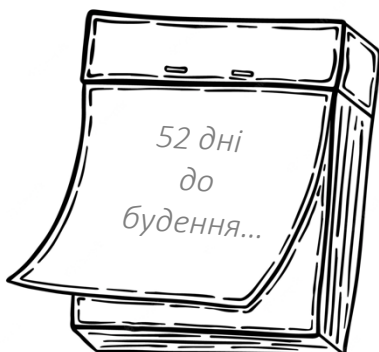
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Гряде день, коли на кінці голки буде знайдена смерть Кощія: *«Як гнобитель минувся, минулося гноблення! Господь зламав кия безбожних і жезла пануючих, що народи постійним ударом у лютості бив, що в гніві гнобив був людей переслідуванням безупинним. Спочила була, заспокоїлася вся земля, і виспіває голосно»* (Ісаїя 14:4-7)

І з охололим у Колонній залі кремля тілом, із омертвілим в устах «великим і магучім руским язиком», зі скинутою з постаменту переоціненою «великою русской культурой» вигаданий «русській мір» піде на дно річки Лети, услід за ракетним крейсером «москва».

З нами Бог, Україна – це ми!

13 квітня 2022 року



День 50

Ціле п'ятдесятий день Вітчизняної війни ХХІ століття. Донедавна я вірив, що вона про те, щоб не боятися називати себе українцями. Я думав, що вона для того, аби я міг говорити своєю животворною мовою, жити в моєму затишному місті, без страху озвучувати свої вільні думки, відпочивати біля мого теплого моря, саджати пахучі троянди під моїм вікном під нашим мирним небом. А виявляється, вона про інше. Вона про те, щоб не боятися називати себе людиною.

Ця п'ятдесятиденна гаряча фаза безперервно тліючої восьмирічної війни показала, що людське – це зовсім не тілесне. Тисячі людиноподібних істот посунули на нашу землю з росії та білорусі. Здавалося б, з руками та ногами, головами та серцями – люди людьми. А виявилось – перевертні. Їм байдуже те, що зводили десятиліттями й століттями працьовиті руки мого народу. Вони з однаковою хижістю грабують і сільську хату у Вільхівці на Харківщині, і садибу Лизогубів у Седневі на Чернігівщині. Антропоморфні істоти з сусідньої федерації з рівним ступенем ворожості скидають бомби на військові аеродроми та на старі дерев'яні церкви. Так вони говорять: *«Вам нікому нізвідки не буде дороги в небо: ні вашим літакам із летовищ, ні вашим душам із-під золочених бань»*. Вони з тим самим звірством катують людей у підвалах окупованих міст і знущаються над тваринами, розпинаючи ще живих істот на драбинах та влаштовуючи «дикі сафари» вулицями спустошених сіл. І так вони заявляють: *«Ми з вам істоти різного виду!»*. І то є правда, бо добре ставлення до всього живого – властива риса людини – давно покинула московитські душі.

Страшно й те, що і я втрачаю це «добре ставлення» до росіян. І якийсь голос говорить мені: *«Бути людиною – любити все живе»*. А хіба лишилося щось живе в тому псковському парубкові, що гвалтує немовля? Хіба є щось живого у тому, хто впевненою рукою пише на ракеті «Діти» й дивиться, як вона відриває руки й ноги українцям на вокзалі у Краматорську? Чи знайти хоч щось живе в тих, хто тримає в підвалі школи села Ягідне на Чернігівщині триста п'ятдесят заручників не тільки без хліба й води, але й без доступу кисню?...

Ні, вони вже прийшли на наші землі мертвими – душевно й духовно, тому й людського у них рівно стільки ж, скільки в битого глиняного горщика, відкинутого гончарем.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Тому не картай себе за відсутність людяності, коли дивишся на ката, котрий з кишнями, повними гривень, нагробованих по осиротілих квартирах, говорить, що лише виконував наказ. Так, він виконував наказ – свого осатанілого президента, свого оскаженілого генерала, свого біснуватого серця. Бо чисте людське серце саме ще від одного наміру такого бісівського злочинства розірветься на шмаття, аніж переживе ці пекельні злодіяння.

Ця війна про те, як не втратити людської єдності, бо самі по собі, окремо, – ми не люди. Шлях самоти – янгольська путь монаха чи відкинута дорога одержимого. Ця ж війна поставила нас перед жахливим вибором: тотальної самоти чи великої єдності. І хтось лишався сам: у холоді розбитої квартири на Салтівці, коли не було можливості покинути розбомблений квартал; у холоді порожнього дому старенької хрущовки в Полтаві, бо єдиний син пішов захищати твій рідний край кудись, колись і невідомо на скільки...

А хтось був у єдності: одні знаходили її у вірності побратимів, що дозволяли подрімати п'ятнадцять хвилин у бліндажі; інші – в емпатії друзів, котрі дні й ночі зустрічали у волонтерських клопотах; у єдності родини, котра поїхала з країни, бо чоловік, провівши їх до самісінького кордону, пішов дорогою самоти, знаючи, що після перемоги знову буде не один. А з «північними гостями» вийшло все не так. Їхня єдність – то цілісність зміїного кодла, то сила табуна, який жене весняний гін кудись до краю прірви. Тавровані своїми білими символами, вони зголодніло лізли з півночі та півдня, наступали зі сходу – умовно єдині, волаючи, що «сваїх не брасаєм!». А коли запеклася ворожа плоть у металевих шкарабанках смертельних машин під українськими ракетами, від їхньої хваленої єдності не лишилося й сліду. Їх чекала самота чорних пластикових пакетів, холод невизнання у вагонах-рефрижераторах на покордонні, забуття в замінованих полях Київщини та в переповнених моргах Дніпра.

А нас же ця війн навчила єднанню. Ми навчилися страшному: бути поруч із ближнім – часто незнайомим – навіть після смерті. Бо нікому було поховати його у дворі будинку чи на газоні біля дороги. Бо ніде й більше нікому було розказати про його погибель, окрім як надряпати на стіні шкільного підвалу ім'я та день мученицької смерті. Буча, Ірпінь, Гостомель, Бородянка, Чернігів, Ягідне, Маріуполь ... – список міст і сіл, приречених до Страшного суду поминати сотні й тисячі невинно убієних, безмежно довгий. І навіть це заупокійне молитовне єднання робить нас людьми. На відміну від них, «обраних рятівників» «святої Русі».

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

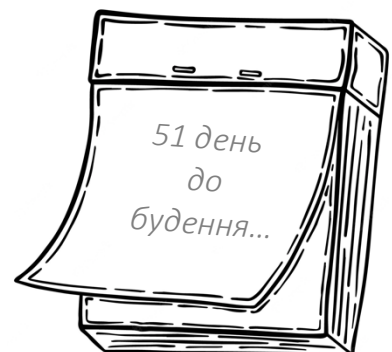
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Це п'ятдесятий день пригнічення егоїзму. Нас навчають жити заради іншого. Моя країна існує нині майже за апостольським звичаєм, де *«люди, що ввірували, мали серце одне й одну душу, і жаден із них не вважав що з маєтку свого за своє, але в них усе спільним було»* (Діяння 4:32). У нас спільний біль. У нас одні тривоги. У нас єдина мета.

Ми є українцями. Ми лишилося людьми.

З нами Бог, Україна – це ми!

14 квітня 2022 року



День 51

На п'ятдесят перший день війни я не знаю, де я. На мить видихаю, озираюся й розумію, що хронологічно – десь у середині квітня. Просторово ж – на якомусь дивному перехресті між миром і війною. Для однієї частки знайомих війна ось, на відстані простягнутої руки. Вона в телефонних дзвінках рідних, що слухають голос коханих, аби триматися на плаву в морі моральної стійкості під постійними обстрілами росіян. Вона в щоденних жертвних клопотах про тих, хто залишився без дому, без сну, без їжі та доброго слова. Вона в боротьбі за національну культурну ідентифікацію на полі нової полтавської битви – тепер уже з прогнилою колоніальною пам'яттю.

Для іншої частини війни ніби й немає. Вони продовжують статечно гуляти парками, коли над містом волає тривога, розлякуючи голубині зграї, а довгими «світломаскувальними вечорами» виставляють історії в соцмережах із замальовками «бенкетів під час чуми». Бо що ж, даремно дозволили купляти алкоголь?!. Вони не полишають дріб'язковості, показності, закулісних ігор та популізму у словах та вчинках тоді, коли нагла смерть виходить збирати врожаї наших співвітчизників щодня – і в ході всієї трагічної вистави, і в антракті, й після куліс. Вони сперечаються про вбивства й руйнування, киваючи на нашу армію зі словами: «Не все так однозначно...».

І ти на мить завмираєш над оцим клекотом гордівливих роздумів. І грішним ділом дозволяєш собі страшну думку: *«Не все так однозначно, бо ще до вас, дякувати Богові, не прилітало по-справжньому...»*. Бо життя в тилу розслабляє, коли єдиний твій клопіт – шлунок, ліжка та новинна стрічка. Бо існування за межею щогодинних обстрілів робить сирени тлом для відео в Instagram. Бо сліпота до горя сотень і тисяч співвітчизників розм'якшує розманіжене квітневим теплом тіло. І над усім оцим тихо доноситься витверезувальне: *«Не будете спокушати Господа, Бога вашого»* (Повторення Закону 6:16)... І проти ночі над містом лунає вибух...

Спокуса самозаспокоєння нині рівносильна національній отруті. Гордівливе «не долетить», марнославне «омине» й «це не про мене» притягають ворожий руйнівний метал як магнітом. І тут немає місця магії, збігові, чи раптовості. Тут лише холодний розрахунок хижого московського мозку та абсурдна покірність російських слабкодушких сердець, що читали про свободу лише на сторінках фіктивної конституції своєї федерації. Їхній приціл не визначається наявністю в

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

місті російськоцетричних пам'ятників та вулиць, древніх святинь та сучасних промосковських посіпак у місцевій владі. Вони гатять, поки дістають їхні щупальця.

І, на мить закривши очі, затуливши вуха, ти все ж подумки просиш у Бога спокою. Ні, не собі, а ста дев'яноста восьми дітям, котрі вже ніколи не намалюють на білому аркуші паперу сонце над квітучим парком, бо кремлівському карликові стало страшно, що з них виростуть українці. Ти просиш тиші над сімома сотнями тіл убитих у Чернігові містян там, де довгі братські могили-траншеї зрослися у цілий новий цвинтар без хрестів. Ти благаєш про мир у душі для двадцяти п'яти українок, котрих цілодобово гвалтували в бучанських підвалах здичавілі самці 96-ї розвідувальної бригади 1 танкової армії Західного військового округу новітнього московського царства.

Для тебе вже кожна новина з Бучі – як цвях у домовину людяності, у котрій лежить уся росія – від малого до великого, від військового мародера й гвалтівника до воронезького пенсіонера з білою літерою Z на задньому склі гнилих «Жигулів». Тобі вже не боляче. Бо біль, настояний на розпачі, несприйнятті й люті, став настільки в'язким, що ковтає всі інші почуття. І чим глибше зариваються в землю українські рятувальники під час ексгумації сімдесят трьох тіл біля церкви Андрія Первозваного, шукаючи українських мучеників, тим глибше ховається у надрах твоєї душі хтось, хто міг би розгледіти людину у росіянинові. Це ще сімдесят три болючі ін'єкції від самозаспокоєння. Бо ці могили могли б бути на твоєму подвір'ї.

І ти робиш крок назад на мить, і хочеш зрозуміти задум: для чого? навіщо? за що?.. І над тишею руїн Волновахи, і над галасом «не все так однозначно», і під вибухами ракет у Краматорську відповідь: *«Бо ваші думки не Мої це думки, а дороги Мої то не ваші дороги, говорить Господь. Бо наскільки небо вище за землю, настільки вищі дороги Мої за ваші дороги, а думки Мої за ваші думки»* (Ісая 55:8-9).

І йдеш далі – п'ятдесят перший день поспіль – на покордонні війни та бажаного миру, на лезі світських справ та фронтових потреб, часто не розуміючи причин своїх слів та дій, і усвідомлюючи лише з проминанням часу плоди колективних старань. Бо великий пазл життя разом із тобою складає мудра десниця. Тому ти просто йдеш уперед, бо десь там наша перемога. І ми приречені дійти.

З нами Бог, Україна – це ми!

15 квітня 2022 року



Паралельні світи

Війна показала, що ми з росіянами живемо в паралельних реальностях. «Примусове братерство» впевнено й безповоротно тріщало по швах упродовж 368 років після підміни Переяславських статей Богдана Хмельницького, різалося на шмаття ножицями імперської культурної цензури, здавлювалося лещатами церковного синодального тиску, випалювалося невсипущими очима жандармського нагляду, вихолощувалося колесом совєцьких репресії та голодоморів... І розійшлося по швах 18 березня 2014 році з першим смертельним російським пострілом у прапорщика Сергія Кокуріна в Сімферополі.

А 24 лютого 2022 року ми побачили, наскільки токсичним було для нас таке «братання» в політиці, економіці та культурі. Зараз наша відмінність не потребує пояснень, хоча й окремі світові лідери все ще дозволяють собі непродумані реверанси в бік духовної «слов'янської єдності». Вітчизняна війна '22 року показала, наскільки полярні світи України та Московії. Попри телемарафони єдності та зусилля тисяч і тисяч у допомозі фронту, ми щоденно відчуваємо, що нам не зрозуміти один одного без розмови. Нам потрібні оформлені у слова думки, аби наша свідомість подарувала нам об'єднавчі мотивуючі образи. Нам усім – від тилу до фронту, від холодного окопу з солдатами до вигрітої волонтерами в нескінченній роботі кухні – потрібен обмін інформацією, аби наші серця й надалі билися в унісон.

Я продовжую публікувати роздуми мого друга Євгенія про існування на межі життя й смерті, про життя на кордоні війни та миру. Це монолог воїна заради діалогу наших полярних повсякденностей.

«Мені не віриться, що я тут. Мені не віриться, що це відбувається насправді. Я іноді ловлю себе на думці, що це просто жахливий сон; сон, який мине після перших променів сонця. Буває, що вночі прокидаюся і думаю, що я вдома. Потім провожу рукою по холодній стіні й розумію, що ще тут. Тут, де ти не можеш розслабитись ні на мить. Тут, де немає відліку часу: є день і є ніч. Тут, де не існує днів тижня і місяців. Все ділиться на «холодно», «жарко», «дощ», «сніг» і все. Відсікається непотрібна інформація, а натомість здобуваєш іншу – ту, завдяки якій ти зможеш вижити й нанести удар ворогові. Тут, де ти завжди бігаєш навприсідки, бо ворожі очі весь час на тебе дивляться. Тут, де, щоб сходити до вбиральні, ти ризикуєш життям, бо ворог не спить.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Ворог часто працює вночі, і це робить для того, щоб ти був невиспаний і втомлений. І тут я зрозумів, що таке рваний сон. Як не дивно, для того, щоб виспатись, достатньо 15-30 хвилин – перевірено. Тут ти починаєш розуміти, який щасливий ти був до війни. Як мало людині потрібно для щастя: щоб поруч були рідні, тепла зручна постіль, душ, поїсти з чистого посуду без піску (тут часто пилові бурі), нормально сходити в туалет, спокійно поспати і на вихідні відлежатися після продуктивного тижня... Але ні, тут все по-іншому.

На собі відчуваю третій закон діалектики (заперечення заперечення). Весь час борешся зі своїм природним страхом. Мені дуже страшно, але всі говорять, що це нормально. Це означає, що ще не пропала жага до життя, і ти готовий за нього триматись. Гірше, коли страху нема. Це означає, що або ти ще не зрозумів, куди потрапив і що відбувається, або ти вже поїхав і несеш загрозу як собі, так і побратимам.

Не вистачає психолога, який би пояснював, що з нами відбувається, чи ми ще при здоровому глузді, чи ще не перейшли лінію неповернення, бо ми живемо ненормально. Те, що ми бачимо й відчуваємо, – ненормально. І я розумію, що колись свідомість може не витримати, і тоді все. Дуже допомагає тепла розмова з побратимом, якийсь жарт. Я тут взагалі як психолог: мені доручають новеньких, щоб я з ними говорив і ходив у чергування. Командир говорить, що в мені щось є. Щось, що заспокоює. Заспокоює! Та мені страшно. Так, що плакати хочеться. Так, що хочеться, щоб тебе хтось обійняв і пожалів, щоб хтось забрав із цього страшного місця. Але ні. Ти тут і ти на своєму місці.

Завжди в будь-яких ситуаціях шукаю полюси. Навіть тут. Познайомився зі сміливими й достойними людьми. Навчився військовій справі й різним цікавим штучкам. Зараз не -12, і вже класно. П'ємо не дощову воду, яку збирали з іржавих бочок, – і то добре. Їмо не піджарений на багатті хліб – і це супер. Ми втягнулись.

Не втягнулись тільки до прощання з побратимами. Це болюча тема, але потрібно, щоб всі знали: тут гинуть як цивільні, так і військові – цвіт нації, воїни світла. Це наче втрачаєш частинку себе. І те місце заповнює пустота й темрява. Страх від побаченого паралізує. І ти наче не можеш вдихнути на повні груди, ком стоїть серед горла. І ти гориш, гориш ненавистю до ворога, який це все творить. Ми обов'язково переможемо й не забудемо хлопців.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Це важко. Мені здається, що молитви мене тримають, щоб я не з'їхав з глузду. Багато читаю, коли є вільна хвилинка. Книги знаходжу на смітнику. Добре, що мордвини неграмотні й не забирають такий скарб як книга. Книга переносе в інший світ – подалі від війни. І ти на мить стаєш щасливим і відчуваєш безпеку.

Дай Бог нам сили й витримки перемогти й винести цей жах».

Євгеній Бойко

15 квітня 2022 року

День 52

Минула Лазарева субота, п'ятдесят другий день великого воєнного посту 2022 року, що почався раніше за всі релігійні аскези. День одного з найвеличніших див Новозавітного переказу – час однієї з найбільших утрат у земному житті Христа. Ця історія сьогодні про нас. Здається, що це не Лазар у Віфанії хворий смертельним недугом, а вся моя велика страдна Україна інфікована військовою чумою «русскава міра». Той Лазар – кожен українець, закатований у підвалах Бучі, розстріляний на вулицях Ірпеня, замордований у кварталах Маріуполя, викошений касетними та фосфорними бомбами від Попасної до Гуляйполя, винищений безмозкими «високоточними» снарядами від Бердянська до Чернігова.

Його працююча сестра Марта – то мій народ, що в тилу, не покладаючи рук, ґаздує, аби було й ситно, й тепло воїнам на передовій; і переселенцям у нових домах, і кожному у своєму гніздечкові, яке не кинули вони у пошуках неба, необпеченого російськими ракетами. Його сповнена молитов сестра Марія – то теж мій народ, що після довгих робочих днів і в тишині кімнати, і під гулом сирен кличе до Господа і древніми віршами псалмів, і своїми боленосними словами, і просто гіркими сльозами без жодного слова за себе, за ближнього, за кожного захисника, за весь народ наш український і за країну свою.

І, роздивляючись навкруги, серед переораних московськими танками степів півдня, з-поміж розлогих новітніх цвинтарів Чернігова та біля кожної з придорожніх могил у містечках та селах Київщини, стоїть моя країна, мов новозавітні Марта та Марія, та кличе до Спасителя за увесь народ: *«Ось нездужає, Господи, той, що кохаєш його!...»* (Івана 11:3).

...О, де ж узяти сили, щоб, дивлячись на всю ту муку, котра видибає з розкопаних братських могил у Бучі, заспокійливо сказати: *«Не на смерть ця недуга, а на Божу славу, щоб Син Божий прославився нею»* (Івана 11:4)? Де взяти цієї міці для віри у провидіння, бо не витримує серце біля тіл убієнних після обстрілу російськими військовими цивільних автобусів край Борової на Ізюмщині? Де знайти цієї упевненості у славі Божій, коли дивишся на скривавлені браслети з іконками-трійничкам на зап'ястках українців, страчених московськими нелюдами та схованих у могильниках бучанського краю?

Уся історія про віфанійського Лазаря – про нас нинішніх. І як прийшли багато з юдеїв до Марти й Марії, *«щоб за брата розважити їх»*, так і до моєї країни

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

приходять нині народи світу, аби підтримати її у скрутні словом і ділом, підставляють своє плече, дають поїсти нужденним і сили воюючим.

У вогнищі втрат працелюбна Марта, почувши, що надходить Ісус, побігла зустріти Його, а молитовна Марія ж сиділа вдома. Так само відбулося з нами. Здається, нічого не змінилося в демократичному світі з часів середньовічного станового поділу. У нас так само є ті, хто воює, і ті, хто працює, і ті, хто молиться. Правда, моляться біля розділених геополітикою віктарів. І якщо на одному крилі немає питання, як бути, на іншому – буття у війні стало катарсисом, часом очищення, коли тріщать по швах не доктринальні, а канонічні орієнтири. Доктрина – уявлення церкви про Бога та відданості Його заповіту – лишається незмінною. А канони – розуміння церквою самої себе – стали на межі правди й політики, війни та відданості людям. Бо церква – не з державою, а з народом. Бо пастирі – не для м'ясників, а для вірної отари – отієї працелюбної Марти, вірної сестри своєї.

Та в одному з крил українського православ'я – тихий бунт – мовчання верхів і коливання низів. Справа ченця – то молитва до сьомого поту, небачена для людського ока, та чутна для Господа. Та в часи, коли цілий народ стоїть над прірвою винищення, а антихристове стадо топче ногами безневинні душі, над убієними й закатованими не чути громогласного голосу єпископів, пастирів церкви, батьків та піклувальників своєї багатостраждальної пастви. Не пресвітерам піднімати хвилю праведного гніву, не ченцям у монастирях братися до вогненного слова, коли є армія архіпастирів. Та вони, як новозавітна Марія, знаючи про смерть брата свого Лазаря, і люблячи його, тим не менше, лишаються «вдома» – у тишині своєї молитви, чекаючи слушного часу.

І в той самий час увесь народ, ота натруджена паства, як Марта з Віфанії, першою кинулася до Бога у благаннях про братів і сестер своїх, закатованих і покалічених московськими нелюдами: *«Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат... Та й тепер, знаю я, що чого тільки в Бога попросиш, то дасть Тобі Бог!»* (Івана 11:21-22). І в кожному домі, в кожному серці одна молитва: і за вбитих на вокзалі у Краматорську, і за закатованих у Херсоні, і за зґвалтованих у Тростянці. І над могилами в Бучі мріє серце про нове чудо, слухаючи разом із новозавітною Мартою слова Ісусові: *«Воскресне твій брат!»* (Івана 11:23).

Та час великих чудес минув. Прийшов час великої спокути. І ти стоїш серед руїн Макарова й Андріївки, де понад двісті невинних душ пішло на Божий суд під кулями ворожої орди. І ти мовчиш, не прагнучи дива, над вирвами на вулицях Кремінної та Чернігова, Северодонецька та Макарова... І єдине, що здатний

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

повторити, так це: *«Знаю, що в воскресення останнього дня він воскресне»* (Івана 11:24). Бо боїшся, що на більше у згорьованому серці не стане у тебе віри.

Та народ мій, як та Марта, все ж іде й будить молитовну сестру свою Марію від летаргійного сну горя й безпорадності: *«Учитель тут, і Він кличе тебе!»* (Івана 11:28). Христос плачами над руїнами Бородянки та Гостомеля зве нині усіх хіротонісаних отців вийти з мовчання. Бо через їхню тягу до ісихазму, тихого богобачення та усамітненого богоспоглядання, руйнуються тисячі нерукотворних храмів Божих – вмирає їхній народ, розсіюється мале стадо. А пастухи без отари – не пастирі добрі, а найманці.

Вірую, що скоро всі вийдуть зі своєї моральної сплячки, згадавши, що синайські заповіді вищі за кремлівські присяги. І відкрито, не таємно, як нині, вийдуть, неначе віфанійська Марія, і припадуть до ніг Ісусових, якими Він нині обходить руйновища харківської Салтівки та могильники Київщини, волаючи: *«Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат!»* (Івана 11:32). Бо лише по їхніх сукупних із народом молитвах у душі розжалобиться та й зворушиться Бог.

І піде Він, і подивиться на братські могили під стінами храму в Бучі, на 824 свіжі могили у Херсоні, на 200 дитячих гробів від Київщини до Миколаївщини, від Житомирщини до Донеччини. І трапиться з народом моїм, як у новозавітні часи було з Лазарем: *«Говорять Йому: Іди, Господи, та подивися! І закапали сльози Ісусові... А юдеї казали: Дивись, як кохав Він його!»*. (Івана 11:34-36).

І буду я в числі перших, хто стоятиме й чекатиме, коли окликне Господь увесь народ мій біля гробу: *«Лазарю, вийди сюди!»*. І ждатиму, щоб вийшов, обв'язаний пасами по руках і ногах, з обличчям, перев'язаним хусткою, закатований рід мій український із братських могил на світ Божий... І буду в числі перших, хто, крізь сльози прошепоче, що часи новозавітних див минули. Гряде доба мучницького героїзму. Хай ллються сльози Ісусові. Бо ллється кров людська. І згадається тоді старозавітна історія. І скаже Господь кожному одержимому «русским міром» нашому сусідові по планеті: *«Що ти зробив? Голос крові брата твого взиває до Мене з землі. А тепер ти проклятий від землі, що розкрила уста свої, щоб прийняти кров твого брата з твоєї руки»* (Буття 4:10-11).

І станеться кожному по правді. І край мій воскресне з попелу й руйновища, мов чотириденний Лазар, і вийде на світло для нового щедрого життя.

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

16 квітня 2022 року



= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Де Ти, мій Господи? Де Ти?

Вже урожайний сад.
Визріли душ ранети,
Зрізано справ букети –
Дай цьому світу лад!

Боже ж мій! Де Ти? Далеко?

Де Твоя правна лють?
В нас, як у биті глеки,
Брехні про мир і безпеку
З кров'ю й сльозами ллють.

Де Ти, наш Праведний Отче?

Що ж по Твоїх церквах
Зло з солі скрегоче,
Сипле олжею в очі,
Мов і не зна Твій страх?

Де ж Ти, Всеблагосний Сину?

Чуєш плачі й жалі?
Бачиш, червона глина
Місить в ніщо без спину
Іншу за шмат землі?

Де ж Ти, Утішний наш Душе?

Бачиш, багряний слід?
Грішний невинного мужа
Грубою силою дужа,
Хвалячись з хижих бід.

Чом не ідеш? Чи зарано?..

Зимно в Твоїм саду!..
«Жди, покіль гою Я рани,
Грію душі й тримаю кайдани...
Чую.
Зрю.
Співстраждаю.
Гряду»

День 53

Ми боремося нині вже п'ятдесят три дні. Ми гинемо й оплакуємо на «нулівці» й у тилу, ми нищимо загарбника й радіємо звільненню кожного метра рідної землі. П'ятдесят три безконечно довгих дні у хронічній утомі та періодичній радості. Ми знаємо свого ворога на його безчесне ім'я. Ми бачимо його в хиже обличчя. Ми чуємо його облудне слово. Ми відчуваємо його моральну гниль навіть тоді, коли він, тікаючи, полишає наші міста й села.

Усім тим, кому в моїй країні на п'ятдесят третю добу війни ще потрібні додаткові роз'яснення, з якого боку летять ракети і з чиєї вини триває «тотальна денацифікація» України, можна порадити лише одне: встигайте застрибнути на мічені латиницею БТРИ, аби виїхати «за поребрік», де для дурних запитань не буде місця в принципі, бо «найоб'єктивніші у світі засоби масової комунікації» будуть пояснювати все неймовірно доступно й однозначно просто. І пам'ятайте, що замість квитка на БТРИ в один кінець слід захопити з дому килим, мікрохвильовку чи пральну машину. Дальність вашого маршруту буде залежати від якості «гуманітарно-трофейного гостинця». З усілякого роду сумнівами не слід їхати на захід України, жалкуючи про втрачену «великую родіну», поки хлопці з-під Острога та Хмельницького тримають лінію фронту на сході. Якщо немає довіри до своєї армії, не варто розводити довгі дебати про «важкі еміграційні будні» за пивним столиком під розлогими буками Чернівеччини, поки воїни з Полтави та Олександрії у степах півдня чекають дощу, аби набрати води для філіжанки кави на ранок опісля тривожного нічного наряду.

П'ятдесят третій день розростаються мертвородні гілки пустопорожніх дискусій у соціальних мережах, де шукаються винуватці всього й рятівники усіх, визначаються методом наукового тикуччини причини поразок та наслідки перемог, пророкуються дати закінчення війни та смерті кремлівського карлика.

П'ятдесят третій день у суспільстві йде напівприховане бродіння. Утома породжує невдоволення. Віддаленість від фронту підштовхує до нерозуміння бездонності потреб воїнів та переселенців. Милосердя поступово розбивається об наглість. Щирість гупається на дно ображеної душі через безгосподарність. Душевні й фізичні сили згорають від популізму неформальних лідерів та давніх вождів усілякого масштабу в їхньому намаганні гратись у брудну політику там, де ще не скінчилася Велика кривава гра.

Треба лише одне – знати свого ворога. Бо він говорить, що знає нас. Все, від чого віє душком колоніалізму – вороже. Все, що розказує тобі про твою

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

національну меншовартість – небезпечне. За ці п'ятдесят три дні протистояння в моєї нації, хочеться вірити, навіки відпаде питання, для чого в нашому календарі є День прапора – синьо-жовтих кольорів, за які в різні дні російсько-української війни віддали життя великі пересічні українці, шістнадцятирічний краматорець Степан Чубенко і сімдесятип'ятилітній севастополець Сергій Каніковський.

За цей час, сподіваюся, відпало питання, для чого країні державна мова, яка стає не просто «обов'язковою послугою у сфері обслуговування», а допомагає вижити у зруйнованому місті й не вийти з укриття до тих, кому відповідь на питання «єсть лі хто живою?» слугує сигналом для мародерства та катування.

Хочеться вірити, що на уламках культів імперських митців постануть образи національних геніїв – від шкільної програми з літератури до афіш симфонічних оркестрів, від пам'ятників, бюстів та бюстиків до назв локацій та інституцій. Місце понівеченої національної пам'яті українців – серед експозицій музеїв та на сторінках науково-популярних досліджень. Бо московські ракети крадуть у нас наше минуле, яке не змогли поцупити століттями переписувань світової історії та вивезення наших скарбів на свої землі. Кремлівські снаряди вже поруйнували 21 пам'ятник нашим талановитим землякам, вони вже понищили 15 будівель та комплексів музеїв і заповідників, вони зрівняли з землею 17 будинків культури, театрів та бібліотек. Наше духовне єство – загроза для їхнього токсичного псевдорелігійного безкордонного «русскава міра».

Минув п'ятдесят третій день важкої хірургічної операції на нашій національній самоідентифікації. Пухлина виплеканого століттями репресій та загравань москвофільства видаляється з нашого менталітету болісно – без наркозу. Уже зроблено двісті два глибоких негоїстих надрізи – двісті два забраних життя українських дітей. Уже вивчено дев'яносто один гіркий урок «дружби народів» у дев'яносто одному вщент знищеному навчальному закладі української держави. Уже випито вісімдесят дві чаші скорботи над зруйнованими церквами, синагогами й мечетями України. Після цього не смійте говорити, що вам не кажуть усієї правди. Кількість наших полеглих стане нашим спільним болем у хвилину мовчання в День перемоги. Їхня жертва стане нам вічним маяком у години миру, котрі ми проводитимемо у відродженні рідного краю.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

А нині, щоб рухатися далі у наших трудах, не треба іншої правди, окрім як сповіді рідних із передової, окрім як історії обпечених війною переселенців у тишині небомблених міст. Тільки такі слова і є не напівправдою, бо не приховані ще за грифами «секретно», допоки не минуть роки; бо не ретушовані заради «суспільної доцільності»; бо не викривлені новими політичними перегонами.

Хочеться правди – чекайте першої хвилини миру. Бо правда говорить у спокої, а не під дулами гармат. А допоки переможно йдемо до того спокою, промовляємо до Неба з вірою: *«Нехай в наших очах між народами стане відомою помста за пролиту кров Твоїх рабів, нехай перед лице Твоє дійде стогін в'язня! За великістю сили рамена Твого збережи на смерть прирокованих! А нашим сусідам верни семикратно на лоно їхнє їхню наругу, якою Тебе зневажали, о Господи! А ми, Твій народ і отара Твого пасовиська, будем дякувати Тобі вічно, будем оповідати про славу Твою з роду в рід!»* (Псалми 79:10-13).

З нами Бог, Україна – це ми!

17 квітня 2022 року



День 54

Страсний тиждень по-українськи почався не з Великого понеділка після першої весняної повні. Він має своєю точкою відліку 24 лютого 2022 року – четвер в останню чверть помираючого зимового місяця. Наш страсний тиждень не полічити днями на пальцях руки – він триває вже п'ятдесят чотири нескінченні доби безперервного випробування твоєї сили й віри.

Це майже вісім тижнів щоденного молитовного стояння. Тільки замість тихого Гетсиманського саду мій народ посеред ночі кличе до Неба у своїх кімнатах за ближніх на передовій, за рідних у ліжках розтривоженого дому, за незнайомців у сплундрованих містах і селах. І в холодному потові нам нема потреби картати когось давніми словами: *«Пильнуйте й молитесь, щоб не впасти на спробу, бадьорий бо дух, але немічне тіло»* (Матвія 26:41). Бо час молитовних правил нам відміряє суворий метроном сирени повітряної тривоги.

Це 1 тисяча 296 годин однієї неспинної таємної вечере, де Христос у кожному з нас щогодинно приносить Себе в жертву заради спасіння ближніх. Тільки Він не говорить більше: *«Прийміть, споживайте, це тіло Моє»* (Матвія 26:26). Бо плоттю Своєю Він стоїть біля Ізюма та Гуляйполя, під Рубіжним та Миколаєвом. І не ламає той життєдайний Хліб десницею Своєю, а щедро віддає весь за мене й за тебе. І робить нове диво – одним хлібом насичує тисячі, кожним героїчним жертвним життям дарує новий день мільйонам українців. Він більше не тримає чаші й не говорить: *«Пийте з неї всі, бо це кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів!»* (Матвія 26:27-28). Бо кров'ю Своєю Він страсотерпно кропить піски в Бучі, лється у степи під Кременною та Рубіжним. І дає нею співвітчизникам моїм не відпущення гріхів, а дар нового світанку.

Це 77 тисяч 760 хвилин життя в гіркоті зради. Відвертаються сусіди, поглинуті своїми шкурними інтересами, дозволяючи зі своєї території ракетами й авіацією винищувати український рід. За тридцять нафтогазових срібняків продаються навіть окремі політики демократичного заходу, думаючи, що ненажерлива російська машина смерті зупиниться біля їхнього порогу, коли насититься пошматованою Україною. У дурмані особистих образ та амбіцій стають на сторону ворога радянізовані українці. В одних на лице психічні розлади, котрі змушують їх одержимо кричати про необхідність ядерного удару по Україні. В інших домінує страх та інстинкт самозбереження, котрий просить уберегти тіло від смерті, вихолостивши національну свідомість. У третіх причиною зради – холодний

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

політичний розрахунок, згідно з яким у новому світі не буде місця українцям та полякам, балтійським країнам та угорцям, а буде одна велика неподільна «тричі свята Русь» – від Дунаю до Курил. І чекають своєї немилостивої долі під натиском таврованих московських військ, віддані на поталу «руському міру», зражені своїми ж очільниками Рубіжне, Куп'янськ, Станиця Луганська, Марківка та Милове...

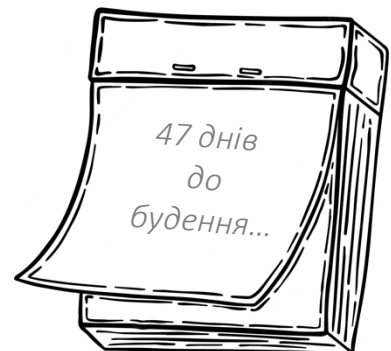
Це 4 мільйони 665 тисяч 600 секунд кривого свідчення супроти моєї країни, шукання та зміна приводів для вбивства моїх співгромадян та виправдання двадцятитисячних людських утрат серед московського звіроподібного війська. Бо нині на мій народ неправдиве свідчення шукає не лише «синедріон» із брехуном у білому патріаршому куколі, але й ціла армія кривоприсяжних свідків – усіляких цепних псів російського шовінізму: галасливих скабеевих, агресивних соловйових, облудних лаврових, агресивних захарченків та вузьколобих небензь.

Це один суцільний «великий тиждень» страстей, за який викрадають очільників міст і синів керманічів адміністративних одиниць; коли двісті п'ять дітей ніколи більше не схоплять неньку за ручку – ні в радості, ні у страхі. Це час, коли ти лягаєш у ліжку і не знаєш, чи прилетить у твій дім «високоточна» російська ракет, бо у брехливої сусідської нації цілі завжди брехливі. З рештою, їх легко змінити, коли у твоїх руках важелі впливу на людську свідомість, зрощену з блакитним екраном російського телевізора.

І над усією цією московською вакханалією – страдна дорога України, де ми несемо свій хрест через росіян, але не з їхньою допомогою. Можливо, через десятки років після корявого підпису під капітуляцією московії ми й зможемо подарувати пробачення осатанілій нації, як зробили це з прозрілими німцями. Та нині ж ніякого спільного кроку в ногу з путінськими фанатиками не може й бути. Бо тим, хто одержимо прагне чужого – дому, майна, дружини, життя й спокою – нам нині нічого сказати. Хай із ними говорить інший Суддя: *«Хай повернеться зло на моїх ворогів, Своєю правдою винищи їх. В добровільному дарі я жертву Тобі принесу, ім'я Твоє, Господи, славити буду, що добре воно, бо мене воно визволило від усяких нещасть, і я бачу занепад моїх ворогів!»* (Псалми 54:5-7)

З нами Бог, Україна – це ми!

18 квітня 2022 року



День 55

Зло не любить конкретики. Абсолютне ж зло бореться з ясністю в усіх можливих її проявах. На п'ятдесят п'ятий день війни росія робить усе можливе, аби все, заподіяне нею в Україні, було розпливчастим ув очах усього світу та навіть для її власних одурманених громадян.

Зло не витримує й десятої долі правди. Саме тому йому нереально важко називати поіменно всіх і вся, кого й що воно вважає ворожим. Особливо ж складно потім пояснити, чому слід ненавидіти об'єкт своєї люті. Тому й придумався й тиражується образ «колективного заходу», бо проти абстрактного багатоголового дракона легко нагнітати людську ненависть. Бо невідомо, скільки в нього пащ; не зрозуміло, котра з них ще дихає вогнем, а котра вже піддалася на «російське нафтогазове замирення» та «ракетне упокоєння». «Колективному заходу» легко кидати ультиматуми й потім звинувачувати незрозуміло когось у невиконанні поставлених перед ним задач. Бо ненавидіти «колективний захід» – все одно що не терпіти лісове птаство. Серед нього хтось співає вдосвіта і не дає вдосталь спати, хтось краде свійську птицю, хтось несеться в чужі гнізда, хтось стука в порожнисте дерево серед тиші гаю. І над усім цим різнобарв'ям життя «дятлом» за покликанням серця, а не за назвою виявляється невдоволене самозакохане зло. Бо йому «все не так» – навіть саме існування пернатого царства.

Добро ж натомість просте й конкретне. Воно говорить прямо й називає речі своїми іменами. У добра убити беззбройного цивільного – погано; згвалтувати полоненого незалежно від віку та статі – звірство; вкрати, не дивлячись на розміри речей та їхню вартість у доларах чи золоті – кримінальний злочин. Для правди межа чітка: ось друг – ось ворог, ось грішник – ось праведник; а ось п'ятьма, відсутність світла, – але ніякий не напівморок.

Московська імперія проводить бояться істини. Шифри замість назв, таємничо-сакральні символи на місці офіційних розпізнавальних знаків, дозволені цензурою охоронні вирази проти звичних слів. Ні війни – ні миру. Ні поразки – ні перемоги. Ні Бога – ні диявола.

Україна для росії – це страшний сон старої діви з розореної монаршої родини. Вона мов і з минулим, та не зі своїм. Начебто з іменем, але потьмянілим через роки, пиху та затворництво. Їй приречено до кінця своїх днів стояти в чорній сукні в підлогу на всіх званих вечорах, бо ніхто з гарячих молодиків не запрошує на танець сварливу підстаркувату самозакохану світлотілу бариню. Тому й вона стиха ненавидить їх усіх разом узятих – красивих, багатих, непосидючих. І через свою

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

«колективну ненависть» не висиджує довго сама в застарілих покоях із позолоченою вітальною, спальнею та вбиральнею, а йде до бабок-ворожок, мужиків-п'яниць із підворітні, лісових розбійників та до самого чорта на роги, аби провчити всіх, хто живе краще й щасливіше за неї саму. І кляне, й наводить порчі, і б'є у темних провулках, і грабує на великій дорозі, і висмоктує душі... Так працює росія – стара діва з толстовського роману, ображена на весь «колективний захід» за його незрозумілий для неї успіх. Бо на її хуторі звикли жити інакше.

Україна для росії – ліки від гангрени національної пам'яті. Повалені леніни, декомунізовані вулиці, демілітаризована суспільна свідомість були хірургічним втручанням, що допомогло відновити кровообіг у хворому на совецьку ностальгію соціумі. Московії ж подобається жити з некрозом тканини національної ідентичності. У них непереборна потреба ходити у храми, співаючи «Вірую...», і берегти труп ката християнства під крики «Ленін жил, Ленін жив, Ленін будет жить». І він у них постійно «воскресає» – варто лише подивитися, з яким захопленням та раболіпством окупанти ліплять до купи Володимира Ілліча перед міськрадою захопленого ними українського Генічеська.

Їм просто говорити про чистоту й доброту, а разом із цим, розвісивши православні вуха, вдивляться у вузькооке «святійше» хитре рило, слухати мілітарні проповіді чорноротого патріарха кіріла в чорностінному храмі збройних сил їхньої федерації, де поруч із фресками святих шанобливо проектували мозаїчні голови «воссоєднітелі і собірателі» путіна й сталіна. Мосоквитам треба щось більше за життєдайний хрест Господній, тому й чіпляють гордо вони символ Z на куполі старезного храму Вознесіння Господнього в селі Голубківське Алапаївського району на Свердловщині. Без дозволу святих отців, але за їхньої мовчазної згоди.

І над великою тюрмою совісті дзвенять церковні дзвони. У безкрайому зрубному царстві з парадним фасадом москви, пітера й владивостока кричать про «євразійську цивілізацію» – цивілізацію дерев'яного сортира, агресивного беззубого рота та месіанського «комуністичного православ'я». Бо це у росіянина в крові – кричати «всі вороги», сидячи по вуха у власному лайні, тримаючи в одній руці рогатину, а в іншій хрест, відібраний за часів войовничого безбожництва з рук розстріляних подвижників віри. І мерти – спочатку «за царя і отечество», потім «за родіну і за сталіна», а нині – за пральну машину й за путіна.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

І якби ж просто мерти – ніхто б не заважав їхньому вибору. Вони ж натомість несуть смерть усюди, куди ступає їхня нога – спочатку лякаючи «кузькіною матір'ю», а потім знищуючи все незрозуміле й чуже їм руками «зелених чоловічків» під заревом фосфорних бомб та під токату «калібрів» та «градів».

Нам же лишається одне – переможно триматися свого українства у слові й побуті, у вірі й погляді. І пам'ятати, що *«ви приступаєте сьогодні до бою проти ваших ворогів. Нехай не зм'якне серце ваше, не бійтеся, і не страшіться, і не лякайтеся їх, бо Господь, Бог ваш, Він Той, що йде з вами воювати для вас з вашими ворогами, щоб спасти вас!»* (Повторення Закону 20:3-4)

З нами Бог, Україна – це ми!

19 квітня 2022 року



Тектонічні зсуви цінностей

Цінність пізнається в годину втрати. Ми щоденно молилися за мир, тримаючи в головах картинки воєнних хронік, абзаци з підручників з історії та історичних романів. Але справжньої глибини ці молитви набули лише тоді, коли тиша стала розкішшю.

Ми нерідко спілкувалися з рідними по телефону, часто обриваючи фрази, поспішаючи у нескінченних справах і не прислуховуючись до інтонацій. Та з початком російської агресії кожне «привіт» стало на вагу золота. Бо хвилина розмови з ближніми означала торжество життя між сиренами, після бомбардувань, перед черговими зведеннями з фронту.

Ми раз по разу дозволяли собі обідній стіл без подяки Богові за щедрий по корм на столі. З лютого 2022 року ми сіли за один спільний стіл. І на його одному кінці – голод і спрага окупованих і обстрілюваних міст, на іншому ще ситі будні далекого тилу, а посередині – терези, які міряють вагу окрайця хліба і склянки води. Бо їхня вага нині – вага людського життя. І обідній стіл нині починається не лише з подячної молитви за їжу, але й за тих, кого ти можеш нагодувати від своєї трапези.

Війна однозначно є злом. Проте, ми у ній здобули неймовірно багато, як би цинічно це не звучало. Ми вчимося розпізнавати справжню цінність один одного.

Ці сповіді з передової мого друга Євгенія Бойка сам про те.

«Сьогодні день почався о 02:00 по тривозі. Очікуємо прориву й чекаємо з нетерпінням орків. Вже так надоїла ця війна, що хочеться швидше додому. Хочеться обняти кохану дружину, приголубити моїх левеняток, вклонитися батькам. І відсвяткувати з друзями перемогу.

Але тут діють інші закони. Тут не можна поспішати й приймати необдуманих рішень, бо за помилку дуже велика ціна. Сьогодні втратили ще побратимів, і деякі боряться за життя. Це велика втрата – таких молодих хлопців доводиться хоронити, а їм би ще жити й жити... Мені болить, що гинуть ті, хто найбільше заслуговує на життя – добрі, веселі, життєрадісні хлопці з амбіційними планами на майбутнє... Молимося за тих, кого нема, і за тих, котрі борються. Страшно, що це стає сьогоденням – перебування на війні. Оплакувати будемо, як приїдемо додому, а зараз головне зробити так, щоб їхня смерть не була марною. Ми пам'ятаємо кожного.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Боже, які ми щасливі були до війни! Ми спокійно спали, їхали, куди очі дивляться, в подорожі, при цьому нили, що погано живемо. Ми не цінили те, що в нас було і є. Ви навіть не уявляєте, яке щастя спати в теплому зручному ліжку, коли поряд твоя родина! Яке щастя поїхати в гості до батьків, яке щастя зустрітись з друзями, яке щастя покупатись в теплому душі (оооо душ, як я хочу в душ), їсти з чистого посуду і взагалі жити в комфорті! А чого варте по телефону «Привіт, Котусь»? Та за самі ці слова ладен світ перевернути, якби тільки мій «Скарб» був у безпеці! Ми, нажаль, це не цінили.

Але все змінилося. Технічна й дощова вода стає тобі за нектар, бо після обстрілів чомусь сушняк, хліб під жарений на багатті – це супер страва. Було тяжко перші дні на передовій. Їсти було дуже мало, з водою напруг. Ділили між собою стакан води на 2-3 чоловіка. Спали – пригортались один до одного, щоб зігрітись. З продуктами був напруг, бо до нас не могли доїхати зі зрозумілих причин. Взуття видали літнє, і перші дні у -12, -14 було дуже холодно. Бували моменти, що ноги ставали дерев'яні, і боляче було навіть робити крок, не говорю вже про перебіжки. Відігравалися як могли.

Якби не волонтери, то нам було б тяжко. Ми як діти радіємо домашнім стравам, які нам привозять героїчні волонтери, які працюють 24/7 і не бояться їхати навіть у такі гарячі регіони. Вони привозять нам домашні пиріжки, варенички, галушки і різні смаколики. Не поспішають їхати від нас навіть під загрозою, а розповідають, як справи, розпитують про те, як ми. Це так приємно – поговорити з новими людьми. А ще приємно, коли привозять дитячі малюнки нам на підтримку – це щось неймовірне. Я пишаюся, що українець. Я пишаюся своїм народом. За таких людей і життя не шкода віддати (ну, я не поспішаю, краще повернуся й особисто всім подякую, мені ще ж третього сина хочеться)!

Дуже цінуємо слова підтримки, які ви пишете, коментарі, побажання. Дуже класно, коли побратим кричить: «О! Ці галушки приготувала моя мама!». Ми налітаємо на ту страву, і кожен уявляє, що їсть мамину страву. Такі деталі переносять нас додому, до хати.

Тут починаєш все відчувати і сприймати по-іншому. Цінності змінюються чи що? Ми плачемо, як когось втрачаємо, і радіємо народженням (навіть коли це тварини). Просто біля наших позицій свиня народила поросяток, ми з ними граємося, а мамку підгодуємо, хоча в самому буває туго. Воно ж також живе, шкода, як загине.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

У голосах деяких друзів чую, що вони себе картають, що не біля мене, що не тримають зброю і не знаходяться на передовій. Хлопці, друзі, побратими! Я вас прошу, не страдайте х...ньою. Ви, я знаю, і так не москалі (це жарт, я тепер так дебільно жартую). Ваш внесок для перемоги неоціненний. Я бачу, як ви згораєте на волонтерських фронтах, як ви ризикуєте життям, доставляючи такі необхідні нам вантажі. Ви робите нічим не менше, ніж ми. Я вклоняються перед вашою самовіддачею і сміливістю, з такими козаками нам сам чорт не страшний. А ще коли з нами Бог!..

На війні шукаєш радості в дрібницях. От я, наприклад, знайшов на смітнику дві книжки («Конан-варвар»). У мене радості повні штани. Тільки як почав читати, то виявилось що сторінки вирвані. Але все ж таки ти під час читання занурюєшся в інший світ, подалі від війни, і там безпечно.

Немало щастя приносять тваринки, які живуть із нами. Їхні господарі або загинули, або виїхали – ми не знаємо. Але те, що з нами живуть два пси й кіт, то є факт. Навіть зараз кіт сидить на мені. І це створює якийсь захист і спокій, хоча до цього я котів не любив.

Велика подяка тим, хто нас підтримує. Волонтери й люди, які небайдужі й щось роблять, – дякуємо! Ми розуміємо, що вам нелегко, але тримайтеся. Вірте в себе, пишайтеся що ви – українці, допомагайте один одному й не сперечайтесь між собою. Краще всю злість і агресію спрямовуйте на кацапів і їм подібних. Разом ми сила! І нехай допоможе нам Господь Бог!

P.S. Говоріть українською, бо мова має значення. Приклад із життя. Ми були на завданні – підібралися до техніки й чули «рюскую реч». Вже готові були знищити ту техніку, аж раптом почули рідну солов'їну і зрозуміли, що це наші. Це врятувало шість життів. На війні так буває, що не зрозуміло, хто й де. Ідентифікація – мова. Мова важлива. Мова рятує. Мова ласкає вухо».

Євгеній Бойко

19 квітня 2022 року

День 56

Ця історія про вкрадений час. Російська військова машина поцупила в кожного народу ось уже п'ятдесят шість днів плідного поступу до своєї мрії про спокійне життя в європейській родині. Наша європейськість все ще народжується на світ у важких пологах чи не трьохсотлітньої московсько-української війни. Просто з 2014 року перейми стали частішими, а наш акушер-гінеколог виявився садистом і вбивцею, різником та ґвалтівником.

Це історія про втрачений час, так схожа чимось на стару, популярну колись казку Євгенія Шварца, у якій совєцькі школярі змагалися зі злими чаклунами за можливість знов отримати вкрадену молодість. І герої в ній, здається, ті самі – оті совєцькі школярі-піонери (вова путін, серьожа лавров, валера герасімов, саша дворніков та інші заздрісники-забіяки), які непомітно для самих себе стали автократичними кремлівськими старцями.

Оця московська братія опинилася на межі страху забуття й непоправної втрати – зміни поколінь. Якою б дрімучою не здавалася росія з її любов'ю до втраченого імперського минулого, та на її кордоні з'явилася нова Україна, котра почала не просто згадувати про свою європейську долю, але крокувати у спільний європейський дім. Якою б захаращеною не виглядала московія ХХІ століття з рядами дерев'яних хат та сортирами на клумбах уже за декілька десятків верст від москви, та на захід від неї постала інша Україна, у якій серед проблем ще лишалися дурні, але вже зникали погані дороги. Якою б зазомбованою пропагандою та відданою скрепним канонам не вбачалася сусідня авторитарна федерація, за межею в неї вирувало інше життя, де говорили, як думали; де молилися, як вірили; де кохали, як відчували; де писали історію, не озираючись на цензуру та не плачучи над тисячами грифів «секретно» на архівних справах. І це сусідство з Україною для росії було небезпечнішим за усі військові блоки. Бо воля рано чи пізно прориває кордони. А в імперіях вона руйнує межі кривавими ошалілими бунтами сірих мас, а не революціями гідності.

Дряхлі московські дідугани чудово знали, що у них у запасі ще декілька обертів стрілки на годиннику Судного дня. А після – забуття. Крах усього, що вони мурували десятиліттями. Помре авторитарний карлик – і за рік чи два кока-кола з Макдональдсом, рвані джинси з потенційним безвізом та Instagram із Голівудом перемогли б грубо сколочене «самодержавство, православ'я й народність» під соусами сталінізму, брежнєвщини та путінізму. Тому в кремлі вирішили діяти за

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

таким знайомим Україні іронічним гаслом «всруся, та не покорюся» – зруйнувати все, аби затримати час.

Путін дійсно схожий на доктора Фауста, який ракетними ударами по Харкову та Миколаєву кричить: *«Мить, зупинися! Ти прекрасна!..»*. Його імперія пострадянських пенсіонерів жевріла останні десятиліття й завалилася б сама після біодеградації його короткононого тільця у глевкому московському ґрунті. Та він вирішив крикнути вже як Кощій: *«Так не діставайся же ти нікому!»*, і завалив її самостійно. Завалив гробами покоління, яке б могло плодити йому вірних путінців. Закидав отруєними чорнобильською радіацією й покаліченими українською армією тілами хлопців, котрі могли б ще й далі тупоголово крокувати Червоною площею у складі ідеологічних невмирущих полків. Він зробив це, бо «вічний піонер» дочитує свою казку про втрачений час. А біля межі стає неймовірно соромно і страшно, коли відчуваєш подих Бога за спиною.

У бункері в переддень приватного суду Божого смерть лякає. Особливо коли ти християнин для проформи, а не за вірою. Бо все його православ'я – це ламане хресне знамення біля труни Жириновського, це свічка на камеру у храмі на велике свято і смачні поцілунки з кишеньковим патріархом у блисківі спалахів фотокамер.

У нас же своя путь, бо *«очі Господні на праведних, уші ж Його на їхній зойк, Господнє лице на злочинців, щоб винищити їхню пам'ять з землі»* (Псалми 34:15-17).

Казка про втрачений час – не для нас. Ми нині сильними й вільними руками уже п'ятдесят шість днів обертаємо колесо своєї історії з вірою у щедre переможне майбутнє.

З нами Бог, Україна – це ми!

20 квітня 2022 року



= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Диктатор живе у страху, як старіша.
Його владний голос проковтує тиша,
А те, що звучить, – кострубате.
Під кроками сутінок гробу густіша,
І власне ім'я він в історію пише
Посохлою кров'ю солдата.

Тирану так лячно на троні дряхліти!..
Так добре, що страх той розраджують діти,
Яких він трима на плакатах.
А раптом його не шанує пів світу
Чи шкіряться в закутках двору еліти, -
Він вдарить акорд у гармати.

Так важко боротись вождеві з роками...
Прилюдно крізь біль не тремтіти руками,
У ботоксі зморшки ховати...
Що з того, що плещуть про це язиками?
Незгодним готові в'язниці та ями,
І затишні «шості палати».

Так боязко вже повносилим не бути –
За крок до скаженства голодного бунту
У кожному бачити ката,
По очі в крові, у сльозах аж по груди
Без віри, надії, любови й покути
Щодня виглядати відплати.

Тирани завжди помирають раптово –
Незнані хвороби, незвідані змови –
Куди б і коли б не тікав ти...
Бо важко тримати в заручниках Слово.
Відділиться вчасно зерно від половини,
Як стане в zenit Сонце Правди.

День 57

Сьогодні Чистий четвер. Чистий він нині лише в устах етнографа. Бо у 2022 році від чистоти у ньому сама тільки назва. Триває п'ятдесят сьомий день, коли Брудного Четверга, 24 лютого, засмальцьована совість підстаркуватого авторитарного карлика дала програмний збій. І від того збою страждає нині весь світопорядок – від політики до екології, від економіки до релігії.

Війна – дітище не бойових генералів, а спаскуджених кабінетних душ бюрократів, котрі забувають вартість людського життя. Та, почавши її в осатанілому розумі, у гордому слові, у швидкому розчеркові пера, кремлівські чинуші поклали відповідальність за неї на всіх: від бурятського солдата в обкраденому і спаленому українському селі до білоруського заправника на летовищі з кремлівськими машинами смерті, від крикливої репортерки на екрані з пропагандистською піною на губах, яка щогодинно породжує гіпнотичні брехні, до пенсіонерки на поламаний лавці біля новосибірської хрущовки, котра тільки й мріє про «знищення хохлів» і переймається, як на її натружені плечі впаде відбудова приєднаної до великого «русскава міра» України. Але на суді історії найтугішу петлю серед усіх треба в'язати лише одній істоті, котра взяла на себе повноту відповідальності за геноцид українства і зарево Нової війни. Аби лише в бункері вистачило ліків, щоб те хворе тільце дожило до смертного вироку.

Ця війна стала війною з майбутнім, бо біснுவатий московський вождь почав бити «на випередження». *«Якби не ми, то вони...»* – щось на кшталт того, коли б кроти з глибини своїх нір заявили: *«Якби завтра не зійшло сонце, то ми б запалили весь світ, аби не вмерти у страшному мороці»*. Глибина абсурду стала зазирати у безодню гордині. І коли ці два монстри задивилися один на одного, почався хаос. Почався безлад, освячений безхребетною московською церквою, котра забула, навіть не те, що всі війни – зло, а й навіть те, що всі «випереджальні дії» – теж від лукавого. Бо було ж сказано: *«Отож, не журіться про завтрашній день, бо завтра за себе само поклопочеться. Кожний день має досить своєї турботи!»* (Від Матвія 6:34)

Третя світова така ж, як і дві попередні, й інакша одночасно. Вона знову катком проходиться по території України. Лишень нині країни воюють не лише важкою зброєю, але б'ються на невидимих полях економіки. Вона стала полем запеклого протистояння за душі й тіла не менше, ніж за земні й небесні простори: *«Божки людей то срібло та золото»* (Псалми 135:15). Бо це борня не лише ідеологічних ідолів.

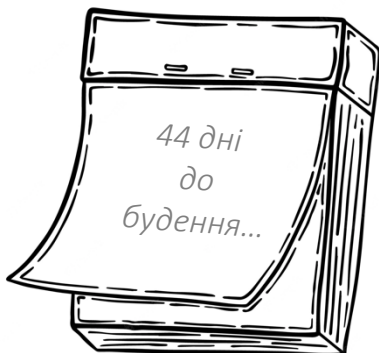
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Ця війна стала війною з минулим – бо скажений кремлівський володар дивиться назад, коли говорить про завтра. Його грядуще – це урочисто відновлене на крові українців совєцько-імперське «позавчора». У нього свій авторський «Короткий курс «Єдиної Росії», де ніхто не має права на самовизначення. Його «єдіноросській ведмідь», як древній звір Апокаліпсису, крокує по тілах незгодних і веде війну з усіма, хто не бажає поклонитися багаторогому монстрові «русскава міра». Там, «за порєбріком», історія вже стала злодійкою, бо не має права навіть минуле називати своїми іменами, порівнюючи сталінізм з гітлеризмом, а Союз із Рейхом. Війна з пам'яттю безповоротно програється грубій силі.

І на цьому перехресті боротьби за зникле минуле з ненасталим майбутнім через втрачене теперішнє Україна крок за кроком іде до переможного миру п'ятдесят сьомий день поспіль. Їй болить. Вона здобуває і втрачає, але не звертає. Бо куди ж підеш зі свого дому? З нього можна лише кликати до Бога: *«Коли праведні кличуть, то їх чує Господь, і з усіх утисків їхніх визволює їх. Господь зламаносердим близький, і впокорених духом спасає. Багато лихого для праведного, та його визволяє Господь з них усіх».* (Псалми 34:17-22)

З нами Бог, Україна – це ми!

21 квітня 2022 року



Господи, у пазурах біди,
На краєчку прірви страху й болю,
Пригорни й крізь лихо проведи,
Дай вустам живущої води,
Дай рукам пізнати хліба вволю.

Господи, між правди і брехні,
Як не йметься віри більше слову,
Говори крізь милість у мені,
І у ці жертовні довгі дні
Лий зі мною краплі поту й крові.

Господи, дай тиші в темну ніч -
Крихту сну сполоханій дитині.
Не розсіюй долі навсібіч
Від людських нікчемних протиріч –
Бережи усі Свої святині.

Господи, понад потоком сліз
Край безодні братської могили,
Коли зло смердить у згубі скрізь,
Утамуй печаль, пробач за злість
І даруй для милосердя сили.

Господи, посеред ста негод,
Коли тужно кличуть: «Де тепер Ти?!», –
Ради двох чи ради п'ятисот, –
Приголуб мій мучницький народ
На хиткій межі життя і смерті.

Великодне

Зізнаюся, що у мене на внутрішньому календарі затримався лютий. Темний четвер 24 числа. Аж за вікном несподівано почав розкошувати білопінним квітом дерев квітень. І виявилось, що ось-ось уже й 24 число – Великдень. Під потоками новин, під завиваннями сирен занадто неочікувано стали зеленими паркові галявини. Ще й стали не просто зеленіти, а буявіти яскраво-смарагдовим, по-молодечому красивими – а ти до того уперто бачив 50 відтінків зеленого лише на захисних сітках та камуфляжі... Під вечір спостерігаєш за життям міста в тилу ій бачиш, що клопоти незмінні: одні хазяйки упродовж тижня потроху зносять додому паски, інші – справедливо хваляться своїми кулінарними успіхами в соцмережах. Місто шукає собі психологічного розвантаження.

А як там весна на фронті? Чи буде там чути «Христос воскрес!» під обстрілами «православної орди»? Ось вам чергова історія від Євгенія Бойка – наше листування про земне й небесне о другій ночі. Час для слів, що породжують роздуми на день уперед.

«Вже весна! А ми навіть не зрозуміли. Просто кругом руйнація, бруд, пилюка, земля вся вкрита воронками від обстрілів і випалена. Сьогодні отримали волонтерську допомогу. Ну ви, блін, і даєте! Ви що нас загодувати вирішили? Ми ж скоро в броніки не повлазимо. Дякуємо! Приїхало багато їжі, напоїв, теплих речей і подушки. Боже, подушки... Я вже й забув, як це – спати на подушці. Вона така м'якенька, пахне гарно та зручна За подушки окрема подяка.

Половину продуктів відали місцевому населенню – людям, які не мають змогу виїхати, або не бажать. У нас є бажання допомогти їм виїхати в Полтавську область і допомогти з працевлаштуванням – люди працюватимуть й нормальні. Тут є всякі. Нам місцеві, які покинули домівки, дозволили збирати яйця, а ми натомість стежимо за господарством. Боляче дивитись, які руйнації несе рускій мір. Вони навіть тварин не жаліють.

У сусідньому селі орки дізналися, що хлопці в теробороні, і за допомогою прихильників знайшли їхніх побратимів, і розіп'яли на хатах, де ті жили... Видовище важке. Хлопці померли в муках, але це благородна смерть, і вони точно в кращому світі. Чого не скажеш за кацапів. Вони гниють у полях і в

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

посадках, їхні тіла годні для поживи ворон і різних стерв'ятників. Працюємо над тим, щоб їх там було як найбільше.

До речі, про вислів «рюскіє сваїх не бросают». «Бросают», ще й як «бросают». У них немає братерства і поваги навіть один до одного, вони не шанують ні батька, ні матір; за дружин і дітей я взагалі мовчу. Ми різні. Ми за побратима і у вогонь, і у воду. Були випадки, коли поранених хлопців діставали під обстрілами на прямій лінії вогню. В цю мить ти думаєш тільки про порятунок побратима, з яким розділяєш окоп, п'єш з однієї чашки і в скрутні часи розділяєш скупу вечерю. Він стає тобі рідним. І ти впевнений, що він так само, коли потрібно витягне тебе. Ми різні з кацапами.

Це тиждень перед Великоднем. Я сподівався, що хоч цього тижня обійдеться без утрат. Але це війна... Сьогодні евакуювали хлопця з тероборони. Прилетіла ракета прямо в дім, де він був. І хлопчину сильно контузило. Я дивився на нього із жахом. Ти дивишся на людину – він цілий, але його трусе, і він дивиться в пустоту так, наче його свідомість десь далеко. Мене злякало, що поранення – це не тільки кров і кишки.

Ми просто не звертаємо увагу і недооцінюємо травми психологічні, а вони можуть бути страшніші. Я просто думаю, що нам ще додому повертатись, у нормальне життя. Ким ми повернемося? Як нас сприйматиме нормальне життя, люди? Як ми будемо боротися з мирними проблемами й ситуаціями? Але про це будемо думати після перемоги.

Почали готуватися до Великодня. Плануємо, якщо буде тихо, посмажити шашлик, з'їсти пасочку й побитися писанками. Якщо буде тихо. Бо тут це розкіш. Всі нормальні люди фарбують писанки, ми ж пофарбували зброю і каски – це така наша фішка.

Подобається атмосфера в колективі. Ми всі один за одного. Тут зібралися люди, які ніколи не змиряться з окупацією московією. Ми дружні й підтримуємо один одного. Боже, невже нам потрібна війна, щоб ми були нормальними? Чому коли мир, то ми стаємо один одному чужі й самі по собі? Чому лише горе нас об'єднує? Я дуже хочу перемоги, але не менше хочу, щоб наша країна після війни була як мій підрозділ – всі різні, але всі працюють заради однієї цілі й підтримують один одного. Ми ж усі велика родина! Ми всі нащадки великих предків! Ми всі Українці!

P.S. Але все ж весна, і життя набирає гарних кольорів. Після ночі – день. Після зливи – сонце. Після Великодня – перемога.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Може, ми й не схожі на хлопців-моделей із Тік-Току, але ось ми такі – справжні.

Ми зараз всі на війні на різних фронтах, але ми воюємо, щоб наші діти жили в мирі і не знали війни. Я щасливий бути тут. І маю честь захищати таких добрих і світлих людей. Українець – це не громадянство, це стан душі. Люблю вас. Тримайтеся! Слава Україні!»

Євгеній Бойко

21 квітня 2022 року

День 58

За плечами черговий день російського біснування в Україні. За спиною п'ятдесят восьма доба «воєнного екуменізму» в духовному житті моєї багатоконфесійної країни. І тут справа зовсім не у визначенні осі істинності церков, «єдиної благодатності» чиїхось таїнств чи формуванні спільної системи управлінських координат релігійних інституцій. Цей об'єднавчий рух став рухом самопожертви.

Коли ми зазирали у покійницьки-біле обличчя війни, коли опинилися на межі втрати всього матеріального, коли серед наших рідних і близьких стали з'являтися воїни з числа колишніх науковців, учителів, та водіїв, кулінарів та інженерів, ми підсвідомо стали чинити за древніми настановами: *«Носіть тягарі один одного, і так виконаєте закона Христового»* (До Галатів 6:2).

Цей народ, ударений у груди хвилею російської агресії, сколихнувся, припав на одне коліно, сутужно застогнав від болю роз'ятрених ран восьмирічної війни на сході, а потім, важко видихнувши дим над бомбардованими містами, став і поніс свій тягар. Допоки одні несли в руках автомати, ставили на плече джавелліни та NLAW, інші поклали на себе не менш важку ношу тилу.

І тут трапилося диво. Всі стали одним. Різниця віровчення опинилася за порогом українського дому. За п'ятдесят вісім днів кожна душа згадала, що вона за природою своєю християнка, як колись зауважував Тертулліан. Конфесія перестала бути вирішальною у справі спасіння. Бо порятунок став ділом дня, години й хвилини, а не справою вічності. Молитовні труди для спасіння своєї душі перейшли у рятування життів рідних і незнайомих. І стало зрозуміло, що все інше – канонічні баталії та догматичні битви – були несуттєвими перед пащею вічно голодної війни.

Твої православні друзі з ранку до ночі працюють у гуманітарних центрах. І серед палетів із дитячим харчуванням, одягом та засобами гігієни вони не питають один одного про патріархат. Твої знайомі римо-католики організують збір коштів і накопичують гуманітарну допомогу, що у перші дні війни зі зруйнованою логістикою доїздить до Полтави якимось дивом – ледь не на собаках. І вони не говорять про те, що ці речі лише для тих, хто визнає верховенство римського понтифіка. Твої знайомі мормони безупинно плетуть маскувальні сітки, днюючи поруч із іншими милосердними, подаючи милостиню власного часу країні, розтерзаній війною. Євангельські християни-баптисти збирають по місту провіант, одяг, воду й ліки та везуть мікроавтобусами у зруйновані міста Сумщини, у далекі

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

райони Полтавщини, де кількість населення зросла удвічі й утричі через припливи переселенців. Твої знайомі греко-католики відкривають двері свого дому для вчорашніх незнайомих, у котрих не стало не просто дому – у них не стало цілого попереднього життя. У всіх у них у душах зашепотів один знайомий голос, кажучи одну єдину фразу: *«Милости хочу, а не жертви»* (Від Матвія 9:13).

Звісно, що під час війни у морі мимовільного добра хвилі милосердних справ почали вибивати на поверхню й піну протиріч. У католицький Великдень Папа Франциск дав нести хрест українці з росіянкою, за що й отримав сльози, крики та жалі тисяч вірян. Занадто болючим є воно для України сьогодні, щоб розуміти глибину вчинку. Проблема не у формі, проблема у часі, непідвладному людині. Занадто рано двом тримати хрест. Біль занадто пекучий, аби згадувати, як у добу раннього християнства убивці ставали поруч із мучениками та удостоювалися спільного вінця, як жертви благословляли катів перед розстрілом. Занадто глибокі шрами на тілі України, аби вона могла повторити за Христом: *«Отче, відпусти їм, бо не знають, що чинять вони!...»* (Лука 23:34). Бо бачиш, що знають, бо відчуваєш, що хочуть, бо не приховують, що планували і планують. Занадто рано спільно нести хрест.

Не в меншій круговерті і православний світ. Одне з його крил в Україні зацімло у канонічній кризі. Після десятиліть проповідей про свою законність та істинність, воно опинилося на межі розколу – конфлікту всередині самого себе між архієреями та пресвітерами; між тими, хто поминає патріарха московського і тими, хто не поминає; між прибічниками суду п'яти патріархів над одержимим ідеєю «руссава міра» «господіном і отцем» кірілом та хіротонісаними мовчальниками. Воно стало на межі розколу на карті православного світу, шукаючи, де ж його материнська церква – у москві чи Константинополі? у кого прости автономії? Якому ж кесерю віддавати кесарева? А поки церква як інституція намагається гоїти свої невиліковні ідеологічні та організаційні рани, церква як тіло Христове з вірян та пастирів продовжує бути жертвовною. І ті, кого у злості кличуть «московськими попами», йдуть і помагають біженцям, хоча в них самих російський снаряд розбив дім у Харкові. У них спільний «московський» спадок руйнації разом з усіма «немосковськими». І в цьому конфлікті знову винуватцем стає час – занадто пізно прийшло прозріння до окремих амвонів, з яких занадто довго говорили про «єдину хрещальну купіль», а отримали в дарунок від північного сусіда нескінченну заупокійну літію.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Але війна закликала усіх до дивного екуменізму. У ньому крізь спільність добрих справ всі ідеологічні рани все-таки гоються. У ньому всі крапки над «і» рано чи пізно розставляються, особливо коли ти поруч із іншими годуєш, зігріваєш, лікуєш та втішаєш. Бо знаєш: *«Не обманюйтеся, Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне! Бо хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тління пожне. А хто сіє для духа, той від духа пожне життя вічне. А роблячи добре, не знуджуймося, бо часу свого пожнемо, коли не ослабнемо. Тож тому, поки маємо час, усім робімо добро, а найбільш одновірним!»* (До Галатів 6:7-10)

З нами Бог, Україна – це ми!

22 квітня 2022 року



День 59

Сьогодні Велика Субота – день великої тиші, коли Бог спочив у гробі. Та він є тихим нині лише на сторінках богословських книг. Бо для нас це п'ятдесят дев'ятий день відкритої агресії росії проти України. Від тиші тут лише відгомін самого слова – лише луна вибухів над Харковом, у яких крик шістьох поранених. Від спокою нічого – тільки відголос від розриву снарядів на околицях Чугуєва та Дергачів на Слобожанщині на тлі плачів за трьома загиблими українцями. Замість великої тиші лишень тріскіт вогнищ та обвали будинку в Одесі після ракетного удару, який обірвав життя шістьох та покалічив вісімнадцятьох. День великої тиші, розтривожений звичними вже повітряними тривогами...

Сьогодні Велика Субота – день, коли мій Бог спочив у гробі. Але українцям і за гробом не дають спати в мирі безбожні московські війська. Їхня «надточна» ракета сьогодні розорала тисячі квадратних метрів цвинтаря під Одесою, сплюндрувавши вічний сон сотень наших предків. І це справа не одного дня. Кремлівським псам невідома повага до померлих. Моєму народові доводиться двічі поспіль ховати своїх мерців. Доводиться двічі поспіль ридати над ними – спочатку над братськими могилами, а потім над дерев'яними хрестами нових покійницьких кварталів у колись квітучих містах.

Мій Господь у Велику Суботу спочив у новому гробі, привалений великим каменем... Господи! А народ мій за ці п'ятдесят дев'ять днів був привалений каменем знущань. Його катували, принижували, гвалтували й травили. А потім, зв'язавши руки й зав'язавши очі, йому стріляли в потилиці, його переїздили БТРами, і його палили вже померлого, ніби однієї смерті було замало... І не в новий гріб клали мій народ, а в наспіх вириті в пісках траншеї. І лежали вони, невинноубієнні, один біля одного на чотирнадцятьох метрах смертельної ями в Бучі і на трьохстах метрах у Мангуші... І чекали, і все ще чекають, коли буде відвалено той камінь забуття над їхніми мученицькими телесами...

У цю Велику Суботу на Гріб Господній в Єрусалимі о пів на третю зійшов благодатний вогонь. Він не опалює, не нищить, а свідчить: «Світу бути!». Значить, і Україні бути. Та на неї упродовж п'ятдесяти дев'яти днів із неба безперестанку сходить не благодатний вогонь, а руйнівний потік із московських «градів», «Солнцепьоків», «Ураганів», «Буратін», «Іскандерів», «Точок У», «Тайфунів», «Панцирів-С1», «Буків» і «Торів»; захоплене росією небо нищить нас «калібрами», фосфорними бомбами та «кинджалами». І заявляє: «Вам не бути!»

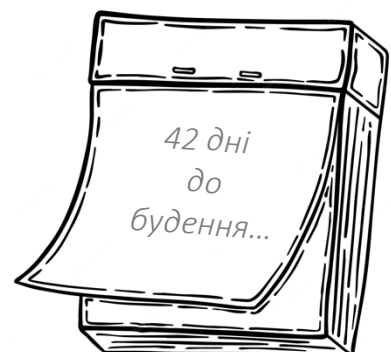
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

У Велику Суботу чекаєш, аби стати в ніч у сукупній храмовій молитві й дочекатися на зламіві ночі й дня заповітне: «Христос воскрес!». Та цього року, після всіх карантинних поневірянь, чекаючи благої звістки про воскресіння, знову з новими почуттями виконуватимеш стару заповідь: «*А ти, коли молишся, увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися Отцеві своєму, що в таїні; а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно*» (Від Матвія 6:6). Бо твій храм цього року може бути мішенню. Бо твій Бог цього року стає приманкою. Бо з Твого Господа цього року глузують «істинно православні» московити, виводячи на танкових снарядах, приготованих для українців, «Христос воскрес!..»

Та нехай біснується ворог, прикриваючись ідеологічною ширмою, дипломатичними паспортами та патріаршою мантиєю. Ми ж на своїй землі, тому впевнено говоримо: «*Мій Бог, Його милість мене попередила, Бог учинить мені, що побачу падіння своїх ворогів! Не вбивай їх, щоб народ мій цього не забув, міццю Своєю розвій їх і зниж їх, о щите наш, Господи! Гріх їхніх уст слово губ їхніх, і нехай вони схоплені будуть своєю пихою, і за клятву й брехню, яку кажуть! У гніві їх знищ, знищ і хай їх не буде, і хай знають вони, що царює Бог в Якові, аж до кінців землі!*» (Псалми 59:10-13)

З нами Бог, Україна – це ми!

23 квітня 2022 року



День 60

Великдень. Великий день після великої ночі. Мить, яку в часи війни чекаєш із новим змістом. Можна не святкувати дні народження, бо нині твоє народження щодня й щоночі, коли чується: *«Відбій повітряної тривоги»*. А особливо ж, коли у твоєму місті чи селі пролунали вибухи. А ти після них ще здатен ждати переможне завтра. Малозначимими стали професійні свята. Бо який резон відзначати їх, коли половина українців змінила свої цивільні наряди та професійний одяг на камуфляж, а інша – тримає у своїх натруджених руках тил і не прагне свята, окрім Дня української перемоги. Можна забути про нові роки, дні обіймів та чорні п'ятниці. Але в жодному разі на шістдесятій день війни не можна забувати про Великдень – свято духовної перемоги.

Бо ув цей день нам, українцям XXI століття, воскреслий Бог говорить те, що повторював чи не найчастіше: *«Не бійтеся!»*. Пекло було подолано, й усі його конвульсії, що нині відчуваються на планеті, всі його метастази, що воно пускає в тіло України й світу, буде знищено. Тільки не бійтеся. Йдіть, віруйте, борітеся й перемагайте. Нині пекло розверзлося від кремля до Владивостока в мільйонах мічених латинцею душ. Уся глибина «великоросійського шеолу» смердить гординею – і в неуцтві та ницості занепалих сибірських сіл, і в ученості та розкоші москви й петербурга.

Для «машинально хрещеної» російської орди немає святинь, окрім «мощей» та бюстів Ульянова-Леніна, немає спасителів, окрім «збирача чужих земель» владіміра путіна, нема й святих днів, у котрі всі свої справи присвячують миру й тиші. Якщо їм чуже все людське, то чи буде їм близьке щось Боже? Ритуали вони виконують вправно. Літургії ведуть чинно. Святе Письмо знають досконально. Та знати – не сповідувати.

Ти був, Господи, сьогодні у білостінному храмі, де блудовустий московський патріарх розказував про *«день, у який немає жодної темряви»*? Чи, може, Ти зактив десницею Своєю оченята двом дівчаткам у Красногорівці на Донеччині, бо темрява прийшла до них у світлий день? Бо, ніби в знущення, війна зруйнувала їхній дім на вулиці Миру. Бо смерть прийшла до них не у шістдесят чи вісімдесят літ, а в чотирнадцять і в п'ять. То де був Ти, Господи, сьогодні, поки блудовустий московський патріарх розказував про *«день, у який немає жодної темряви»*?

Ти слухав, Господи, як хитроокий московський патріарх говорив, що не так все страшно за стінами храму? Чи, можливо, Ти ходив у Василівці на Запоріжчині – там, де біля церков після возгласу «Христос воскрес!» приземлялися російські

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

снаряди? Чи, може, Ти дивився, як у великоднє небо підіймаються стовпи чорного диму після попадання дев'яти ракет у натружене тіло повечорілого Кременчука? То де Ти був, Господи, як хитроокий московський патріарх говорив, що не так все страшно за стінами храму?

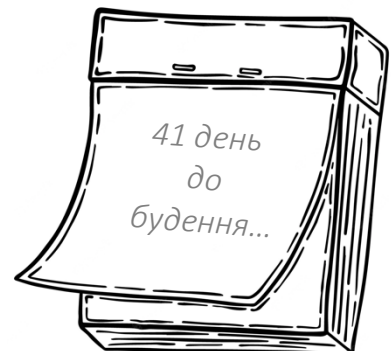
Ти помітив, Господи, як лукавдухий московський патріарх закликав *«будувати відповідно до віри життя»* і *«правильно розуміти знаки часу?»* Чи, можливо, Ти без усіляких шифрів пояснював одинадцятирічному пораненому кремлівською ракетною чугуєвському хлопчині, за що його покалічило? Чи Ти тримав за руку помираючого п'ятдесятидев'ятилітнього чоловіка десь неподалік, убитого *«відповідно до вибіркової московської віри?»*.. Чи Ти трактував *«знаки часу»* у Малинівці, яку нещадно і знаково били з реактивного *«Метеориту»*? То де Ти був, Господи, як лукавдухий московський патріарх закликав *«будувати відповідно до віри життя»*?

Ти слухав, Господи, як брехливоротий московський патріарх закликав до життя ув церкві? Чи Ти в цей час був із українцями, вивезеними зі сходу й заселеними окупантами в *«гостинні монастирі суворого режиму»*? Чи Ти ходив і шукав свою паству, тіло своєї церкви, серед понад двадцяти тисяч покійних на вулицях міста Марії? Де був Ти, Господи, як брехливоротий московський патріарх закликав до життя у церкві?

Звісно ж, Ти слухав, і помітив, і був там – серед високих фраз від низького серця, серед патетичних закликів на тлі брудних намірів, серед логічних роздумів після нелюдських учинків, бо *«лікаря не потребують здорові, а хворі»*. (Від Матвія 9:12). Знайди ж їм ліки по такій хворобі. Бо в моєму серці немає іншого лікування, окрім випалення всієї московської гнилі гартованим залізом із тіла грішного світу. Знайди їм панацею по мудрості Своїй, бо людське серце знаходить лише рецепти отрути за Волноваху й Бучу, Маріуполь та Ірпінь, Тростянець і Бородянку... Відшукай, аби й нам судилося сказати, дивлячись у роздертий писок поваленому кремлівському монстрові: *«Поглинута смерть перемогою! Де, смерте, твоя перемога? Де, пекло, твоє жало?»* (1 до Коринтян 15:54-55)

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

24 квітня 2022 року



День 61

Він – звичайний хазяйновитий українець, який зробив себе сам із найменшого, і до першого ракетного удару росії в лютому 2022 року думав, як йому будувати своє завтра у затишній Полтаві. Але від затишку вмиль не лишилося й сліду. Страхи перших днів відкритої агресії вигнали його геть із міста з усією родиною у село за 20 хвилин дороги. Там, у придбаному колись обійсті, упродовж ось уже шістдесят одного дня він облаштовує гостинне гніздечко для дружини та двох маленьких синів. І все в нього доладно: дворик із садочком, і ліс поруч зі ставочком, і мрії про двох кізочок із трьома баранчиками на молодій зеленій траві за будинком... І метка хазяйка поруч, і, чи не найголовніше, – дивна тиша у час війни, спокій сусіднього соснового лісу, з відлуннями грози над кучерями високих дерев, а не голосним стогнанням сирени... Все в нього тут до місця. Навіть споконвічне українське бурчання на владу від всезнаючого господаря, і те було у ньому приємним.

Одне лишень руйнувало той ідилічний світ, де ледь не «хрущі над вишнями гудуть». Час від часу малий синок, татова гордість та втіха, починав по-дорослому чітко розмовляти російською. І тато з ненькою, котрі до того щебетали добірним полтавським суржиком навперемінку з чистою українською, у розмові з чадом переходили на чужоземну мову. І вмиль садок навколо хати ставав не Шевченковим «вишневим», а Чеховським «вішньовим садам». І «неначе писанка, село» одразу перетворювалося на «забитую деревню» Некрасова.

Здавалося б, що з тої мови в устах кількарічного хлопчика? Та споконвіку було Слово. І в Україні – не виключення. Спочатку було російське слово – у побуті й на роботі, на естраді й у кіно, у науці та на виробництві. Бо «так історично склалося». Бо «навіщо нам перекладач, ми же братья». Бо «так більше дізнається про нас». Аж тут після російського слова прийшов московський солдат. Після російської мови почали говорити кремлівські ракети.

Російська мова не була мовою «міжнаціонального спілкування». Вона була способом спілкування конвоїра та ув'язненого. Російська була мовою великого євразійського базару, на якому продавалися не лише товари, пісні, книжки й ідеї, але й душі – і не одиницями, але тисячами. Російською було співати легше і абсурдні тексти (бо вічноголодний «піпл схавает»), і високо-патріотичні ностальгійні про «отечество» та «день пабєди», який давно вже був пропах не порохом, а нафталіном. Бо правнуки забули, що означала жертвна смерть проти нацистської чуми, і самі стали чумою.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Російська на вустах українського малого – не привід для втіхи. Це не втілення чеховського «скільки мов я знаю – стільки разів я і людина». Це не мова міжнаціонального спілкування, не шов, що скріпляє розрізнені народи. Це один із найглибших шрамів на тілі нашого українства. Він кровить до цього часу в усьому: у перевазі російськомовних меню веб-сайтів, у кількості російськомовних книг на полицях книгарень, у фразах науковців-природничників про «універсальну термінологію». Він навіть у церковній літургії. Бо там, де б мала бути древня церковнослов'янська з глухим [г] та домінуванням притаманного українській мові оканням у вимові навіть найсвятіших слів «Бог» і «Господь», з амвону чується зрусифіковане «Боґ» та «ґасподь». Бо хто ж буде співати давнім київським наспівом, якщо північна патріархія поцупила все – спочатку титул митрополита київського, далі назву ойкумени – Руси, і вслід за цим і співців із композиторами. Хоча, навіть попри зрусифіковану традицію, у найзаповітніших молитвах іде голосна луна нашого, сучасного й вічного українського слова - клична форма, чужа російській як «архаїчна»: «Отче», «Боже», «Господи», «Ісусе Христе», «Сине», «Владико»... Що ж, хай комусь уже буде звична й зрозуміліша, милозвучніша та сакральніша церковнослов'янська в службі Божій. Та під час проповіді з амвону Слово має литися мовою народу, за добробут і мир якого всім миром просять у Творця.

Російська ув серці малого покоління української родини – не привід для гордості. Бо Лев Толстой говорив, що «руській язык должен стать мировим языком», а владімір путін зробив так, що він став мовою світової війни. Війни, яка точиться не лише в Україні, але й на покордонні Молдови, Грузії, Вірменії та Азербайджану, і навіть у Сирії – всюди, де «велікій і маґучій русській язык» дає команду артилерійським обстрілам та бомбардуванню міст і сіл.

Російська не робить людину поліглотом. Життя закордоном і подорожі показали, що московити нагло думають, що світ зобов'язаний говорити їхньою мовою – мовою «асвабадітелєй Європи» та «пабедітелєй фашизма». І вся ерудиція російськомовного часто впирається у лінє вчити іншу мову – чи то «загниваючого Заходу», чи то «чумазого Сходу».

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Я маю повне право говорити ці слова як російськомовний українець, вирощений таким у «пострадянському заповіднику» комсомолу на Полтавщині. Маю право, бо свідчу, що для еволюції до homo Ucrainicus не заважають жодні «будови щелепи». Говорити українською – віддати найменшу можливу десятину цій землі, яка тримає тебе укоріненим, освіченим, одухотвореним, ситим і захищеним.

І хай краще цей світ говорить сімома тисячами мов, не розуміючи один одного без тлумачів, аніж одна з них заявлятиме про безкордоння свого немирного «міра».

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

25 квітня 2022 року



День 62

У часи великих потрясінь розгублені люди наполегливо шукають доленосні знамення, прискіпливо трактують загадкові символи та самовпевнено вгадують ледь розпізнавані знаки. Так легше переносити невимовний біль. Так простіше чекати кінця непроглядному мороку. Ось уже шістдесят два дні ми виглядаємо чогось – хто військового дива, хто розверзнутих небес під велике свято, хто раптової смерти біснуватого кремлівського вождя.

За ці довгі роки боротьби незалежної України з росією ми навчилися приглядатися до найменших натяків Неба про те, куди зможуть завести нас наші дії. А ця війна почалася не 24 лютого 2022 року, і не у 2014 році з Криму та Донбасу. Ми з перемінним успіхом вигравали великі відкриті бої та програвали таємні битви. Після хитрих програшів із Будапештським меморандумом «хижому гарантові», після знищення дальніх стратегічних бомбардувальників-ракетоносців Ту-22м3, після запрованих московії міністрів оборони, ми умовно вигравали на багатотраждальному острові Тузла.

Ми дали першого відчутного ляпаса тоді ще «пост-совецькому міру» на помаранчевому майдані, згодом дали копняка іншій ідеологічній іпостасі російського імперського змія – «тайожному союзу» – під час Революції Гідності. І продовжили вганяти цвяхи в домовину єдиного цивілізаційного простору з московією нашим поміркованим і стримано щасливим щоденням – упевненими кроками в європейське майбутнє.

Ми не давали росії відродити імперію, коли у 2004 році загальмували створення «Південно-Східної Української Автономної Республіки» збожеволілими депутатами з партії регіонів. Ми заглушили її проєкт 2014 року «Новоросія», хоча й платили за цю зупинку життями наших хлопців та дівчат упродовж восьми років стояння на кордоні відірваного Криму та біля наїжачених районів загарбаного Донбасу. І кожного разу за ці роки неоголошеного протистояння на полях дипломатії та гібридної війни ми виглядали собі благі й застережні знаки.

Ми дивилися на важкий політ двох білих голубів на інавгурації Віктора Ющенка, на закриті двері перед носом Януковича, на знепритомнілого солдата почесної варти за часів Порошенка та за падінням посвідчення Президента на інавгурації Зеленського. І потім шепотілися про розвал демократичної коаліції, про втечу й обірваний строк «легітимного», про військові втрати «сивочолого». Ми навіть спостерігали за тим, як ворон із чайкою ледь не розшматували випущеного Папою Римським голуба після молитви за мир в Україні. І вгадували у

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

тому все, що хотілося вгадувати. Нині ж на шістдесят другий день війни ми так само не припиняємо шукати знаки – маленькі благі звістки нашого переможного завтра і справедливої відплати.

Ми не питаємо, по кому дзвонить дзвін – натомість знаємо, по кому вдарила бронзова голова російського робітника з демонтованого у Києві монумента на честь «загарбання-возз'єднання» України з Росією. Нам за знак із небес смерть від серцевого нападу тигра на прізвисько Путін у зоопарку штату Міннесота. Нам за маленьке свято й за дивне передбачення палання крейсера «Москва». Ми не шукаємо їм причин у здоров'ї та природі, у технології демонтажу й властивостях металів, у вдалій ідеологічній та військовій кампаніях.

Нам важливий надихаючий результат. Бо такі маленькі знаки дають віри й сил на новий день тим, хто не має цієї віри у собі. Це такі собі духовні милиці для тих, кому важко у всьому довіритися Богові. А Він уже головами наших керманичів, руками наших воїнів, душами наших пресвітерів, серцями наших волонтерів, голосами наших митців і творить щоденні чудеса. Бо часи старозавітних кар небесних минули. Бог давно не працює зі спецефектами для міфопоетичної слабосилої людської душі. Дорослому духовно й морально людству, знайомому з Благою Звісткою, уже не треба дивитися на виднокрай, шукаючи собі блискавицю на свідчення. Зі свободою волі, з силою рухати гори по вірі своїй, ми, кого Давид назвав у своєму псалмі богами, синами Всевишнього, щомиті цієї божевільної війни стаємо чудотворцями.

Хтось прокидається затемна й готує домашню їжу воїнам на передову й постраждалим у розбомблені райони Харкова. Хтось не засинає, поки інші дрімають, роздивляючись у тепловізор ворога, що не послаблює наступу зі сходу й півдня. Хтось упродовж шістдесяти двох днів не припиняє говорити з нами перед камерами в телестудії, тримаючи нас на зв'язку з усім світом. І кожен чудодіє по-своєму. Бо наша велика перемога – це великий пазл із маленьких щоденних перемог кожного, хто вірить в Україну. Кожного. Бо як можна не вірити, коли сам Бог вірить у її неодмінне вистраждане щастя, і свідчить про Свою віру мироточивими потоками на образах у храмах від Ужгорода до Кобеляк, від Чернігова до Львова.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

І нам не час сидіти, чекаючи знамень. Їх не буде ні на небі, ні на землі, бо в цю добу нелюдського шабашу «руського міра» ми створюємо ці прикмети своїми жертвними ділами. І коли кличемо до Бога про ознаки, Він говорить із нами так, як говорив дві тисячі років тому з чоловіком із Землі Обітованої, коли той просив Його: *«Але коли можеш що Ти, то змилуйсь над нами, і нам поможи! Ісус же йому відказав: Щодо того твого коли можеш, то тому, хто вірує, все можливе»*. (Від Марка 9:22-23).

Наша перемога можлива. Наш мир можливий.

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

26 квітня 2022 року



День 63

За шістдесят три дні неприхованої за всілякими аббревіатурами війни з росією в багатьох із нас змінилося коло спілкування. Ми стали схожі на кола на воді від кинутого у дзеркало тихого озера каменю: все ширше й ширше ставали наші вимушені контакти, все далі й далі заводили нас воєнні будні в пошуках «того, не знаю чого, там, не знаю де». І «невідомо що» набувало фізичних обрисів, і «невідомо де» здобувало точне місце на карті. І все завдяки слову – прохання, довіри й прийняття. Ми навчилися довіряти незнайомцям. Ми спробували допомагати особам, невідомим до катастрофи. Нам приходили на поміч незнані до лютневої трагедії люди.

За шістдесят три дні відкритої агресії московії чимало з нас відфільтрувало коло друзів. Ми стали подібні до решета, що провіває хліб від полови у час урожаю. Все значнішими, зрілішими й ваговітшими ставали честь і національна гідність тих, кого ми допускали собі до серця. Все легшими і нікчемнішими, як лушпиння, ставали всі відносини, в котрих питання принесеного росією горя трактувалося як виключна відповідальність українського народу. І все через слово – співчуття, підтримки й віри. Ми навчилися цінувати й тримати поруч однодумців, із ким не страшно стояти спина до спini – комусь у мороці ночі на полі бою, комусь у безвиході потреб на гуманітарному фронті, а комусь у холоді сирого підвалу вночі в часи тривоги. Знайомі ставали далекими. Незнайомці ж виявилися близькими.

Одна з моїх близьких родин пережила московську окупацію в Сумах. Їй стали звичними нескінченні дні й ночі у промерзлому підвалі. Для неї стала поцінована вище за мільйони страв à la carte домашня консервація з картоплею у всіляких варіаціях – від вареної до печеної, від смаженої до пюре. Рятівними для спокою були щоденні молитовні правила у колі родини, звідколи вулицю Роменську нищили авіаударами горді північні «асвабадітелі». Та коли під тиском часу й Збройних сил України ворожа орда покинула місто, щось змінилося у голосі колишніх російських заручників. Уже й росіяни *«не всі погані, не всі й винуваті»*, уже й *«наші не всю правду говорять, не дуже й поспішали...»*. Після зґвалтованих дівчат Лебедина, понівечених дворищ Тростянця, попелищ Охтирки, тероризування й катувань у Боромлі їхнє *«не все так погано, як нам розказують...»* звучало громом серед ясного неба. Вмить щось всередині перемкнуло. І ближніх віднесло на сотні миль раптовим протягом *«русского міра»*.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Натомість за час війни з ряду незнайомих телефонних номерів окремі стали несподівано часто мелькати в журналі викликів. І одного дня від іншого сум'янина мимохідь почулося: *«Дякую тобі... Ти мені став як рідний... Після всього, що тут було, дякую навіть не за те, що допомагаєте нам і тим, хто поруч, а за те, що ти слухаєш і говориш...»*. Коштовнішим за всі земні блага стало слово – сказане й почуте. І вийшло, як колись у Господа, коли прийшли до нього рідні, і Він відповідав: *«Хто мати Моя? І хто браття Мої? І, показавши рукою Своєю на учнів Своїх, Він промовив: Ото Моя мати та браття Мої! Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати!»* (Від Матвія 12:48-50). Ніколи не бачений українець став ближнім через заповідь милості й любови. А чи надовго? Допоки вітер перемін не просіє і цього зерня, дозрілого під пекучим сонцем воєнних жнив.

За шістдесят три дні війни хтось із нас утратив можливість почути голос коханих і близьких. Для одних їх відділяє гудок у роумінгу, для інших – декілька днів ефірної тиші, поки рідні їдуть у вагонах на передову. А для третіх уже ніколи не буде знайомого «привіт» на тому кінці, бо російська ракета обірвала зв'язок навечно, бо кремлівський ординець своєю кулею змусив замкнути й засипав рота піском у братській могилі десь у Мангуші чи в Бучі. І ми, як кола по воді, у мовчазному горі б'ємося в береги, безрезультатно намагаючись почути бодай якусь звісточку від тих, хто, здається, ще вчора надихав і дратував, зігрівав у втомі й холодив у люті. І нам нічого не лишається, окрім слова – дочасного слова доброї пам'яті, теплого слова вічної любови, молитовного слова палкої віри.

Війна мине. І на плесі озера нашого мирного життя підуть нові кола – знайомства в новітній країні, що підніматиметься з попелу російського біснування. І тоді, попри минулий суд, образи й биті горщики, ми скажемо один одному: *«Нарешті ж, будьте всі одnodумні, спочутливі, братолюбні, милосердні, покiрливі. Не платіть злом за зло, або лайкою за лайку, навпаки, благословляйте, знаючи, що на це вас покликано, щоб ви успадкували благословення»* (1 Петра 3:8-9).

З нами Бог, Україна – це ми!

27 квітня 2022 року



День 64

К оли за плечами уже навіть не місяць, а цілих шістдесят чотири дні воєнного будення, важко згадати, яким було життя «до». Робота в тилу, перемежована волонтерськими клопотами, час від часу повертає тебе у світ, який намагається жити далі, ніби фронт занадто далеко. У цьому «тиловому світі» після місячного шоку прийшли до тями всі старі й спритні «вояки» за найменшу владу, винахідливі пліткарі й майстерні лизоблюди. Для багатьох уже настав мир, бо в їхній двір не прилітало й сирена лише дратує серед ночі, а не наштовхує на роздуми, що наше затишшя більше нагадує перебування в оці урагану, а не в чарівній країні Оз, де злу чаклунку розчавило будиночком. Нашу «злу чаклунку» з уральського бункера ще не викурили жодною ракетою, тому її «летючі мавпи» не припиняють тримати у страхі 603.7 тисячі квадратних кілометрів моєї європейської країни.

Сьогодні, на шістдесят четвертий день війни, я скуштував чергову порцію прозріння про нас майбутніх і нас теперішніх. Мої студентки-культурологині разом із дітками-переселенцями та їхніми новими знайомими з Полтави грали в інтелектуально-розважальну патріотичну гру-мандри Україною. Серед іншого, малеча робила велику карту бажань, розклеюючи на білому листі жовто-блакитні сердечка з озвученими мріями. Все було по-дитячому мило у списку хотінь: сонце, родина, хом'ячок і розфарбовки... Аж раптом поруч два серця – символи того, що це покоління уже стало інакшим. Воно не лягатиме спати зі спогадами про «спільне минуле братських народів». Йому навіть добросусідство з московією буде за вічну муку. Два серця з двома побажаннями – дві мрії двох різних дітей – випадково опинилися разом: «щастя» і «щоб росії не було»... Денацифікація досягнута на 100%, таваріщ путін!

Ця війна уже мала безліч назв. Її кликали АТО. Потім ОСС. Згодом «підвищили» до Української вітчизняної. У кремлі її невпинно називають спецоперацією. Для багатьох вона видається Третьою світовою. Озираючись навкруги, дивлячись, як тріщать усі закони й правила людського існування, її можна назвати апокаліптичною. Та, лишивши міфорелігійне таврування десь у глибинах віруючого серця, дивишся на неї як на Першу світову гібридну війну.

Донедавна все те, що коїться на теренах моєї країни з відлуннями по всьому світу, для мене було єдиною тривалою світовою війною, що почалася у 1914 році й завмирала час від часу на десятиліття, аби головні гравці надолужили сили у часи перемир'я, і з новою ненавистю продовжували ділити світ.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Із 1914 року невмируща шовіністична росія в усіх своїх іпостасях не припиняла змагатися зі світом, міняючи сторони, як неперебірлива коханка. Попри те, що немає однієї країни-винуватиці світового кровопролиття, але першою з усіх держав планети мобілізацію свого народу після убивства ерцгерцога Франца Фердинанда у територіально далекому для неї Сараєво 31 липня оголосила саме самодержавна Росія, а не кайзерівська Німеччина, яка зробила перший воєнний крок 1 серпня. І, по суті, московський цар на пару з пруським кайзером почали поділ світу, до якого примкнули й інші зацікавлені у світовому хаосі сили. Росія, окрилена ідеєю панславізму, билася на багатьох фронтах, здригнулася від революції і, здавалося б, завмерла після ленінського декрету «Про мир». Та, виявилось, що ні – просто почала знову збирати сили для нового хижацького стрибка.

Уже у 1939 році після всіх замирень диктаторів, підписання договорів про ненапад між Третім Рейхом і країнами Європи, нова-стара імперія, уже радянська Росія, завершивши піврічні бої з Японією біля монгольської річки Халхин-Гол, у вересні на пару з Німеччиною стала роздирати Польщу, а згодом і Фінляндію. Допоки сама не опинилася під прицілом нацистської арійської жадібності. І знову Росія, окрилена ідеєю совєцького світу, билася на усіх фронтах, здригнулася від жахів утрат від свого й чужого диктаторів, і, здавалося б, мала завмерти після підписання мирних договорів та Нюрнберзького трибуналу. Але ж ні – не всі договори про мир та кордони було підписано, не всі монструозні політичні режими були засуджені у Нюрнберзі... росія просто збирала сили для нового кидка.

У 2022 році світ знову став на стежку Великої війни. Її не було почато 24 лютого з ракетними обстрілами України, її не почали й у березні 2014 з анексії Криму. Насправді, горда і самозакохана Росія не припиняла її ні на десятиліття, тримаючи у напрузі Євразію від Угорщини до Афганістану, збиваючи з мирної путі своїми ігрищами в Абхазії, Придністров'ї, Осетії та Інгушетії, Дагестані та Ічкерії, Грузії та Сирії. Москва кричала, що «іх там нет». І, нарешті, усією люттю вона вибухнула в Україні.

І світ відповів. Так само гібридно, як вела цю війну і росія. Нині планета воює усім, що має – фінансовими потоками, ресурсами, піснями й новинами, книжками й блогами, ленд-лізами й гуманітарними вантажами. За звичкою двох Великих воїн ХХ століття Німеччина не полишає традиції союзів із росією: то вона спонсорує ленінську революцію, то ділить зі Сталіним світ, то газовими трубопроводами й

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

газпромівськими мільярдами присипляє обважнілий Старий Світ, не бажаючи виступати проти оскаженілого північного велетня. І путінська росія, окрилена ідеєю «русскава міра», упевнена у безпорадності розм'яклого у теплій ванні лібералізму західної цивілізації, починає криваву ходу.

Однак, її 24-годинний «київський бліцкриг», триденний «дранг-нах-вестен», двомісячний «аншлюс України» уперся у волелюбне українське серце. У стійкість нашого уряду. У вірність принципам свободи наших партнерів. НАТО, ЄС, великі сімки та двадцятки, гравці нафтового ринку й навіть світові хакери стали до війни. Гібридно – «іх там нет». Бо як іще можна воювати в умовах першої світової гібридної війни?

Трагедія полягає лише в тому, що видима її фаза йде на моїй землі, рівно як прокочувалися моєю країною хвилі і всіх Великих воїн попереднього століття. Наші поля й дороги, міста й села відчули на собі біль усіх трагедій, які називали *«війнами, покликаними закінчити усі війни»*.

І ось, у XXI столітті, кремлівський карлик кидає це ж гасло, загарбане московськими ідеологами з комори історії: *«Росія не починає війни – вона їх закінчує»*. Для них усе це – єдина велика війна, що почалася з мобілізації, оголошеної домом Гольштейн-Готторп-Романових у 1914 році для побудови великого пан-російського світу на основах онімечченого петербурзького самодержавства, московського православ'я та народності. За сто років, після краху комуністичного проекту та путінського кадебістського ренесансу, ця велика війна одяглася ув гібридні шати, але суті не змінила: самодержавство петербурзького самодура, безбожне московське пост-сталінське «православ'я» та Задурманена народність «русскава міра».

Нині час зробити все можливе, щоб росія після нової закономірної поразки не змогла більше підвести голову для нового стрибка. І ми це зробимо – не даремно ж дитячою рукою було написано лист-бажання до Всесвіту: «щастя», «щоб росії не було...»

І нам стояти до перемоги: з разючою зброєю в руках, з холодною думкою в головах, з гарячою молитвою ув серцях. Бо двохтисячолітня Псалтир промовляє ніби про нас, говорить ніби про нашого «вічного» північного ворога: *«Я кличу до Бога, і Господь урятує мене: увечорі, вранці й опівдні я скаржусь й зідхаю, і Він вислухає мого голосу! У мирі Він викупить душу мою, щоб до мене вони не зближались, бо багато було їх на мене! Бог вислухає, і їм Той відповість, Хто відвіку сидить на престолі, бо немає у них перемін, і Бога вони не бояться, ворог*

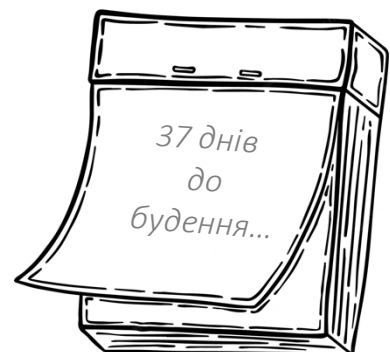
- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

вистягнув руки свої проти тих, що в спокої жили з ним, він зганьбив заповіта свого, його уста гладенькі, як масло, та сварка у серці його, від оливи м'якіші слова його, та вони як мечі ті оголені!... Свого тягара поклади ти на Господа, і тебе Він підтримає, Він ніколи не дасть захитатися праведному! Ти їх, Боже мій, покидаєш до ями погібелі! Люди чинів кривавих й обмани, бодай своїх днів вони не дожили навіть до половини, а я покладаю надію на Тебе!» (Псалми 55:16-23).

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

28 квітня 2022 року



День 65

Сьогодні був шістдесят п'ятий день, котрий почався далеко не з ковтка кави, коли ти розумієш, що знову прокидаєшся від сирени, а не від будильника, що відміряє твій здоровий сон. І потреба заводити годинник відпадає сама собою. Навіщо, коли за ніч декілька разів поспіль уже знайомий голос сповістить тебе про небезпеку, а за якийсь час заспокоїть, що все минуло – принаймні сьогодні і лише над твоїм містом. Це шістдесят п'ятий день холоднокровного чекання гарячих подій.

Так, саме холоднокровного. Ми перегоріли. Гарячка першого тижня війни давно стала спогадом. Із 24 лютого Полтава дихала в унісон часто-часто, її розтривожене серце билосся гучно-гучно, її руки були щедрими, її слова були щирими. Ми всі чекали наступу й блокади – сьогодні, під вечір, наступного ранку... Ми в шалених темпах зводили барикади та блок-пости, готували у неймовірних кількостях коктейлі молотова, годували й напували військових, виносили останнє з аптек і віднаходили справжні скарби у власних гаражах, коморах та на балконах. Світ першого тижня відкритої російської агресії був часом наляканої щедрости, відчайдушної приречености, змужнілої надії та віри, що продовжувала нести нас над прірвою втрат на одному обгорілому крилі.

Нині з того часу минуло понад два місяці. Холод пішов із вулиці, але повернувся в наші душі. І справа не в тому, що ми стали з меншою охотою допомагати фронту й постраждалим. Всьому є межа – навіть милостині. Фінансові запаси, як і наші емоційні ресурси, почали вичерпуватися. Держава нарешті почала перебирати на себе ініціативу по забезпеченню знедолених людей. М'яч знову опинився на полі чиновників. Ми стали допомагати не напряду – своїми податками, як і належить у демократії.

Наш холод – не матеріальна відстороненість, це огрубіння ставлення до самого явища війни. Вона для багатьох стала всього лише статистикою: лише шістдесят п'ятий день; двадцять три тисячі убитих окупантів, сто вісімдесят дев'ять підбитих літаків і скількись там мільярдів доларів допомоги... Ми стали схожими на кротів із казки про Дюймовочку, які знають про мертву ластівку десь у своєму обійсті, але намагаються не звертати на неї уваги, і, переглядаючи новини, повторюємо: *«Ось гірка доля народиться пташкою! Слава Богу, що моїм дітям нема чого боятися цього!»*

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Одна з обтяжених владою осіб на черговому пафосному засіданні говорила високі фрази про зміни, рух і перемогу. І кидалася цифрами: *«Понад сімсот убитих дітей!»*, – говорила вона. *«Розстрілюють наше майбутнє!»* – біла на жалість вона. А ти слухав і розумів, що війна не вбила популізму, дешевого акторства та заробляння собі бодай якоїсь слави за рахунок чужого горя. І хай офіційна статистика говорила про двісті дев'ятнадцять обірваних дитячих доль, про триста дев'яносто вісім покалічених малят і підлітків, та й це не перевищувало семи сотень. З багатьма трапилася трансформація свідомості, коли *«смерть одного – трагедія, смерть мільйонів - статистика»*.

Ми чекаємо, коли кількість спалених ворожих танків переступить за тисячу, ми ледь не на пальцях рахуємо кожного відправленого на потойбічний концерт до Кобзона москаля, ми з нетерпінням обліковуємо дні від новини про ленд-ліз до дати можливого контрнаступу (а він буде скоро, бо так сказала нам обізнана знайома дружини військового у найгарячішій точці). І за цифрами, сумами й датами губимо найголовніше – конкретних людей та їхні історії.

...Родина з Маріуполя, тато з мамою та двома малими дітьми, чекали весь день на допомогу у Полтаві, бо втекли в тому, що мали на собі. Їм було треба все – від спідньої білизни до зубної щітки, від пачки макаронів до сиропу від кашлю. Вони стояли з пакетами, у яких уміщувалося нині все їхнє життя – на скільки того життя б вистачило, одному Богові відомо. На хвилину між нами застигла тиша. Десь поодаль маленький полтавець промчав на самокаті. І маріупольській хлопчина, задивляючись у далину, прищуриив одне око й тихо, з гострим дитячим болем сказав: *«У мене теж був самокат... Тільки він згорів...»*

І в цьому згорілому самокаті й була сьогодні для мене вся війна. Не в цифрах, не в датах, не в метрах втраченого чи здобутого. Один згорілий самокат одного малого маріупольця. Попечене росіянами дитинство (дякувати Богові, не відібране життя). Звісно, він не один такий. Але зраз його самокат – це весь наш Крим, відібраний у 2014 році. Весь наш Донбас, обізваний трилітерними іменами псевдо-республік. Цей самокат – Каховка, Буча, Ірпінь, Лебедин, Ізюм, Малин, Гуляйполе, Херсон, Генічеськ, Харків, Суми... Я б хотів би сказати, що сьогодні, як і годиться у добрій казці, у хлопчика під вечір з'явився самокат, який невідомий добродій лишив у нього під дверима. Але так не сталося. Бо навіть якби й знайшовся благодійник, не було тих дверей, під якими zostавити подарунок. Родина поїхали далі на захід, сподіваючись, що там не буде так смертельно голосно, як у рідному Маріуполі.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Він поїхав – одиничка у сухій статистиці війни. Як і ми всі – одинички у великому числі спротиву російській агресії. І хай ми територіально розкидані по країні, фізично й емоційно заморені, але всі ми чекаємо одного: що наш вкрадений та обпечений «самокат» скоро буде знову в нас. Бо віриш: *«Так говорить Господь: Бережіть правосуддя й чиніть справедливість, незабаром бо прийде спасіння Моє, і появиться правда Моя».* (Ісає 56:1)

Бо правда в тому, що чужинцю ніколи не знати, яке щастя їздити дорогами цієї країни навпростець, через тихі села між рядами тополь, серед безкраїх соняшникових полів, через соснові ліси, роздивляючись, як ладно живуть твої українці від Полтавщини до Закарпаття, від Київщини до Криму. Бо загарбникові не зрозуміти, скільки важить отой старий залізний хрест із мальованим портретиком на могилі твого прадіда, що спочиває поруч із твоєю прабабою попід двома високими ялівцями – а важить він понад триста років життя батьківської гілки твого роду в тому самому селі, де московитові захотілося стояти танками понад місяць, де росіянинові закортіло обживатися, підпираючи БТРами хати, об'їдаючи переляканих селян і виглядаючи свою неминучу смерть.

Усе знову буде Україна, бо ми – не статисти, котрі рахують дні, кілометри й втрати. Ми чекаємо миті нашої перемоги. А за нею – першої хвилини миру.

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

29 квітня 2022 року



Багатоманітна єдність

Для російської ракети немає ні грішного, ні праведного, ні україномовного, ні російськомовного. Просто таке собі викривлене тлумачення Святого Письма – бити на смерть, бо тобі немає *«ні елліна, ні юдея»*. Та поки там, у кремлі, немає різниці, по кому гатити, бо ми їм тут усі одне, нам різниця є, куди і в кого летять калібри й фосфорні бомби.

Ми ж знаємо свою багатоманітність сходу й заходу, півдня й півночі, ми розрізняємо й цінуємо колорит одеситів і донеччан, гуцулів і полтавців. Ми пишаємося тим, що ми всі – різні. І в цьому різноманітті й була, і є велич нашої України. Ми не кричали про «адін народ», не билися на знищення колориту регіонів, хоча нас і травили упродовж десятиліть під кожні вибори новими байками про перші й другі сорти українців, розгойдували човника мовного питання, піднімали на багнета спотворену історичну пам'ять.

Тому коли московська зброя винищує схід, випалює південь, тероризує захід і залякує центр моєї країни, ми гуртуємось, аби зберегти свою строкату Україну. Державу, що не буде в унісон голосувати за підстаркуватого диктатора два десятиліття поспіль; країну, котра не збирається витягати з нафталіну минулих воєн поточені міллу кітелі з ювілейними медалями у п'ять рядів, як на породистих сенбернарах. Ми захищаємо націю, яка гордо ставала у живий тризуб, а не винаходила собі нові Зловісні символи, бо двоголового ординського орла важко зобразити бездушними зазомбованими тілами бюджетників та школярів.

Наша сила – у єдності. Хай ця єдність і гартується нині у палкому вогні війни, нам судилося вийти з нього крицею, яка змінить світ у його політичних орієнтирах та гуманітарних устремліннях.

Роздуми Євгенія Бойка з українського-російського військового покордоння саме до часу. Читайте. Єдняйтеся. Перемагайте.

«Чому, щоб зрозуміти, що таке рай, ми повинні пройти через пекло? Чому, щоб цінити світло, ми повинні занурюватись у пільму? Війна – це страшно, вона не перебирає, хороша ти людина чи ні. Вона знищує все на своєму шляху. Тут, де зараз я, багато горя, смерті й відчаю. Я спостерігаю, як під загрозою смерті люди полишають свої домівки та їдуть у безпечні місця. А де та безпека? Чи є впевненість у тому, що кровожерний кацап не влучить у віддалене місто від фронту? Ні.

Безпечним стане тоді, коли останній москаль гнитиме на нашій Богом даній багатостраждальній землі. Я, коли бачу колони цивільних, які їдуть зі своїх домівок, то серце розривається, оскільки ми прив'язані до своєї землі, ми цінуємо історичну пам'ять і свою родову землю, де покояться наші предки, де нас під серцем виносила і викохала мама. Де ми почали пізнавати світ. Це для нас і є цінністю. І саме тому ми так відчайдушно боремся за кожен сантиметр рідної землі. Ми доказали всьому світу і перш за все собі, хто ми і чого варті.

Боюся, що після війни пропаде наша згуртованість і підтримка один одного. Чому поки війна, то ми підтримуємо один одного, співчуваємо і допомагаємо? Чому тільки під загрозою ми згуртовуємося і самоідентифікуємося?

Умовивід: поки триває війна – поки ми і сильні... А що потім? Кожен сам по собі? Чому не можна завжди бути такими, як під час війни? Слабшому – допоможи, нужденному – дай, скривдженого – втіш, я і хочу щоб війна завершилась, і ні. Якщо для усвідомлення того, що ми – не вони потрібна війна, то я готовий воювати до тих пір, поки ми не станемо назавжди такими, як і в стані війни, – чуйні, добрі, щедрі, згуртовані.

Зрозумійте, в цьому і є наша сила. Без підтримки народу і воїни так відчайдушно не били б ворога. Ви не уявляєте, чого варта Ваша підтримка. Досить ненавидіти орків і путлера, краще в серця поселить більше добра і світла. До ворога потрібно ставитись як до хвороби, яку просто вилікувати, при цьому вона не повинна тобі заважати рухатись далі. Ви мислите добром і робіть добро – це сильніша зброя, ніж танки чи артилерія. У мене немає ненависті до орків, у мене байдужість до них – забагато честі, щоб ми їх ненавиділи, ми просто їх потихеньку знищуємо, а при цьому мріємо про світле мирне майбутнє для нас і наших діточок.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Зрозумійте, що смерть московії – це не саме страшне, що може бути для них. Для них страшнішою карою буде під боком сильна, успішна, безстрашна Україна. Як їх їстиме жаба з мокшанських боліт! Як вони нам будуть заздрити і своїми тупими головами не розумітимуть, що зброю потрібно повертати не на гарного й гостинного сусіда, а на кремль, і вимагати в них кращого життя!

Мисліть добром, живіть добрими вчинками, допомагайте й підтримуйте один одного. Пишайтеся тим, що ви – українці. І тоді ми здолаємо всі негаразди. Добро завжди притягує добро. Мисліть позитивно. Вирвіть ненависть із серцець. Ворога потрібно знищувати з байдужістю і з холодною головою».

Євгеній Бойко

29 квітня 2022 року

День 66

Ми уже шістдесят шість днів боремося з безкордонним, безформним, безпричинно жорстоким «русским міром». Настояна на російській монархічній ідеї комуно-фашистська закваска пишно зійшла в головах і серцях соціально незабезпеченого, культурно обмеженого й зацикленого на власній непояснюваній «величі» народу. Трагедія полягає в тому, що хвалений «русскій мір» будувати кидають далеко не тих, кому б належало голосити про «єдиний слов'янський світ». Це одвічна тактика московської держави – чужими руками загрибати жар своїх ідеологічних воєн. Так і нині, б'ючи себе у груди, кричачи «Я – русскій», на землях України лягають перегноем після мародерства й нелюдських злочинів якути й чеченці, дагестанці, буряти й тувинці.

Коли московія перших царів збирала до купи цей хвалений «русскій мір», вона душила повстання чувашів, башкір, марійців та мордві у Казанському ханстві; «добровільно приєднувала» племена ханти та мансів, селькупів та кетів на Обі, князівство кумиків на Терекові, ногайців та калмиків у понтійському степові, «возз'єднувала» Гетьманщину, чужу їй настільки, що для перемовин були потрібні не лише хитрі бояри-дипломати, але й тлумачі з незрозумілої козацької мови – того, що вони нині називають «українським діалектом російської»...

Коли московія будувала свій «русскій мір» за часів Гольштейн-Готторп-Романових, вона клеїла його з улусів киргизів і татар із Єнісею, племен інгушів та осетин, ковтала у «мирному входженні» кочові простори чукч та айнів. Вона у війнах обгризала шведські та пруські землі, давилася перськими та османськими володіннями, ділила Польщу, ліквідувала Січі та після військових походів «дарувала протекторат» Бухарі, Хорезму й Коканду, «добровільно приймала в імперію» після жорстких воєн племена карачаївців, адигів та абазинців, балкарців та дигорців.

Із часів правління советів «русскій мір» став розповзатися повоєнним світом за межі «братніх» республік. Із легкої руки чекістів-нквдешників-кадебістів поставали «народні недореспубліки» на тілі обпеченої Другою світовою війною Європи. Цю ж гру московія продовжила й після розвалу тоталітарного монстра, граючись із Придністров'ям, Абхазією, Осетією, створюючи лише їй зрозумілі недодержавки ЛНР-ДНР, чекаючи уже завчасно відомих рішень псевдореферендумів у Криму та Херсоні.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

І з усього цього «коктейлю Романових», із цього радянського етнополітичного вінегрету, з путінського шизофренічного маріонеткового паралельного світу і постає «русскій мір». «Русскій» лише за пишним блудослівним фасадом, як суцільне ідеологічне потьомкінське село. Цей світ розписаний хохломою, відлунює балалайкою та гармонікою, пахне кислим хлібом з щами, впирається у небо кокошниками й золотими хрестами клобуків, майорить плакатами «Мір! Труд! Май!», співає гімн тоталітарного союзу, живучи в декларативно демократичній федерації, цілує в неділю святі мощі в усіх церквах і монастирях, а в будні протирає пил зі скла над саркофагом Владіміра Ульянова (Леніна), і в пісні середу й п'ятницю приносячи гвоздики до бюсту Сталіна. І весь цей світ – від Москви до самих до окраїн, не залежно від наявності у нього водогону й газогону, туалетів та ванних кімнат, подорожей не далі, аніж до магазину й додому, – кричить про велич «русскава міра», яку варто захистити від «хижого Заходу».

Стоїш над руїнами українських міст, молишся над могилами українських родин, ідеш по озимині, що попри обстріли колоситься на українському полі, й хочеш спитати: що з цього фаршу «русскава міра» ви захищаєте на нашій землі? Шуришкарський діалект Крайньої Півночі? Мокшанські та ерзянські народні казки? Шаманські культу тувинців? Бурятський хоровод йохор?..

Російську мову? Так для вас Пушкін такий самий імперський пропагандист, бо ви для нього однакові – *«И гордый внук славян, и финн, и ныне дикой / Тунгус, и друг степей калмык»*.

Російську церкву? Буддисти, послідовники шаманізму, тотемізму, анімізму та магії, мусульмани, агностики, атеїсти та войовничі безбожники – всі стоять за московську церкву (так, саме «московську», бо для начальників у ній головне територія, а не Христос і світова православна єдність)? Всі вбивають за «істинну» віру, у якій оскраженілий тиран навіть накласти на себе хресне знамення не може правильно?

Все, на що вони здатні у своєму захисті, так це написати з помилками матюччя на стінах розграбованих ними хат, зрівняти з землею до сотні православних храмів і знову поставити бовванів Ілліча у захоплених ними містах. Весь «русскій мір» – це тінь Леніна на тлі згорілого під кремлівськими градами іконостасу.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Та вірю, що скоро надійде відплата. І весь ваш «руській мірок» буде виметений із моєї землі, бо справдиться: *«Народи попадали в яму, яку самі викопали, до пастки, яку заховали, нога їхня схоплена. Господь знаний, Він суд учинив, спіткнувсь нечестивий у вчинку своєї руки! Гра на струнах. Попрямують безбожні в шеол, всі народи, що Бога забули, бо ж не навіки забудеться бідний, надія убогих не згине назавжди! Устань же, о Господи, хай людина не перемагає, нехай перед лицем Твоїм засуджені будуть народи! Накинь, Господи, пострах на них, нехай знають народи, що вони тільки люди!»* (Псалми 9:15-20)

З нами Бог, Україна – це ми!

30 квітня 2022 року



= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

О, Чортомлик! Не збурюй горді хвилі!

Ти ж бачиш, он по водах ковза пліт.
На нім козак – мара у мертвім тілі.
Йому б уже дрімалося в могилі,
А хтось пустив його лякати світ.

Убрався обрій в дим, як у жалобу.
Згвалтована, лежить в руїнах Січ.
А що катам? Вже не ховають злобу.
Вони ченців викопують із гробу
І відсікають голови їм з пліч.

Для московитів заходи співмірні –
Козацькі душі втоптують у ґрунт,
Бо хижий цар сказав, що «непокірні»,
«Свавільні», «клятвам на хресті не вірні»
І підлягають знищенню за бунт.

«У тих смертях хіба ж вина царату?
Там заправляв полковник Галаган!
У вас в крові одвічний вірус зради –
Свої ж своїх пустилися карати.
А ми ж...» ...– «А ви затиснули капкан...»

14 травня 1708 року війська московського царства зруйнували Чортомлицьку Січ, захищати яку лишилися старі козаки. Фортецю пограбували, катуючи живих і плюндруючи могили мертвих.

День 67

Д обридень, шістдесят сьома добо звільнення! Так, саме звільнення – і з лапками, і без. Росія потроху відгризає наші землі своїми металевими щелепами на сході й півдні, заявляючи своєму стаду, що наводить історичний лад на «звільнених» землях. Звільняють від усього: від житлових кварталів та промислових потужностей, від залізниць та нових асфальтних доріг, від театрів та храмів, а найперше – від життя. Бо тут усе для них «нацистське» – цегляні хрущовки, скляні торгівельні центри й навіть пологові будинки.

Просто московія за безнаказанні століття свого існування звикла «звільняти» та «возз'єднувати». І на шрамах від такого «возз'єднання» вона завжди зводила пам'ятники, відкривала музеї, насипала кургани, складала про них поеми, співала оди та писала полотна. Арки й ротонди «дружби народів» було б краще назвати надгробками поневолених народів. Але нині правнуки тих, кого «звільняли» від них самих (як би зараз сказали у росії, «денацифікували»), раділи таким пам'яткам, бо пам'ять була псевдоісторичною.

Мазепинці, петлюрівці, гетьманці, бандерівці, укропи – це все ми, українці, які свого часу казали «ні» «руському міру» в усіх його іпостасях. Це нам влаштовували каральні різанини й розправи «Лебедин-1» у 1708 році, а потім і «Лебедин-2» у 2022... Це нас обстрілювали артилерією так щільно, що змушували затишні колись міські сади перетворювати на цвинтарі – і Маріїнський парк Києва у 1918 році, і газони й алеї Бучі й Маріуполя у році 2022. Це у нашого села совєцька росія вигрїбала з комор хлїб у 1932 році як покару за норовливий фермерський характер, і вже путїнська росія вивозить сотні тисяч тон збіжжя з елеваторів окупованих південних областей. Це у нас спочатку забороняли Шевченка імперською цензурою, а потім повернули його після пережовування цензурою радянською – старим дідом, атеїстом, учнем російської соціал-демократії, вихолощеним ідеологічно і в поезії, і в прозі, і в малюнках.

Це ми, українці, були змушені під «об'єднавчим» крилом північного сусіда жити в політиці «нав'язаного забування». Нас поселяли на вулицях карлів та роз, комун та крейсерів, пушкіних і ломоносових. Нас змушували замість тичинівських «Сонячних кларнетів» говорити про «Чуття єдиної родини» з «великим російським братом». Нас привчали замість галактично-романтичних мрій «Під осінніми зорями» Рильського пишати примітивними римами «Під зорями Кремля»... Ми були змушені малювати в стіл, писати в захаявну книжечку, друкуватися за кордоном, щоб пережити імператорів і генсеків. І вмерти в Бучі від голоду після

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

навали російської одри, як не стало й чорнокосої шляхтянки українського живопису вісімдесятирічної Любові Панченко...

У нас знищували святі храми, а на їхньому місці влаштовували паркові площі з вічними вогнями, м'ясні ринки, музичні училища чи суди. І всім цим без виключення змушували йти проти минулого і проти Бога – судити, лити кров, гульбенити й метушитися там, де мала б лунати молитва дітей за пращурів – тих, для кого Полтавська битва стала трагедією, а не вікторією; тих, у кого вбили рідних під час «розстрільних продрозгорсток» 1930-х років за те, що у Полтаві було *«місце вислання білогвардійських, контрабандистських та інших антирадянських елементів»*...

Коли вичахло покоління справжніх фронтовиків Другої світової, для котрих день капітуляції Німеччини був нагадуванням про м'ясорубку, вчинену двома диктаторами – Сталіним та Гітлером, лишилися парадні марширувальники брежнєвських часів, для яких паради, уведені лише через двадцять років після перемоги над Третім Рейхом, стали основою совєцького «руського міра» ... І нині вже в їхніх онуків ще лишився інстинкт волювання вслід за Левом Лещенком про те, як цей день «порохом пропах». Бо історична пам'ять ковтнула і заградзагони, і стотисячні ледь не жертівні вбивства солдат різноманітними ватутіними й жуковими під час непродуманих штурмів, ця пам'ять забула гвалтування й мародерства радянської армії, бо простіше було зберігати образ «німця-фашиста». І нині ця дешева пам'ять отримала ціну під час «ідеологічного «возз'єднання», коли окупаційна російська влада пропонує ветеранам німецько-радянської війни з півдня та сходу України по десять тисяч рублів.

І хай московські зайди з будинків наших міськрад скидають тисячолітні символи-тризуби, хай наново зводять біля них ідолів комунізму, але є у цього народу глибинна національна пам'ять, душа, яку не пропити, не продати, не заламати. Бо лише у нас після болю та смерти старенька українка на руїнах Горенки на Київщині буде пекти паску у Довгому шістдесятисемиденному лютому 2022 року. Бо це вона, вимішуючи те святе тісто, примовляє: *«Боже мій, бодай стали вони, немов порох у вихрі, як солома на вітрі! Як огонь палить ліс, й як запалює полум'я гори, так Ти їх пожени Своїм вихром, і настраш Своєю бурею! Наповни обличчя їхнє соромом, і хай шукають вони Твоє Ймення, о Господи! Нехай будуть вони засоромлені, й завжди хай будуть настрашені, і хай застидаються, й хай вони згинуть! і нехай вони знають, що Ти, Твоє Ймення Господь, Сам Ти, Всевишній, на цій землі!»* (Псалми 83:13-18)

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Тож, добридень, шістдесят сьома добо звільнення! Звільнення від залишків псевдоісторичної пам'яті, від решток «братньої ностальгії».

З нами Бог, Україна – це ми!

1 травня 2022 року



Чого німуєш, славний Лебедине?

Немає слів чи сили говорить?

А сотням душ козацької старшини,

Замучених за волю України,

Є що сказати. Стала б тільки мить!

Їх дев'ять сотень у землі без ймення.

А може й більше... Хто ж лічив того?

Московський кат з обурливим натхненням

У власну хіть – «по царському веленью» –

Немало доль покраяв батогом.

Казав: «Батіг – не янгол, душ не вийме!

Січять іуд! Аж поки бачать світ!

Розрідимо заprodаницький стрій ми!

Відступників – дияволу в обійми

Без коливання шліть тримать отвіт!»

З'їда тіла розпечене залізо...

Збирає душі журавлиний клин.

Їх там уже чекають мучнів ризи...

«Що ж ви хотіли, шведські блюдолизи?!»

«Спитай про це скорботний Лебедин...»

Із кінця листопад 1708 по зиму 1709 року слідча канцелярія Петра Великого під керівництвом затятого Меншикова в Лебедині за допомогу гетьманові Івану Мазепі стратила близько дев'яти сотень українців – козацької старшини та простого люду, чиї імена так і лишаються невідомими.

День 68

На шістдесят восьмий день війни, яку росія веде без жодних правил і законів, складно писати про затишок. Але саме про нього думали діти з родин переселенців, коли гралися під вікнами будинку, де мені доводиться бути чи не щодня. Малеча натягала криві палюги, обклала їх густим гіллям та усіляким зіллям, підмостила підлогу картоном та клейонками у кращих традиціях стилю «дитячий магічний мінімалізм». Халабуда видалася на славу. А щоб розсудливі дорослі не знесли їхнє архітектурне диво з лиця Землі, дітлахи лишили послання крейдою, написане рубаним шрифтом російською з явним українським орфографічним ухилом: *«Это наш дом»*.

Проходячи у клопотах на крейсерській швидкості повз цю нехитру споруду, я завмер на мить, задивившись на ці слова. У цій фразі була справжня відповідь московському загарбнику, краща, глибша, ніж перший бойовий клич на острові Зміїний, який задав координати руху всій армії російської федерації в особі нині спочилого флагманського корабля. *«Це наш дім!»*

Нас можна нещадно закидати ракетами, мінувати наші поля, гатити танками по наших дворах та переїздити БТРами наші автівки. Можна руйнуваннями гнати нас із насиджених місць. Можна мародерством й убивствами відривати нас від коріння родових гнізд. Можна сотні разів кричати про «звільнення», «демілітаризацію» та «денацифікацію», гордо піднімаючи над нашими містами та селами чужинські прапори й символи минулих імперій. Але росіянину не зрозуміти, чому ми так важко виїздимо з населених пунктів, майже вщент зрівняних із землею. Їм не збагнути, чому ми повертаємося в напівзруйновані міста, навіть перебравшись за кордон, ледь вони стають вільними від московської окупації. Бо відповідь тут одна, саме ота дитяча – це наш дім.

Ми, як хвиля перед припливом, відходимо назад, оголюємо береги, лишаємо всі скарби на поталу сонцю й людям, що пасуться на мілководді. Але коли ми вертаємося на наші землі, ми готові проковтнути все й уся, що мало необережність стати на нашому шляху. Така вже доля українського вояцтва – від скіфських часів до сьогодні – бити ворога в серці свого краю – землею, повітрям і водою.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Коли ти, російський хлопче, будеш зі скляними очима годувати воронів у кущах біля позицій наших вояків, свідчи своєю покинутістю крізь вічний сон, що ти тут зайда. Коли ти, московський чоловіче, будеш горіти у поціленому танкові на колись новій дорозі, пам'ятай, що ти – нежданий кочовик. Коли ти, кремлівський запродавцю, будеш летіти вниз із підбитого літака, встигни осягнути в останні миті вільного польоту свою невільницьку долю – вмерти зайвим у нашому небі. Коли ти, путінський прихвостню, будеш іти на дно нашого Чорного моря, усвідом оту безодню між нами – тими, хто стоїть за свій дім, і тими, хто зловонне сміття з власної хати приносить на підшвах лаптів у чуже обійстя.

Ми не йшли у вашу Тулу зі своїм самоваром. А ви прийшли у нашу Бучу. І, окрім миру й життів, позабирали електрочайники... Ми не лізли у ваші монастирі зі своїми уставами. А ви вивезли наших людей і примусили їх жити за уставами ваших «фільтраційних монастирів».

Вам не зрозуміти нашої української душі, нашої прив'язки до цієї землі, бо ви – безкордонне, безкорінне плем'я, розкидане на страшенних просторах, з вісьмома людьми на квадратний кілометр суходолу. А ми звикли бути пліч-о-пліч. Хата до хати. Двір до двору. Сусід до сусіда. Ми жили так із часів Трипілля – стіна до стіни. Ми хазяйнували так у козацьких зимівниках у Дніпровських плавнях – хутірець до хутірця. Ми стояли так проти вас у Крутах – тіло до тіла, дух до духу. Бо це наш дім. Бо вмерти вдома – найзаповітніша, мирна й тиха смерть. Бо жити тут – найбільший дар минулих поколінь.

Ми не кликали вас навіть до порогу, а ви вдерлися по самісіньку спальню. І гвалтуєте там малих і старих, хлопців і дівчат. Ви – праведні борці з «Содом і Гоморрою західного світу»... Ми не кликали вас до столу, а ви вдерлися й у комори. І вивозите, й палите, й нищите, і знову крадете, немов у вас сто рук, сто порожніх кишень і сто життів, аби зносити на собі все награване, з'їсти вічноголодним черевом усе вкрадене, використати в нуль усе поцуплене... Та в гробах, як і у ваших БТРах, для грішного накопичення багажників немає.

Громадьте краще совість – піщинка до піщинки, бо вона у вас розметена суховіями пропаганди. Збирайте краще любов, бо вона загубилася в хащах гордині й шовінізму. Накопичуйте краще віру, бо вона у вас розбилась об ідеологію. Збирайте скарби на небесах, а не в українських хатах.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

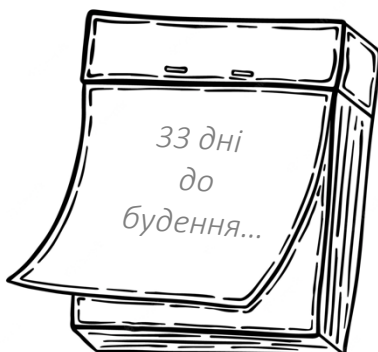
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

А ми, стоячи на своїй землі, говоритимемо голосно: *«Я бачив безбожного, що збуджував пострах, що розкоренився, немов саморосле зелене те дерево, та він проминув, й ось немає його, і шукав я його, й не знайшов! Бережи неповинного та дивися на праведного, бо людині спокою належить майбутність, переступники ж разом понищені будуть, майбутність безбожних загине! А спасіння праведних від Господа, Він їхня твердиня за час лихоліття, і Господь їм pomoже та їх порятує, визволить їх від безбожних і їх збереже, бо вдавались до Нього вони!»* (Псалми 37:35-40)

Бо це – наш дім.

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

2 травня 2022 року



День 69

Сьогодні шістдесят дев'ятий день тихого збиральництва – шістдесят дев'ята доба слухання малих історій великої війни під час рутини. Скільки їх почуто – не перелічити, скільки ще буде розказано – не передбачити. Одні сухі й короткі, як нотатки суворого слідчого: час, рух, причина, наслідок... Інші довгі й болючі, як древні надмогильні язичницькі голосіння: в них жалі й печалі, тривоги й сумніви, пророцтва та прокльони, благання й моління...

...Він із першого дня не гаяв ні години, читаючи й аналізуючи новини, шукаючи логіку війни, прораховуючи наступний крок ворога й відповідь українського війська. І день за днем він губив раціональність у діях окупантів, прораховувався у передбаченнях і помилявся у відповідях. Щоночі й щодня він чекав на звернення свого Президента, за котрого не віддавав свого голосу на виборах, але котрого полюбив у добу лихоліття. День за днем. Ніч за ніччю. Та після двох місяців пекла новини втратили для нього будь-яку вагу. Війна стала занадто буденною справою. Щось періодично штовхало казати Ремарковими словами: *«На західному фронті без змін»*. Лише фронт був чи то східний, чи то південний, чи просто суцільний – із півночі до півдня, з паланням сходу та кипінням Придністров'я на заході. Та й «без змін» означало поразку, а її не чекали – занадто високою була ціна, занадто глибокими були рани від російської зброї. Згодом він почав пропускати поза увагою довжелезні безперебійні військові новини, а президентські звернення пішли з його щоденного нічного ритуалу. Занадто звичним став конвеєр болю. *«А навіщо? А що нового?»* – заспокоював себе він. – *«Єдина новина, яку мені треба буде прочитати, вміститься в одне слово – «Перемога!»*. І я її не пропущу. Як не побачу у стрічці, так почую на вулиці»...

...Вона день за днем не знаходила собі місця. Що, де і чому відбувалося саме так, як відбувалося в цьому нестабільному світі, не вкладалося в її голову, звиклу до зовсім інших клопотів – дітей та побуту, планування відпочинку й дизайну інтер'єру. Чоловік мав свої турботи, приходячи попід вечір із бажанням розказати все, що знав, та з обов'язком мовчати про те, що чув і бачив. І для неї дивним співрозмовником став оксамитоголосий радник офісу Президента. Щовечора він прив'язував розбурханий човник її устремлінь до тихого причалу мінімального спокою. Час ішов. Побут підказував, що вона поступово навчилася жити в умовах раптового дефіциту, діти своїми іграми показували, що війна стала частиною і їхнього колись чарівного світу. Та й радник офісу Президента, хоч і говорив так

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

само солодкоголосо, але вже не так переконливо. Вона вже його не слухала. «А навіщо? А що нового?» – угамовувала свої страхи вона. – «Єдине, що мені треба почути, – це одне слово – «Перемога!». І я його не пропущу. Мені його на цілий дім уголос скажуть діти»...

...Він ні на мить не полишав ні добрих справ, ні молитов, бо в цій війні чекав чи то знамення про кінець всього, чи свідчення про очищення світу, чи доказів про справедливу кару за гріхи. Він бачив біль, він сам ставав одним суцільним болем, коли йшов у лікарню й на вокзал, у місто й у село, до обездолених, голодних, хворих і забутих. А неділями стояв у церкві й чекав, коли між клубів ладану почує відповідь на сугубі молитви про мир. Та святі отці його приходу, котрі мовчали про російського патріарха кіріла, щоб не ятрить рану в душі народу, в таємних молитвах продовжували згадувати «святійше ім'я». У миті проповіді страшна війна з амвону перетворювалася на «міжусобну брань». А страх і сором його церкви перед власним українським народом рядилися у броньовані ризи гоніння й мучеництва. Та час ішов. І війна земна пустила свої метастази в духовний світ. Коли він почав говорити про це у храмі, його маленький світ струсонувало з новою силою. Спочатку у нього не стало пастиря – той не зміг не молитися за першоієрарха своєї церкви, яка своїм офіційним голосом відхрещувалася від свого московського коріння. Потім він утратив у ньому й друга – виявилось, що після кожної літургії знімати облачення було легше, ніж нашарування «святої єдиної Русі» з серця. Він хотів говорити з ближніми, щось доводити, будити від мороку сліпого марширування за сопілкою московської православної доктрини. Але потім зупинив сам себе, самотнього воїна у полі монолітного «єдиновірного приходу»: «А навіщо? А чи хочуть почути нового?» – отишував свою душу він. – «Єдине, що їм треба почути, – це одне слово – «Перемога!». І вони його не пропустять. Їм його на цілий храм вже українською, мов древнє «Христос воскрес!», велично скаже не ідеолог, а отець»...

...Він був простим хлопцем із багатодітної родини у хліборобській краї. Він учився бути громадянином, пізнавав минуле, жив уповні студентським життям, читав і творив, закохувався, давав обітницю й складав присягу Україні. Кинув навчання – почав будувати громаду. Мріяв і втілював, об'єднував і рухав. І коли хотів знову стати частиною університетської родини, йому відмовили у поновленні – знайшли сто тисяч і одну причину. Не допомогли ні спільні походи у кабінети, ні розмови поза очі, ні переконування, що за якийсь час цей виш шкодуватиме, що проґавив такого юнака. І вже за рік він мав державну нагороду

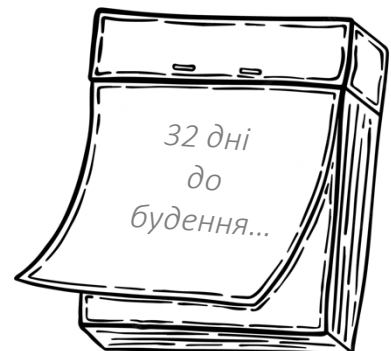
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

за внесок молоді у розбудову України. Розчарувався, виїхав закордон і заробляв, як міг, на краще прожиття. Та коли світом рознесилася новина про напад на його країну путінської росії, він кинув усе і повернувся в рідний край – туди, куди кликала присяга, куди звало серце, де було минуле й чекало майбутнє. Білі кучері ховав твердий шолом, струнке молодече тіло кутав камуфляж, і єдине, що не можна було сховати, – його велика, щира білосніжна посмішка. Він, тримаючи автомат наперевіс, знімав кумедні історії в соцмережах, питаючи, як кликати приблудних псів між воєнних пригод. І ми жартували крізь відчуття трагедії й приреченість, коли одному вуханю давали прізвисько «Чорнобай», бо той так само давав усім жару, як уславлена українська локація московитам. І тут його виш згадав про нього – раптово й випадково. І взяв його собі на багнета, хоча декілька років тому не пустив знову за студентську лаву. Та він нікому не говорив нічого з приводу непроханої слави. *«А навіщо? А що з того?»* – заспокоював борців за правду він. – *«Єдине, що всім треба почути, – це одне слово – «Перемога!». І ніхто його не пропустить. Його на цілий світ уголом скажуть наші воїни, коли повернуться додому»...*

Бо серед крикунів та хвальків істина проста: *«Господь буде воювати за вас, а ви мовчіть!»* (Вихід 14:14)

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

3 травня 2022 року



День 70

Сімдесятий раз замислюєшся про неминучість. Сімдесятий раз задивляєшся у прірву війни, сподіваючись нарешті побачити оте дно, з кого до твого краю лізе й лізе оскаженіла російська орда. А воно не видно ні гнилого дна, ні межі болю. І край того урвища сидять мовчазні сироти й молоді вдови, стоять заціпенілі в горі батьки, що поховали дітей, та діти, які були не в змозі похоронити своїх батьків у розтروчених містах сходу. І в них усіх одне німе питання в серцях – вже не «за що?», а «для чого, Господи?!.»

Ми одним разом стрибнули у часі кудись далеко вглиб століть. Вірніше, дика глибочінь віків вистрибнула на нас із російського барлогу, в якому вона сопла, поки смоктала нафтогазову лапу. Ми наївно сподівалися, що дика росія лишилася в минулому. Ми романтично говорили, що довге ХІХ століття з його імперськими поглядами на світ скінчилося разом із Комп'єнським перемир'ям 11 листопада 1918 року, а з ним настав і кінець доби вишуканості й галантності, прийшов фінал стрімкості зміни стилів мистецтва та кінець ньютонівської фізики. Ми поховали колоніальні імперії, та не помітили одну просту річ.

Довге ХІХ століття в росії виродилося в потворну добу «відродження» – відродження модернізованої опричнини. Спочатку в її совецькому військово-комуністичному форматі з усіма кадебістськими та номенклатурними варіаціями. А згодом і в путінській фсбешно-олігархічній формі. І точно як за Івана Грозного, безмежна країна поділилася на новітню «опричнину» й «земщину» – міста наближених і землі заможних. Й одні обкрадали, а інші паразитували. А над усією цією вакханалією розквітала новітніми фарбами вічно юна церковно-політична ідея «Третього Риму».

І московська церква стала кричати на всі голоси про свою святість, і вустами своїх ієрархів віщати про богообраність путінської федерації, як говорив про месіянство московських князів минулого псковський старець Філофей. Нічого не змінилося за чотириста років. Росія ХХІ століття так само гордо вважає себе, як духовна спадкоємниця імперського августівського Риму, державою-колискою народженого Бога, оточеною з усіх сторін безбожниками та відступниками.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

У цій державі не спиняється бродіння зловісної шовіністичної закваски. Брехні стають частиною державної політики. Проповіді святих отців перетворюються на гіпнотичні сеанси. Журналісти обертаються дресирувальниками цепних громадян. Церковники стають співучасниками духовного й фізичного убивства. Закон людський стає над Благодаттю. Камінь у руках у Каїна стає святиною, а Наріжний камінь, котрий відкинули будівничі, проповідники з амвонів прикидають землею блудослів'я. Тримаючи в руках Хрест Господній, кишеньковий кремлівський патріарх вістує: *«Росія ніколи ні на кого не напала. Це дивно, що велика і могутня країна ніколи ні на кого не напала — вона лише захищала свої кордони»*.

Звісно, дивно. Спробуйте захищати кордони, яких не існувало в тих межах, що усталилися нині; які пів тисячоліття гуляли від заходу до сходу, від півночі до півдня як морські припливи. А поки ці кордони повзали туди-сюди, росія ніколи «не напала» ні на кого за п'ятсот років свого існування під загарбницькою рукою московських царів, пітерських імператорів, кремлівських генсеків та федеральних президентів. Бо хіба ж то були чотирнадцять воєн із Кримським ханством? То був захист південних рубежів. Бо хіба ж то тривали тринадцять воєн із Польщею? То була оборона на західному фронті. А дванадцять воєн із Туреччиною? А десять зі Швецією? Ні, то не війни – то, певне, «спецоперації» супроти невірних і христопродавців. А сім воєн за схід із Персією? І стільки ж із Казанським ханством? А кожен із шести походів на Литву? Чи то була така-собі «демілітаризація» Великого Литовського, Руського та Жемантійського князівства? А п'ять російсько-французьких та російсько-японських воєн? Чи то були «примушення до миру»? А по три війни з Німеччиною, Англією, Лівонією, та Угорщиною? То ж, певне, це усе були «денацифікації» та «звільнення» у звичному режимі...

У всьому цьому циклічному російському біснуванні, у цьому відродженні середньовічних скрепів, радує лише одне. Коло історії має замкнутися. Якщо опричнина Грозного рухнула у 1572 році після переможного набігу кримських татар на Москву, то й нинішня путінська опричнина має впасти, коли до кремлівських стін підійдуть загартовані восьмирічною війною з московською ордою наші війська з півдня. Полки опричників тоді здалися, Москва згоріла, містяни повмирали від вогню та диму, а хворий цар із ганьбою втік. Крутися ж, колесо історії, швидше! Вертай усе на круги своя: Москві – вогонь, містянам – покару за підтримку людожерського режиму, цареві – знеславлення й утечу. А там і правий суд – на цьому світі й на тім.

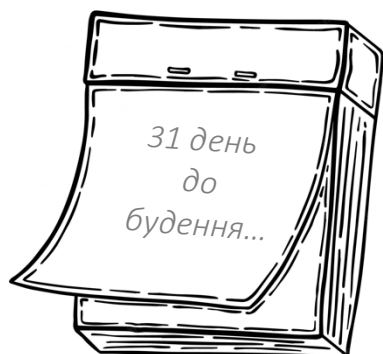
- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Крутись, колесо історії! Аби нам не питати безмежно довго: «Для чого це нам, Господи?!.» Бо за всі муки, за всі геройські жертви, почуємо: «Оце Я змагаюсь за справу твою, і помщу твою помсту, і висушу море його, і джерело його висушу. І стане руїною цей Вавилон, мешканням шакалів, страхіттям та посміхом, і в ньому мешканця не буде!...» (Єремія 51:36-37)

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

4 травня 2022 року



День 71

Сьогодні годинник сімдесят перший раз відміряв нову добу, в яку тиша – найкоштовніша розкіш. Війна забирає її звідусюди: з вулиці, з телеекранів, із неба й землі, з твоїх думок і твого серця. Навіть коли не гуде вгорі. Навіть коли мовчать всезнаючі експерти. Ця тиша важко стукає у серці, готовім до гіркоти раптової смерті.

...У переході у самому центрі міста кучерявий юнак перебирав струни гітари тонкими пальцями та співав: *«Я тут ненадовго!..»*. Його, як і сотні інших, сюди, у тиху Полтаву, закинула висока хвиля горя, піднята російською війною. Рідний дім у нього лишився за сто кілометрів на північ. Але не зникла віра в те, що ось-ось треба буде знову пакувати валізку й вирушати в дорогу. Тільки тепер уже назад, до теплого й затишного місця свого народження.

«Я тут ненадовго...» Пам'ятати б цю фразу кожному з нас. Тому, хто проходить повз горе ближнього, хоча може допомогти. Не мільйонами чи кілограмами, а хвилиною уваги, філіжанкою запашної кави, гарячим обідом чи просто щирими обіймами. Бо ти тут ненадовго – сьогодні чи завтра в путь. І треба встигнути на мить доброти.

Шкода, що цю фразу не чують російські військові. Ви тут ненадовго. І не лише у кордонах України. На цій Землі. Не сьогодні, так завтра доведеться стати перед Верховним Суддею. Комусь у камуфляжі, закривши очі у степах України. Комусь у себе в Бурятії, обклавшись награбованим із ніг до голови. Комусь серед руїн українських міст, маючи попереду снайперський приціл жовто-балатного месника, а за плечами – дула чеченського заградзагону. І що залишиться вам відповісти під час розмови віч-на-віч із Ним? Як поясните скоєне на моїй землі? Відстоюванням віри? Захистом кордонів? Спасінням мови?.. Так на вашій броні не Христове Знамення, з яким Костянтин Великий скидав владу тирана Максенція у битві на Мульвійському мості, а білі символи зла. І на ваші кордони не зазіхала ніяка зброя – у них лише дихала українська свобода. А її подих був ядучішим вашому режимові за усі хімічні атаки. І мова ваша не потребувала спасіння, бо ви її експортували наліво й направо як головний скарб вашого воєнторгу, – приховану наступальну зброю масового враження.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Чи розкажете Йому, як кожної ночі, наче потороча, ви вилазили з усіх щілин і сунули на мою країну літаками, танками, безпілотниками й ракетами – із суходолу й повітря, з Білорусі й із самого Каспію? І мій народ, мов гоголівський Хома Брут, під звуки сирени уже звично читав захисний дев'яностий псалом, чекаючи, поки всіляка нечисть перла звідусіль, мов на Панночкин заклик: *«До мене, упирі! До мене, вурдалаки!»*. І, мов третіх півнів, чекав відбою повітряної тривоги.

До того, як війна нагло завалилась у твій дім, ти читав Святе Письмо й думав, що знав Старий Заповіт. Ти любив Бога часів Понтія Пілата й намагався зрозуміти Бога доби Мойсея. Ти осягав необхідність смирення та прощення, але не усвідомлював потребу праведної помсти, гніву й страшного нищення давніх народів. Не розумів, допоки у твоє лице не почав дихати своїм смородом «руській мір». І коли він, цей «мір», витер ноги об тіла дітей твого народу, коли залив хтивою слиною зґвалтовані лона дочок твоєї нації, коли нагодував цю землю сотнями тіл закатованих людей, ти на крок наблизився до розуміння прямої Старого Завіту – нищити цілий одержимий чужинський народ заради спасіння свого: *«І ти винищиш всі ті народи, що Господь, Бог твій, дає тобі, не змилюється око твоє над ними, і не будеш служити їхнім богам, бо то пастка для тебе. Коли скажеш у серці своїм: Ті люди численніші від мене, як я зможу вигнати їх? не бійся їх! Пильно пам'ятай, що зробив був Господь, Бог твій, фараонові та всьому Єгиптові, ті великі випробовування, що бачили твої очі, і ознаки та чуда, і сильну руку та витягнене рамено, що ними вивів тебе Господь, Бог твій, так Господь, Бог твій, учинить усім тим народом, що ти їх боїшся»* (Повторення Закону 7:16-19).

І, знаючи, що робиться й говориться «за поребріком», бачачи, куди долітають кремлівські ракети, відчуваючи запах ідеологічної гнилі, що суне на тебе зі сходу, так і хочеш крикнути услід за римським митцем Марком Порцієм Катоном: *«Карфаген має бути зруйнований!»*. Тільки замість Карфагену у тебе нині москва. А замість Пунічних воїн – нова світова гібридна війна, з незрозумілою датою початку. Але з чітким завершенням – крахом московщини з усім її єством – із хижою зверхністю культури, з брехливістю дипломатії, з єретичністю самозакоханої церкви, з ідолопоклонством політики. «Русській мір» має бути зруйнований. Словом. Ділом. Фінансами. Снарядами. Кордонами. Ідеями.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Той «мір» обирає собі дивні обличчя – лице ленінської мумії, на збереження якої щороку дають більше грошей, аніж на окремі соціальні програми. Лице слабоумної харківської бабці Анни Іванівни, котра у хворобливості старечого розуму виходить із совєцьким стягом зустрічати російські війська, що бомблять її обійстя. Ботоксне лице умираючого бункерного вождя, який захотів собі трохи більше рядків у підручнику з історії, ніж належить, коли розпочинав останню в його житті війну.

Гірко лише, що на тому боці цю війну благословляють як праведну. І нищення мого народу для них – то справа очищення від «загнивання». І тут старозавітна праведна лють впирається у тупик. А новозавітна мудрість переводить тебе через море вагань: *«Христос для волі нас визволив. Тож стійте в ній та не піддавайтеся знову в ярмо рабства!»* (До Галатів 5:1).

Бо як би не кортілося кремлівському карликові, та він не новий Навуходоносор – не нова зброя у Божому задумові, а лише ранений Звір, котрому час піти у вічний морок під тихий наспів кучерявого хлопця з гітарою на сходах у полтавському переході: *«Я тут ненадовго...»*.

Бо новітній Карфаген має бути зруйнований.

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

5 травня 2022 року



Ціна миті

Війна подарувала розуміння ціни миті. Миті, коли встигнув сказати про головне. Миті пробачити, бо всі образи стали нікчемними на тлі Великої Смерті. Миті обіймів, бо після неї буде вічність розлуки. Миті сміху, бо потім – потоки сліз, а за ними сухі від горя очі, втомлені навіть плакати. Війна навчила вірити тих, хто її не знав. І вона відібрала віру в кожного, хто безтурботно думав, що має її в собі достатньо, чи не по вінця самовпевненого серця.

В одній із мимовільних розмов у ці воєнні будні сірого березневого дня в мене запитали, як я можу лишатися віруючим з огляду на те, що коїться навкруги. Я не буду загинати пальці, рахуючи малі й великі дива, що трапилися зі мною й тими, хто бачить їх, часто називаючи випадковостями та збігом обставин. Не стану говорити про силу молитов чи затишок опісля євхаристичного єднання. Комусь достатньо «Господи, помилуй!» перед сном, аби відчутти прихисток у морі негараздів. Іншому ж не допоможуть і десятилітні прощі до всіх світових святинь.

Тому й тут лишу це питання без відповіді. А краще запрошу до читання. Чергові рядки Євгенія Бойка з передової саме про це. Думаю, після них мені сказати буде нічого.

«Одна з небагатьох ночей, що я міцно спав до ранку. Може, це втома. Може, звикаю. Радію кожному ранку, тому і прокидаюсь ні світ, ні зоря. Слухаю спів солов'я на фоні обстрілів, але спів лунає гучніше. Кожна мить нашого життя – це скарб, яким ми часто нехтуємо. Я дуже ціную, коли є зв'язок, і можу поговорити з рідними, почути голос Крохи, почути, як сини щебечуть у слухавку, розповідаючи про свої досягнення й поразки. Стає боляче, що через цю клятву війну я пропустив уже два місяці з життя своїх дітей. Ці дорогоцінні два місяця життя біля рідних!..

Зловив себе на думці, що вже забув, як пахнуть діти. Забув, який ніжний дотик моїх соколят. Скучив – капець! Дуже сподіваюся, що ми скоро побачимся, хоч на мить. Мені стане легше. Радію чуду Інтернету, що можна, хоч і не довго, але поговорити по відео зв'язку і побачити рідних.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Тут дуже багато павуків. Вони скрізь. Я маю фобію, то мені тут ще важче... Приліг, значить, почитати книгу, а тут тобі на! Павук на книгу заліз, або біля окопів повно нірок, де живуть тарантули. Коротше, ця війна мене доконає. І так не мед, а тут ще ці Божі створіння! У звичайних умовах у мене була б паніка, а тут не на часі. Тут є речі набагато страшніші від павуків. І це навіть не кацапи. Це втрати й поранення хлопців. Вони щодня ризикують життям і здоров'ям, щоб після перемоги якісь поци, які повтікали, вчили нас жити й раділи перемозі, не приклавши жодних зусиль для її здобуття.

Це стосується людей, які роблять вигляд, що це не їхня війна, й вони тут ні до чого. Це люди, яким байдуже чи під кацапами, чи під китаїцями. Їм «какая різниця»! А ми тут давно вже втратили сон, а дехто здоров'я, життя, кінцівки.... Це страшно. До цього не можна бути готовим. Навколо весна. І радість дає розмова з найріднішими. Ти лише тоді розумієш, що є мирне життя й прийшла весна.

Багато спілкуємося. Тут багато розумних і мудрих людей. Людей із високими моральними й духовними цінностями. Що б не трапилось, я знаю, що буде підтримка – така, яку не надасть жоден психолог.

Сьогодні були на виїзді. Поступила інфа, що наших хлопців обстрілюють зі стрілецької зброї. Дяка Богу, все минулось – всі живі. І от під час поїздки я бачив, як палає обрй, навкруги руїни, чорний дим - і це все на моїй рідній землі! Душа болить! При цьому немає ненависті до ворога. Є зневага, огида, але аж ніяк не ненависть. Я вчора причастився й посповідався в капелана. То задав йому це питання: «Чи це нормально, що я не відчуваю ненависті до кацапів?» Він мені дав таку відповідь: «Це нормально, оскільки ненависть і є зло, вона руйнує нас із середини. Ненависть, пиха, зверхність, жадібність, серйозність – це все від лукавого, а от гумор – це Боже, сміятись, радіти і бути оптимістом – це Божі діяння!» І тут я зрозумів, чому ми весь час жартуємо, сміємося і віримо у світле майбутнє. Бог завжди на боці добра, бо Він і є добро. Тому нам Він, як зброю, дає надію та гумор.

Бувають миті відчаю. Коли ти весь час у руїнах, серед мордору, який після себе залишають «асвабадітелі», то це нормально, що нас час від часу накриває. Декілька днів тому під час обстрілу були поранені побратими. В одного знесло пів голови. Він у комі. Молюся за його зцілення.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Кожного дня ми радіємо світанку і з острахом чекаємо ночі. Орки звикли нападати вночі, як нечиста сила, але ми вже їх «тепло й достойно» зустрічаєм. Вони навіть на вигляд як нечиста сила. Я то ніколи її не бачив, але, думаю, вона виглядає саме так. Підступні, кровожерні, огидні орки!

Мене засмутила новина, як мокшани ставляться до наших полонених. Бля! І бачу, як ми до них ставимося. В мене сумніви, що ми себе ведемо правильно. Око за око – ось, що повинно бути! Бо виходить, що полонені кацапи харчуються й відпочивають у кращих умовах, ніж ми на передку. Я вже мовчу про наших полонених.

І тут в мені прокинулось щось, що я б не хотів, щоб прокидалося. Це те, з чим людина-християнин бореться. Воно починає тебе наповнювати й керувати тобою, щось темне й нехороше. Щось, що вже не буде тебе відрізняти від орка. Бо це жага помсти. Помсти за всіх, кому вони принесли горе та смерть. Але й жага помсти грає з тобою, бо я бачив, як хлопці засліплені ненавистю і помстою, під час бойових дій робили необдумані кроки. І вже зараз їх біля нас нема. Ти від жаги стаєш вразливий і не можеш сконцентруватись на своїй справі. От тому я й мої побратими боремся з цим. Ворога потрібно зустрічати з холодною головою й гарячим серцем. Він не достойний того, щоб ми з нормальних козаків стали «ними». Війна триває. Війна на фронті й у душі. З Божої ласки ми переможемо на всіх фронтах, бо нам ще Неньку відбудувувати».

Євгеній Бойко

5 травня 2022 року

День 72

Ми рахуємо дні – сімдесят два дні війни. Ми рахуємо кількість ракет, випущених росією по території України. Ми з бухгалтерською точністю обліковуємо число збитих ворожих літаків та спалених танків. Ми намагаємося умовно нагромадити знищених окупантів у переповнені КамАЗи, у забиті морги та у метражі нових цвинтарних алей у державі-агресорці. Ми теж змушені рахувати своїх полеглих, завмираючи від фотографій із рядами героїчних жовто-блакитних прапорів на самому лише Дніпровському цвинтарі. Ми мусимо обліковувати доларові та гривневі еквіваленти руйнувань, констатуючи невимовно високі втрати.

Єдине, що не рахується, – сльози. Свої й чужі, від горя й від хвилиної радості. Від втрати ближнього й через спасіння когось незнайомого. Ми не рахуємо їх, бо людям неможливо полічити безцінне – щире мірило нашої людяності – біль, спокуту, розкаяння, щастя й любов.

У війні найбільшою валютою є сльози. Правда, у них єдина конвертація – Боже диво. Це чудо чутного слабкого голосу під руїнами багатопверхівки у Бородянці, коли, здавалося б, уже не було жодної надії після десятків віднайдених замордованих і вбитих. Це диво дівчинки-підлітка, котра, попри страх, із простреленими росіянами ногами, довезла на автомобілі з Попасної до Бахмута чотирьох незнайомих їй поранених дорослих. Це сотні малих див, від яких у мирні часи не очікуєш сліз: від пакету з найпростішими харчами та найнеобхіднішими речами дівчині, котра ще два місяці тому раділа манікюру і новому телефону, а нині не може стриматися, дивлячись на крупи й молоко для трирічної дитини. Сльози від твоєї хвилини мовчання, поки тобі безперебійно сповідають свою історію втрати – бо біль більше не вміщається в одне надщерблене серце. Сльози під час колінопреклоненої молитви за мир, коли всі й уся завмирають із одним-єдиним проханням у душі. Сльози, коли дивишся на батька на іншому кінці України, котрий у хвилину зловленого інтернету, намагається весело говорити з дітьми на фоні зеленого українського поля так, ніби з іншого боку немає переораного московськими ракетами степу.

Не нам рахувати наші сльози. Не нам воздавати за них добре чи лихе. Бо цей невидимий скарб копичиться не для світу цього. Нам же лишається інше – утирати їх там, де по силах. А десь навпаки дати можливість литися при тобі потоками, аби вони не душили когось на самоті.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Україні варто зберегти чистоту сльози. Ми стали важливі світові, бо свобода і правда були розчавлені російським чоботом, обізвані кремлівським словом та обкурені московським ладаном. Наш біль став мірилом нашої сили. Наші глибокі рани стали свідченням нашого вірного воскресіння. Бо світ, як невіруючий Хома, довго стояв осторонь, чекаючи, коли зможе вкласти пальці свої у наші рани від гвіздків російської агресії, аби повірити в путінське зло. І коли занурив десницю у рани Бучі й Гостомеля, Тростянця й Маріуполя, то сказав своє запізніле: «Вірую!..»

І ми пішли вперед. Крок за кроком. Неквапно супроти тьми тем кремлівського кодла. І коли – не якщо, а саме коли – воно буде розбито, коли російська великодержавна пиха буде збита з північного народу, нам, українцям, доведеться почати ще більшу війну. Війну супроти власної гордині. Бо переможений отримує великий урок смирення. А переможець починає думати, що його не судять.

Українська держава має вивчити урок національної гордості, яка не має стати транснаціональною гординою. Українська церква повинна після перемоги не забути євангельську мудрість безкордоння людинолюбства, не прив'язаного лише до національного чи державного, аби не стати заручницею будівництва нового безкордоння уявного «міра» чи замкненого на своїй месіанській ролі віровчення. Українцям доведеться вивчити важкий урок прощення – не зразу, не через рік, можливо, через десять, двадцять чи п'ятдесят, аби наші діти продовжували говорити «Ніколи знову!», а не абсурдне «Можемо повторити!». Ми дійсно можемо повторити – і успіхи, й поразки.

Нам на сімдесят другий день війни ще так потрібен наратив перемоги. Бо ми чекаємо її, віримо в неї, віримо в кожного з наших близьких, хто наближає нас до неї кожним своїм подихом, порухом і поглядом. Але ще більше нам потрібне буде слово про мир, який нам доведеться зводити на руїнах, полишених «руським міром». А це слово – не людське. І міра його – не міра репарацій. Прийде мить, дай Боже, згадати про встановлену не нами систему цінностей: *«Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не*

тривожиться, ані не лякається!» (Від Івана 14:27)

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

6 травня 2022 року



День 73

Сьогодні сімдесят третій день великого полювання. Так, саме полювання – на нього кремлівський фюрер випустив свою голодну зграю бурят, якутів, чеченців та фінно-угрів, котрі гордо кличуть себе «святою Руссю». Його борзі офіцери були спущені з повідів 24 лютого й радо кинулася нести трофеї своєму господареві. Українці для них були дичиною й не більше. Україна для них була полем для ловів і тільки. Вони топтали її, не розрізняючи ні святинь, ні цвинтарів, ні мирних обійсть. Вони грабували її без зайвих церемоній – і сучасну, й історичну. Вони плюндрували її чистоту – і церковно-релігійну, й дівочу, і природну. Вони роздирали шаленими снарядами вівтарі храмів, вони дерли гусеницями танків цноту українського заповідного степу, вони терзали тіла українок у ворожій хіті. Бо для них це було полювання на нижчих у їхньому ланцюжкові живлення.

Та їм, хижакам із занедбаних російських просторів, було невідомо, куди вони йдуть. Цей край – земля тисячолітньої свободи. Нас хилили до землі, гнули в дуги, кріпачили, запрягали у ланки колгоспів, слали на пів життя у рекрути та гнали під червоними зірками в афганістани з фінляндіями. Корили, гнали й боялися, щоб не вистрілила ота древня пружина «мазепинців», «петлюрівців», «гетьманців», «бандерівців»... І не даремно боялися.

На шкільній лаві нам було до кінця не зрозуміти мудрості, полишеної геніями минулого. І вік малий, і школа була пост-радянська. На ній ще лежав важким каменем отой столітній спадок нав'язаного московського «інтелектуального лідерства». Вчили, читали, але розуміння приходило з роками. І зараз укріпилося, як не було й до того. Розбудіть мене серед ночі, вслід за «Отче наш...» та Шевченковим «Заповітом» я прочитаю вам дивний для дитячого світогляду вірш Григорія Сковороди «De Libertate». Дещо дивний та нескладний для мене дев'ятикласника, та щемно близький для мене у часи російського наступу...

*«Що є свобода? Добро в ній якеє?
Кажуть, неначе воно золотее?
Ні ж бо, не злотне: зрівнявши все злото,
Проти свободи воно лиш болото.
О, якби в дурні мені не пошитись,
Щоб без свободи не міг я лишитись.
Слава навіки буде з тобою,
Вольності отче, Богдане-герою!»*

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Українець тим і різниться від свого північного сусіда, що на ці Великі Лови ми йдемо не як сатрапи великого царя, не як панські холопи. Не золоті унітази, не крадені килими, не забрана техніка, а сама воля – ось що спонукає нас тримати удар кремлівської орди. Тому українці йдуть на «Гадяцьке сафарі», тому тримають південь і схід, тому вичищають московську гниль із міст півночі. У нас говорить кров тих, хто звик боротися за себе, за свої права та привілеї, які визначали не інакше як «вольності».

І коли московія б'є ракетами у місце останнього спочинку Григорія Сковороди у рік трьохсоті річниці з дня його народження, вона цілить не в стіни маєтку, а в саме серце нашого свободолюбства. Хай і напів легендарно, але вустами Григорія Савовича Україна вже була колись відшила голодне самодержавство, коли те у лиці німкені Катерини Другої хотіло купити його, завівши собі кишенькового філософа: *«Перекажіть матінці цариці, що я не покину вітчизни: мені сопілка і вівця дорожчі царського вінця»*. Цю б сміливість мати усіяким там запроханим українцям лолітам, наташам корольовим, ані лорак, таїсіям повалій, йолкам, вадімам казаченкам та іже з ними...

Коли росія нищить місце упокоєння українського генія, вона хоче завершити свій гештальт, який не змогла завершити три століття тому з богословом, котрого ненавиділа, якого ротами «святійшого синоду» одержавленої московської церкви цькувала до останнього дня, забороняючи друк творів. Тієї церкви, яка звикла кричати «Анафема!» за політичні погляди опонентів, а не за шовіністичну державно-церковну єресь власних патріархів та самодержців. Із ними вона воліє мовчати, бо хто ж кусатиму руку, яка тебе годує?

Бо в Росії знайти святого єпископа, здатного виступити проти самодержця – шукати голку в стогові сіна. А виявилось, що і в Україні таких єпископів у промосковській церкві, готових виступити за Христовий мир супроти путінської війни, допоки ще «гуляють» стокілометрові фронти, – катма. Бо ще не знають, чия візьме гору. Бо думають, щоб занадто рано не співати «не тому» здравицю. А мали б однозначно вістувати *«Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть»* (Від Матвія 5:9). Чи хоча б нагадувати біснுவатій російській орді Христові слова: *«Сховай свого меча в його місце, бо всі, хто візьме меча, від меча і загинуть»* (Від Матвія 26:52).

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Що ж, стріляй, росіє! Вали додолу пам'ятники нашим отцям! Так, як ти прибираєш подалі страхітливого для тебе гетьмана Петра Сагайдачного в Маріуполі, бо той змусив кремль дрижати чотириста років тому. Можеш на додачу влучити в Чернечу гору. Що вона тобі після розбомбленого Бабиного яру, маріупольського театру, пологових будинків і житлових кварталів? Ти ніяк не зрозумієш, що ми – не ви. Нам не потрібні мідні, кам'яні, забальзамовані чи ботоксні ідоли, аби розуміти свою силу та єдність. Ми споконвіку жили Словом, яке ти, московіє, забороняла.

Ми стоїмо – обпечені тобою, як той пам'ятник Григорію Савовичу у Сквородинівці після твоїх ганебних ракет. Бо ти нищиш могили, не розуміючи, що цим лише робиш нас вільнішими. І найбільше – вільнішими в моральному виборі щодо відповіді на дії «брата» чи «сусіда». *«Світ ловив мене, та не впіймав...»* – казав Григорій Сковорода.

Услід за ним ми сьогоднішні на руйновищі твого, московіє, мілітарного єства гордо скажемо: *«Русській мір» ловив мене, та не впіймав...»*

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

7 травня 2022 року



День 74

На сімдесят четвертий день країна настільки втомилася від неприхованої за всілякими гібридними формами війни, що їй важко повірити, як її люди могли витримати 2 тисячі 194 дні Другої світової. Причому витримати, будучи на різних фронтах – спочатку у числі армії, що була кинута у світову м'ясорубку у Польщі, Фінляндії та у Балтійському регіоні після підступних підкилимних поділів планети з Третім Рейхом. А потім – стала на бій довжиною у 1 тисячу 418 діб із колишнім хижим союзником.

Країна втомилася від марафону єдиних новин і щоденних звернень гаранта попросаної Конституції. Країна заморилася бачити зростаючі цифри втрат російського ворога. Країна змучилася допомагати нескінченним потокам внутрішньо переміщених осіб. Країну вже не заспокоює Арестович, немов кіплінгівський удав Каа, і не розважає Кім із безпосередністю стенд-ап коміка. Країна вже не лякається тотального наступу й раптового обстрілу. Країна вже не ховається під час сирени й не вагається обговорювати по телефону надважливе. Країна із задоволенням скуповує алкоголь для коктейлів на травневі свята й більше не колотить коктейлі Молотова на чорний день. Країна втомилася.

Чия це країна?.. Моя. Так, моя – та, що насправді воює уже вісім років, один місяць і два дні. Це дійсно вона на реверсі свого будення.

Бо на аверсі – вона все ще першим ділом читає новини, а вже потім «Отче наш», коли прокидається зранку. Вірніше, «якщо» прокидається зранку, бо «не прилетіло». І «раптом» прокидається зранку, бо не могла ніяк заснути через послідовний марафон нічних сирен. Вона все ще читає по губах свого Президента, хоча, як і годиться, демократії, чимось завжди незадоволена та знає краще за всіх політиків, як провадити міжнародні зносини. Ця країна все ще систематично робить зарубки десь на одвірку прикордонного пункту за кожного з двадцяти п'яти з половиною тисяч убитих непроханих гостей з росії та чекає, коли цифра зробить новий крок у розрядах одиниць, а краще й десятків. Ця держава продовжує пекти, жертвувати, розвозити, готувати й поселяти кожного, кому потрібна допомога. І робить це попри часом страшні та болючі історії про крадіжки та неприховане москвофільство окремих втікачів, які явно переплутали напрямок руху. Бо замість тікати на захід, мали б їхати як мінімум у бік Ростова, якщо не вслід за російським військовим кораблем.

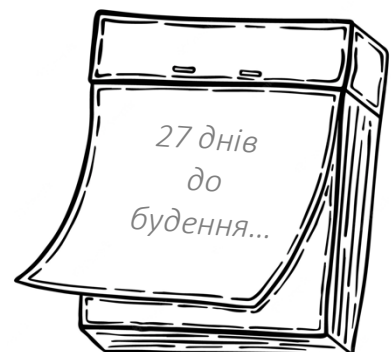
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Ця країна продовжує чекати ефіри своїх новоявлених військово-політичних зірок, але не через сліпу віру та абсурдні молодіжні «краші», а тому, що так перевіряє свої «експертні висновки», складені у довгих інтелектуальних баталіях у часи світломаскування. Ця держава дійсно втратила страх до тотального наступу, але тому, що стала довіряти своїм хлопцям і дівчатам на передовій так, як не вірила до того нікому. А раптові обстріли з сиренам уже стали настільки буденними, що про них стали знімати більше пародійних відео у тік-тоці, аніж викладати місця реальних вибухів. Ця держава дійсно стала купувати алкоголь. Але вона ж стала сіяти, відбудовувати, торгувати, вчити, лікувати, перевозити... – після контузії чи не у два місяці вона почала рухатись у напрямку перемоги не лише на фронті, але й у тилу. І посіяний лан за селом, посаджена грядка на дачі, доглянута клумба під вікном стали своєрідним тиловим символами нашої національної незламності й віри у переможне майбутнє.

Країна дійсно втомилась. Але не настільки, щоб заснути богатирським сном і не чути, й не бачити всього, що коїться навкруги. Хвилі невдоволення були й будуть. Сумніви й пошуки зради нікуди не дінуться. Така вже вона доля – жити не в тоталітарному однопартійному світі з єдиним вождем-месією на чолі, а в країні, яка мала норовливу Січ і владного гетьмана. І добре, коли одного. Та ця хвилинка втома мине. Хай для цієї замореної душі відгудуть хрущі над вишнями. Хоча б мить. Бо їй потім із задоволенням милуватися артилерійськими зірницями над широкими просторами ближнього недружнього зарубіжжя.

Бо з нами Бог, Україна – це ми!

8 травня 2022 року



День 75

Що тобі цей день? Сімдесят п'ятий у довгому забігові життя і смерті. Кажуть, був особливий. Говорять, під стінами кремля був парад. А йому не треба дивитися ніякі російські канали, бо ота ворожа техніка пройшла біля його двору в розбитому Тростянці. Йому не треба було роздивлятися й тісні ряди пихатої московської армії. Бо ті солдати зайшли до його дому, налякавши молоду дружину та трирічну доньку й дали їм двадцять хвилин на збори, аби сісти в авто й поїхати з міста. Їм, наляканим, пощастило. Сусіда через двір ніхто ні про що не «просив». Він так і лишився лежати тоді на рідному обійсті під голосіння овдовілої уже сусідки. Тому, кажете, паради? Бачили ми ваші путінські паради...

Що тобі цей день? Їй кажуть, учора був день матері... А вона нікого так і не привітала. Не надсилала листівок у Viber, не виставляла дитячі фото, не ходила в гості. Забула? Ні, хіба ж тут забудеш, коли у мирній Полтаві люди гуляли з неньками та фотографувалися під молодими сакурами. А в неї немає такого номера, на який можна було б надіслати бодай найпростіше повідомлення до мами. І фотографій із дитинства немає. Вони десь у товстих альбомах під обваленим домом у Макарові, у який вона вже ніколи не прийде в гості, бо їй і вітати вже нікого. Її сива матуся не змогла виїхати звідтіля з татом. Тому, кажете, вчора був день матері?.. У неї кожен день відтоді – день матері, кожна ніч – ніч матері. Бо для неї світ став буднями і снами між молитвами осиротілої під московськими снарядами вимушеної полтавки.

Що тобі цей день? Їй кажуть, понеділок – починаймо спочатку труди і дні. А вона готова розридатися, бо заморилася у тридцять років починати спочатку. Вона була підлітком, коли виїхала з Горлівки, аби не вчити теорію «донбаського діалекту російської мови». Харків став новим домом – новим початком. Заново здружуватися, прокладати маршрути незнайомими вулицями, вибирати виш, переходити на українську, закохуватись, одружуватися, народжувати... Нове ставало приємним. А потім був лютий 2022 року. І старе постукало у двері. Вірніше, гупнуло ракетою у рідний дім. Їх порятувало диво. Ніхто не хотів їхати з затишного родинного гніздечка. Думали, пронесе. А свекруха кожен вечір просила їхати до неї у Полтаву. І на кожне уперте дитяче «ні» у сльозах молилася пів ночі.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Того дня вона не зрозуміло чого прокинулася о п'ятій ранку – без будильників і сирен. Без маминих дзвінків і дитячих плачів. Прокинулася і сказала: «Їдемо...». І вони стали збиратися. А далі – як у кіно: сирена, тісні сходи з людьми, що бігли до підвалу; їхня машина, забита роздутими сумками; незадоволений поспіхом чоловіком; сонне дитя... Коли вони були на розі своєї вулиці – у сусідній під'їзд їхнього будинку влучила ракета. Тепер вона полтавка. Кажете, сьогодні був понеділок?.. Вона болюче звекає до частих «початків». Особливо коли починаєш не з власної волі, а з примхи кремлівської зграї.

У цій історії щодня сотні персонажів – тисячі сюжетних ліній, а тло одне – війна, і божевільний автор один – російський народ. Не кажіть мені про персональну відповідальність вождя, бо сам-один ніхто не переверне Землю. Це полотно війни московити писали щонайменше тридцять років усією своєю великою незграбною недолугою федерацією – рік за роком, мазок за мазком, штрих за штрихом. Через дипломатію та газові шантажі, через гарантії «безпеки» та хабарі, через партії регіонів та ностальгію за советщиною.

Навіть через «Іронію долі» з олів'є. Вони всі потроху готувалися до ненависті українців як недоросіян. Навіть коли з туговухим Винокуром співали, що не «наставлять пушку на свою жону-хохлушку». Навіть коли показували нам нашого «Тараса Бульбу» очами Бортка, через репліку змушуючи помирати козаків «за русську землю». Навіть коли «господін і отець» патріарх московський тридцять років поспіль називав українську церкву розкольницькою, забувши, як 1448 року собор у Москві поставив на російську митрополію рязанського єпископа Йону без санкції Константинополя. Навіть коли аплодували Кубанському хоріві за «Розпрягайте, хлопці, коней», бо раділи милозвучності... «кубанського діалекту російської мови»... навіть коли... занадто багато «навіть» і «коли».

Час брехні та страхів минає. Гряде доба болючої правди – для себе і для сусідів: про власний дурман, слабкість та лінь, про чужу злість, гордість та звірства. І вона не в засекречених архівах КДБ-ФСБ. Вона тут, на вулицях Маріуполя, у полях Гуляйполя, у морі під Одесою, на дорогах під Охтиркою, у попелі Волновахи, у руїнах Попасної, у сиренах Харкова, у притулках Полтави... Час ставати молотом, що ударить у дзвін правди.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

«Ти Мій молот, знаряддя військове, тобою поб'ю Я народи, і тобою Я вигублю царства! І тобою поб'ю Я коня й верхівця, і тобою поб'ю колесницю й її візника! І тобою поб'ю чоловіка та жінку, старого та хлопця тобою поб'ю, і тобою поб'ю юнака та дівчину! І тобою поб'ю пастуха й його стадо, і тобою поб'ю селянина та запряг його, і тобою поб'ю Я намісників та їхніх заступників! І Я відплачу Вавилонові і всім мешканцям халдеїв усе їхнє зло, що зробили в Сіоні на ваших очах, промовляє Господь!» (Єремія 51:20-24)

З нами Бог, Україна – це ми!

9 травня 2022 року



День 76

Прокинься сьогодні у сімдесят шостий раз. Прокинься та зрозумій, що ти, народжений на цій землі, – українець. Навіть якщо ще покоління тому твої предки під гіпнозом комуністичної ідеології називали себе вигаданим терміном «совецкій человек». Навіть якщо три покоління твоїх пращурів називали себе корінними у великому місті, продовжуючи говорити російською, бо її у ці душі «вкорінили» столітні цензури, голодомори, депортації та русифікації. Навіть якщо шість поколінь твоїх дідів-прадідів ходили у війни спочатку «за царя і атечества», а потім «за родіну, за сталіна», бо ними вгноювали фронти від Варшави до Порт-Артура, бо їх клали в землю під Берліном, на крутих берегах Дніпра й під Сталінградом. Їх не шкодували у вбивчих наступках під російське «Вперьод!» жукови та ватутіни, паскевичі та суворови. Бо у великій імперії не звикли рахувати втрати, коли їх стає більше, ніж пальців на обох руках государя. Бо там у пошані проста й зрозуміла одиниця – один народ, одна мова, одна церква, один цар.

Прокинься на сімдесят шостий день, коли не зможуть уже з тобою в один день прокинутися двісті двадцять шість дїтлахів, бо єдина їхня вина полягала в тому, що їхній дїм був не по ту сторону трїснutoї російської імперії. Заговори нарешті українською. Бо там, де ти говорив російською, нині попїл. І вітер війни розносить його далі й далі на захід навіть туди, де ошалїлі маргінали ніколи не кликали північного «асвабадїтеля». Купуючи собі зранку каву та вибираючи подарунки коханим, налаштовуючи мову нового телефону та вмикаючи субтитри у кїнофїльму – обирай українську. З цього починається звільнення від параної «єдиної колиски». Бо ота єдина колиска виявилася єдиною братською могилою, у яку путїнська «єдіная россія», не шкодуючи, кладе і ненависних їм «бендерівцїв», і понад 26 тисяч вірних «синов атчїзни».

Прокинься на сімдесят шосту добу кремлівського мракобїсся й підпиши нарешті пост в Instagram мовою, якою кїївські священики та прихожани писали на стїнах Святої Софїї за двїсті рокїв до того, як кїївський князь Юрїй Долгорукий уперше сказав слово «москва». Спробуй, звиклий до того, що тобі з амвону проповїдують російською, поговорити з Богом мовою, а не завченими фразами. І хай тобі розказували про «священний язик богослужїння», древню церковнослов'янську, таку, як латина для католикїв чи палї для буддистїв, та ти все-таки спробуй поговорити з Ним щиро, а не прочитати завчено.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

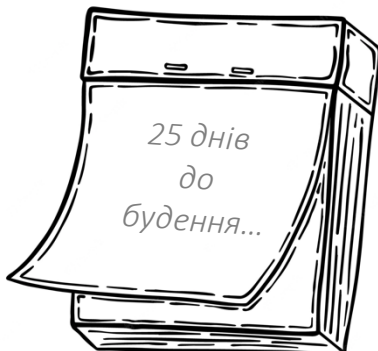
А потім спитай, як молилися твої пращури? Спитай, що таке київський ізвод – вимова святих текстів, коли навіть церковнослов'янська на цих землях звучала по-народному близько – з нашими ніжними «і», летючими у безмежжя «о» та оксамитовими «г». Коли твої прадіди просили про «хліб наш насущний», а не про «хлеб». Коли співали «вірую», а не «верую». Принаймні, допоки не отримали наказ читати по-московськи у 1794 році. Так, по-московськи, бо від древньої «сакральної» мови київської митрополії лишилися одні реформи – никонівська, петрівська, елизаветинська та синодальна з акцентом московської та петербурзької духовних академій...

Прокинься на сімдесят шостий ранок і зрозумій, що говорити «дякую!» чи навіть древнє «спасибі!» українському воїнові за твій мирний сон та перемогу краще, ніж волати «спасіба деду за пабеду!». Бо у їхнього кремлівського діда уже німіють руки; над ним, переляканим, у пересторозі не злітають літаки на парадах; від нього, одержимого, уже розбігаються друзі та осторонь кучкуються вороги. Тому краще говори мовою, якою писали на стінах захопленого Рейхстагу, щоб написати нею ті ж переможні слова на стінах нової поваленої цитаделі світового зла.

Говори мовою, якою *«реве та стогне Дніпр широкий»*. Говори мовою, якою *«так ніхто не кохав»*. Говори мовою, якою *«життя іде, і все без коректур»*. Говори мовою, якою *«хтось впише в цю історію всі імена»*... Говори, бо коли вона замовкає, починають говорити російські гармати.

З нами Бог, Україна – це ми!

10 травня 2022 року



День 77

А пам'ятаєш, як сімдесят сім днів тому все було інакшим? Як ми довго не могли вирішити, які речі помістити у валізи для подорожі, бо все було потрібним – і на святкові виходи в люди, і на тихі вечори наодинці? А потім в одну мить всім стало зрозуміло, що у ту валізу поміщається усе твоє будення. І більшого тобі не потрібно. Бо важливіше не в ній, яку хапаєш по сигналу тривоги, а у тому, кого тримаєш за руку, аби не відпустити в годину біди.

Усе було інакшим. Навіть наші з тобою музичні плей-лісти. Пригадуєш, скільки там було безглузлого, а скільки російськомовного? *«І що з того? Я меломан!»* – чулося тоді у відповідь на закиди про смаки. А потім, коли до нас прийшли з незрозумілою «денацифікацією», усе завмерло. Згадаєш, на котрому тижні тобі вперше знову стало сили слухати музику? А чи скажеш, скільки «колишнього й улюбленого» перестало звучати у твоєму щоденному музичному меню? Правда ж неймовірно, коли діти у дворі в одну мить почали співати «Червону калину», а потім підспівувати Пономарьову з Хомою про те, як *«горить, палає техніка ворожа»*? О! «Денацифікація» йде повним ходом...

А пригадуєш, як сімдесят сім днів тому ми крутили глобус і думали, куди поїдемо влітку? Як ми малювали довгі маршрути автомобільної подорожі з міста до міста, з країни до країни, від моря до моря? Аж раптом глобус застиг від першого ракетного удару по Україні. І з усіх напрямків руху у нас лишився один – туди, де не буде пахнути «русским духом». І всі подорожні плани тріснули навпіл – бо дружині, матері, сестрі, доньці та подрузі запропонували побачити світ без когось коханого, хто мав лишитися вдома. І для одних подорожі стали прощаннями. А для інших – їх просто не стало. Бо які можуть бути поїздки, коли серце так невимовно важко ділиться навпіл?..

Усе було геть іншим. Ми готові були терпіти клоунади проросійських політиків, що межували з державною зрадою. Ми молилися Богові, намагаючись не слухати промосковських проповідей. Ми неохоче реагували, коли з нами говорили російською у магазинах та салонах, а хтось услужливо переходив на мову «якісного сервісу». А потім проросійські клоуни роз'їхалися, лишивши нам розгромлений цирк. А потім у тих церквах перестали вголос поминати московського патріарха, завмерши на перехресті розчарування, нерозуміння, покинутості та безпорадності. А потім «українською, будь ласка» для тебе стало життєвим кредо, бо від відповіді залежало те, хто перед тобою, бо за тобою стало майбутнє твоєї країни. Бо російська скомпрометувала себе як мова геноциду.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

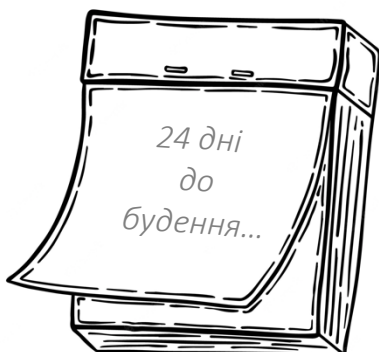
А пам'ятаєш, як одинадцять тижнів тому ми хотіли зібратися тісним колом друзів на затишну вечерю у мене вдома? Спочатку пропав затишок, коли літаки розбудили нас спозаранку. Потім розірвалося коло друзів. Одні нині вчаться жити інакше від Кракова до Мадрида. Інші – допомагають жити тим, хто лишився без дому й окрайця хліба у вимушених мандрах своїм рідним краєм. Треті – тримають для нас усіх на своїх стомлених плечах небо й землю від Харкова до Маріуполя, від Рубіжного до Одеси. Тримають так міцно, щоб колись ми-таки зібрались у тісному колі друзів на тиху вечерю у моєму гостинному домі.

А пригадуєш, як два з половиною місяці тому ми обирали кіносеанс, аби піти разом попід вечір п'ятниці після довгого робочого тижня? Аж раптом у нас не стало вихідних – один довгий суцільний четвер 24 лютого. Не стало і довгих вечорів – лише комендантські години, котрі не давали нам гуляти під зірковим небом після пізнього рандеву. У нас стала одна відповідальна робота – триматися. Від фронту до тилу. Та й кіносеанси нам замінили нескінченні марафони новин. Ми стали впізнавати державних діячів по тембру голосів та по манері шуткувати. Нас перестали вражати спецефекти голлівудських блокбастерів, бо наші очі бачили більше, ніж здатні були показати кінофантазери. І, тим не менше, ми ще чекаємо, коли у вечір п'ятниці для нас покажуть той заповітний фільм, на котрий ми так і не сходили перед війною. Звісно, після звернення стомленого Президента з одною-єдиною фразою, від якої надовго лишиться стояти ком у горлі: *«З перемогою тебе, сильний народе сильної країни!»*

Бо колись все буде інакше, ніж на сімдесят сьомий день цієї війни. Буде так, як заповідано: *«І Він буде судити між людьми, і буде численні народи розсуджувати. І мечі свої перекують вони на лемеші, а списи свої на серпи. Не підійме меча народ проти народу, і більше не будуть навчатись війни!»* (Ісая 2:4)

З нами Бог, Україна – це ми!

11 травня 2022 року



День 78

Скільки тобі потрібно днів, аби зло назвати злом? Зло, що прикривається овечою шкірою «старшого брата» та «гаранта безпеки»? Зло, яке упродовж століть краде твою ідентичність, вивозячи твої скарби та святині у свої сусіки та монастирі? Зло, що не гребує тим, аби забрати у тебе древнє ім'я разом із давніми літописами та Батуринськими архівами? Зло, котре змогло вкрасти у тебе на довгі роки право на віру без імперської ідеології, розхитавши древню київську митрополичу кафедру, поцупивши Вишгородську ікону Богородиці з поруйнованого міста і назвавши її «символом росії», висадивши в небо головний лаврський собор із сотнями малих і великих святинь у роки комуністичного біснування? Зло, яке зволіло виволокти в обозах награбованого добра твої одвічні вольності разом із козацькими клейнодами та Конституцією Пилипа Орлика? Злом, котрому мало свого історичного віку, тому воно краде твоє минуле з твоїх древніх скіфських курганів, із твоїх багатих Перещепинських та Бессарабських скарбів? Скільки тобі потрібно днів, аби зло назвати злом? Один день чи сімдесят вісім днів болю?

Скільки тобі потрібно днів, аби розірвати кайдани рабської покори? Покори тому, хто століттями не вважав тебе і твоїх пращурів за народ, «возз'єднуючи» його з «великою росією» упродовж трьохсот років у царсько-козацьких війнах від Конотопа до Полтави, від Гайдамаччини до київської козащини, у наступі на УНР білогвардійців, у радянзації та, з рештою, у «демлітаризації» 2022 року? Скільки треба днів, аби не гнути голову, коли московський барин до тебе кличе: «Гей, холопе!», забувши, що весь їхній великодержавний гонор – то наслідки негативної селекції радянської репресивної машини, котра спочатку покосила все по-самодержавному шляхетне й освічене, а потім виплеснула нагору піну маргінального, голодного та босого, з горем пополам навчаючи його бути інтелігентним і людяним, ховаючи християнство за моральним кодексом будівника комунізму а радикальне монархічне за ідеєю радянського тоталітаризму? Скільки потрібно днів, щоб побачити, як ставили на коліна церкву петровськими святійшими синодами і сталінськими соборами, аби тримали в узді совість тих, хто боявся Бога більше за повновладного вождя? Скільки тобі потрібно днів, аби розірвати кайдани рабської покори? Одна доба чи сімдесят вісім днів смертей?

Скільки тобі потрібно часу, аби сказати очевидне: росія – ворог, путін – божевільний кат, патріарх кіріл – малодухий маніпулятор, російська – мова

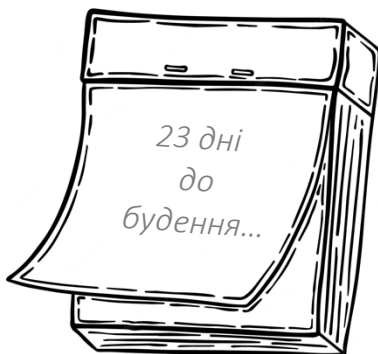
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

окупанта, радянське – історичне болото, «русскій мір» – територія соціокультурного гниття. І для цього є безліч аргументів: 213 убитих дітей: росія ворог. 5 мільйонів 657 тисяч 185 українських біженців у Європі: путін – божевільний кат. Знищений Георгіївський скит Свято-Успенської Святогірської лаври із сотнею інших релігійних споруд: патріарх кіріл – малодухий маніпулятор. Героїчна крапка над «і» у зміненому дороговказі на «Маріуполь» разом зі школами, змушеними вчити «історію атечества» під пісні долиної, лепса та чічеріної: російська – мова окупанта. «Повсталі леніни» в Генічеську та Новій Каховці, обстріли Одеси, Сумщини й Чернігівщини на «священне» 9 травня, блюзнірські гвоздики від диктатора на тумбі міста-героя Києва на Червоній площі під час путінського параду: радянське – історичне болото. «Українських баб насілуй і мне не гаварі»: «русскій мір» – територія соціокультурного гниття.

Так скільки тобі треба часу, аби сказати очевидне? Тобі, вигнаному з дому російською зброєю, гостинно прийнятому в чужому місті, нагодованому, зігрітому й обласканому – і все ще вірному слухачеві кремлівської пропаганди? Тобі, одягненому у рясу, котрий відспівував не одного українського хлопця, що віддав життя за твою можливість щодня правити службу Богові у непоруйнованому храмові, хоча ти й досі виходиш на проповідь із легендою про «міжусобну війну братніх народів»? Тобі, корінній полтавці, старій, як світ, котра бачила радянських вождів, і ніколи не бачила путіна, але яка синові з ситої москви вірить більше, ніж новим вимушеним сусідам із розбомбленого Тростянця?

Скільки ще треба днів, ракет, руйнувань, смертей для прозріння всіх і вся? Бо, як не боляче, а пухлина «русского міра» ще пускає метастази: спідтишка, в тилу і на лінії фронту – здаючи позиції наших захисників; чекаючи «асвабадітелів» із пакетами західної гуманітарної допомоги; замовкаючи, коли весь храм молиться за мир в Україні...

Нині мовчання рівносильне брехні. А брехня рівнозначна духовній смерті. Та треба пам'ятати заповідане: «Скажи їм Як живий Я, говорить Господь Бог, не



прагну смерти несправедливого, а тільки щоб вернути несправедливого з дороги його, і буде він жити! Наверніться, наверніться з ваших злих доріг, і нащо вам умирати ...?» (Єзекііль 33:11)

З нами Бог, Україна – це ми!

12 травня 2022 року

День 79

Уже сімдесят дев'ять днів поспіль він прокидається з надією, що десь над Москвою-рікою приспустили прапори над червоними стінами кремля, бо їхній голодний до чужих земель вождь нарешті пішов у засвіти. Він чекає, бо вірить, що зі смертю одного припиняться смерті багатьох, що тоді, коли темрява ковтне свідомість одного – світло розбудить мільйони. Він сподівається й вірить, чекаючи щоранку свою «благу звістку» про неблагу подію.

Сімдесят дев'ять днів поспіль ми з ним говоримо про одне й те ж – що смерть путіна (раптова чи запізнена, від невиліковної хвороби чи від шовкового шнурка на шиї, у бункері на Уралі чи за робочим столом у кремлі) не стане панацеєю, котра зцілить українські рани, що загоїть російські гнійники, що втамує світовий біль. Бо «руській мір» не носить костюми від Brioni та взуття від Salvatore Ferragamo, як його улюблений фюрер. Тому що «руській мір» не звіряє вічність із наддорогим годинником Ulysse Nardin разом із московським патріархом кірілом, «зразком» *«безсмертної сили ченця – нестяжання, що несе хрест»*. Бо «руській мір» не подорожує світом на стоп'ятнадцятиметровій яхті Luna разом із мільярдером Фархадом Ахмедовим.

Насправді ж «руській мір» звіряє годинник із голосними кремлівськими курантами. Він їсть тазики олів'є на Новий рік під голубий вогник та під Аллегрову на дні народження, одягається у секонд-хендах і подорожує маршрутом «Москва-Петушки» під пісні Маши Распутіної. І цей «мір» не вмирає за день, а чахне й біодеградує десятиліттями.

Цей невимірно широкий «руській мір» дихає мільйонами легень, кричить мільйонами глоток, марширує мільйонами ніг і клацає затворами автомата мільйонами рук. Цей «мір» народився не вчора, йому видали паспорт навіть не у 2000-х за роки мужніння під беззмінним керівництвом одної партії та одного вождя. Цей «руській мір» згущувався сотні років, мов аморфний, апатичний соціально-політичний холодець, і в холоді совєцького ГУЛАГу, і «во глибокі сибірські руди» часів царату. Його ліпили, проголосивши «православ'я, самодержавство і народність» трьома китами унікального цивілізаційного шляху за Миколи І.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Потім додали до цього коктейлю рецептуру Homo soveticus, привчивши до пристосуванства та покірності тоталітарній владі, посіявши у душах зерна підозрілості та вжививши кредо «краще настукати першим, аніж потім перестукуватися»; прищепивши готовність виконувати до аморальності абсурдні розпорядження обтяжених владою, цуратись рідних як ворогів народу (а нині «іноагентів»), забути справжню ціну власній праці у країні «калективнава труда», засівати тисячі гектарів, крадучи собі з колгоспу хоча б із десятків кілограмів... І, насамкінець, до цієї гримучої суміші вустами ідеолога Суркова долили ідею про «глибінний народ» та «довгу державу путіна XXI століття», втокмачивши у голови, що стосорокачотирьохмільйонне росіянство створює незрозумілу непереборну силу «культурної гравітації», яка й цементує їхню євразійську націю, час від часу вправно притискаючи до землі космополітичну еліту. Так почав дихати «русскій мір» собі у пазуху – мільйонами хриплячих шовінізмом легень.

А потім, час від часу, цей «мір» кряхтів у бік усього світу. Він у великокнязівській москві оголосив себе «Третім Римом», і століття за століттям мріяв про чуже. Цей «мірок» із Петровських часів плекав надію захопити вже турецький Константинополь-Стамбул і «гразить шведу». Цей «мір» із XIX століття шукав шляхи «превентивного удару» в Азії військово й духовно, намагаючись захопити Боспор і Дарданелли, плануючи поставити свого патріарха за вселенського, і володіти Гробом Господнім в Єрусалимі. Цей «мір» за часів Миколи II навіть носився з ідеєю «Жовторосії» від Байкалу до Тихого океану, зазіхаючи на китайські землі. А потім взагалі розійшовся з ідеєю світової революції, з комуністичними інтернаціоналами, «народними» республіками часів Холодної війни. І нарешті вибухнув путінськими проектами мертвонароджених лднр та іже з ними у всьому пострадянському просторі, і фсбешними фінансуваннями терористичних організацій по всьому світові, підтримкою тиранів від Білорусі до Венесуели, від Сирії до Північної Кореї. «Русскій мір» дихав сіркою з гармат, зарином із авіабомб і чадів ладаном із кадильниць, роззявивши релігійно-політичного рота навіть на африканські єпархії. Бо «русскім духом» всюди мало пахнути. Щоб не зівали. Щоб пам'ятали. Щоб ненавиділи, аби боялися.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

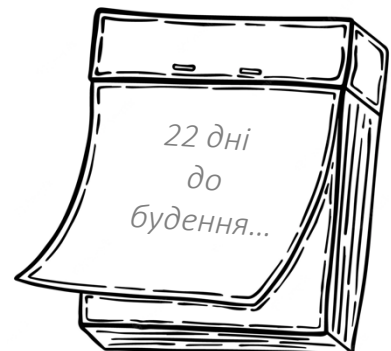
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

І цей «русскій мір» нині стоїть проти українського миру. Не путін проти Зеленського. Не армія федерації проти армії НАТО. А ціле багатомільйонне заражене вірусом великоросійського сказу плем'я супроти нашого українства, проти європейськості, супроти самої людяності. І смерть одного не порятує – ні на сімдесят дев'ятий день війни, ні на сотий. Російському народові належить пройти важкий шлях прозріння, покаяння і спокути. *«Хто ховає провини свої, тому не мати успіху, а хто признається та кидає їх, той буде помилуваний»* (Приповісті 28:13)

І принципово важливо на цьому шляху, аби ми, українці, у праведному гніві, у захисті свого не підхопили того гнилого вірусу, щоб, убивши дракона, самі не стали драконом.

З нами Бог, Україна – це ми!

13 травня 2022 року



День 80

За вісімдесят днів війни вона навчилася вірити так, як не вірила до цього. Вірити Богові, бо якби не маленькі збіги обставин, її б із дітьми уже не було серед живих. Якби не раптовий похід в гості, їх би не віднайшли у будинку, розтрощеному чи то авіабомбою, чи то артилерійським снарядом – вона вже не розбиралася. Кажуть, летів літак. Та хіба їй до того, коли ти встигла піти, забравши найцінніше – малечу? А до 5 березня їй здавалося, що за межами великих міст безпечно. А до опів на сьому того суботнього ранку, коли вибуховою хвилею винесло двері й вікна, їй думалося, що її дім – то її фортеця. Тепер від фортеці лишився посічений фасад із чорними порожнинами віконниць, а навкруги пощерблена, мов віспою, воронками дорога.

Вона привчила себе вірити чоловікові, котрого востаннє бачила 24 лютого перед походом до військкомату, з якого він уже так і не прийшов додому. Не прийшов, бо домом для нього став холодний сарай десь під довжелезною лінією фронту. Не прийшов, бо дому-то й не лишилося, як і сільської ради, і школи, і магазину поруч після місячного біснування росіян. Не стало й кума, з яким той дім доводили до ладу – його знайшли у підвалі зі зв'язаними руками, мішком на голові та порізаними ногами. Вона вірить йому, коли він каже, що у нього все добре. Хоча й відчуває, як йому сутужно. Бо така вона вже ця віра під час війни – віриш, бо іншої правди тобі поки не скажуть. Та вона і не потрібна, допоки він час від часу телефонує і розпитує, як там діти.

Вона навчилася вірити щирим незнайомцям, хоча солодкий урок довіри почався з гіркоти та болю вимушеного переселення до Полтави. Жити в чужому домі, їсти з чужого столу, дивитися в чуже вікно і слухати чужу тишу. Напевне, чужа тиша для неї була найстрашнішою. Вдома до війни вночі вона хоч знала, чому було тихо. А потім забула. І тут знову доводилося проводити ніч у боротьбі зі сном та страхом, розплутуючи клубок чужої тиші та своїх жахливих спогадів.

Єдине, чому вона не навчилася за ці вісімдесят днів війни, так це повному спокою. Перші дні у місті над Ворсклою їй давалися важко. Вони з дітьми не виходили з чужої ще кімнати, не говорили й відмовлялися їсти. Першим здолав голод. Потім – бажання відкритого простору. Найдовше виходила з душі жага поділитися болем. Перший тиждень під час повітряної тривоги вони з усіх ніг кидалися в укриття, поки господарі, розслаблені відносним спокоєм полтавського неба, неквапно проходили по квартирі. *«Ви не знаєте, що таке авіабомба...»*, – крізь сльози спогадів говорила вона, дивлячись на нерозуміння в

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

очах доньки хазяїв. Перші два тижні діти з переляком кидали ігри та підбігали до мами, коли пустими вулицями з гуркотом проїздив якийсь лихач на ревучому автомобілі чи лунали звуки вихлопів. *«Ви не розумієте, як це – бачити у вікні БТР, що по-звіриному гуркоче біля твоєї спальні...»*

Та з часом вернувся й відносний мир у її розідране навпіл серце. Тепер, гуляючи Сонячним парком, вона дивилася на малечу на гойдалках і тихо повторювала сусідці з дитячим возиком: *«У вас тут рай, ви просто цього не розумієте...»*. І тимчасова знайома посміхалася на ці слова, і говорила, що знає. Хоча що вона знала? Допоки тебе не вигнано з раю, ти не пізнаєш його ціни.

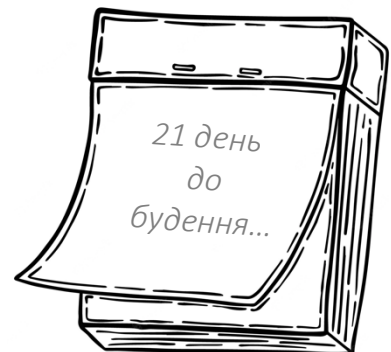
І коли її селище нарешті звільнили від московської орди, коли перші фотографії та відео розореного міста просочилися у мережу, від її спокою знову не лишилося й місця. Тепер вона хотіла, як старозавітний Адам, вічність ходити до воріт раю та плакати у своєму горі. Тільки якщо праотець лив сльози через свою помилку, їй доводилося оплакувати свій маленький едем за чужі проступки. Вона ніколи не кликала путіна порятувати її. Та й російська її, попри близькість того проклятушого кордону, була такою ламаною, що стидалася говорити нею на людях – хіба лише як підспівувала улюбленим зіркам у навушниках та сповідалася святому отцеві у неділю, намагаючись назвати буденні прогріхи отими незрозумілим їй високим складом. А над усім цим болем – найбільша рана: рідна сестра по ту сторону кордону, яка співчуває і заспокоює: *«Потерпіть ще трошки, скоро вас звільнять і все у вас заспокоїться...»*

Ні сестри, ні дому, ні раю. Зате «руській мір» на згадку свистить протягами між цегляних стін розвалені хати за декілька десятків кілометрів до кордону, з-за якого так не чекалося біди...

І серед усіх слів молитов у неї тепер найболючіше – *«і прости нам борги наші, як і ми прощаємо боржникам нашим...»*. Бо не відпускає її, як дивиться на дітей, котрі сплять у чужому ліжку, хоч і тихим сном. Бо не стає легше, коли слухає в телефоні голос чоловіка, сидячи в чужому зеленому паркові, бо він – десь там слухає залпи артилерії, аби їм тут не чулося нічого. Бо у владних кабінетах «не на часі» багато чого з того, чому давно було вже й місце й час. От і їй ще не на часі те прощення, хоча вона з усіх сил щоранку просить: *«Керуй моєю волею і навчи мене молитися, вірити, сподіватися, терпіти, прощати і любити. Амінь»*

З нами Бог, Україна – це ми!

14 травня 2022 року



День 81

Вісімдесят один день поспіль він воює сам із собою – філософ за освітою, пацифіст за рухом думок, а життя змусило взяти до рук зброю. Він колись так захоплено читав Аристотеля й Тому Аквінського з їхніми обґрунтуваннями необхідної війни, апелював до них словами Нагірної проповіді Христа, ученням Махатми Ганді та Мартіна Лютера Кінга. І постійно повторював собі, що будь-яка війна по своїй природі – то зло. Що вона не може бути ні священною, ні справедливою.

Минув вісімдесят один день. Він і далі крізь біль повторює це собі, бо чи не щодня дивиться цьому злу у вічі. А воно вдивляється у нього у відповідь крізь приціл російської снайперської гвинтівки з «зеленки». Це зло бачить його з камери керованого окупантами безпілотною, котрий пролітає над ними, готуючи черговий сюрприз від незваних гостей. Це зло продовжує дивитися на нього скляними очима чотирьох російських десантників, котрі уже декілька днів поспіль лежать знерухомлено в кущах неподалік, кинуті напризволяще тими, хто «сваїх не брасаєт». *«Будь-яка війна – це зло»*, – повторює він собі, коли стоїть на руйнах осиротілої у бомбардуваннях хати, а до його ноги з пронизливим писком тулиться прибудне кошеня, яке попри всі негаразди якось та й вижило у цій обпеченій місцині.

Він так хоче сказати, що жодна війна не буває справедливою чи священною... А потім дивиться на те, що лишилося від містечка, у якому йому довелося проіснувати ось уже другий місяць, і заперечує сам собі. Бо російські ракети знесли і школу, і будиночки, і навіть церкву. Цегла від неї тепер лежить то тут, то там. Ніхто тепер не співає херувимську, закликаючи відкласти щоденні справи; нікому уже не чути гучне «мир вам!» із-за вівтарної завіси, бо ні царських воріт, ні вівтаря – одне попелище «денацифікованої» святині московського патріархату. Він чогось щодня приходь сюди. Просто постояти, допоки ще тихо, серед намоленого каміння. Він чомусь на пів години забуває про все, стоячи тут, у проломі стіни розверзнутого нутра церковці. І його вже не відволікають побратими, якщо, звісно, нічого не прилітає. Просять лише помолитися за них усіх, допоки він там.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

А до війни він через силу ходив у ту церкву. Його крутило на тих незрозумілих літургіях, поки дружина спокійно стояла й молилася за нього і за дітей. Його, освіченого та прагматичного, коробило геть усе – від золота іконостасу до бороди священника. А тепер він стояв би і стояв би там разом із коханою – і на колінах, і струнко, і на вранішній, і на вечірній... аби удвох. Аби нервово не озиратися по сторонах. Аби у себе вдома, а не між почорнілих, потрощених цеглинок спустошеного храму.

Можливо, дійсно – ця війна священна?.. Бо патріархи та митрополити щедро кроплять автомати та боеголовки святою водою і благословляють іконами рівні шеренги смертників? Бо богослови та інтелектуали навипередки знаходять влучні цитати зі Святого Письма, аби довести справедливість свого «останнього бою зі злом»?

То вона ж священна і отим кадірівцям, що прийшли до нього, мов на джихад. А для бурят вона теж священна?.. А отим «професійним православним ґвалтівникам та мародерам»?.. Чи їм усім втокмачують оту середньовічну ідеологему, що лицар Христа може вдарити з упевненістю й померти ще впевненіше, бо він служить Христу, коли вдаряє, і рятує себе, коли падає замертво?

Бо уся священність цієї війни для «руського міра» умістилася у пару речень однієї срамної проповіді патріарха Кіріла на Прощену неділю: *«спецоперація проти гей-парадів...»*. Хай буде так, якщо це – найбільше, чого вони злякалися. Хоч бери тепер і створюй окремий летючий батальйон для залякування скрепної росії...

Та краще хай тепер вони «за поребріком» сплять і бачать кадри українського військового параду на честь нашої перемоги на Червоній площі біля спустілого кремля та спорожнілого мавзолею...

Для нього ж уся сакральність цієї війни вміщується у хвилинний спогад великої родини за щедрим святковим столом, у жменьку цього чорнозему, у ковток цієї криничної води. Московському кодлу не зрозуміти, за що він, звичаний міський хлопець, стоїть там, серед степу. Бо вони прийшли воювати «проти» – проти «нацизму», проти НАТО, проти гей-парадів, проти утисків російської мови, проти «анти-Росії»...

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

А він стоїть «за». Він нікуди не йшов далі свого краю. Він тут, у себе вдома. Це його синє небо, під яким він поволі жив по Чийсь таємничій волі до 24 лютого 2022 року. Бо це його земля, що родила і родить хліб насущний, який йому давався щодня. Бо тут його гостинний дім, де він чекав ближніх, частуючи їх щедро на свята і пробачаючи їм застарілі борги, як і вони пробачали йому. Бо тут його святині, в які він приносив свої гріхи й біля чиїх образів та святих мощей просив позбавити його від лукавого.

Просто з ним сталося так, як зі старозавітним Йовом, – у достатку й радості лукавий прийшов до нього на свої нечисті лови тіла й душі. І між утрат і зрад йому тепер головне не занепасти духом.

І ось тут, сточи серед розкиданих стін невеличкого храму, він повторює собі мудрі слова Соломона: *«Для всього свій час, і година своя кожній справі під небом: час родитись і час померати, час садити і час виривати посаджене, час вбивати і час лікувати, час руйнувати і час будувати, час плакати й час реготати, час ридати і час танцювати, час розкидати каміння і час каміння громадити, час обіймати і час ухиятись обіймів, час шукати і час розгубити, час збирати і час розкидати, час дерти і час зашивати, час мовчати і час говорити, час кохати і час ненавидіти, час війни і час миру!»* (Екклезіяст 3:1-8)

Буде наш час миру. Коли, мов давньому Йову, після довгого гарту Бог воздасть більше українському народові, аніж той мав до свого страшного випробування.

З нами Бог, Україна – це ми!

15 травня 2022 року



День 82

Ці вісімдесят два дні вона ще мала ходити при надії – щаслива майбутня мама, сповнена мрій та солодких переживань. Та мрії раптово згорнули крила, коли над її країною упала тінь від крил російських літаків. А материнські переживання прогіркли вщент, немов забутий ранком чорний чай, який вона так і не допила, слухаючи перше тривожне звернення свого Президента.

Перші три дні ніхто нічого не говорив уголос. На околицях містечка стріляли – українці в росіян, росіяни в українців – вона не знала. Її, неначе якусь цінну заморську тваринку, посадили у кімнаті й сказали не підходити до вікон. А так хотілося сонця та свіжого повітря!.. Чоловік попросив видалити усі новинні чати, у яких вона сиділа цілісінький перший день війни, заплакана і розтривожена. *«Подумай про малу»*, – говорив він їй, цілючи у живіт. І вона його слухала, бо, здається, наплакалася в той перший день за все своє життя. Наївна... Вона ще не знала, скільки тих сліз буде в неї попереду... Всі її новини були в тихих пліткуваннях мами в коридорі з сусідкою-санітаркою, яка розказувала про вогнепальні поранення наших хлопців, яких рятували після боїв на околицях її міста у місцевій лікарні.

А потім почалося... Повз них у серце України поповзли кремлівські військові колони... А за ними на містечко полетіли і снаряди... Чоловік потім говорив: *«Сушка бомбила...»*... А їй байдуже було тоді, як його називати те зло, від якого усе тіло боліло, а дитя просилося на немирний світ. Горіло все – автомобілі, заправки, хлібозавод і будинки...Березень почався так боляче і так холодно... Не стало світла. І два дні вона куталася в усе, що знайшла вдома, аби у промерзлій квартирі дожити до ранку. Плакала, просилась їхати світ за очі, та мама не пустила. Потім призналася, що сусідку з чоловіком того дня розстріляли у машині на самому виїзді з міста – за просто так, бо українці.

Отак і дочекалася подарунку на жіночий день – знову ридала у холодному підвалі під голосну сирену. І чого гріха таїти? Тихенько раділа, що тоді прилетіло не у її хату. Що з-під завалів діставали не її, а трьох дорослих і двох дітлахів... А потім плакала уже у молитві за них, врятованих після тої страшної ночі з 8 на 9 березня. Чоловік тоді казав: *«Привітали, орки, Тараса Григоровича з днем народження – два будинки стерли на вулиці Шевченка...»*. А їй уже ні національний пророк не був потрібен, ні вулиця якогось там імені, ні будинки з дорогими ремонтами. Їй хотілося кудись далеко звідти, щоб тихо й мирно...

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Вона поїхала звідти у «зеленому коридорі» – понад 20 машин та 4 автобуси. Їїхала й не бачила дороги... А коли прийшла до тям, то лише й рахувала, як мінялися дороговкази: Коровинці, Ромни, Андріяшівка, Лохвиця, Лубни, Полтава...

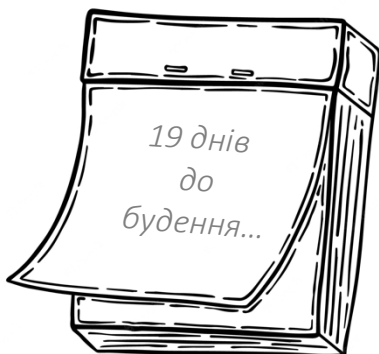
Це вісімдесят другий день, у який вона ще мала неквапливо гуляти з подругами у своєму містечку по знайомих вуличках, плануючи свято народження донечки. А натомість їй довелося вивчати по гугл-мапі дороги до лікарні в незнайомому обласному центрі. Мала б ще гуляти, та донечка попросилася на світ Божий раніше. Після страху дороги, після сліз за всіх україночок при надії під обстрілами у пологових будинках у Маріуполі та Бузовій на Київщині. Після того, як мама з необережності розказала про доньку-підлітка колишньої колеги, зґвалтовану московськими танкістами у селі, куди її «від горя подалі» вивезли батьки... Дитина зараз була вже у Польщі – подалі від місця жахливих спогадів. Розбита морально й фізично. Вагітна від голодного путінського хижака...

Після цього вона знову не читає тих новин, тільки слухає, як зрідка переказують їй щось важливе про наші успіхи нові сусідки. Вона живе у сонячному місті, яке час від часу гуде знайомими їй тривогами. Але вона вже не чекає одного мороку, а жде другої перемоги. Так, для неї другої, бо перша у неї вже була – маленьке дитяче життя перемогло велику смерть, яка заїхала до них у Лебедин на російських танках увечері 5 березня.

Тепер вона полтавка. Надовго? Вона цього не знає. Допоки їй тут затишно й тепло. Але мрію про маленьку рожеву кімнатку для малої донечки у неї не поцупив жоден окупант. Все ще у них буде.

З нами Бог, Україна – це ми!

16 травня 2022 року



День 83

Він уже мав чи не вісімдесят три способи пояснити причину чорноти всередині себе. По одній на кожен день жахливого сну, який став явним із вторгненням росії в його країну. Він тримав у пам'яті по сотні тисяч дрібних деталей на кожну з цих причин, аби розносити в пух і прах усі аргументи галасливих кремлівських пропагандистів. Ці тисячі деталей стирчали у будинках від Донеччини до Закарпаття. Вони роздирали у кров десятки тіл. Вони у перший день неприхованої війни спотворили обличчя п'ятнадцятирічної Марини з Чугуєва, коли вибухова хвиля зірвала віконні рами, і дівчинка була похована під їхніми осколками та поваленою шафою. Ці докази кровоточили у стегні десятирічного Артемки з села Велика Денилівка на Харківщині після розриву снаряда неподалік. Вони запеклися смертельними шрамами у тілі сімдесятидев'ятилітнього харків'янина Віктора Губарева, коли той вийшов у магазин за хлібом.

Він мав чи не вісімдесят три причини для ненависті, бо довгі дні був свідком того, як зло ковтало його країну метр за метром. Перші тижні він не міг відірватися від новинних Telegram-каналів. Неначе губка, він всотував у себе кожен рядок інформації, відслідковував кожен крок ворожої армії і кожен успіх своїх воїнів, лишень про нього дозволяли писати на широкий загал.

А що йому ще лишалося робити? У військкоматі сказали чекати, коли визвуть за потреби. Але за ці дні потреба у ньому так і не настала. Один сусід був під Охтиркою. Інший пропав десь у напрямку Ізюма, телефонуючи раз у ніскільки. Навіть вічно балакучий кум не міг нічого говорити, бо довгі дні та ночі на проліт ремонтував кинуту та підбиту російську техніку, даруючи їй нове життя уже у лавах ЗСУ десь у полях і посадках північного сходу.

У цьому коловороті грішного з праведним він не хотів відчувати себе непотрібним. Декілька тижнів поспіль він був руками й ногами волонтерської організації – носив, пакував, розвозив, купував, знову пакував, знову віз... Аж поки хвиля першого прибою вимушених переселенців спала і встановилися хоча б приблизні правила гри, а в хаосі війни заблимали бодай якісь маяки організованості. Тоді він знову зрозумів, що у хвилиній бездіяльності відчуває холодну пустоту та чорноту, що виїдали його зсередини, лишень вартувало лишитися зі своїми роздумами наодинці.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

«Не читай ти тих новин», – вечорами говорила йому занепокоєна дружина. Але він просто підводив погляд і з незрозумілим осудом осаджував її без жодного слова. А вона не відповідала нічого, розуміючи, що не зарадить нічим, коли він лишився сам-один із кола затятих друзів, яких в усі кінці роздертої росією України забрав обв'язок. І він щодня збирав собі причини для ненависті до усього російського, до усього московського, до усього «ватного» – дрібничка до дрібнички, новина до новини, факт до факту. Аби бути готовим, коли прийде час, без сумніву отримати зброю і, не вагаючись, мститися і за шістнадцятирічну вагітну, і за сімдесятивосьмирічну бабуню, згвалтованих на Херсонщині голодними до звірств окупантами; і за кожного з шести зв'язаних по руках і ногах чоловіків із простреленими головами з підвалу у Шевченковому на Київщині; і за вбитого у Ясногородці отця Ростислава Дударенка...

Він став криницею ненависті – чистої, міцнішої за усі спирти. А мить вихлюпнути її на ворога у бою не приходила. Він був удома. Місто починало жити весною. Навіть вимушені переселенців потроху поверталися у покинуті міста півночі, аби там кукобити свої розбиті родинні гнізда. І він, стоячи одного разу в церкві, куди забрів невідомо чого і невідомо у який день, просто заплакав – без жодного слова нікому. Ні сповіді у чиїсь вуха, ні планованої покути, ні обіцяної розрішительної молитви під епітрахіллю... Самі лише сльози під незрозумілий йому наспів... І якийсь голос усередині сказав йому: *«Кожен твій день занадто дорогий, аби віддавати його злості...»*

Коли ми зустрілися з ним, він все ще чекав своєї повістки. Він все ще шукав собі заняття у цьому шаленому коловороті хаосу та порядку, час від часу допомагаючи з волонтерством. Проте одне знав напевне: якщо йому призначено стати поруч зі своїми побратимами, він зробить це не через злість, а через любов. І коли його питали, чи може любов змушувати убивати, він відповідав: *«Ти себе готовий покласти, бо любиш... Я – не мислитель, я просто заручник свого серця. Раніше я думав, що чим більше їх ненавидиш, тим сильнішим будеш у бою. Тепер знаю, що помилявся. Чим більше ти любиш цю країну, цих навіть незнайомих тобі людей, своїх дітей чи дружину, тим впевненіше тобі буде там, на рубежі...»*

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Він дочекався свого виклику. Точно тоді, коли від тої злості у ньому лишилося саме лише зотліле вугілля. Як і в багатьох випадках, ми збирали його усім миром – розгрузка, бронезилет, наколінники, берці, павербанки, аптечка, сигарети... Точно так, як і він допомагав колись укомплектовувати хлопців тижні до цього. І тепер чекаєш від нього звістки. Бодай малого повідомлення. Хоча б отого «*Ти себе готовий покласти, бо любиш...*» – і молишся, аби лишень на словах. Бо на ділі занадто болісно вчиться цей життєвий урок.

З нами Бог, Україна – це ми!

17 травня 2022 року



День 84

їх немає вдома уже вісімдесят чотири дні. Вірніше, у них немає дому вже вісімдесят чотири дні російсько-української війни. А до того все було неймовірно райдужним та перспективним. Вони щойно придбали квартиру в Бучі. Чоловік на гарній роботі та працьовиті батьки допомагали втілювати її дизайнерські забаганки, поки вони впевнено гортала сторінки в Instagram, вишиковуючи «своє». У п'ятницю чекали на бригаду, щоб почати ремонт у дитячій кімнаті. Тільки вона вже не прийшла, бо у четвер, 24 лютого, зовсім інші бригади наглим ударом чи не з усіх сторін винесли двері її країни.

Вона взагалі не розуміла, як опинилася в Полтаві. Чоловік повернувся додому, не встигнувши виїхати на роботу до Києва. Пів дня вони збирали речі та кінець кінцем лишили майже все в коридорі під самісіньким порогом. Лишили у поспіху, бо чоловіків однокласник потелефонував заради однієї фрази: *«Гостомель взяли, а ви наступні – їдьте...»*. І вони зірвалися з місця, й поїхали – кудись подалі від смертельної дороги, що вела до столиці, де лишилися батьки. Три довгих дні в дорозі здалися їй пеклом – затори довжиною у десятки кілометрів, розбиті авто на узбіччі, озлоблені та втомлені водії й налякані пасажери...

Час від часу вона зазирала у Viber, читаючи новини. І, важко хапаючи повітря, розказувала знервованому довгою дорогою чоловікові історію російського наступу на їхнє містечко.

Рух... зупинка... знову рух... пів години сну у черзі на розв'язці... знову дорога у тісняві кудись у бік кордону... Їжа на заправках, новини про вхід російської колони до Бучі... хвилина сміху після відео атаки очманілої московської орди на пам'ятник воїнам-афганцям на постаментів... І знову розпач від утечі в нікуди.

Три доби тривали як один довгий день. Страшні історії з фронту, що простягнувся з півдня до півночі через увесь схід перемижувалися з болісними звістками від рідних та близьких, котрі пробивалися у часи довгого стояння десь у заторі серед чергового завмерлого від тромбів стихійних блокпостів передмістя. Це лякало її чи не найбільше. Якись місцеві у формі та зі зброєю прискіпливо перевіряли документи, роздивляючись машину, допоки чоловік важко дихав і просив її не істерити, раптом комусь захочеться щось у них уточнити. Просив, бо знав про її страхи.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Десь у цьому довгому каравані загубилася її краща подруга, котра їхала зі столиці до свого чоловіка в Одесу. За ці дні не обійшлося без того, аби до справи не стали ласі до чужого. І її машину теж зупинили хлопці у камуфляжній формі десь на пів дорозі з Миколаєва. Вона вийшла, поклавши слухавку на вимогу людей у мілітарі, і зо два дні від неї не було жодної звістки. Як вони потім дізналися, смекалісті ділки, «граючись» у тероборону, два дні оббирали автомобілі, зупиняючи наляканих утікачів. Не минула ця доля і подругу. До чоловіка вона вже дібралася у чийсь попутній машині. Її ж власне авто «припаркували» у кюветі, забравши усе цінне майно...

...Три дні дороги жаху для бучанських утікачів добігли кінця, коли вони опинилися на кордоні й побачили невимовно довгу чергу, яка ледь просунулася на декілька метрів за чотири години.

Коли 28 лютого українські війська знищили російську бронетанкову колону, й міський голова Бучі Анатолій Федорук опублікував селфі-відео на тлі пошматованої обгорілої російської техніки, у неї всередині щось перемкнуло. Її став лякати закордон – чужий, невідомий, далекий... Вона так повірила, що скоро все закінчиться, і вона нарешті зможе повернутися додому та доробити ремонт, що сили не було стримувати сльози. Тим паче, їхати без чоловіка за межі країни з малою донькою вона не бажала ні за які гроші світу. Отак під плачі й голосіння, під історії про можливий швидкий кінець цього всього пекла, вони й опинилися у Полтаві. І далі не поїхали, бо почалася ота «Буча», яка стала відомою усьому світові – кривава, гидка, підступна й трагічна.

Від їхнього дому лишився лише обгорілий остов. Вона десятки разів передивлялася те коротке відео з відомого сайту, щоразу важче й важче зітхаючи від горя. П'ять поверхів чорного горя з покритими попелом і брудом автомобілями під сірим бучанським небом... То щоразу горіла її квартира, коли вона десь чула про чергову з двадцяти двох поруйнованих багатоповерхівок. То обвалювалася стеля її спальні, коли їй доходили історії про двісті сорок три знищені приватні будинки у мальовничому колись передмісті столиці.

«А люди?!» – питаєте ви її, згадуючи про закатованих і замордованих російськими звірами. Люди – сусіди та незнайомці квітучої колись Бучі – то сюжет для її окремих голосінь... Їх вона, напевне, ще не готова розказати нікому. Та й де той папір, що витерпить той крик, який народжувався у ній, коли вона гортала новинну стрічку.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Кожного разу, коли вона читала, що ідентифікували тіла жертв московитського сатанинського балу у її рідному місті, вона закривала очі у страхіві від того, що на їхньому місці могли бути вони. Це вони могли бути тією парою, котру під час спроби евакуації з Бучі армія рф розстріляла прямо в машині. Це її чоловік міг лежати у братській могилі з кульовими пораненнями в руках і ногах, із тканиною, намотаною на обличчі, з кляпом у роті, убитий пострілом у вухо... Це вони втрюх з малою донькою могли лежати, обвуглені, десь на пустирі під містом...

Вона уся була отією багатостраждальною Бучею... До кожної клітинки свого тіла... То кожного поруху думки... І картала себе, бо вижила... І заспокоювалася опісля, дивлячись, як її дівчинка гралася в ігри з новими знайомими на подвір'ї полтавської школи, в якій їм тепер довелося поселитися. Після стількох років дорослого життя вона знову, як у роки юнацтва, тихо говорила собі: *«Школа – ваш другий дім...»*. І більше не посміхалася іронічно... У неї вісімдесят три дні як не було свого дому. Але вона обов'язково повернеться до нього після перемоги – відбудованого, ошатного п'ятиповерхового красеня у передмісті столиці.

З нами Бог, Україна – це ми!

18 травня 2022 року



День 85

Це стало схожим для них на гру «знайди вісімдесят п'ять розбіжностей». За вісімдесят п'ять днів російсько-української війни занадто різними стали їхні життя, котрі колись здавалися такими схожими. Вони познайомилися за місяць до нападу росії на бірюзовому березі Індійського океану під час зимової відпустки. Дві українки – дві любительки подорожей, дружини успішних чоловіків, жінки до останнього клітиночки витвореного Богом тіла, до останньої струни вільної душі. Хтось заводять курортні романи, а вони завели курортну дружбу, домовляючись про спільні мандри й гостьові візити на дозвіллі.

Принаймні, так мало б бути. Та з початком неприховуваної за «антитерористичними» та «операційними» назвами війни відтінків цієї подібності в їхніх розтривожених життях день за днем ставало все менше й менше. Коли путінська орда повалила через продірявлені кордони, одна з них, тікаючи з атакованої з неба столиці, опинилася на Закарпатті, інша – лишилася у Полтаві. І тут головна відмінність не у тому, хто де був і хто куди поїхав. Рятунок свого життя й життя ближніх змушує нас зриватися з насиджених місць і кидати усе, що здавалося одвічним та вічним. Розбіжність почалася у векторі руху думок. Для однієї війна закінчилася тоді, коли вона вийшла зі своєї іномарки в Мукачевому. Для іншої не було й хвилиночки перерви у цьому протистоянні.

Одна з них лише на декілька днів зникла з поля підписників в Instagram, а потім повернулася, повна сил і свіжості з неймовірно дорогою полуницею під вершками на початку холодного траурного березня. Другій же доводилося з перших вуст чути історії про зголоднілих тероборонівців та військових. В однієї був цілий будинок для відпочинку від стресу довгої дороги у майже 800 кілометрів. А в іншої у квартирі поселилися ще четверо, зігнаних до них нежданою загрозою, котрим треба було дати хліб насущний та дах над головою для відпочинку.

Для першої нічого не змінилося культурно: вона вела свій відеоблог російською та поставленим професійним голосом наспівувала на камеру Аллегрову. Інша ж заріклася коли-небудь у житті говорити цією гуманітарною зброєю окупанта і почала викорінювати із мови своєї дитини отой всюдисущий суржик, котрий вона притягувала, мов собака блохи, з вулиці. Та й у її житті значно поменшало музики як такої, й однозначно не стало аллегрівих із басковими. Ба більше – вона навіть поставила хрест на своїх українських зіркових кумирах, котрі не змогли сказати «ні» російському рублю, коли почала нещадно литися з новою силою українська кров.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Вечір однієї – історії про масажі та прогулянки, прочитані книжки по саморозвитку та ігри з кудлатим чіхуахуа. А для другої кожен вечір – то випробування на стійкість. Бо чоловік, і друг, і зять щодня після довгих трудів за вечірньою розмовою накидували їй у душу величезний пазл війни з маленьких історій волонтерства й боротьби на фронті. І вона спочатку збирала його до купи після пізнього чаю, а потім збирала до купи себе, розбита необнадійливими роздумами. Ні масажів, ні вільних прогулянок, ні книжок по саморозвитку.

У неї просто замість однієї дитини стало троє, і вони ковтали весь час, і, подитячому бешкетні, крали весь її жіночий спокій. Десь далеко на полицках вона закинула книжки усіляких психологів та персональних тренерів, бо їй судилося зайнятися іншим – малою, тихою сапою займатися історико-культурним просвітництвом своїх зрусифікованих знайомих, розповідаючи їм про мову, про вкрадену історію та про за оббрехану сучасність.

Вона стала мені схожа на давню Марію Єгипетську, велику подвижницю, що кинула все й пішла шукати віру й Бога в пустелю. Ні, не подвигом відлюдництва чи посту, а глибиною віднайденної віри. Воістину, жінка тим і відрізняється від чоловіка, що уся вона – суцільне живе серце. І якщо робить щось, то віддається йому всім своїм чуттєвим єством. У свій час ота грішна Марія не лишила собі нічого, крім одного одягу, буханців хліба та молитви. Вона ж у перший день війни взяла до рук Святе Письмо, і воно заговорило з нею рядками древньої Псалтирі. Такої віри у те, що *«впаде тисяча з боку від тебе, і десять тисяч праворуч від тебе, до тебе ж не дійде!...»* (Псалми 91:7), я заледве бачив ув окремих черниць. І, певне, по її молитвах, як і по проханнях сотень і тисяч подібних їй отаких «інших», біля неї була тиша. Хоча вона й коштувала їй внутрішнього стогону та плачу.

Це історія не про те, хто й куди поїхав. Відстані в кілометрах чи милях нічого не варті в цій війні, коли Україна для тебе так само далеко, як і все людське й Боже для путіна. Територія «Україна» для тебе може вимірюватися однією областю, містом чи обширом два на два митри. Навпаки ж, ця оповідь про те, хто куди сховав від «русского міра» Україну, не залежно від місця проживання, – собі у серце мовою, вірою, думкою й справою, чи у тривожну валізку багатообіцяючим безвізовим паспортом і тільки.



Хай кричить отой сусідній світ, що «русській мір» закінчується там, де вже не чутна російська мова. Вона ж, заклопотана, заморена та вмотивована, знає напевне: «русській мір» закінчується там, де чується: *«Добрий вечір, ми з України!..»*

З нами Бог, Україна – це ми!

19 травня 2022 року

День 86

Це вісімдесят шість день, як він не може сказати, хто він – українець чи вірменин. Кров говорить одне, світогляд шепоче інше. І все стало настільки простим й одночасно складним тоді, 24 лютого 2022 року, коли російська військова машина почала активний рух на захід через український кордон.

Його родина опинилася в Україні під час першої Карабаської війни на початку дев'яностих. Вони тікали сюди в надії на мир і затишок. Довгими трудами вони збудували великий дім у затишному провулку, мали свою прибуткову справу. Велика родина потроху обростала онуками. Вони були щасливими називати себе вірменами, підтримували один одного у тісній громаді, ходили маршами з величезним прапором своєї республіки у дні своїх державних свят разом із місцевою владою, відкривали меморіали жертвами геноциду свого народу. Життя тривало. Аж раптом його тривалість стала вимірюватися не величиною мрій чи кілометрами подорожей, а хвилинами прильоту російської ракети.

Уже на другий день війни батько зібрав їх усіх на велику родинну вечерю та повідомив, що їм суджена нова дорога – назад у Вірменію. Увесь наступний день вони працювали – різали всю худобу, яку не хотіли лишали росіянам. Відчуття того, що довга московська колонна приповзе до міста, було неймовірно болючим. За рішенням сімейної наради вся свіжина була віддана українським військовим – напевне, найбільша десятина, яку вони могли собі дозволити у цих обставинах.

Але коли наступного ранку всі валізи уже були завантажені до мінівена, він дозволив собі заперечити отцеві – уперше за своє життя. Звісно, були дитячі грішки, малечі провини, хлопчачі гордощі, але татове слово завжди лишалося останнім. Того ж дня він зупинився на порозі та сказав, забираючи свою сумку з авто: *«Вісім років тому за цю країну помер Нігоян...»*. Батько хотів силою закинути речі назад: *«У Нігояна був український паспорт... Це не наша війна...»*. Але син міцно тримав поклажу в руках.

Машина поїхала без нього. Його серце тріснуло. Кров говорила одне, світогляд шепотів інше. Його батьки пам'ятали жахи руйнувань, від яких тікали в Україну. Нині їх звідсіля виганяло тією ж страшною силою. Він розумів татові аргументи – він справедливо рятував майбутнє свого роду – найцінніше, що мав: дружину, дітей та онуків. Не їх прийшли «денацифікувати» та «демілітаризувати» як «бендерівців» та «неофашистів», та вони могли стати дещицею отих «побічних збитків». І щоб не бути у числі довгих списків колатеральних втрат, глава сімейства

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

прийняв єдине правильне рішення – через інші кордони їхати на землю пращурів, куди кликали стурбовані родичі. І по букві людського закону це була дійсно не їхня війна.

Тільки щось для мого нового знайомого оті «букви людського закону» втратили усіляку вагу, коли супроти закону людського і Закону Божого путінська армія почала нищити живих і мертвих, бомбити військових і цивільних, аеродроми та казарми, так само як і житлові квартали з цвинтарями. Що для нього став важити рядок у паспорті у порівнянні з вагою сердечної муки? Виявилось, нічого. Бо отой біль був занадто тяжким. На якусь мить він вирішив, що лишився сам-один. Він провів пів дня у полоні самоти й образи на самого себе за упертість, котра лишила його без родини через максималізм та романтизм, які не зникли після дорослішання. А потім, після години здавалося б безнадійного гортання стрічки в соцмережі, він відчув, що може бути корисним.

Спілка вірмен України... Вони самі стояли зі зброєю в руках і годували військових, допомагали зводити барикади й варили протитанкові «їжаки», облаштовували бомбосховища та купували ліки, перевозили з гарячих точок і розміщували біженців, і навіть без жодного коливання віддавали кошти, зібрані на будівництво вірменських церков у благодійні фонди... Він відчув, що зараз кине читати пости й дивитися ці фотозвіти, вийде з опустілого дому та стане частинкою чогось неймовірно великого. Так і сталося.

...Коли ми зустрілися, він уже об'їхав не одне місто й село, доставляючи гуманітарну допомогу постраждалим від російської агресії. «Український вірменин» чи «вірменин в Україні» – його зараз мало цікавили дефініції. Раніше все дійсно було інакше. Сімейна справа приносила прибуток, і ніхто не звертав увагу на розбурхане море політики. Традиції давали щедрий урожай у розумінні себе сином Вірменії, і в його родині нікому діла не було до проблем ідентифікації інакшої, аніж ту, що вони винесли з собою під час втечі з Вітчизни. Та війна показала глибину його любові до цієї землі, яка довгі роки годувала його, надихала, давала можливість кохати та мріяти. Він не переставав говорити про те, як сильно його сколихнули здавалося б прості слова на початку відозви Спілки вірмен України у перші дні війни: *«Ми, громадяни України, проживаємо на цій землі з Х століття...»*. Не відучора, не з дев'яностих, не з часів османського геноциду – ми поруч щонайменше тисячу років!

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

І тому він гордо повторював: «*Ми – це Україна!*». Він говорив це, бо бачив на власні очі і десятки автомобілів, куплених вірменськими громадами для збройних сил; і десятки ресторанів, котрі працювали, аби нагодувати свіжим і гарячим наших захисників; і десятки тон гуманітарки від різних епархій Вірменської Апостольської Церкви...

Цю країну можна переїхати вздовж і впоперек танками. Її можна зрешетити ракетами та авіабомбами. Ці землі можна засіяти мінами. Цей край можна оббрехати і споганити, звинувативши у всіх можливих гріхах. Але московським катам не зрозуміти людської єдності, що мають тут понівечені етноцидами та політичними репресіями люди різних національностей. Україна – не північна умовна «федерація» з напівколоніальних національних республік. Україна – не тюрма народів. Тут не воюють у кайданах за тарілку баланди та годинну прогулянку на свіжому повітрі по «золотому кільцю росії». Нас єднає тисячолітня любов до землі від Сяну до Дону – краю, що ставав притулком та домом усім подорожнім та вигнаним на широкому перехресті світової історії. Краєм, що ставав своїм, не залежно від графі «національність» у твоєму паспорті. А свій край – як рай. В іншому ж для нього щастя матиме зовсім інакший присмак...

З нами Бог, Україна – це ми!

20 травня 2022 року



День 87

Ця історія його дороги у вісімдесят сім днів від розпачу до мужності, від розгубленості до незрозумілого йому самому спокою. Він ніколи не збирався бути солдатом – ніколи не любив нічиїх наказів без пояснень причини. Йому був не до вподоби однострій – він звик бігати у білих кросівках, підбираючи їх під чергову нову футболку улюбленого бренда. Тим паче він ніколи не прагнув до чогось героїчного – за його уявленнями, герої довго не жили, а якщо і виживали, то їхня героїчна слава забувалася одразу, як замовкали залпи артилерії та починалися канонади чергових виборів і тупих ток-шоу. Однак, у лютому 2022 року на дошці його світоглядних шахів «русскій мір» поставив шах і мат. Йому прийшлося починати нову партію. Уже не за своїми правилами. І в ній він був простим пішаком, без жодного сподівання колись опинитися у «дамках».

Після двотижневих навчань на Черкащині рука уже не тряслася, коли він тримав у руках зброю. Він шуткував, що тепер якимось доступніше все пояснювали, аніж у школі на курсах допризовної підготовки юнаків. За ці чотирнадцять днів його самотня мама з допомогою волонтерів змогла укомплектувати сина найнеобхіднішим і молилася, аби посылка з амуніцією та одягом дійшла раніше, аніж хлопців відправили б «туди». На щастя, так усе й вийшло – Бог подарував один день, у який зібране й придбане опинилося в його руках. А на ранок наступного дня він уже сидів у вагоні поруч із побратимами й їхав у невідомому напрямку.

Їх везли невимовно довго. У вагоні не можливо було вільно дихати. Шістдесят з лишком здорових чоловіків пахкотіли тютюном, потом і втомою. Нерви лікувалися цигарками. А от голод доводилося тамувати сном або ж розмовами, бо на кожного була лише пляшка питної води. Але ніхто не жалівся вголос. Чекали пункту призначення. Потяг колись та й зупиниться, і в якомусь українському містечкові їх чекатиме гарячий обід.

І потяг дійсно зупинився. Правда, не так швидко, як вони на те розраховували. Де вони заїхали, їм не сказали. Лише провели від маленької станції сірою вулицею з мовчазними хатами до приміщення шкільної їдальні. Обід ще ніколи не був для них таким смачним. Хвилина перепочинку, сигарета на ганку і усвідомлення свого нового місця існування. Він у наших розмовах не любив слова «дислокація». Воно для нього зберегло аромат мирного життя, коли він ще натхненно шукав чергову локацію для фотозйомок. Він вірив, що скоро все стане на свої місця, він знову буде мандрувати з об'єктивом, а тому псувати свій творчий лексикон спогадами

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

про сірі, холодні військові будні він не прагнув. Тому й говорив про місце свого тимчасового існування. Так, саме існування. Людині на війні, казав він, доводиться існувати, бо життя виключає смерть. А війна зі смертю синонімічні. Смерть існує тут як щоденне явище, навіть коли ти її не бачиш. Проте вона завжди бачить тебе. І тут уже питання лише в одному – коли ваші погляди зустрінуться. Тоді ти почнеш існувати в її реальності. І коли я намагався перебити хоч якось його сумну окопну філософію, говорячи, що треба-таки жити, а не існувати, він посміхався і відповідав: *«А жити ми плануємо після війни... Померати ж ніхто не збирається. Нам ще на параді марширувати!»*

І я йому вірив, бо переможно марширувати він планував для когось конкретного у натовпі. Правда, цю «особливу людину» ще варто було знайти. Хлопець гарний, форма до лиця, діло молоде. У перший більш-менш спокійний вечір свого стояння невідомо де вони з побратимами вирішили прогулятися селищем. Проїшлися. Змогли навіть посидіти у дворі невеличкою компанією. Говорили допізна – наші хлопці українською, наші дівчата російською. Бриніла струнами гітара, лився дзвінкий дівочий сміх, хлопці раділи, що психологічна напруга у напівмертвому селі потроху спадала. Гріха таїти нічого – окремим парубкам хотілося більшого, аніж просто розмови. Коли один прихилився до сусідки з пропозицією поцілунку, у дворі зависла гулка тиша. *«Мальчікі, фу... нет... Ви же українці!..»*, – відпихаючи його, зі сміхом відповідала на німе питання про відмову юнка.

Після цього для нього шахова партія знову була наче зметена з дошки чиеюсь дикою рукою. Шах і мат. Ми ж українці... Ще хвилину тому йому відверто було байдуже, що вони говорять різними мовами – країна ж одна. А тепер він зрозумів, що у слові пролягала межа, глибша за державний кордон. Ще мить тому йому було байдуже, що селяни нечасто виходили на вулицю до них – іде війна, страх і біль роблять людей відлюдними. А тепер усвідомив, що гостинність було дуже скупим даром у цьому поселенні.

Московські пропагандисти кричали з усіх рупорів: *«Де ви були вісім років?..»*, перераховуючи всі можливі й неможливі кари земні й небесні, які Україна, начебто, насилала на Донбас. А він зрозумів одне: вісім років тут в голови в'їдався «руській мір». Тут розвинувся «путін головного мозку». І дівчата мило говорили з українськими вояками, бо їм з ними було цікаво. А вечором вільно прямували в сусіднє село, за лінією розмежування, бо там були «їхні». Коли сюди прийшла ота клята «русская весна», їм було від сили десять років. Новинами, тік-токами,

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

проповідями та залпами гармат за цей час росія змогла зробити те, на що Мойсею знадобилося сорок років у пустелі – стерти спогади про минуле. Тільки якщо давній пророк стирав рабські спогади, кісельово-соловйовська машина «правди» приборала спомини про вільне життя без свистку снарядів над головою.

«Нічого страшного», – заспокоює він. – «Поспівали під гітару – дізналися правду. Цілувати «Мальчікі, фу...» бажання немає. Хай їх гріють російські руки. Ще трошки. Бо скоро ті російські руки будуть обпикати українські снаряди. Це така-собі панацея проти отруєної пам'яті»...

Жорстко? Жорстоко? Я не можу нічого на це скати всупереч. Це наслідки російського ідеологічного експерименту на українських просторах. І наша майбутня перемога – це не кордон 24 лютого 2022 року. Це межа, вигнавши за яку московську орду, ми зможемо відповісти їм на питання «где ви билі восемь лет»: *«Робили все можливо, аби ваша гниль не потруїла України далі на захід від «сірої зони».*

З нами Бог, Україна – це ми!

21 травня 2022 року



День 88

їх троє друзів дитинства, які вісімдесят вісім днів перебувають у стані холодної війни. Жодного з них не призвали до лав Збройних сил України. Жоден із них не ходить у камуфляжі навіть тому, що «модно». Але відчуття «останньої битви» не покидає їх кожного разу, коли вони перетинаються на маленьких сімейних святах у місті на покордонні війни та миру. Коріння їхньої суперечки нині одне, як і в більшості проблем українців у 2022 році, – пишні сходи «руського міра». Поле ж битви, однак, не на сході чи півдні. Воно пролягло через їхні душі. Пішли тріщини по здавалося б міцному бронезилету віри.

Перший із них ледь не втратив її. Коли росія нанесла перші ракетні удари по його країні, у нього було лише одна реакція: *«Ось тобі і братський народ...»*. Але ця ілюзія про «однорічне братерство» розліталася на друзки день за днем. Йому впивалися в самісіньке серце «благословення» патріархом московським «спецоперації», роздерті православні храми, викрадені священники, розбомблені скити великих святинь... Він не міг зрозуміти, як упродовж декількох тижнів поспіль настоятель його храму продовжував на проповіді говорити про «братовбивство» та «міжусобиці». Аж тут артилерійським обстрілом були перетворені на решето куполи та покрівля Георгіївського храму Ніжина. Після сповіді духівник заспокоював його: *«Не варто переживати – путін не чіпатиме нічого, окрім воєнної інфраструктури...»*. А потім артилерія ударила по церкві Казанської Божої Матері в Мар'їнці. Після двадцяти поруганих святинь він уже кинув лік отому «братському біснуванню». Спільна «Володимирова купіль» для цього стала пустопорожнім вигуком після осатанілих пик гвалтівників-бурят та садистів-кадірівців. Він молився за мир словами молитви, у якій просив за «Отечество наше Православное». А йому так хотілося, щоб святий отець просив за Україну, а не за оте «отечество», яке той відверто й неприховано чекав по старій семінарській пам'яті. Він пішов із того храму. Він пішов із тої церкви. І тепер упевнено говорить: *«Не треба чекати, коли вони придумують чергову махінацію. Забороніть їх, як «Вконтакте» та «Однокласники», щоб не було доступу. Поплачуть пів місяця і знайдуть заміну. Без духовної операції ми не обірвемо пуповину залежності від Москви ніколи»*. Друзі називають його націоналістом та радикалом. А він хоче України в усьому.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Другий із них живе у передмісті. Він не втратив віри, а навпаки роздобув її ще більше, аніж мав до того, бо *«подібний до чоловіка розумного, що свій дім збудував на камені»* (Від Матвія 7:24). Коли росія почала без вибору бомбити і людей, і святині його землі, він не мав моральної кризи. Ворог був ворогом. Його церква назвала московію осердям зла. Хай не вустами ієрархів, але словами настоятеля його маленького храму, але це для нього значило більше за всі святі грамоти та відозви. На ектинії увесь прихід, як один, повторював за святим отцем: *«О Богохранимей стране нашей Украине, властех и воинстве ея, Господу помолимся»*. Бо знали, як виглядали обгорілі стіни храм Святої благовірної цариці Тамари у П'ятихатках на Харківщині після російського бомбардування. А у вільний від роботи та молитов час займалися допомогою переселенцям та воїнам. Шили, годували, купували, розвозили... Дрібничка у морі воєнних потреб, але свою лепту вони вносили. Бо бачили, як дивився на світ чорними пустими вікнами прихід на честь блаженної Матрони Московської у Рубіжному після обстрілів росіян. Аж поки у їхньому подвір'ї не з'явилася доблесна територіальна оборона. Хлопцям, які були далекими від церкви, стало нудно на блокпостах. Під час недільної служби храм оточили і змусили вийти всіх назовні. Потім заколотили двері і на білих стінах церкви написали з усіх сторін: *«Вони убивають наших дітей»*. Поліція, яка прибула на виклик, зафіксувала подію, але в неформальній розмові пояснила причину таких дій. Відтоді він став радикалом у своїй же церкві і говорить: *«Скільки ми будемо платити за те, що нас вважають москалями? Допоки мовчатимуть наверху? Я не хочу щонеділі ходити з дитиною до церкви і боятися, що якийсь самосвідомий знову стане у автоматний хоровод навколо церкви...»*. Він розуміє, що кесарю – кесарево. Але він чекає від своєї Церкви слово матері до свого народу. Шляхи і способи хай обирають люди в митрах, аби лише не мовчали по келіях, поки вони, справжнє тіло Христове, терплять незрозумілу наругу. Друзі називають його «латентним москвофілом». А він хоче порядку і законності у своїй Україні.

Третій із них час від часу думає, що заблукав. Але потім говорить зі своїм священником і розуміє, що їх таких, заблукалих, на приході двоє. Вони не поминають опального московського патріарха, бо як можна це робити після фотографій пошматованого храму на честь святителя Тихона у місті Гуляйполе? Вони б удвох із радістю, може, й перейшли до тієї української церкви, котра не розривала євхаристичного зв'язку зі Вселенським патріархатом, називаючи всіх незгодних із собою неканонічними чи єретиками.

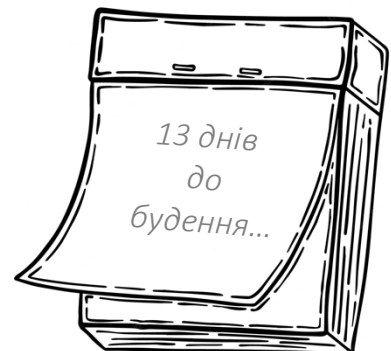
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Бо перебувати у єднанні з Москвою не можуть після того, як авіаударом знищено скит на честь ікони Божої Матері «Всіх Скорботних Радості» Святогірської Лаври. Тільки ж от халепа – вони насправді не потрібні нікому удвох. Священник без приходу – не здобуток, а тягар. Церква земна до другого пришествя не позбавиться всього долішнього: їй для функціонування потрібні не лише вірні душі, але й квадратні метри, гектари та гроші. І тому святий отець продовжує служити на сільському приході, де серед вірян жменька місцевих бабусь, а всі інші – містяни з околиці. І вони не хочуть ніяких переходів. Одні чекають українського собору, щоб і далі упевнено говорити про свою унікальність та канонічність. Інші ж, як не прикро, все ще чекають російського визволителя. Бо хтось колись занадто глибоко посіяв у їхні голови те, що «все святе до нас прийшло з росії»... І він, мов заручник звички, продовжує ходити у свій храм, де інший заручник хліба насущного та ставленицької присяги, продовжує вести літургію. Друзі називають його то боягузом, то пристосуванцем. А він просто хоче душевного спокою у храмі, де не буде і слова про політику, а тільки слово про Бога.

Їх троє друзів, яких мирять лише дружини під час малих сімейних свят у ці тривожні дні. Не хочеться писати «колишніх». У них-то точно є і братня віра, і братня українська кров – не міфічна та не ідеологічна. Просто війна оголила хворобу, яка десятиліттями підточувала цю країну зсередини. Просто «руській мір» занадто глибоко пустив метастази, що від них тепер невпинно духовно лікується сорокамільйонний народ. Просто в якийсь момент історії канони для імперської церкви стали важливішими за догмати вселенської віри. А далі комфорт архієрейських кабінетів став важливішим за моральний спокій. І з плином часу так кортить уголос повторювати за старозавітним пророком: *«Так говорить Господь Бог: Горе Ізраїлевим пастирям, які пасуть самих себе! Хіба ж не отару повинні пасти пастирі?»* (Єзекіїль 34:2). Але далі по тексту вже скаже не древній провидець, а завтрашній день.

З нами Бог, Україна – це ми!

22 травня 2022 року



День 89

Н а вісімдесят дев'ятий день війни вони шанували героїв. Згадували усіх – від русичів, що прийняли у свої груди удар від монгольської орди на річці Калці, до козацького війська, що підпирало корогвами москву на чолі з гетьманом Сагайдачним; від відчайдушних «українських спартанців», романтичних студентів-вояків під Крутами до полеглої на вулиці Інститутській під кулями запроданої диктаторської влади Небесної Сотні. Гімн, хвилина мовчання за упокоєними воїнами російсько-української війни, голосне цокання невидимої стрілки хронометра, що біла у скроні кожного присутнього у важкій тиші... А вона ж довго не розуміла того героїзму – не розуміла, бо він для неї був чужий.

Не питаєте, з якої вона планети. Вона українка. З того самого Донбасу, який «годує країну» – не з реального місця, а з уявного зі своїми законами та традиціями, «особливим статусом» та «особливими потребами», які «не розуміли», «не чули», «не поважали». Загалом, з усім тим, що десятиліттями проросійська місцева еліта, відпрацьовуючи московські гроші, вкладала в голови краянам. Коли у 2014 році її робітниче поселення потрапило під обстріли, вона, випускниця школи, разом із матір'ю спакувала речі й мала тікати з Луганщини до москви. Родичі обіцяли врятувати від «київської хунти», прийнявши у столиці «отечества». Але щось у цій історії пішло не так. І, до слова сказати, іде не так і донині.

Їїню машину до «братньої федерації» не випустили новоявлені прикордонники самопроголошеної недореспубліки. І якимось вітром родина відкочувала до Полтави, не маючи жодного наміру бути тут. Так управило Небо. Вона стала студенткою університету. Держава дала пільги під час вступу, забезпечила житлом та стипендією. Статус переселенців, звісно, був тягарем і тавром, але й давав багато переваг. Так уже працює доля – одна її рука забирає, інша ж обдаровує. Тільки її історія з числа тих, де за дарунки не звикли дякувати.

Її було безумно незатишно на парах, де вивчали історію та культуру України. Вона неймовірно уперто відповідала російською на запитання освітян, бо українською «не умела». І раз по разу можна було від неї почути «у вас тут на Україні»... А ти все сподівався, що «у вас тут» для неї колись-таки стане «у мене тут». Ти надіявся, що довгі давні історії, міфопоетичні перекази, витвори мистецтва та затишок наддніпрянського міста розбудять у ній українство. Але й інколи безсило говорив собі, що будити можна те, що приспали цензурою та

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

пропагандою. А те, що ніколи не сходило у душі, посіяти на камені почерствілого серця – справа невдячна.

Невдячна ще й тому, що занадто глибоким було коріння, котре тримало її того «іншого» світу. Там лишався дім, який примхами долі і нової псевдовлади було ні продати, ні хоча б вступити у спадщину. Там, по ту сторону лінії розмежування, лишився її рідний брат. І колись вона обмовилася, що мала для зв'язку з ним інший телефон, бо він служив у «тій армії». Принаймні, допоки зв'язок не обірвався. *«Певне, його вже немає серед живих»*, – якось по-цинічному і по-старечому просто констатувала вона.

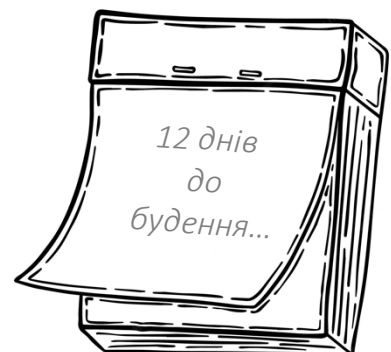
Уперше я побачив її сльози крадькома, під час зустрічі з письменницею Євгенією Подобною. Вона саме презентувала свою книгу *«Дівчата зрізають коси...»*. Я знав, що сюжетні лінії твору були для неї невідомі, навіть попри те, що всі запрошені мною мали електронний примірник книги. У неї були свої герої, свої ідеї та своє бачення. Проте коли Євгенія після декількахвилинного знайомства з книгою спогадів двадцяти п'яти дівчат перейшла до власних спогадів, щось-таки зламалося у цьому серці, котре, попри соціальні стипендії та пільги, продовжувало *«карміть всю Україну»* з її *«хунтою»*. Я не знаю, що з того почутого сколихнуло її: образ жінки на тлі смерті, розповіді про пошуки та обміни загиблих українських солдат, образи чорних мішків, самотніх батьків чи змалювання пейзажів спустошеного краю...

Одне я знаю напевне – щось у ній тоді змінилося. І змінилося кардинально. Бо коли путінська орда посунула на Україну в лютому 2022 року, а вона пропала з мого кругозору, я турбувався, що так справдилася її незрозуміла мрія – опинитися в москві. Та коли трохи вляглося розбурхане море емоцій і вона-таки знайшлася, я почув неочікувану для себе відповідь: *«Я думала тікати в Польщу... А Ви думали в росію? Та ніколи в житті...»*. І хай вона все ще цебеніла ці слова російською. Нехай вона все ще не розуміла різниці між Руссю та росією. Але їхати в московщину їй вже не кортіло.

Кажуть, надія помирає останньою. Так от надія на те, що зерна українства спроможні проломити крицю «руського міра» у його «донбаському синдромі», була живішою від усіх живих. І ти, щасливий, дивлячись на неї, тихо говори собі: *«Все буде Україна... Далі буде...»*

З нами Бог, Україна – це ми!

23 травня 2022 року



День 90

Минає дев'яностий день її нескінченної втоми. Вона втопилася геть від усього. Вона змучилася боятися, плакати та страждати. Вона вибилася з сил, допомагаючи, підтримуючи та організовуючи. Вона наморилася доводити, захищати та виправдовувати. Вона не в силах більше звинувачувати, розвінчувати та апелювати. Цей дев'яностий день повного безсилля.

Саме такою вона приходить під фініш кожного дня – втомленою, розбитою, з утраченою надією. З горем навпіл згадує, що вона все ще мати, а не зозуля, і питається про шкільні успіхи в дитини. Потім змиває з себе важкість прожитого дня під гарячим душем і лягає спати після «Отче наш» з присмаком барбовалу на вустах. А на ранок – новий старт на біговій доріжці волонтерства.

Вона заступила на своє «бойове чергування» одразу ж, як почула про російські літаки в українському небі. Чекати було нічого. Тікати було нікуди. Мати-одиначка не мріяла про безбідне життя десь за три моря. Тому вона запросила до себе матір, доручивши їй доньку, а сама взялася за старе. За плечами був досвід допомоги військовим у 2014 році, тому підняти запилені зв'язки та відродити призабуті навички, щоб творити дива з нічого, для неї не становило проблеми. Отой девіз десантників *«Ніхто крім нас!»* якомога краще личив їй, непосидючій і винахідливій.

За перший місяць війни вона багато чого забула. У тому числі і те, як відчувається спокій молитви у недільному храмі. У неї просто не було отих неділь. І вона, хапаючи, мов повітря, хвилину на ранкове та вечірнє скорочене правило, заспокоювала сама себе: *«Ти ж, Господи, сказав, що судитимеш не за довгі молитви...»*. І Він відповідав їй читаннях Великого Вівторка: *«Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від закладин світу. Бо Я голодував був і ви нагодували Мене, прагнув і ви напоїли Мене, мандрівником Я був і Мене прийняли ви. Був нагий і Мене зодягли ви, слабував і Мене ви відвідали, у в'язниці Я був і прийшли ви до Мене»* (Від Матвія 25:34-36). Тільки ж вона знову не чула тих слів серед залюдненого храму, бо готувала хлопцям чергові пакунки.

Вона забула яскравість манікюру й запах улюблених парфумів. Десь у минулому лишилися гострі шпильки чобітків та колихання фалдованої спідниці. Про свою жіночість вона згадувала тоді, коли турботливо формувала набори немовляти та пакети для жінок, котрі тікали від війни у її більш-менш спокійну область. Не дивно, що вона втопилася від забуття своєї ніжної фемінної природи.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Але та втома була якоюсь благодатною. Вона випивала її до останку – разом із горем, разом із розпачем, бо вона бачила, як раділи захисники її візитам із домашніми стравами, як дякували переселенці за підтримку найнеобхіднішим у хвилину скрути. І хотілося, й моглося бігти той марафон далі.

Але була у неї й інша втома. І вона не лікувалася нічим. Їй було важко бачити, як у переходах міста якісь дівчата та юнаки грали на флейтах чи гітарах, ставлячи таблички «Для ЗСУ», хоча жодної копійки не йшло нікуди далі від їхніх кишень. Матір щовечора заспокоювала її: *«Не переймайся. То на їхній совісті – головне, що твоя тебе не мучить...»*. А її мучило, бо за три місяці виснажилися і волонтери, і жертводавці. Закінчувалися і сили, і фінанси. І коли вона бачила, як зникала у безвісти жебрацької кружки ота металева десятка, їй здавалося, що то крадеться остання надія на допомогу якоїсь бригади. А потім робила три кроки далі і тверезіла: всього не купиш, всім не допоможеш, а судити всіх спроможна...

Їй відверто боліла армійська недбалість. Ні, коли гинуло у вогні обстрілів у бліндажі усе, чим вона допомогла солдатам – від шкарпеток до техніки, – у неї не було і краплини жалю за втраченим. Проте, непояснимо часто армія нагадувала вічно голодного нерозбірливого велетня. Їй треба було всього, одразу й у великих кількостях. І, отримавши його, у військах нерідко ставилися до нього так, як діти до дорогої іграшки, ціну якої не знали. І дійсно ж не знали, бо для багатьох воїнів Україна лишилася такою ж, якою вони її бачили 24 лютого – з продуктами на полицках, з пальним у вільному доступі. Та й розбалувані волонтерською щирістю окремі з'єднання відмову і неспроможність допомогти сприймали як диверсію та ледь не зраду присязі, яку ніхто з них, цивільних, у жодній формі не складав. Хіба лише перед своєю власною совістю.

Їй багато що боліло. Проте, щовечора вона приходила додому, цілувала доньку, розпитувала про її буремний день. Вечеряла під мамину хвилинку «політінформації» з усіх можливих джерел – від новинних чатів до дзвінків подруг із під'їзду. Потім змивала з себе увесь важкий пережитий день під потічками гарячого душу, і лягала в ліжку, нашіптуючи «Отче наш», куштуючи на вустах ментоловий присмак барбовалу. Бо на ранок чекав новий старт на біговій доріжці волонтерства.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

У цю неділю вона зробила крок назад і дозволила собі знову побути довоєнною собою. Скучила за цим. І коли питав її, чи хоче зупинитися, аби бодай на місяць видихнути попіл вигорілої душі, вона трохи іронічно відповідала, звісно ж, гіперболізуючи: «А хто крім нас?..». І знову гортала сторінку інтернет-магазину з партією амуніції. Правда, тепер біля неї знову крутився солодкувато-свіжий аромат масляних парфумів. Певне, її війна почала згадувати про своє жіноче лице...

З нами Бог, Україна – це ми!

24 травня 2022 року



День 91

Він народився 25 травня. І ця дев'яносто перша доба війни стала для нього першим днем тридцять першого року життя. З такими «феєрверками», як йому нині влаштовували росіяни, він не святкував жодного разу. І кращого подарунка, аніж прокинутися зранку у день свого народження, він ще ніколи не отримував. Ішов у тероборону – опинився у самісінькій гушці подій. Така вже у нього нехитра вдача – романтичний авантюризм помножений на загострене почуття патріотизму. І він був якоюсь мірою щасливий, що зв'язок там, де він нині перебував, був нестійкий. Хоч щось рятувало від навали листівок у месенджерах від усіх знаних і незнаних...

...Насправді в іронії він шукав собі спокою. Бо почути бодай на пару хвилин «Привіт, зі святом...» і далі по тексту від небайдужого серця дорогого коштувало. Ми знайомі лише віртуально – голос у слухавці і фото на аватарці у месенджері. Ось і все, що нам було відомо один про одного, коли він уперше звернувся по допомогу для його підрозділу. Як виявилось, цього було достатньо, аби періодично питатися один одного: «Як справ?». І після чергових фраз на кшталт «ще живий» у коротких розмовах виливати свої переживання стосовно поточної миті воєнного буття. Звісно, настільки, наскільки це дозволяла «гігієна телефонного ефіру», який давно перестав бути місцем інтимних бесід, а радше перетворився на театр діалогів у присутності мовчазних слухачів.

Він неймовірно чекав свого дня народження. Він ще був із того часу, коли 25 травня діти з букетами ранніх півоній радісно марширували на свята останнього дзвоника. Чогось йому вірилося, що останній дзвоник цієї війни мав пролунати теж 25 травня. Не судилося. Він розчаровано зітхав через своє дитяче наївне бажання і говорив: «Нічого страшного... Не вперше...». Отого «славного кінця війни» він із хлопцями чекав уже не раз. Уперше на тридцятий день війни. Якась була надія, що за місяць все вляжеться. Їм розповідали про успішний контрнаступ на Київщині та Сумщині. А потім були бомбардування житлових кварталів Красногорівки з реактивних систем залпового вогню «Торнадо-С». А десь у Торецьку з Авдіївкою скажені російські війська застосували фосфорні боєприпаси. І тридцятий день війни так і не став останнім.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Потім із надією та страхом чекали Великодня. Щось шепотіло всередині, мов замовляння: *«Христо воскрес – воскресне й Україна!»*. По-дитячому щиро хотілося моментального дива. Прокинешся на світанку, – а всі орди, як у його улюблених фентезі-фільмах, розсіюються під першим променем воскреслого Сонця... Сонце воскресло. А надвечір їм сказали, що по рідній Полтавщині завдали дев'ять ракетних ударів. Нічого святого у війні «православної росії» з Україною, але й нічого неочікуваного. Велике диво, що не трапилося, не розчарувало його й тоді. Бо мале чудо – прокинутися зранку – все ж знову трапилося.

От і зараз, у канун пам'ятної шкільної дати і початку свого року, хотілося чогось значущого – якщо не перемоги, то бодай команди про наступ. Але у Всесвіту свої плани – і на нього, і на ленд-ліз... І це ж лише його «маленькі армагеддони» – часи й місця «останньої битви» зі злом. А скільки таких знаменних дат нашіптували йому його побратими? Одні чекали Благовіщення, інші – Дев'ятого Травня. Хтось доживався санкцій супроти путіна, а котрісь – чергової поставки зброї від союзників. Одним за точку відліку марився дефолту росії, іншим же була несила дочекатися церковного собору української православної церкви... І в усьому цьому калейдоскопі передчуттів він говорив: *«Нам так потрібна якась дата – просто якірець, який би тримав прикутими до реальності під цими феєрверками; просто маячок, який би світив десь удаліні і говорив: «Ось там, скоро-скоро велика земля...»*

І коли 25 травня йому виповнилося тридцять один, він подякував за вітання і з негаснучим оптимізмом промовив: *«Ну що ж, ще один Рубікон перейшли... Воєнний стан продовжили до 23 серпня марно... Будемо двадцять четверте на Хрещатику з Днем Незалежності і День Перемоги святкувати...»*. І я його не відмовляв. Хай буде новий якірець, що б тримав його близько-близько до того умовно мирного світу, де за нього і за його побратимів невпинно моляться щодня.

З нами Бог, Україна – це ми!



25 травня 2022 року

День 92

Дев'яносто два дні поспіль росіяни у нас намагаються вкрати нас самих: смертями під обстрілами від Луганська до Львова, зґвалтуваннями та депортаціями, полонами та примусовими мобілізаціями, спаленням літератури та пропагандою з телеекранів і пересувних «гіпнотичних станцій» в окупованих районах. Три місяці до ряду росіяни в цілого світу намагаються поцупити його віру у спокій: перекроюванням системи геополітичного балансу «превентивними ударами», утриманням у своїй економічній орбіті нафтогазовим шантажем, тримаючи у заручниках своєї політичної волі продовольчим тероризмом, душаючи свободу волі релігійним колоніалізмом. Це дев'яносто два дні боротьби за пам'ять.

Чогось так трапилось, що ситі європейські демократії мають спільну ваду. У них неймовірно гарна короткострокова пам'ять. Вони з легкістю тримають у «спільній голові» політичні промови, живучи від виборів до виборів. Вони утримують човник свого будення на семирічних та дванадцятирічних хвилях економічних спадів. Їм приносить задоволення жити у рейтингах найвпливовіших та найбагатших за підсумки року. А все історичне для них стає «музейно-науковим» та «антикварно-туристичним».

На відміну від них диктаторські режими, імперські уряди та тоталітарні машини живуть зовсім інакше. Вони зубами пропаганди вгризаються в історичне минуле. Вони привласнюють чуже, якщо не мали свого. Вони спотворюють власне, коли те не відповідає потребам їхньої скаженої дійсності. І потім заражають вірусом ностальгії за справами сивої минувщини обездвижений у соціально-політичній утомі народ. Їй не потрібна короткострокова пам'ять. Навіщо тримати у голові постійну зміну курсу партії: те, що вчора ми воювали з «неонацистами» і «демілітаризували» Україну, а сьогодні – «захищаємося проти усього світу»? що сьогодні шельмуємо вчорашніх героїв?

Європа загубила свою довгострокову пам'ять. Вона проміняла її на викопні ресурси. Зґвалтований союдами розгромлений Берлін 1945 року забув, як сам лежав обличчям у землю сотнями німецьких жінок із задраними спідницями та з зв'язаними за спиною руками. Берлін вирішив не пам'ятати, як радянська росія роздерла його «антифашистським оборонним валом» у серпні 1961 року, змусивши тікати на захід під землею, по воді і небом, навчивши доносити на сусіда, шантажуючи теплом та енергією у переддень зими, залишивши без

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

жодного теплоенергогенеруючого підприємства. Берлін просто вирішив не пам'ятати.

Будапешт 1945 року забув, як із нього вивезли у радянські концентраційні табори сто тисяч цивільних осіб, де за пів року до того уже поселили шістсот тисяч інших угорців, які не тримали зброї в руках, коли радянська армія зайшла у країну у 1944 році. Будапешт вирішив не згадувати, як сам із усіх цегляних стін кричав надписами: *«Русские – домой!»*, поки хрущовська совєцька росія двадцять днів поспіль зрівнювала із землею чотири тисячі житлових будинків і трощила сорок тисяч помешкань у місті, поки вбивала триста сорок вісім мирних містян і калічила понад дев'ятнадцять тисяч будапештців, які не були у лавах повсталих. Будапешт просто вирішив не пам'ятати.

Аморальна амнезія росії взагалі не потребує коментарів. Ця країна пером псковського ченця Філофея витворила собі месіанський образ «третього Риму», німецькими руками у добу Просвітництва «написала» собі тисячолітню історію. Ця держава розстрільними списками, голодоморами, великими чистками, генеральними погромами та великими покосами інтелігенції ліпила собі штучну людину, зручну для життя в обмеженому світі совєцького експерименту. І з плином часу ця країна голосами голодних, бідних, обкрадених, обдурених, ідеологічно багатих і духовно бідних громадян кричала про те, як добре їй жилося у золоту добу Брежнєва, як смакувало морозиво і соки у часи Хрущова, коли наздоганяли й переганяли Америку. Бо аморальна амнезія стирала пам'ять про тих, хто замовк; про тих, кому закрили рота, засипали землею, обпекли кулею через потилицю... Цій країні було так солодко криком співати: *«Ленін! Партія! Комсомол!»* голосами кобзона і ротару, що коли росія у 2022 році почала шматувати Україну, ці голоси не змогли сказати ані слова на захист нечужої їм країни. Бо що ж ти скажеш, коли десятки років був «золотою глоткою» советів?..

Ці дев'яносто два дні ми вчимося бути демократією, яка знає ціну історичної пам'яті. Нарешті Тарас Григорович стане побіля Бога. Як би його не хотіла бачити атеїстом совєцька пропаганда, але він пророче заповідав:

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

*«Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу... отойді я
І лани і гори –
Все покину, і полину
До самого Бога
Молитися... а до того
Я не знаю Бога».*

Не знаю Бога не тому, що не вірю. А тому, що буду тут, на землі, як старозавітний пророк, чекати пробудження свого народу. І коли стане він на страшну прю з одвічним ворогом, тоді роздеру я кайдани земного пороху, покину тління могили й полину до Бога – молитися за перемогу мого народу у сонмищі древніх святих...

З нами Бог, Україна – це ми!

26 травня 2022 року



День 93

Йому виповнилося вісімнадцять, і чверть свого нового року життя він не може віддатися юнацьким мріям та блаженній легковажності. Ось уже дев'яносто три дні з 365 днів його повноліття у пам'яті будуть тавровані болем. А ще пів року тому він мріяв бути лікарем, вгризаючись у граніт отої медичної науки з такою силою, що вражав професуру та викликав здорову заздрість одногрупників. Ще шість місяців до того він до безумства марив юнацьким коханням і штопав довгими вечірніми розмовами розідране стокілометровими відстанями почуття.

Просто ота «війна-не-війна», що тягнулася вісім років, була чимось уже таким звичним і далеким, що відучила його боятися. А, може, навпаки – не привчила, бо почалася тоді, коли йому було лишень десять, і картинка з зеленими чоловічками на вулицях Сімферополя, Луганська та Донецька не труїла його пам'яті. Однак, все змінилося в одну мить.

В'язке передчуття лиха, що густішало на очах, вигнало його з Харкова за день до того, як росія завдала удару по місту некерованими ракетами. З однією валізкою і незрозумілим почуттям він приїхав до Полтави. Затишок рідного дому на якийсь час заспокоїв розбурхану мегаполісом юнацьку душу. У перший день наступу росії він все ще був сповнений оптимізму – новинні стрічки нагадували йому кадри з кінофільмів, де все закінчувалося за півтори години насиченого сюжету. Тому й він чекав якогось швидкого хепіенду. Натомість уже за декілька днів був змушений їхати на захід.

Він опинився там, де до Європейського Союзу було подати рукою, а до рідного дому – не докричатись і за пів життя. Треба було вчитися жити у чужому домі, розуміти місцеву говірку, полюбити тамтешню кухню. Довго без діла він сидіти не звик. Тому вже за декілька днів разом зі своїми ближніми з місцевої протестантської громади почав облаштовувати табір для переселенців, взявши під опіку тих, хто тікав туди від кремлівських «асвабадітелів».

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Так крізь ґрунти болю та втрат на світ проростає колос милосердя. Воно окрилює тебе духовно. Але воно ж і виснажує тебе фізично. Він щодня хотів літати, коли бачив, як раділи найменшому відірвані від рідного дому українці Київщини та Харківщини. Він готовий був метеликом пурхати навкруги, коли бачив посмішки малечі з Луганщини та Сумщини у тихому містечку Закарпаття, де йому довелося нести своє тихе служіння добру. Допоки московські ракети на гупнули і там, за тисячі кілометрів від фронту. Війна знову стала близько. Втекти від неї не вдалося ні фізично, ні морально.

Натиску болю і тривоги не витримали гарячі юнацькі почуття – любов спочатку перегоріла у дружбу, а потім зотліла у життя під одним дахом чужого дому двох «внутрішньо переміщених душ». Почала тріщати й віра, насичена юнацьким максималізмом, нагодована горем, щедро угноєна сльозами і печалю через втрати знайомих. Уже й професійне майбутнє, яке раніше міг собі уявити й задати траєкторію руху, здавалося чимось невимовно нереальним та недосяжним. Освіта, і так покалічена карантинними дистанційними експериментами, взагалі обвалилася усім своїм громіздким фасадом кудись у прірву небуття. І поки у новинних стрічках показували педагогів, що встигали вести пари з окопів, його викладачі не виходили на зв'язок з розбомбленого Харкова. І він більше турбувався за їхній добробут, аніж на те, що його роботи в електронних класах тижнями лишалися неперевіреними. Може б у якомусь окопові їх перевірили для чергових новин? Бо на Салтівці якось не виходило...

Коли після усіх поневірянь та подвигів доброти він повернувся в Полтаву з розбитим від утраченої любові серцем і з уцілілою в душевних митарствах совістю, йому довелося звикати уже до власного міста. Колись тихі вулички стали велелюдними. У тінистих парках він з легкістю пізнавав «інших». Одяг, зачіски, рухи, мова... навіть продукти у возиках супермаркетів різнили їх від «його полтавців»... Але вони потроху ставали «своїми». Військова міграція? воєнна урбанізація?.. Отак московія, намагаючись зібрати до купи свій міфічний «руській мір», знайомила незнайомих і мимоволі «ліпила» нову Україну – незграбно, дико й агресивно... Нову, бо стара Україна ще могла дозволити собі лояльність до північного сусіда. Нині ж порух серця у бік кремля для мільйонів був рівнозначний духовній смерті.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Йому виповнилося вісімнадцять. І він не чекав тієї смерти – ні фізичної, ні духовної. Просто війна, котра вісім років чаїлася десь на східних кордонах, у лютому 2022 року зробила це чекання смерти його щоденною практикою. І, як не дивно, завдяки їй він навчився повністю віддавати себе ближнім. Бо що ж лишалося робити його доброму серцю, якщо завтра могло не настати?

А нині, повернувшись додому з тримісячного життя у приймах, він знову вчився вірі у добрий світанок у відносній близькості до голодної пащі війни. Вчився попри часті голосні сирени. Попри море людської печалі, що продовжувало бити у береги його тихого міста, якому належало і далі бути тихим пристановищем для обездолених, поранених і скривджених. І він із отриманим у мандрах досвідом, загартованою вірою та силою доброї волі ставав на крило...

З нами Бог, Україна – це ми!

27 травня 2022 року



День 94

Ніхто не скаже, у яку мить війни замовкають музи. Можливо, з першим залпом артилерії, коли розсіюється луна від смертельного гromу. Чи з першим криком горя, який задушують сльози після першої смерті серед тихого ранку. Чи з першою сиреною над збентеженим містом, яке ще не навчилося посправжньому боятися й ховатися від раптової загибелі у сирості й напів мороці нікому непотрібних до того підземель...

Як довго мовчать музи, після того, як у них відібрало голос жахливими криками про допомогу з-під завалів обвугленої під ударами російських ракет багатоповерхівки? Можливо, день, онімівши від сліз згвалтованих дівчат в окупованому Тростянці? Чи, може, тиждень, не в силах заговорити від стогону чоловіка біля шести трун – матері з батьком, бабусі з дідом та дружини з однорічною донькою на Центральній вулиці Бородянки?.. Або ж вони мовчать місяць, рахуючи кожен снаряд, що роздирав Азовсталь у надії добити все українське, все живе, все людське, що там лишалося?.. Чи ота німота триває усі дев'яносто чотири дні цієї війни? Він не знав правильної відповіді на це запитання для всіх. Але собі міг відповісти. Та для цього варто було здригнутися світові....

...Молодий харизматичний мрійник, він, хлопець із провінції, приїхав підкорювати столицю. Сонячна посмішка, гарний голос і відкрите серце зробили свою справу разом із талановитими наставниками. Він став співати і навіть зачарував своїм голосом та драйвом зірок української сцени на одному з популярних телевізійних шоу. Він вчився наполегливо стукати у двері слави, щоб одного дня, вона відчинила і йому.

Він поїхав з міста до своєї коханої в Ірпінь за день до того, як зі столиці хлинув великий потік біженців. Із початком боїв за Гостомель їм вдалося вирватися з майбутнього Ірпінського пекла. Так він уперше опинився на заході своєї великої країни. Так він уперше відчув, яким близьким може бути хтось чужий. Сонячний хлопець із натхненним серцем із Полтавщини, огранений творчими руками майстрів Київщини, пізнавав серце заходу. І віддавався йому уповні, ставши у ряди волонтерів, піклуючись про таких самих вимушених переселенців, як і він, але з іншою долею – сповненою втрат та безнадії.

Там, у вирі добрих справ і щирих душ, знову заговорила його муза. І заговорила українською. Що ж, так склалося, що ще 21 лютого він співав кавери на написані ним же пісні для російського ринку. Всеїдний слухач волав чути сучасну музику мовою «міжнародного спілкування». Тільки от 24 лютого 2022

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

року колишня ідеологічно маркована мова «міжнародного спілкування» стала «язиком українського геноциду». І коли у ньому знову заговорила поезія, коли у ньому знову забриніла музика, то ця симфонія слів та звуків відлунювала рідною мовою: *«Синонім «Україна» – це свобода...»*.

Він уже не міг інакше. Музичний ринок перестав бути диктатором, що начитував тексти. Всередині говорила Україна: *«Люди щирі, добрі – твоя врода!»*. Інколи музи мовчать не тому, що їм відбирає мову жах полів війни. Іноді їм доводиться мовчати у молитві, набираючись сили перед вогняним залпом, що окрилить сотні й тисячі людей навколо. І він писав після багатоденного штилю творчості серед бурі подій:

*«До рук своїх ми взяли кожен зброю.
Хтось автоматом, а хтось і словом борить.
Тримайтесь, наші люди, ви хоробрі.
Слава Україні! Українці борять!»*

І під сучасний біт разом із ним зовсім по-сучасному звучав Великий Геній, продовжуючи юнацькі думки у приспіві нового хіта:

*«І вам слава, сині гори,
Кригою окуті.
І вам, лицарі великі,
Богом не забуті.
Борітеся – поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава,
І воля святая!»*

...Він не знав, коли й чому замовкають ті музи з приходом війни у наше життя. Не міг сказати й напевне, звідколи вони починають знову шепотіти мистцям про вічні образи, які б надихали й підтримували, зцілювали й возносили над безоднею розпачу та горя. Одне він знав напевне: скільки б днів ще не тривала ця ганебна людиноненависницька війна, він у своїй юні буде міцно стояти на чатах на тому



вічному фронті рідної культури супроти голодного імперського двоголового орла, допоки буде волі, хисту й сили. Допоки не *«згинуть наші воріженьки, як роса на сонці...»*.

З нами Бог, Україна – це ми!

28 травня 2022 року

День 95

Роде мій, із глибини віків як бачиться тобі моє сьогоднішня?.. Чи стоїш ти на молитовних чатах сотнями й тисячами душ у Вирії, коли російські ракети падають із небес не в сиру землю, а в теплі родинні гнізда, розриваючи їх на друзки з тілами й життями людськими?.. Чи перевертаєтесь у гробах, пращури мої, коли здригаються від ударів московської зброї і старі цегляні церкви, і залізобетонні височенні новобудови?.. Чи, може, вам глухо спить у цій подертій вирвами родючій землі, утрамбованій грубезними гусеницями кремлівських танків?..

Яка ж ти щаслива, бабусю, народжена у роки Другої світової, що відійшла у засвіти до того, як побачила російську орду на порозі твоєї країни. От тобі й одвічне твоє побажання: *«Не дай Боже нам пережити війну...»*. Преси там, побіля Бога, за нас, долішніх. Ти з вологими очима згадувала, як росла у сирому підвалі власної ж хати, допоки нагорі хазяйнували німці, зрідка підготовуючи з пайків трійко малих дітей із самотньою матір'ю-прабабою. Добре, що ти не бачиш, як вісімдесят років потому діти отих дітей колисали по холодних коридорах метрополітенів немовлят, як умирали під завалами панельних будинків і дорослі, і малі не від німців, а від тих, кого ти називала «наші»... Ти з завмиранням серця переказувала дитячі згадки, намішані з захопленням та жахом, як попід селом гриміли та палали вогнями «Катюші», і гнали німців геть на захід. Чи видно тобі, рідненька, що новомодні московські «катюші» тепер поробили з твоїм краєм? Як поперевертали догори дригом міста та села, поля й городи, життя й долі?.. Яка ж ти щаслива, бабусю, що не дожила до цього дня...

Де ж ти, мій невідомий мені прадіду, котрого я не бачив за своє життя ні дня, похований у 1945-му році десь за тридев'ять земель у марші на Берлін? Чи ти у шеренгах мовчазних обелісків тримаєш десь там наш незримий кордон із тисячами полеглих у тім краю, аби Європа знала, що ми – також її зерно, щоб не одверталася від нас у дипломатичних ігрищах і не торгувала нами, бо ми платили й платимо за її тоталітарні й авторитарні експерименти надто дорогу ціну?.. Ти не побачив народження своєї третьої доньки, ти залишив дружину до сивих кіс самотницею, вірною тобі та дітям. Ти знаєш, як воно було батькові та чоловікові йти на смерть заради цих життів. Тепер ота чума прийшла до нас зі сходу. Тепер, якби міг, постав би і пішов би за древній рід не на Берлін, а на Москву?.. Не за медалі й ордени, а за правду й волю. Невідомий мені прадіду мій, в якій би далечині від західного кордону не лежав твій прах, свідчи недовірливій Європі, що українство з-поміж інших утримало її від присмерку нацизму. А нині це ж українство тримає її кордони свободи від холодної ночі рашизму.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Далекий прапрадіду мій, бессарабський далекоглядний любомудре! Ти пролив кров за імперію – вона ж дала тобі дворянство. Вона викупила твій біль за глибокі рани у гартованому тілі від її неспинних завойовницьких походів родючою землею, колись забраною у твоєму ж краї. Ти бачив, прапрадіду, як пішла на дно імперія під свист більшовицьких куль. Ти застав оту добу «весілля у Малинівці», коли ті пани-отамани Гриціани Таврійські чи не щодня мінялися при владі в твоєму краї, коли Україна була й пропадала і під тиском більшовицького чобота, і від хитрощів німецького «ленд-лізу». Ти, певне, не здивувався б нині нічому: як тут нині зривають древні тризуби і вішають двоголових орлів та оголошують усілякі «республіки» – ти вже бачив, як працює московський сусід, ковтаючи чуже. Нічого не змінилося: дають чужі документи, змушують відмовлятися від свого, аби жити; вивозять у глибінь російських нетрів. Так, як було уже з твої родом: дали совєцькі паспорти – «попросили» відмовитися від дворянства, одних заслали на Воркуту, інших – пригнали у колгоспи. Скажи мені, чи лив би ти оту нашу кров за імперію, знаючи, що вона не відпускає нікого зі своєї павутини, допоки не висмокче й останнє – голодоморами, розстрілами, інтернаціональними війнами, а нині ще й «денацифікацією» з «демілітаризацією»?.. Бо землі, за які ти лив свою кров, вони називають «русским міром», де праправнукам твоїм немає місця – ні по вірі, ні по мові, ні по крові.

Роде мій, оці дев'яносто п'ять днів довгої борні, чи молишся ти зі мною за дітей, що лишилися без батьків? За воїнів, що сплять у полях – і тривожним сном під гулом снарядів, і вже вічним сном під молодим ковилом? Чи молитвуєш ти за кожен п'ядь цієї землі, забраної московською ордою – землі, що родить від святого праху тисяч моїх натруджених пращурів; землі, що маслиться від крові предків моїх і дає життя щедрим врожаям, що годують і нас, і світ? Чи стоїш, роде мій, у всенощних бдіннях за правду, коли у напівправді мовчать церкви з двоголовими орлами на панікадилах?..

Стоїш, знаю. Бо якби не молитвували тисячі пращурів за нас, не вистояла б ця земля. Отій московській кочовій орді не збагнути, чому боремося ми і словом, і ділом, і думкою, і зброєю. Ми корінням вросли у цей край – століттями родів у містах і селах. І поки тримаємося цієї землі – ми сильні – від Сяну до Дону.

З нами Бог, Україна – це ми!

29 травня 2022 року



= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Я – народ країни у війні –
У борні, що тягнеться відвіку,
У якій за віру та пісні,
За людську свободу у ціні
Полягло дітей моїх без ліку.

Я – народ, що звик плекать жита –
Гріти світ під сонцем паляниці.
Тільки ж він з жертовністю Христа
Знову смертне тіло поклада
В рідний ґрунт, як в звої плащаниці.

Я – народ, що смертю смерть дола –
Гніт кріпацтва, гниль голодоморів,
Тишу міст, попалених дотла,
Крик родин, обдертих догола,
Поміж бур в лихим імперським морі.

Я – народ, котрий залізний плуг
Без вагань перекує на лати,
Коли ворог затуляє пруг,
Бо в моїй душі Великий Луг
Не спиня до волі понукати.

Я – народ, що став до зла лицем,
Мов Давид у доленосне врем'я,
Попри холод, ніч під каганцем,
Щоб на ранок бути твоїм кінцем,
Московитське ненажерне плем'я.

Ти погрузнеш, враже, у мені,
Ти угноїш наші ниви всюди.
Я – народ країни у вогні –
У великій праведній війні
За своє одвічне право бути.

День 96

Ця історія про дев'яносто шість днів ціннісних гойдалок, коли іде моральна інфляція всередині твого народу, коли триває аксіологічна девальвація у світі, коли єдиною стабільною валютою лишається людяність. У неї немає плаваючого курсу, бо її вартість – мить теплого щастя ближнього. Її немає на чорному ринку, бо вона не шукає собі вигоди за рахунок інших. Її не прибережеш на «чорний день», бо якщо вона у тобі є, то неодмінно випростає крила і попроситься на світ – уся до остачі. У ці дев'яносто шість днів війни світ буденних речей мимоволі змінив усі свої цінники.

...Яка для тебе вартість пари шкіряних кросівок – чорних, на гумовій підшві, без дорогих лейблів? Із останньої вимушеної колекції «Холодна весна 2022?» Рік тому ти й не глянув би у їхній бік, шукаючи чогось ефектного, не шкодуючи грошей на вдалу покупку. Ще рік тому ти сказав би, що їм гріш ціна в базарний день. А зараз вони тобі дорожчі за усі Найкі та Джорджани на планеті. Бо так склалося... Коли хлопці на передовій попросили про нове взуття, тривожно рахувалися дві речі – гривні та години: в запасі тільки дві доби, допоки «туди, куди мало хто їздить», вирушить черговий зірвіголова з великим серцем. У такі миті розумієш, що гроші важать значно менше за час. Копійка до копійки – своя й чужа, зароблена і подарована, – плекали надію, що все буде гаразд. Навіть майстрині у цеху взяли додаткову зміну, аби встигнути пошити оті сорок однакових пар для сорока однаково невідомих людей. Стрілка годинника відміряла добу, потім другу... І коли тобі знову зателефонував знайомий номер, ти радісно говорив: *«Встигли! Завтра будете з обновкою!..»*. А після хвилинної тиші почув у відповідь: *«Сорок не треба. Передай чотирнадцять... Інших уже немає...»*. Тож яка для тебе вартість пари шкіряних кросівок – чорних, на гумовій підшві, без дорогих лейблів?.. У той день кожна коштувала як ціле життя...

...Яка для тебе вартість хліба? Цінник у супермаркеті чи час, проведений у теплій кухні, допоки з пічки пахотіє труд твоїх невтомних рук? Здавалося, ще мить тому для див не мало бути місця між буденних справ. Не мало бути і печалі серед дня, наповненого клопотів про ситі миті для хлопців «на нулі». За півтори непосидючих доби газдині з трьох хлібосольних сіл пекли та смажили, ліпили та варили солоне та солодке, велике та мале. І ти радів, що хлопцям там, на передку, ось-ось уже знов засмакує домом. І раптом за годину до відправки дзенькоті телефон: *«Сьогодні транспорту не буде. Занадто гаряче. Чекаємо іще три дні...»*. І ти завмер над десятками коробок із пахучим і свіжим, хрустким та апетитним, –

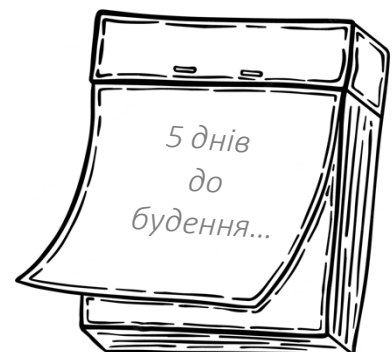
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

роботою десятків рук, над щедрим урожаєм недоспаної ночі та вимореного дня. Над урожаєм, який за день зів'яне вщент. І в розпачі не знаєш, як і чому так сталося, не відаєш, що тобі тепер робити... Аж раптом інший голос у телефоні питає: «Чи зможете допомогти?..» І вмить все стає на свої місця: у мале село на тисячу своїх жильців попід вечір привезли ледь не втричі більше обездолених із обпеченого російською зброєю Ізюма. І все, що не поїхало «туди, куди мало хто їздить», – від малої цукерки до пахучої паляниці з печі, від домашньої локшини до свіжого березового соку, – прямує їм, ніби так і планувалося Кимось із самого початку. Ніби знову Хтось говорить: *«Жаль Мені цих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, але їсти не мають чого; відпустити їх без їжі не хочу, щоб вони не ослабли в дорозі. ... І, взявши сім хлібів і риби, віддавши Богу подяку, поламав і дав учням Своїм, а учні народові. І всі їли й наситилися...»* (Від Матвія 15:32-37). Тож, яка тоді вартість того хлібу? У той день паляниця коштувала цілого життя.

За дев'яносто шість днів усе змінило свою ціну. Ми самі стали вартувати більше. Бо допоки ще в нас жевріє вогник людяности, цьому народові не знецінитися вщент. Заради сотні добрих сердець чи заради одного – від окопу біля Попасної, де побратими ділять все на двох, до школи у Мукачевому, де гостинний захід обіймає осиротілий схід, – заради них усіх настає новий день. А з ним і нова надія на нашу перемогу.

З нами Бог, Україна – це ми!

30 травня 2022 року



День 97

Ц е вже дев'яносто сьомий день, як вдома немає миру. Як тебе немає вдома. Скажи мені, чи думав ти, яким воно буде – оте твоє повернення? Можливо, ти вернешся тихо на світанку, коли ніхто не чекатиме на тебе – без жодного дзвінка, без жодної звісточки у месенджері. Точно так, як і пішов на цю війну – у тиху мить солодкого сну спочилої родини. Рука тремтітиме, як повертатиметься ключ, котрий уже забув, як воно – вертітися у рідному замкові. А серце стукатиме голосніше й голосніше, неначе за отими дверима не проста двокімнатна квартира, а тихий рай, котрого ти чекав у холоді окопів, у сирості глибоких бліндажів, у неозорій далині розстріляного степу. Ти неодмінно прийдеш на світанку – я знаю, ти так любиш дивувати тих, кого любиш. Твоя дружина спатиме, дріматимуть сини. А поруч у клубочку сірий котик. Він замість тебе, певне, їм шепоче зараз: *«Бая-бай...»*. А далі буде все до щему просто. Допоки хата пахне снами, ти мить чекатимеш, покіль геть не відступить ком від горла, щоб міг прошепотіти на колінах їй своє «привіт». Так, будуть і гарячі сльози, і міцні обійми, палкі цілунки і тривожний сміх. І плач дітей – щасливо-тужний плач... Вони не стримаються, знаю. Ніхто б не стримався через такий візит. Ти, певне, саме так і вернешся до них...

...Це вже дев'яносто сьомий день, як вдома немає миру. Як у тебе немає дому. Скажи мені, чи думала ти, яким воно буде – твоє повернення до рідних місць? Можливо, ти повернешся посеред літа. Одна з донькою у чужім краю, ти, певне, звикла до такого сонця. Проте удома воно грітиме тебе, я певен, геть інакше. Ти станеш на платформі посеред гамору юрби, котра з тобою поверталася додому. Ти не спішитимеш – ти слухатимеш той мурашник навкруги: тобі така жага стояти й слухати отої мови!.. В чужім краю, можливо, тихо і привітно. Але те все отам, в чужім краю. Де ти спочатку біженець, а потім гість, а ще за мить комусь уже й тягар. А тут – своє: від гомону до співу, від зазивання продавчинь до дикторського оксамиту у новинах; від кракелюру на старенькому асфальті до тріщин на усіх сучасних долях від війни. Ти ждатимеш, допоки десь посеред натовпу не з'явиться твій чоловік – той, що чекав тебе з донькою довгі дні в самотнім домі. Тобі байдужі будуть квіти у його руках. Бо оті руки не для квітів – для обіймів... А квіти ти посієш вже сама – «у своїм світанковім краю». Щоб було, як у пісні. Щоб одного дня не за тридев'ять земель, а біля свого дому тобі наспівувати, гуляючи з малою донькою знайомі з дитинства слова: *«Розквітають і квіти, і доля на моїй українській землі...»*. Ти, знаю, вернешся до кинутого дому...

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

...Це вже дев'яносто сьомий день як вдома немає миру. Як тебе немає. А дім твій є. І мати є. І тихий сад, і висіяні квіти. Нема лише тебе. Немає і могили, де б сльозу пролити. Тебе ніхто не жде. Загуснув біль. Черствою стала пам'ять, із людьми мовчати стала сива мати. Пошерхли губи в неї від неспинних молитов. У хаті твоє ліжко – і нерозіслане, і неприм'яте. І у твоїй кімнаті такий нерушний лад, що й мимоволі стигне кров. Тебе ніхто не жде. Але я знаю, ти вертався. Ти був у білопіннім цвіті вишень під вікном. Ти був медвяним запахом акацій попід отим старим парканом, що всіх п'янив той довгий тиждень, як вино. Ти кожен ранок тут дзвінким пташиним співом. Ти кожен вечір тут у хорі цвіркунів. Ти плачеш з нею, коли в шибку стука злива. Ти ходиш з нею, як вночі бракує снів, і в тишині скрипиш у половиці. Ти тут. Ти з нею. Поруч. Їй не сниться. Ці довгі дев'яносто сім самотніх днів...

З нами Бог, Україна – це ми!

31 травня 2022 року



День 98

Мені здавалося, що неприхована російська війна геть зірве усі маски і розставить по місцях правду з брехнею, гру з ширістю, вірність із запроданством. А її, виходить, для багатьох вистачило на місячний страх, на двомісячне перевзування, на тримісячне жонгливання почуттями та гаслами.

Сьогодні урочисто «захищали дітей». Сьогодні знову були бенкети під час чуми, бо росія спромоглася сплундрувала обидва слова у цій фразі. «Захист» у її вустах став знищенням та депортацією. А дитинство втратило свою тендітну суть. Так, ми, люди XXI століття, давно не живемо мірками старих часів, що тяглися ледь не до кінця Нового часу, коли дитя різнилося від нас, повнолітніх, хіба лише розміром одягу та обсягом прав, а в усьому іншому було частинкою дорослого світу. Ми звикли до гуманної педагогіки Сухомлинського та Амонашвілі. Ми призвичаїлися «не забирати у дитини дитинства». Принаймні, до 24 лютого 2022 року ми думали, що так воно у нас і буде.

Аж раптом діти стали грати у дорослі ігри. Вони будували блок-пости, стояли на чатах, починали вести фан-сторінки Президента та волонтерити для ЗСУ. Діти у дворах почали співати дорослі пісні, стаючи ще більшими «бендерівцями», ніж їхні пост-радянські батьки, і не соромилися горланити від щирого малечого серця навіть приспиви зі слівцями з перцем, які їхні рідні нерідко просто намугикували з міркувань сумління.

Аж раптом діти стали ховати своїх батьків. Як дванадцятирічний Владик Наумець із Бучі, який щодня ходив із гостинцями на могилку під під'їздом, де спала вічним сном його загибла тридцятитрьохрічна мама. Діти почали прощатися зі своїми батьками, щоб знайти мир десь за три світи звідсіля. Як одинадцятирічний хлопчик із Запоріжжя, який лише з паспортом і телефони мами був змушений добиратися до своїх родичів у Словаччині. Дітей почали вивозити у росію, наче невільників у глибини орди. Дітям стали промивати мізки і накачують кремлівською пропагандою про «великає атєчєства», коли ще й земля не висохла від крові українців у їхніх містах і селах. Дітей почали калічити, не дивлячись на вік. Дітей стали ґвалтувати, не дивлячись на стать. Дітей прийнялися морити голодом і холодом, не звертаючи увагу на міжнародні договори та Божі закони. Дітей почали убивати.

Тож, яке воно на смак – оце свято?.. У цей день панам і панянкам у вишитих сорочках і дорогих костюмах варто було б починати його з хвилини мовчання за кожним із 243-ьох загиблих маленьких українців, а не фанфарами з софітами. Та й

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

що говорити про репертуари окремих таких «ярмарків марнославства»?.. Здається, що гуманітарна місія освіти провалиться у прірву, коли у круговерті боротьби з «руським міром» українські концерти гордо відкривають російською музикою за мотивами творів письменників-дворян «золотої доби російської поезії».

Скажете, мистецтво поза політикою?.. Спитайте про це у скаженої Чичеріної, яка горланить на руїнах Азовсталі. Спитайте про це у Газманова, який хрипить про «офіцерську честь» росіян на концерті в Лужниках під час біснування у річницю анексії Криму. Візьміть спіритичну дошку і спитайте про це у манкурта-Кобзона у засвітах, який із георгіївською стрічкою ревів у день победобесія про «Україну-неньку, матушку-Рассію»... Мистецтво завжди буде на передовій. У всі дні – у свята і будні, усе – дитяче і доросле.

Тож, яке воно на смак – оце свято?.. Університети, як великі родини інтелектуальних батьків і матерів сотень і тисяч дітей, найперше мають гуртом іти й проводити в останню путь своїх героїв – полеглих молодих випускників, хлопців і дівчат, яким лише вчора вони дарували крила для професійного польоту. А вже потім по вінця набиватися у зали під легкі мелодії та високопарні слова. ...Та мовчати зі сльозами біля трун двадцятилітніх вояків незрівнянно важча робота, ніж захоплено говорити про те, як «космічні кораблі борознять простори Большого театру».

Звісно, діти заслужили свята. Проте, це їхній день, який дорослим не варто хоч зараз красти ні через які «благі наміри» своїми макро та мікрополітичними «багатоходовками», ховаючись за захистом дітей, як за ширмою. Отой мир, оте свято і захист у дітей і так вдало вкрала путінська росія.

...А знаєте, на дев'яносто восьмий день війни я все ж бачив сьогодні справжнє свято: батько в зеленому однострої мчав на орендованому самокаті по місту разом із малою донькою. Вона була така щаслива з того, що він сьогодні був поруч, що від тієї посмішки сліпило очі. Мені здалося, що ото мчить вся наша Україна – по-дитячому щира, по-малечому довірлива; радіє, бо поруч є хтось, хто захищає; той, кому віриш без вагань. Довіряєш, бо рідний, любий, твій.

З нами Бог, Україна – це ми!

1 червня 2022 року



Сни війни

Над усіма роздумами про природу війни та баталіями у коментарях про відтінки реакції на неї у мовчазній тиші стоїть Слово воїна. Воно не пишне бароковими зворотами, не гостре дошкульними жартами, не гаряче ідеологічними закличками. Воно таке, як є – написане посеред ночі у бліндажі за сотні метрів від «руського міра». Воно не просить ні підтримки, ні осуду. Воно просто говорить: *«Ми є. І ви є, поки ми стоїмо»*.

Їм там теж хочеться миру, чергування буднів і свят, трудів і вихідних. Тільки от поки чергування одне – бойове, і ніяк не скінчиться. Лише от про мир вони знають не з промов можновладців, а з власних кротких снів, бо в реальності від нього лише вирви та могили. Тільки от свята для них – коли у небі немає «феєрверку», а не навпаки. І їм там не просто віриться, що скоро все буде інакше. Їм це знається, бо вони тримають межу між нашим миром і їхнім «міром».

«Майже сто днів війни – і весь цей час на війні. Вона починає грати зі свідомістю. Війна викривляє реальність і вносить корективи в цінності. Мені наснився сон, що моє життя до війни, моя родина, друзі, подорожі – це все і був сон, а війна і я в війні – це і є реальність...»

Я прокинувся, і цей сон був таким реалістичним, що це викликало в мене жах. Декілька секунд я думав, що це реально. І я засмутився. Думав, і справді, що тільки у вісні може приснитися така родина як в мене, такі батьки, така кохана дружина і такі чудові дітки. Але ще мить – і я прийшов до тями.

Нам на передовій вже дуже хочеться додому, хоч на декілька днів: домовити, що не сказане, побути біля рідних... Просто набутися з рідними! Але, нажаль, зараз це неможливо. Сирий бліндаж нам став домівкою. Система окопів – то є вулички нашого «міста», а жителі того «міста» – то є побратими, які зараз тобі дорожчі за власне життя.

Мені дуже хотілося б побачитись із Крохою і дітками, бо я якось так рано-вранці втік на війну, що і не попрощалися по-нормальному... Але мій командир говорить, що це мотивація залишитися живим і сказати неказане.

Вже всі виснажені недосипанням, і постійною напругою, фізично виснажені будівництвом і копанням, бо є закон: чим глибший окоп – тим міцніше спиш. Сюди часто прилітає, і тому ми, як мурахи, весь час працюємо.

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Є радість – Інтернет, що й можна побачити рідних по відео. Я знаю, як важко рідним нас чекати, але така ціна мирного життя: хтось повинен бути щитом від темряви. І як би ми чекали, що хтось за нас стане не захист України і на когось скинули відповідальність за оборону спокою рідних, то, повірте мені, України вже не було б. Хто як не я?! Це звучить у тисячах сердець хлопців і дівчат які зараз тут. Ціна тиші дуже велика і воїни її платять щодня. Нам зараз дуже тяжко, але вже ніколи не буде соромно».

*Євгеній Бойко
1 червня 2022 року*

День 99

За ці дев'яносто дев'ять днів у нього змінилося все – від роду занять до імені, на яке він озивається. Там, де він зараз, рідко кличуть по іменах. Навіть на своєму жетоні він попросив вигравіювати оте дивне спочатку для побратимів «Шафран». Одразу всім було трохи важкувато – називали то «Шерханом», то «Шерифом». Їм здавалося, що це додає йому ваги. А потім звикли. Його історія потроху стала частинкою їхньої колективної долі.

Він не думав стояти зі зброєю. Він хотів працювати на землі. За місяць до війни придбав собі діляночки на Сумщині і чекав тепла, аби висадити у щедрій родючий ґрунт цибулини голландських крокусів, мріючи про дорогий урожай по осені. Аж раптом по його рідному краю поїхала російська техніка – по усіх дорогах, в усіх напрямках від кордону до Києва, намагаючись за три дні проковтнути Україну.

Коли залізна колонна окупантів розлягалася ледь не на десять кілометрів уздовж вулиць обласного центру, він із одностудцями вже збирав на найближчій СТО в ящики «коктейлі Молотова». Їм треба було боронитися всім, чим могли. Спритна молодь приносила порожні пляшки, пенсіонерки з сусіднього будинку тягли ганчір'я, простирадла та навіть гардини. Ніякої надії на спротив, крім них, територіальної оборони, та молодих сміливців у міста не було. І запалало... Якийсь час вони навіть тримали росіян у напрузі упродовж усього Курського проспекту...

...Він трохи ніяково згадував ці перші дні, коли ми познайомилися ще до того, як московитів погнали геть із Сумщини. Він тупцював біля «ГАЗельки», заморений, запилений і прокурений, і радів, що міг стояти у спокійній Полтаві. Хоча у той сірий холодний березень від спокою у моєму місті була лише назва. Колони машин переселенців душили вулиці, вантажівки гуманітарної допомоги за мить ставали пустими і готувалися до дороги на фронт, десятки швидких із пораненими періодично проносилися кудись, зрідка лякаючи мовчазними супровідними авто з табличками «200»; голосні сирени ревли і в'язнули у важкому молочному небі... Але попри все це в його очах прочитувалося: *«Ні, у вас тут неймовірно тихо...»*

Ми стали бачитися раз у тиждень. Його вантажівочка торувала вже знайому путь, де ми ділилися тим, що змогли придбати й назбирати від усіх щирих серцем за час нашої з ним розлуки. Одного разу він довго не виходив на зв'язок і ледь устиг до початку ще ранньої тоді комендантської години. Виявилось, вони доїхали до Полтави лише дивом, бо на виїзді з Сум потрапили під обстріл, і російські ракети лягали уздовж дороги біля заводу, поки ті прямували до нас.

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Від нього завжди віяло важким запахом тютюну. Але то були дрібниці, коли він гортав на телефоні фото з вирвами серед сумського поля – того, де мали б рости його фіолетові квіти, де недавно буксували, вгрузаючи у жирні чорноземи, кремлівські танки й БТРИ. І коли час на страшні історії війни скінчувався, він із захопленням розповідав про те, яким буде його пурпурово-бузкове поле крокусів... Дайте лише скінчитися війні...

Три тижні тому він знову змінив роль. Уже не підприємець, не мрійник про ферму найдорожчих у світі прянощів, не воїн тероборони і не волонтер. Тепер він стояв десь на покордонні з Курською областю. Телефонний зв'язок обривався через раз, тому й розпитати про справи було ніяк. Короткі повідомлення у Viber були радше відпискою. Фронт, хоч і посунувся на південь, але московське імперське око не давало хлопцям дрімати і тут, на північному сході. Не залітаючи на територію України, кремлівські злочинці обстрілювали їх із гелікоптерів, не дивлячись на календар, із завидною постійністю – у будні й вхідні. А він, кинувши пару-трійко фраз про гарячу ніч, одразу переводив тему, надсилаючи фото своєї заспокійливої настоянки на трьох червоних приймочках шафрану з пробної ділянки, яку встиг доглянути зі своєю коханою минулого року. І замовкав на довгий і невизначений час – не грізний Шерхан, не суворий Шериф, а Шафран – мрійник, який стояв за свою землю, яка ще неодмінно рясно вродить йому квітками кольору індиго.

З нами Бог, Україна – це ми!

2 червня 2022 року



День 100

Де ж отой блаженний час, коли у годину безсоння стомлена від робочого дня мама обіймала тебе і шепотіла: «*Порахуй до ста...*»? І ти, як отой мультиплікаційний Петрик П'яточкин, намагався рахувати чи то слоненят, чи то баранчиків, чи просто лічив, аж поки не приходила дрімота.

Тепер усе не так. Ми дорахували до ста – і діти, і дорослі; і стомлені від трудів, і безробітні, котрі пізнали цю долю у добу лиха. І нам би, можливо, хотілося, дорахувавши до сотні, не заснути міцним сном, а навпаки прокинутися, щоб увесь цей жах російської агресії виявився нічним кошмаром, а не буденністю. Тільки ж воно ані засинається, ані прокидається по-людськи. Бо давно вже не працюють ні «баранчики», «ні слоненята», ні тридцять крапель барбовалу; бо що-що, а рахувати за цей час ми навчилися справно.

Ми з сухими очима дивимся, як щодня на десяткові кроки збільшується кількість знищених на нашій землі окупантів. Тридцять тисяч – обезличена маса, яку ти не сприймаєш за втрату. Росіяни добилися свого – тільки замість бажаної ним «денацифікації» провели дегуманізацію нашої свідомості стосовно них самих. І з глибили своєї цинічної прірви, витрощеної у нетрях нашого світу спогадами про Бучу, Ірпінь, Маріуполь та Волноваху, ми рахуємо собі спокійно: «*Один мертвий росіянин, два мертвих росіянина, три...*». І не засинається, бо добре рахуємо...

А як нам не рахувати, коли у нас щодня до сотні смертей з-поміж наших захисників?.. Це сотня неказаних «люблю» комусь там, у тилу. Це сотня недобіганих ігор у футбол у дворі з синами і сотня недоцілованих татових донечок. Це сотня невиспіваних пісень, ненаписаних книг, непобудованих домів, незахищених дисертацій, непочатих старт-апів, невилікуваних душ та тіл... Це сотні не... І тут ми теж занадто прискіпливо рахуємо сто днів поспіль. Бо за цими рахунками росії не розплатитися на цьому світі жодними репараціями, не відкупитися жодними нафтодоларами, не покаятися жодним стояннями, не спокутувати жодним розпадом на найдрібніші суб'єкти та суб'єктики колишньої фашистської федерації.

Ці сто днів ми б хотіли рахувати лише до ста, щоб здобути спокій, – а воно виходить більше. І в числі убитих дітлахів, і в кількості вивезених у глухі російські райони, і в цифрах мігрантів. Спитаєте, що ж не рахуємо західні гроші? Західну зброю? Західну гуманітарну допомогу? Рахуємо. Але за принципом: «Ще один – дякуємо...». І не тому, що горді, не тому, що вважаємо всіх винними нам. Ніхто нам не винен. Це наша війна. За нашу землю. За нашу історію. За наше сьогодні. За

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

наше майбутнє. Європа ж зараз платить за приспане сумління та життя у «Країні нафтогазових чудес». Бо вона так довго дозволяла кривавому кремлівському карлику зверхньо вести себе з навколишніми народами, мов отій Чирвовій Королеві: окупаціями, анексіями, уведеннями «союзницьких» військ «рубати» непокірні голови грузіям, молдовам, ічкеріям, білорусіям, казахстанам, українам, попутно погрожуючи дряхліючим ядерним пальчиком усім – від Балтійського моря до Каліфорнійської затоки...

Сто днів сирен. І ти уже як отой гомерівський Одісей навчився не реагувати страхом на їхній спів. І від цього стає моторошно. Бо те, що мало викликати жах, переросло у рутину. День без тривожного сигналу стає тривожним... І лише подумаєш про це, як над містом розверзає пащеку ота німуюча цілу добу завивальниця... За ці сто днів ця країна від Донеччини до Закарпаття чула їх дев'ять тисяч сімсот тридцять п'ять разів... Ми навчилися рахувати. А хотілося б рахувати слоненят...

Та, попри весь стоденний калейдоскоп почуттів, що складається з розбитих мрій, планів і життів, знаю лише одне напевне: саме тому, що ми знаємо ціну нашої свободи, тому, що відчуваємо вагу нашої волі, ми у своєму домі зможемо навести лад. Бо нам чужого не треба, а своє боронитимемо на усіх фронтах.

З нами Бог, Україна – це ми!

3 червня 2022 року



- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =



= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

Ой у ріднім краї
Московитів зграї –
Повні лихом вщерть,
Сіють лихо й смерть –
Смерть...

Чуєш-бо, юначе,
Як Батурин плаче?
Чуєш, стогне дзвін?
Б'є за Лебедин
Він.

Стогін над водою
Над Келебердою
Лине день і ніч -
Тліє зусібч
Січ...

Ой та не забути,
Як у прі за Крути
Гинув за нарід
У розмаї літ
Цвіт...

Не дріма росія,
Брехні й лиха сіє,
Не ховає хіть
Край наш полонить
Вмить.

Не тужи ж ти, Буче,
Хоч біда й пекуча,
Хоч в огні Ірпінь –
Здійметься з руїн
Він.

Слухай, вражий сину,
Твоє плем'я згине,
Бо за твій розбій
Рід готує мій
Бій.

Від потоків Дону
До степів Херсону,
Поки бачить зір,
Щезне вражий звір.
Вір.

Бачиш, білий світе,
Як буяють квіти,
Де хто зло боров?
Родить цвітом кров
Знов.

Та на щедрім полі
Зійдуть зерна волі
І наситять люд
Без московських пут
Тут.

Гей у ріднім краї
Задзвенять ручаї –
Від ланів до гір
На безмежний шир
Мир.

ЗМІСТ

ПЕРЕДЧУТТЯ ВІЙНИ: ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ	7
Початок	8
МАТИ Й СИН	9
День 4	10
День 5	12
День 6	13
День 7	14
День 8	15
День 9	16
День 10	18
День 11	20
День 12	22
День 13	25
День 14	28
День 15	30
День 16	33
День 17	35
День 18	38
За все Тобі, мій Господи, хвала:	40
День 19	41
День 20	43
День 21	45
День 22	47
День 23	49
День 24	52
День 25	55
День 26	57
День 27	59
Ковта вогонь прабатьківську столицю.	62
День 28	63
День 29	66
День 30	68

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

<i>Заупокійний стогін над водою</i>	70
<i>День 31.....</i>	71
<i>День 32.....</i>	73
<i>«Земля ущент волога... Певне, злива... ..»</i>	76
<i>Місяць у вогні</i>	77
<i>День 33.....</i>	80
<i>День 34.....</i>	82
<i>День 35.....</i>	84
<i>День 36.....</i>	87
<i>День 37.....</i>	90
<i>На довготі фронту.....</i>	93
<i>День 38.....</i>	96
<i>День 39.....</i>	98
<i>День 40.....</i>	100
<i>День 41.....</i>	103
<i>День 42.....</i>	106
<i>Ген за обрій сховалися миті,</i>	109
<i>День 43.....</i>	110
<i>День 44.....</i>	113
<i>День 45.....</i>	116
<i>Місточок</i>	118
<i>День 46.....</i>	121
<i>День 47.....</i>	123
<i>День 48.....</i>	126
<i>Жде малятко сухого крайчика.....</i>	129
<i>День 49.....</i>	130
<i>День 50.....</i>	133
<i>День 51.....</i>	136
<i>Паралельні світи</i>	138
<i>День 52.....</i>	141
<i>Де Ти, мій Господи? Де Ти?.....</i>	144
<i>День 53.....</i>	145
<i>День 54.....</i>	148

= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

<i>День 55.....</i>	<i>150</i>
<i>Тектонічні зсуви цінностей</i>	<i>153</i>
<i>День 56.....</i>	<i>156</i>
<i>Диктатор живе у страху, як старіша.</i>	<i>158</i>
<i>День 57.....</i>	<i>159</i>
<i>Господи, у пазурах біди,</i>	<i>161</i>
<i>Великоднє</i>	<i>162</i>
<i>День 58.....</i>	<i>165</i>
<i>День 59.....</i>	<i>168</i>
<i>День 60.....</i>	<i>170</i>
<i>День 61.....</i>	<i>172</i>
<i>День 62.....</i>	<i>175</i>
<i>День 63.....</i>	<i>178</i>
<i>День 64.....</i>	<i>180</i>
<i>День 65.....</i>	<i>184</i>
<i>Багатоманітна єдність</i>	<i>187</i>
<i>День 66.....</i>	<i>190</i>
<i>О, Чортотлик! Не збурюй горді хвилі!.....</i>	<i>193</i>
<i>День 67.....</i>	<i>194</i>
<i>Чого німуєш, славний Лебедине?</i>	<i>197</i>
<i>День 68.....</i>	<i>198</i>
<i>День 69.....</i>	<i>201</i>
<i>День 70.....</i>	<i>204</i>
<i>День 71.....</i>	<i>207</i>
<i>Ціна миті.....</i>	<i>210</i>
<i>День 72.....</i>	<i>213</i>
<i>День 73.....</i>	<i>215</i>
<i>День 74.....</i>	<i>218</i>
<i>День 75.....</i>	<i>220</i>
<i>День 76.....</i>	<i>223</i>
<i>День 77.....</i>	<i>225</i>
<i>День 78.....</i>	<i>227</i>
<i>День 79.....</i>	<i>229</i>

- ОЛЕКСАНДР ЛУК'ЯНЕНКО -
= СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ =

<i>День 80.....</i>	<i>232</i>
<i>День 81.....</i>	<i>234</i>
<i>День 82.....</i>	<i>237</i>
<i>День 83.....</i>	<i>239</i>
<i>День 84.....</i>	<i>242</i>
<i>День 85.....</i>	<i>245</i>
<i>День 86.....</i>	<i>247</i>
<i>День 87.....</i>	<i>250</i>
<i>День 88.....</i>	<i>253</i>
<i>День 89.....</i>	<i>256</i>
<i>День 90.....</i>	<i>258</i>
<i>День 91.....</i>	<i>261</i>
<i>День 92.....</i>	<i>263</i>
<i>День 93.....</i>	<i>266</i>
<i>День 94.....</i>	<i>269</i>
<i>День 95.....</i>	<i>271</i>
<i>Я – народ країни у війні –</i>	<i>273</i>
<i>День 96.....</i>	<i>274</i>
<i>День 97.....</i>	<i>276</i>
<i>День 98.....</i>	<i>278</i>
<i>Сни війни</i>	<i>280</i>
<i>День 99.....</i>	<i>282</i>
<i>День 100.....</i>	<i>284</i>
<i>Ой у ріднім краї</i>	<i>287</i>

Літературно-художнє видання

Олександр Вікторович Лук'яненко

СТО ДНІВ ДО БУДЕННЯ

Важкі кроки російсько-української війни

Реаліті-есе

Українська мова

Редактор - М. Корж

Технічний редактор - Т. Хілінська

Художник - Т. Домненко

Підписано до друку 03.11.2022 р.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Calibri Light.

Умовн. друк. арк. 13,25.

Наклад 100 шт. Замовлення 2021-264.

Видавництво ПП «Астрая»

36014, м. Полтава, вул. Шведська, 20, кв. 4

Тел.: +38 (0532) 509-167, 611-694

E-mail: astraya.pl.ua@gmail.com, веб-сайт: astraya.pl.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5599 від 19.09.2017 р.

Друк ПП «Астрая»

36014, м. Полтава, вул. Шведська, 20, кв. 4

Тел.: +38 (0532) 509-167, 611-694

Дата державної реєстрації та номер запису в ЄДР

14.12.1999 р. № 1 588 120 0000 010089

